

Fylkesmannen i Trøndelag

Årsrapport 2020

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Fylkesmannens beretning	4
1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse	4
1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året	4
1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater	5
1.4 Andre forhold	5
Sted, dato og fylkesmannens signatur	5
2 Introduksjon til embetets hovedtall	6
2.1 Embetet og samfunnsoppdraget	6
2.2 Organisasjon og ledelse	6
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	7
3 Årets aktiviteter og resultater	11
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	11
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	11
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	13
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	15
Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	16
3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	18
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	18
3.1.1.2 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap	25
3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene	26
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	27
3.1.1.5 Forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats på psykisk helse, rus- og voldsfeltet	30
3.1.1.6 Styrket folkehelsearbeid	31
3.1.1.7 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	31
3.1.1.8 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester	34
3.1.1.9 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres	35
3.1.1.10 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner	36
3.1.1.11 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	36
3.1.1.12 God økonomiforvaltning i kommunene	37
3.1.1.13 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet	38
3.1.1.14 Bærekraftig landbruk	40
3.1.1.15 Andre oppdrag	42
3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	42
3.1.2.1 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv	42
3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	43
3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	45
3.1.2.4 Andre oppdrag	46
3.1.2.5 Tilrettelegge for god CBRNE-beredskap	50
3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	50
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	50

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	52
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	56
3.1.3.4 Andre oppdrag	63
3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning som ivaretar rettsikkerhet og rettslikhet	63
3.1.3.6 Vergehaver skal ha høy grad av selvbestemmelse og vergemålene skal være individtilpassede	65
3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	65
3.1.3.8 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering	72
3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	72
3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	72
3.1.5 Gjennomførte evalueringer	76
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks	76
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	76
3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet	76
3.2.3 Barne- og likestillingsdepartementet	76
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	77
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	77
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	77
3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet	77
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	77
3.2.9 Landbruksdepartementet	77
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	77
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	124
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	125
4 Styring og kontroll i embetet	126
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging	126
4.1.1 Embetets risikostyring	126
4.1.2 Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak	126
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet	127
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	127
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	127
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	127
4.3 Andre forhold	129
5 Vurdering av framtidsutsikter	130
5.1 Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	130
5.2 Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	131
6 Årsregnskap	133

1 Fylkesmannens beretning

1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse

Som for alle, er virksomheten i 2020 sterkt preget av pandemien. Våre ansatte har vist en imponerende fleksibilitet og evne til nytenking, både hva angår oppgaveløsning og nye arbeidsformer, samtidig som hjemmekontorhverdagen har medført nye utfordringer bl.a. i balansen mellom arbeids- og privatliv.

For embetet som sådan har annerledesåret 2020 vært preget av ivaretagelse av vår samordningsrolle i beredskapsarbeidet, parallelt med gjennomføring av planlagte og ordinære oppgaver.

I kraft av begge disse rollene har fylkesmannen hatt to gjennomgående hovedfokus siden pandemien traff Norge: Ivaretagelse av kritiske samfunnsfunksjoner, især helse og omsorg, samt vedvarende oppmerksomhet på barn og unges situasjon.

Mange av de gode resultatene i 2020 kan sies å komme på grunn av eller på tross av koronaen. Eksempelvis har tettere dialog med og oppfølging av kommunene på ulike fagområder vært en nødvendighet pga. fylkesmannens rolle i pandemihåndteringen, men dette har samtidig gitt positive merverdier vi vil trekke på for senere samarbeid. Et annet eksempel er hvordan mindre reisevirksomhet har frigjort kapasitet som, takket være godt arbeid og samarbeid mellom medarbeidere og ledere, har blitt utnyttet til økt produksjon på flere saksfelt.

Bildet er likevel ikke entydig. For hendelsesbaserte tilsynssaker på helseområdet har det vært en markant bedring i median saksbehandlingstid, mens det for saker om tvang i barnevernsinstitusjon har vært en utvikling i motsatt retning.

For klagesaker etter plan- og bygningsloven fortsetter en gledelig nedgang i gjennomsnittlig saksbehandlingstid; fra 122 dager i 2018, 99 dager i 2019 til 56 dager i 2020. Samtidig øker andelen saker behandlet innen frist fra 21% i 2018, 49% i 2019 til 85% i 2020. Sammenlignet med året før hadde vi i 2020 også en bedring i saksbehandlingstid for reguleringsplaner på høring, i sum økte andelen saker levert innen frist fra 95,3% til 98,3%.

Fortsatt stram økonomistyring pga. lavere rammer kommende år, samt vakanser og reduserte reiseutgifter, har i hovedsak bidratt til et mindreforbruk på drift på ca. 9,2 mill. Det vises til regnskapskommentarene for nærmere redegjørelse. Totalt sykefravær for 2020 endte på 4,7 prosent som er en nedgang på 0,5% sammenlignet med 2019. Endringen skyldes i hovedsak en nedgang i det egenmeldte fraværet, dvs. korttidsfraværet. Systematisk arbeid både gjennom satsingen på helsefremmede arbeidsmiljø og tiltak initiert gjennom AMU, samt vektlegging av oppfølging av grupper og enkeltmedarbeidere i hjemmekontorperioden har etter vår vurdering båret frukter.

1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året

Jobben med å hente ut – og synliggjøre – effekter etter sammenslåingen til ett embete har fortsatt. Vi ser positive effekter bl.a. knyttet til at større fagmiljø gir mindre sårbarhet og bedre og mer ensartet kvalitet i veiledning og avgjørelser. Videre kan nevnes styrket tidlig-dialog som har gitt mer effektive planprosesser, forenklet og mer forutsigbart system for tildeling av skjønnsmidler og generelt bedre mulighet for god arbeidsfordeling og å gjøre prioriteringer når man har en større gruppe medarbeidere til disposisjon. På noen områder har effektivisering i årsverk ikke gitt samme positive effekter, og det er iboende ved vår delte organisering at det å ha flere kontorsteder gir noen transaksjonskostnader man ellers kan unngå.

Håndteringen av pandemien har medført omprioritering av interne ressurser. Flere medarbeidere på ulike fagfelt har deltatt i embetets beredskapsarbeid og bidratt til god samordning internt, mot kommuner, andre regionale aktører og nasjonale myndigheter.

Fylkesmannen har i 2020 hatt en tett dialog med de nyetablerte kommunene. Fra 1. januar ble 19 kommuner til 9 nye, 2 av 3 trøndere fikk ny kommune. Alle de nye kommunene er besøkt, med dialog om status og erfaringer så langt, om utviklingsperspektiver for den nye kommunen samt planverk og økonomisk handlingsrom. Status for sammenslåingene varierer, men det jobbes godt i alle kommuner. Flere trekker fram at det er blitt større fagmiljøer, og at sårbarhet er redusert.

Også i 2020 har utvikling av kommunedialogen hatt høy prioritet. Alle fagavdelinger har bidratt – og bidrar – til å utvikle et oppdatert kunnskapsgrunnlag, lett tilgjengelig og forståelig, som grunnlag både for god dialog med den enkelte (eller grupper av) kommune(r), så vel som for vår egen risikobaserte tilnærming i oppfølgingen av kommunene.

I juni 2020 ba KMD om at FMFA prioriterer utviklingen av en digital selvbetjeningsløsning for kommunebilde for bruk i alle embeter. Prosjektet bruker Fylkesmannen i Trøndelag sitt kommunebilde som konseptgrunnlag. Prosjektet hadde oppstart i september 2020 og vårt embete er faglig leverandør til prosjektet i dialog med øvrige embeter.

Sammen med fylkeskommunen samarbeides det med utvikling av felles statistikkgrunnlag, kalt Trøndelag i tall, som også skal være tilgjengelig på en anvendbar digital plattform.

Byveksttalen for Trondheimsregionen (Miljøpakken) har vært en prioritert oppgave for fylkesmannen også i 2020, som det første fulle året hvor vi har deltatt gjennomgående i styringssystemet på vegne av KMD. Fylkesmannen har tatt en aktiv rolle, i godt samarbeid med Statens Vegvesen og Jernbanedirektoratet. Avtalen og oppfølgingen av denne er et viktig instrument for å realisere flere viktige politiske målsettinger, både lokalt, regionalt og nasjonalt, og krever betydelig innsats fra fylkesmannens side.

1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater

Pandemien har påvirket hvordan vi samhandler internt, og hvordan og i hvilken grad oppdrag gjennomføres. For fylkesmannens konkrete oppdrag er nok utslagene varierende på kort sikt, men på et samfunnsmessig nivå gir pandemien langsiktige utfordringer både for oss, kommunene og andre viktige tjenesteytere: Vi ser bekymringsfulle utslag i barnevernssaker, flere uten arbeid kan bety flere barn i lavinntektsfamilier, personer som fra før er sårbare mht. rus og/eller psykiatri kan bli ytterligere sårbare.

Fylkesmannen, fylkeskommunen og KS har videreført det gode strategiske samarbeidet om kommunedialog i Trøndelag. Vår felles møteplass for politiske og administrative toppledere i kommunene, Arena Trøndelag, er videreført gjennom året som digitale konferanser.

Medarbeiderundersøkelsen i 2019 ga jevnt over tilfredsstillende resultater, men inneholdt samtidig indikasjoner på at enkeltmedarbeidere hadde opplevd trakasserende adferd i jobbsammenheng. Som en oppfølging av medarbeiderundersøkelsen iverksatte vi, i samarbeid med NAV Arbeidslivssenter, prosjektet «Helsefremmende arbeidsplass», hvor alle ansatte er involvert.

Arbeid med en egen kompetansestrategi for embetet er i gang, med tung avdelingsvis forankring for å bidra til en strategisk tilnærming til fremtidig rekruttering og kompetansehevingstiltak. Som en del av kompetansearbeidet er også «fylkesmannsskolen» (nå «statsforvalterskolen») etablert og igangsatt for nytilsatte, samt at vi systematiserer kompetansetiltak knyttet til digitale ferdigheter og lederes institusjonelle kompetanse.

Vi opplever et godt samspill med tillitsvalgte og vernetjeneste, og har velfungerende medbestemmelsesapparat og arbeidsmiljøutvalg.

Embetet har to store kontorsteder, Steinkjer og Trondheim, og alle avdelinger er tungt representert begge steder. Dette innebærer også at alle ledere har ansatte på to steder. Lederes reising mellom kontorstedene har vært mer begrenset enn før, samtidig som hovedregelen har vært hjemmekontor for ansatte, noe som har stilt

nye krav til fjernledelse. En undersøkelse i starten av pandemien viste at ansatte – tross nye rammebetingelser – opplevde stor grad av tilgjengelighet, tilgang på informasjon og ledelse.

Fylkesmannen har i løpet av året forberedt og håndtert to flytteprosesser, den største i Trondheim hvor i alt ca. 140 medarbeidere (inkl. FMFA/STAF) skal samlokaliseres i løpet av mars 2021. På Røros har reindriftsavdeling og nasjonalparkforvaltere flyttet inn i nye lokaler på slutten av 2020, på vårt initiativ også samlokalisert med andre statlige virksomheter

1.4 Andre forhold

For å møte endrede rammebetingelser jobber vi med flere sentrale utviklingstema som skal bidra til å styrke vår evne til å levere med kvalitet og innfri på ambisjonene både fra våre oppdragsgivere og vår egen strategiske plan:

- * Implementering av ny intern budsjettfordelingsmodell, og medfølgende plan for omstilling
- * Organisasjon, ledelse og styring; herunder internkontroll og kvalitetssystem
- * Digitalisering og innovasjon – for eget bruk og i tjenester
- * Kompetanse og rekruttering
- * Intern og eksternt kommunikasjon, herunder ledelsens synlighet

Inkluderingsdugnaden har hatt et tydelig fokus, med tiltak for å heve lederkompetansen så vel som endringer i ansettelsesprosedyre. Selv om det er tilsatt 2 personer midlertidig som kan sies å fylle kriteriene, har embetet ikke nådd 5%-målet, og vil iverksette ytterligere tiltak for å bidra til dette.

Sted, dato og fylkesmannens signatur

Steinkjer 26.02.21

Frank Jenssen (sign.)

2 Introduksjon til embetets hovedtall

2.1 Embetet og samfunnsoppdraget

Fylkesmannen er Kongens og Regjeringens representant i fylket og skal arbeide for at Stortingets og Regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp. Fylkesmannen skal med dette som utgangspunkt virke til gagn og beste for fylket og ta de initiativ som finnes påkrevd.

Fylkesmannen fyller sin funksjon gjennom bl.a. følgende roller:

- Formidler av nasjonale mål og styringssignal til fylket
- Sektormyndighet på mange politikkområder
- Regional samordningsmyndighet for staten
- Rettsikkerhetsmyndighet
- Initiativtaker til gagn og beste for fylket
- Formidler av virkningene av styringssignal til sentrale myndigheter

Visjon

Trøndelag – et godt sted å bo, vokse og virke i for alle

Verdigrunnlag

Vi har som en del av arbeidet med Strategisk Plan for 2019-22 jobbet frem følgende verdier som vi ønsker skal særprege Fylkesmannen i Trøndelag.

KOMPETENT

Vi har god lokalkunnskap om Trøndelag, og er kompetente og oppdaterte innen våre fagområder

- Vi veileder og gir god og tydelig informasjon

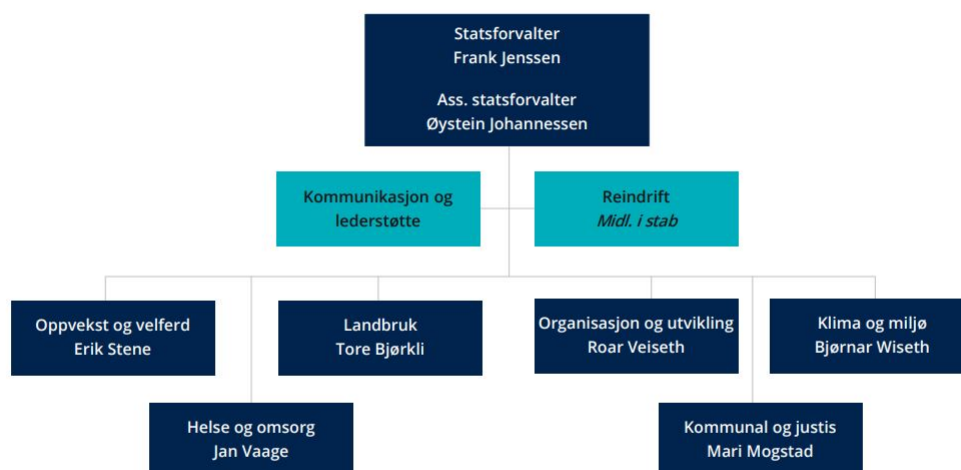
ENGASJERT

- Vi er løsningsorientert og positiv til utfordringer og endringer
- Vi jobber aktivt for at innbyggerne i Trøndelag får et godt tjenestetilbud, attraktive lokalsamfunn og et livsgrunnlag for fremtiden
- Vi ligger i forkant, prøver ut nye løsninger og deler erfaringer og kompetanse med andre

SAMORDNET

- Vi tar en aktiv rolle for å sikre dialog og samordning med statlige virksomheter så vel som andre aktører
- Vi framstår som ett fylkesmannsembete
- Vi er tilgjengelig og pålitelig

2.2 Organisasjon og ledelse

Embetet har kontorer i Trondheim, Steinkjer, Snåsa og Røros med hovedsete på Statens Hus Steinkjer. I tillegg har vi 9 nasjonalparkforvaltere som sitter Røyrvik, Lierne, Røros, Rindal og Tydal.

Fylkesmannen hadde pr. 31.12.19 246 ansatte årsverk Disse er fordelt på 162 årsverk kvinner og 84 årsverk menn.

Embete har redusert bemanningen med 25 årsverk siden fusjonen til Fylkesmannen i Trøndelag.

Embetet ble ledet av Fylkesmann Frank Jenssen og Assisterende Fylkesmann Øystein Johannessen.

Embetet var organisert i 6 fagavdelinger, i tillegg til embetsledelsen. Avdelingsledelsen bestod av:

Kommunal og justisavdelingen: Direktør Mari Mogstad

Helse og omsorgsavdelingen: Fylkeslege Jan Vaage

Oppvekst og velferdsavdelingen: Direktør Erik Stene

Klima og miljøavdelingen: Direktør Bjørnar Wiseth

Landbruksavdelingen: Direktør Tore Bjørkli

Organisasjon og utviklingsavdelingen: Direktør Roar Veiseth

I tillegg har vi en Reindrifst avdeling som i påvente av ny direktør midlertidig ble plassert i stab til embetsledelsen med assisterende fylkesmann som konstituert direktør. Stillingen er utlyst og ny direktør vil komme på plass. Det er ved årsskiftet også utlyst stilling som ny Oppvekst og velferdsdirektør da Erik Stene begynner i ny jobb i Statens Helsetilsyn.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Tabellene nedenfor viser de utvalgte nøkkeltallene for Fylkesmannen i Trøndelag. Tallene er tatt ut i henhold til brukerveiledningene fra Fylkesmennenes fellesadministrasjon (FMFA).

For nærmere omtale av nøkkeltall knyttet til personalområdet vises det til kap.4.2. For nærmere omtale av nøkkeltall på økonomiområdet vises det til kap.3.4. Se også ledelseskommentar til årsregnskapet.

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (tusen kr)	9 200.0
Budsjettavvik (%)	4.7 %

For en nærmere forklaring til budsjettavviket se punkt 3.4 og ledelseskommentar i årsregnskapet.

Driftsutgifter og lønn

Driftsutgifter	186 259.9
Lønn 052501	159 626.3
Lønnsandel av driftsutgifter	85.7 %

Tall i 1000kr. Lønnsandel av driftsutgifter har økt med 2,7% fra 2019. Driftsutgifter er redusert med 3,3mill, og lønn har økt med 2mill.fra 2019.

Husleie

Husleie (tusen kr)	26 147.6
Husleie (% av driftsutgifter)	14.0 %

Sum total husleie ligger på noe samme nivå som i 2019. Pga reduserte driftsutgifter er det en liten prosentvis økning i husleie som andel av driftsutgiftene. På samme måte som i 2019 ligger også husleie for ansatte hos FMFA inkl. i totalsummen, da refusjon fra FMFA på husleie ligger på kap.3525.02. Fra 2021 blir husleien inntektsført netto iht nye føringsregler.

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåls-ePhorte
Antall journalposter	125 610	70 299	55 311

Vi har en total økning på 4794 journalposter fra 2019 (3,96%). Vergemål står for økningen med 4883 journalposter. På vergemål er det alltid ekstra jobb med vergeregnskapene. De er tidkrevende, da det må legges inn flere metadata for selve vedleggene i vergeregnskapene. Vergemålsregnskapet er journalført i vergemålsephorte med en journalpost med flere vedlegg og regnskap.

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2020
052501	187 450
052521	14 817
Post 01 (unntatt 052501)	37 304
Post 20-29 (unntatt 052521)	127 521
Post 30-39	11 682
Post 40-49	554
Post 60-69	201 401
Post 70-79	87 020
Post 80-89	6 997

Tall i 1000kr. Belastningen på postene vil avhenge av tildelingene vi mottar på de ulike postene.

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	2 957.0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	4.7 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	410.0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	2.0 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	2 547.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	6.0 %
Antall legemeldte sykedager for menn	309.0
Prosent legemeldte sykedager for menn	1.5 %
Avtalte arbeidsdager for menn	20 535.0
Antall legemeldte sykedager for kvinner	2 158.0
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	5.1 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	42 120.0
Antall egenmeldte sykedager for menn	101.9
Prosent egenmeldte sykedager for menn	0.5 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	390.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	0.9 %

Sum totalt fravær, lege og egenmeldt er 4,7%. Dette er en nedgang fra 2019 på 0,5%. Det er en markant nedgang i egenmeldt fravær for begge kjønn, da med 0,4% for menn og 0,3% for kvinner. Legemeldt sykefravær for begge kjønn er ubetydelig endret sammenlignet med 2019. Samla sykefravær er i 2020 er høyere for kvinner enn for menn, som er samme trend som i 2019.

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	183.0	67.5 %	88.0	32.5 %	591 784.0	663 263.0	89.2 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	1.0	12.5 %	7.0	87.5 %	944 155.0	1 068 140.0	88.4 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	15.0	65.2 %	8.0	34.8 %	799 793.0	803 603.0	99.5 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	118.0	69.0 %	53.0	31.0 %	601 930.0	630 928.0	95.4 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	31.0	64.6 %	17.0	35.4 %	528 598.0	559 027.0	94.6 %
Kategori 5: Kontorstillinger	11.0	78.6 %	3.0	21.4 %	472 277.0	506 237.0	93.3 %
Kategori 6: Fagarb. stillinger	7.0	100.0 %	0.0	0.0 %	392 300.0	0.0	
Kategori 7: Læringer							

I kategori 2 er ass. fylkesleger med tallgrunnlaget. De har ikke personalansvar, derfor er antall ledere som er omtalt i kapittel 4.2 forskjellig fra summen av kategori 1 og 2 i tabellen. Vi har avdekket en feil i rapporteringen fra 2019, der det i kategori 5 er rapportert 4 menn som skulle vært 3. Årslønn har også blitt feil og den skulle vært 498 533. Det er en endring i fordeling av ansatte i de ulike kategoriene, der det er en økning på 7 personer i kategori 3. Antallet i kategori 4 er redusert med 3 personer og kategori 5 er redusert med 3 personer sammenlignet med 2019. Antall er sum av ansatte, ikke årsverk. Totalt 271 (faste og midlertidige stillinger)

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2020
Totalt antall årsverk	246.4
Totalt antall årsverk for kvinner	161.8
Totalt antall årsverk for menn	84.6
Totalt antall årsverk for faste stillinger	236.4
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	10.0
Sum andel administrasjon	5.2 %
Økonomi	3.8
Lønn	0.9
Personal	2.7
Resepsjon/sentralbord	1.7
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	3.6
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

På administrasjon har vi i 2020 tatt med årsverk knyttet til Organisasjons- og utviklingsavdelingen (ORGU), tidligere Administrasjonsavdelingen, som embedets felles administrative enhet. Adm.direktøren er fordelt forholdsmessig ut på fagområdene. Embetsledelsen og øvrige direktører er ikke tatt med. På resepsjon/fellestjenester har vi lagt inn vår andel av stillingsressursene. Ressursene til renhold/vaktmester o.l. ligger under andre adm.oppgaver. Vårt sentralbord er Engerdal. Øvrig adm.ressursbruk i fagavd. er ikke tatt med da denne er vanskelig å måle. ORGU har hatt en nedgang fra 2019 pga endret betalingsandel på fellestjenester, samt vakanser som ikke er erstattet.

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2020
Turnover i prosent	2.0 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	246.4
Totalt antall ansatte som sluttet (ekskudert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	5.0
Totalt antall ansatte som sluttet	33.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	4.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	29.0

I 2020 har vi en turnover på 2,0%. Dette er en markant nedgang fra 2019 der turnover endte på 5,2%. Totalt 33 personer sluttet gjennom året. Av disse er det 15 faste ansatte. 4 har gått til pensjon, 10 har sluttet ved egen oppsigelse og ett dødsfall. Av midlertidige ansatte og vikarer har 18 personer fratrudd gjennom året.

HR

Betegnelse på rapporteringskrav	2020
Sum antall ansatte	271
Antall kvinner	183
Antall menn	88
Sum antall deltidsansatte	14
Antall deltid kvinner	10
Antall deltid menn	4
Sum antall midlertidige ansatte	13
Antall kvinner, midlertidig	11
Antall menn, midlertidig	2
Sum antall ansatte med personalansvar	26
Antall kvinner, personalansvar	13
Antall menn, personalansvar	13
Sum antall ansatte	271
Antall ansatte under 20 år	0
Antall ansatte 20 - 29 år	13
Antall ansatte 30 - 39 år	53
Antall ansatte 40 - 49 år	71
Antall ansatte 50 - 59 år	93
Antall ansatte over 60 år	41
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon kvinner	33
Dagsverk foreldrepermisjon kvinner	2 501
Antall kvinner i foreldrepermisjon	15
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon menn	16
Dagsverk foreldrepermisjon menn	160
Antall menn i foreldrepermisjon	2

I embetets første år 2018, var summen av antall ansatte 311. Dette ble redusert til 273 i 2019 og for 2020 er antallet 271, som er en liten nedgang fra fjoråret. Embetet har i høst startet tilpasninger til ny budsjettfordelingsmodell og en liten reduksjon i antall ansatte kan forklares med en påbegynt tilpasning til framtidige rammer. Midlertidige ansatte er 13, samme som for 2019. I 2020 er foreldrepermisjon ulikt fordelt mellom kjønn, da med 2 menn og 15 kvinner i permisjon gjennom året. Betydelig økning fra 2019 da det til sammen var 6 personer ute i foreldrepermisjon. Antall er sum ansatte, ikke årsverk. Vikarer holdt utenfor, de faste telles også med om de er i permisjon

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

Nasjonale forventninger og politikk på landbruksområdet formidles gjennom ulike kanaler til kommunene og andre aktuelle aktører. Utvikling av et godt kunnskapsgrunnlag og å dele dette med kommunene og andre samarbeidspartnere har høy prioritet. En vesentlig del av vår portefølje er knyttet til areal- og lovforvaltning. Målet er å redusere omdisponeringer av dyrket jord. Her bidrar Fylkesmannen til en bærekraftig utvikling av kommunene.

Innen helse- og omsorg har Fylkesmannen oppfølging av flere store satsninger knyttet til eldreomsorg, kommunale helse- og omsorgstjenester, rus og psykisk helse, utsatte barn og unge, rehabilitering og samhandling mellom tjenestenivåene. Året har vært preget av begrensede muligheter til reising og fysiske møter, men samtidig har en betydelig økning i bruk av digitale møteplasser gjort at kontakten med kommuner og helseforetak har vært langt større enn normalt. Det har gitt rom for dialog om viktige politikkområder innen helse og omsorg på en ny måte. Det har vært enklere å møte ledernivået i virksomhetene og formidling av oppdragene har vært minst like godt som før. Samarbeidet mellom Fylkesmannen og kompetanse- og utviklingssentre har vært godt og koordinering av oppdrag ut mot kommunene blir dermed lettere. Som det framgår av den mer detaljerte rapporteringen opplever Fylkesmannen at man har lyktes godt med å formidle de statlige styringssignalene fra Helse- og omsorgsdepartementet.

I all hovedsak følger vi opp de målene som er beskrevet gjennom tildelingsbrev og virksomhets- og økonomiinstruksen som iverksetter av nasjonal politikk i fylket. Det meldes avvik innenfor vannforvaltning (kunnskapsgrunnlaget - vann-nett) og pålegg om undersøkelser og tiltak knyttet til naturforvaltningsvilkår i vassdragskonsesjoner. Vi er noe forsinket mht. oppfølging av utslipp av kommunalt avløpsvann, og har hatt utfordringer mht. å innarbeide gode interne rutiner for innmelding av områder for NiN-kartlegging. Pga. korona ble forventede gebyrinntekter nedjustert i august.

Kommunene har et viktig oppdrag innenfor klima- og miljø, og i februar 2020 arrangerte KLMI en todagers klima- og miljøkonferanse for kommunene, regional stat, organisasjoner m.fl. Dette var en viktig arena for å formidle nasjonal politikk på området. Det er også gjennomført flere webinarer med klima- og miljøtema for kommuner m.fl.

På vannforvaltningsområdet har det vært arbeidet med kunnskapsgrunnlaget (vann-nett), bl.a. ved innleie av ekstra ressurs. Dette som forberedelse for regional vannforvaltningsplan som skal høres fra mars – mai 2021. Arbeidet er ressurskrevende, det er fortsatt mye som gjenstår her, både mht. tiltak som Fylkesmannen er ansvarlig for, og det som ligger på andre virkemiddleiere. Høsten 2020 ble det tatt initiativ til mer samarbeid med landbruksavd. for å bidra til økt aktivitet i kommunene og vannområdene rundt kunnskapsgrunnlaget.

Med hensyn til naturforvaltningsvilkår i vassdragskonsesjoner, er det ikke gitt egne pålegg i 2020, men avdelingen har avgitt uttalelse i pågående revisjonsprosesser. KLMI har i 2020 fulgt opp prosjektet som omhandler habitatforbedrende tiltak i Gaula. Vi har mottatt fagmidler fra Miljødirektoratet til prosjektet også i 2020, og Fylkesmannen er tiltakshaver og prosjektleder for gjennomføring av tiltak i to områder i Melhus. Søknad er sendt kommunen m.fl. og tiltakene er detaljplanlagt i 2020.

Strengere krav i utslippstillatelser fører til mindre utslipp av helse- og miljøfarlige kjemikalier til grunn, grunnvann, sjø og vassdrag. Regulering av massdeponi har ført til bedre kontroll på hva som slippes ut i resipientene. Vi har hatt fokus på tillatelser til snødeponi og det har hindret at avfall, tungmetaller og fra trafikkareal har havnet i sjø og vassdrag.

Fylkesmannen har hatt en aktiv rolle ut mot de nye kommunene gjennom året. Fra 1. januar ble 19 kommuner til 9 nye kommuner. Det er gjennomført en besøksrunde til alle de nye kommunene. (Se for øvrig under Hovedmål 2)

Byvekstavtalen (BVA) for Trondheimsområdet (vedtatt 25.06.19) er fulgt opp. Fylkesmannens har hovedansvar for å følge opp arealdimensjonen i avtalen. Dette er gjort gjennom at arealsaker står som fast programpost i alle Programrådsmøter og i møtene i Miljøpakkens arbeidsutvalg. Dette er viktig for å sikre økt arealplanlegging som virkemiddel for å nå BVA overordnede mål, og se arealplanlegging og investerings tiltak i sammenheng. Det er under arbeid å utvikle måleindikatorer for arealutvikling, i tråd med BVA. Fylkesmannens vurdering er at avtalekommunene følger opp forpliktelsene i BVA på en god måte gjennom sin arealplanlegging. Fylkesmannen er representert i Byvekstavtalens styrende organer, og det har i 2020 vært utfordrende å få på plass gode styringssystemer, herunder årsbudsjett og handlingsplaner.

Fylkesmannen formidler nasjonale forventninger ved tilbakemeldinger på høringer ved alle typer plansaker og ved deltakelse i regionalt planforum. Det er samordnet statlige innsigelser til 33 planer som er sendt på høring i 2020. Det er ikke foretatt avskjæringer av statlige innsigelser, men det er gjennom tett dialog med regionale/statlige myndigheter i konkrete plansaker sikret at innsigelsene er i tråd med H-2/14. Statlige innsigelser løses i all hovedsak i prosessen og svært få ender opp i meklings. Fylkesmannen har gitt uttalelse i 749 dispensasjonssaker

etter pbl. § 19-1. Dette er en nedgang på 61 saker fra 2019. Av disse ble det frarådet dispensasjon i 143 saker. I forbindelse med uttalelsene blir det også gitt veiledning til kommunene om blant annet alternativer til dispensasjon, som endring/mindre endring av reguleringsplan samt kommunens adgang til å stille vilkår.

Innenfor samfunnssikkerhet og beredskap legges det fortsatt stor vekt på å utvikle kommunenes arbeid med ROS-analyser i plansaker etter plan- og

bygningsloven. I 2020 er det lagt stor vekt på høringsuttalelser til kommunens planstrategier, og det er gledelig å se at innspill følges opp av kommunene. 34 av 38 kommuner har levert planstrategi til høring hos Fylkesmannen.

Gjennom kommunebesøk og utarbeidelse av kommunebilder formidles et helhetlig bilde av kommunens utfordringsbilde, mht nasjonale føringer og forventninger.

Fylkesmannens samarbeid med KS og Fylkeskommunen har blant annet resultert i en felles møteplass for politiske og administrative ledere i Trøndelag; Arena Trøndelag. Her settes felles utfordringer, nasjonale føringer og politikk på dagsorden.

Også på oppvekst- og velferdsområdet har året vært preget av mange og raske endringer i rådende nasjonal politikk for å håndtere smittesituasjonen. Dette har satt store krav til hvordan vi innretter og prioriterer vår virksomhet og ikke minst sikrer at vi har tilstrekkelig og god innsikt i hvordan tilstanden er i fylket på våre sektorområder. Således har vår områdeovervåkningsfunksjon vært viktigere enn noen gang i 2020. Vi har hatt en jevn oppfølging av sektor, (barnehage, nav, barnevern, opplæring og integreringsområdet), i perioden etter utbruddet av Covid-19. Vi har hatt 20 møter med sektor fra mars og ut året hvor fokus har vært informasjon om aktuelle tiltak og drøftinger rundt problemstillinger som sektor har bragt opp. Den tette dialogen har gitt god innsikt i hvilke utfordringer sektor har til enhver tid, og det gir mulighet for å formidle informasjon både fra og til sentrale myndigheter.

Mange oppdrag har naturlig nok blitt påvirket av pandemiutbruddet, noe som fremkommer av de ulike resultatrapporteringene våre i årsrapporten. Vi har på tross av pandemien, særlig valgt å prioritere de områdene som har vært av særlig stor betydning for innbyggerne og oppdragsgivere. Dette omtales således her.

OPVE følger opp mange store nasjonale satsinger. Når vi har valgt ut deltakere til de ulike satsingene, har det vært gjort med utgangspunkt i ROS-analyser og sektorovervåking/kjennskap til sektor. Trøndelag har forholdsvis mange kommuner med i «Oppfølgingsordningen» i regi av Utdanningsdirektoratet (8 kommuner av 38), og kommuner som over tid har svake resultater på sentrale områder er prioritert gjennom særskilte tilbud om kompensatoriske forhold, eks. deltakelse i nasjonale satsinger. De samme kommunene har også blitt prioritert av Fylkesmannen i arbeidet med informasjon, veiledning og kompetanseheving. Gjennom den nye organisering av Oppfølgingsordningen, har vi i Trøndelag etablert et veilederlag bestående av representanter fra lokal UH og med deltakelse av en representant fra sektor som har erfaring fra Veilederkorps. Fylkesmannen har gjennomført regelverkssamlinger for skoleeiere og barnehagemyndighet. Vi ser at dette gir økt mulighet for bedre praksis og økt rettsikkerhet for de innbyggerne dette gjelder. I 2020 har vi fortsatt hatt et fokus på kompetanseheving i regelverket etter opplæringslovens kap. 9 A og endringer i barnehageloven samt etablering av kompetansenettverk og videre fokus på arbeidet i kompetansenettverkene (REKOM og DEKOM). Den desentraliserte kompetanseutviklingsordningen fordrer strukturer for godt samarbeid mellom aktører. Disse strukturene er nå på plass. Vi har et overordnet samarbeidsforum som tar beslutninger til det beste for Trøndelag som helhet, og vi har kompetansenettverk som prioriterer og planlegger lokalt. Friskolene inngår i de kommunale/fylkeskommunale nettverkene og de aller fleste private barnehagene deltar i nettverk og REKOM-samarbeidet på barnehageområdet. Vår måte å organisere arbeidet på i Trøndelag, Trøndelagsmodellen, har fått godt fotfeste i sektor og hos lokal UH. Vi har løpende og tett dialog med lokal UH, og aktører i sektor. Dette gir oss god innsikt i sektortilstanden. I 2020 har Fylkesmannen videreutviklet samarbeidet med Nord universitet og NTNU knyttet til desentralisert kompetanseutvikling og Oppfølgingsordningen. Dette har allerede resultert i konkrete tiltak og utviklingsaktiviteter, hvor det er planlagt et felles koblingsmøte mellom praksisfeltet og forskere på begge universiteter: praksis søker forskning. Dette bidrar også til å sikre det doble formålet med desentralisert ordning for kompetanseutvikling. Selv om pandemien satte effektiv stopper for fysisk samling, vil dette gjennomføres så raskt det er mulig.

I 2020 dømte vi om barnevernsreformen til OPPVEKSTREFORM. Vi har gjennom det tette samarbeidet med kommunene, KS, Bufetat og UH sett et tydelig behov for at vi legger til grunn et tydelig oppvekstperspektiv for denne reformen. For å etterleve det ideologiske grunnlaget i reformen, må dette i praksis handle om langt flere enn barnevernet. For å skape et helt lag rundt barna og deres familier, må alle aktuelle aktører og tjenester henge godt sammen. Denne reformen både må og skal benyttes til dette. Vi ønsker at de overordnede nasjonale føringene også understøtter det i større grad. I Trøndelag videreføres dette arbeidet nå i veldig nær sammenheng med KS og Barneløftet, hvor fylkets kommunedirektørutvalg er helt sentralt, også som styringsgruppe. Som en del av dette har det vært gjennomført et utredningsarbeid som har resultert i at det nå beskrives en ordning for EN felles innkjøpsordning av private tjenester for barnevernsområdet i Trøndelag. Dette vil være mer kostnadseffektivt, og ikke minst bidra til bedre kvalitet i innkjøpsprosessen og tjenestene som kjøpes.

Det er gjennomført en rekke dialogbaserte møter for å sikre informasjon og dialog vedr. kommende oppvekstreform/barnevernreform; både med barnevernsektor, på tvers av sektorer og med kommuneledelsen.

Læringsnettverkene omfatter alle tjenestene i fylket og er godt etablert. Nettverkene fremstår som nyttige, både med tanke på utvikling og nytenkning, samt lederstøtte på tvers av kommune og tjenestene. 2020 med pandemi har vært et krevende år på barn- og ungefeltet, og også for kommunenes barneverntjenester. Det har vært viktig for Fylkesmannen i Trøndelag å få økt kunnskap om tilstandsbildet i barneverntjenestene, for å se hvordan dette påvirker tjenesteytinga overfor barn og unge. Vi vurderte derfor at det var behov for ytterligere aktivitet ut over de dialogbaserte møtene, samt de kartlegginger som er gjort på vegne av den nasjonale koordineringsgruppen for utsatte barn og unge. I mars 2020 ble det gjennomført en questback til alle tjenestene vedr. sykefravær, turn over og kompetanse. Undersøkelsen viste at mange tjenester sliter med rekruttering og høy turn over, i tillegg til høyt sykefravær. Videre ble det gjennomført en kartlegging av mottatte bekymringsmeldinger i perioden 1. september til medio november 2020, sammenlignet med samme periode i 2019. Kartleggingen viste en omfattende økning av alvorlige bekymringsmeldinger. Seks tjenester hadde en økning på over 75 %, sammenlignet med året før. De fleste tjenester fortalte om sterk økning i meldinger som omhandler vold, overgrep og rus. Resultatet av kartleggingene har blitt lagt frem for barnevernledere og kommunedirektører. I tillegg er utvalgte kommuner blitt fulgt opp gjennom innhenting av ytterligere informasjon og dialog med kommuneledelsen og barnevernledelsen. Undersøkelsen har også utløst behov for ytterligere tilsynsmessig oppfølging

fremover.

På bakgrunn av dialog med barnevernledere, samt undersøkelsen som ble gjort i mars 2020 besluttet Fylkesmannen å iverksette et forsøk med digital nyansattopplæring høsten 2020. Opplæringen ble fulgt av rundt 200 personer, og fikk svært gode tilbakemeldinger. Nyansattopplæringa vil videreutvikles og gjentas i 2021.

Gjennom 2020 har vi utviklet vår tilsynsmetodikk, med mål om bedre/ mer effektive tilsyn med større effekt. Det er gjennomført tre tilsynsmøter, der vi fremfor å åpne ordinært tilsyn ved innhenting av dokumentasjon, samler aktuelle aktører for å avklare situasjonen og legge en omforent og forsvarelig plan for det videre arbeidet. To av møtene er gjennomført i samarbeid med vår helseavdeling. Erfaringene er gode, og vil videreføres og videreutvikles i 2021. I løpet av 2020 er det også utviklet og implementert et digitalt samtaleverktøy til bruk under samtaler med barn og unge under tilsyn. Dette er nå gjort tilgjengelig nasjonalt og for alle embeter. Verktøyet kan også brukes via nett, slik at det kan benyttes ved digitale møter/samtaler med barn og unge.

På NAV/sosialområdet har videreføring av arbeidet med ROS, tjenestebarmeter og dialogmøter vært prioritert. Det å skaffe seg kunnskap om tilstanden i fylkets NAV kontorer er en viktig forutsetning for videre arbeid, både på utviklings- og rettssikkerhetsområdet. Som en del av dette har vi sammen med NAV fylke og to kommuner, igangsatt en pilot med felles dialogmøter. Hensikten er å prøve ut felles dialog rundt analyser og perspektiver som legges frem fra NAV-kontorets eiere, Fylkesmannen og NAV-leder. Målet med dialogmøtet er å bidra til mer målrettede og helhetlige tjenester i NAV-kontoret, bidra til økt samhandling mellom NAV-kontoret og øvrige kommunale tjenester samt å styrke partnerskapet. Møtene skal bidra til felles forståelse for samfunnsoppdraget til NAV, hvilke utfordringer og muligheter som ligger lokalt, samt se på fremtidige utviklingsområder og prioriteringer på tvers av kommune og stat.

Gjennom pandemien har vi hatt løpende dialog med kommunedirektørene og NAV-lederne om betydningen av at NAV-kontorene er tilstrekkelig tilgjengelige. Vi mener synliggjøring av de sosiale tjenestene gjennom dialog med kommunal ledelse gir et viktig bidrag til en bedre balanse i partnerskapet og økt eierskap fra kommunene sin side.

Vi har jobbet videre med å utvikle samarbeidet med NAV-Fylke, også for å komme videre med kompetansestrategien på dette området. Som en del av kompetansestrategien ble Lederutviklingsprogrammet (LUP) for NAV-lederne i fylket iverksatt i 2020. Programmet løper over 9 samlinger på halvannet år, og ferdigstilles høsten 2021.

2020 har gitt oss en viktig mulighet for å utvikle ulike digitale opplæringstilbud. «Fredagsprat med Fylkesmannen» er ett av disse tiltakene, der vi løpende har møtt ansatte og ledere i NAV-kontorene i webinarer der formålet dels har vært undervisning/opplæring, dels løpende dialog og «live» råd og veiledning. Dette har vært svært velkomment og godt besøkt. Vi bidro i 2020 til å utvikle «Veileder for behandling av saker om økonomisk stønad i unntakstilstanden som skyldes koronavirus» i samarbeid med direktoratet, noe som ble opplevd nyttig og bra for NAV-kontorene.

På reindriftsområdet skjer dialogen med kommunene i hovedsak i forbindelse med kommuneplanarbeid og konkrete arealsaker. De aller fleste saker avklares gjennom dialogen, men det har vært nødvendig å fremme innsigelse i noen få saker. Avdelingen prioriterer å være med på møter med kommuner og mellom kommuner og næring, når det er ønskelig. Vi deltar også i arbeidet med regional plan for arealbruk i Trøndelag. Vi har bidratt aktivt i utarbeidelse av «kommunebildet» internt i embetet, for å bruke verktøyet til å prioritere viktige kommuner i forhold til reindriftens utfordringer. «Kommunebildet» brukes som utgangspunktet for dialogen med kommunene i fm. kommunebesøkene, som vi også har deltatt på.

Reindrift er implementert i fylkesmannens kriseberedningsplan.

Vi forsøker å gi veiledning for å bidra til økt produksjon og verdiskapning i fm. de møtepunktene vi har med næringa. Vi registrerer at distriktene nå slakter tidligere og får bedre kvalitet på slakten, men det er fortsatt mer å gå på mht. produksjon og kvalitet. I 2020 ble reindriftskonferansen avlyst pga. pandemien, men vi fikk gjennomført siidaandelsmøter i begge reinbeiteområdene.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

På landbruksområdet er det god samhandling med andre regionale statsetater. Eksempel på dette er Nye veier, Statens vegvesen, NVE og andre aktuelle aktører. For å komme fram til gode løsninger og få fram helhetsperspektivet er en god dialog av stor betydning. Arbeidet med klimaomstilling kan trekkes frem her. Effekten av arbeidet med samordning og helhetstenkning forventer vi vil føre til en bedre forståelse for vedtak som fattes for kommunene og andre aktører.

På helse- og omsorgsområdet har Fylkesmannen et utstrakt samarbeid med andre etater og virksomheter for bedre å kunne samordne arbeidet ut mot kommunene. Det er fast organisert samarbeid med de forskjellige kompetansesentrene på helseområdet. Dels på ledernivå og dels mer oppgaveorientert samarbeid på rådgivernivå. Gjennom Velferdsnettverket får vi også koordinert innsatsen med de andre deltakende etatene, NAV, Kriminalomsorgen, BUF-etat, Husbanken, Politiet, UDI, fylkeskommunen, KS og Statped. Velferdsnettverket har særlig hatt fokus på problematikken med vold i nære relasjoner og utsatte barn og unge. I tillegg er det bilateralt samarbeid med flere av etatene og sentrene der dette er mest hensiktsmessig for

oppgaveløsningen. Samarbeidet innen helse, omsorg og velferd har vært systematisert over flere år. Utstrakt bruk av digitale møteplasser i 2020 har ikke svekket samarbeidet og vi opplever måloppnåelsen på dette området som god.

Innenfor klima- og miljøområdet samarbeider avdelingen med flere aktører for å oppnå hovedmålet om forbedret tilstand i våre vannforekomster. Fylkesmannen har rolle som vannfaglig myndighet, og bidrar med samordning opp mot kommuner, fylkeskommunen og sektormyndigheter innenfor vannforvaltningen.

Selv om det i 2020 ble gjennomført langt færre tilsyn enn i et normalår, ble Fylkesmannens samarbeid med andre regionale tilsynsetater videreført. I tillegg er våre faste halvårslige kontaktpunkter med NVE opprettholdt i digital form. Disse kontaktpunktene legger grunnlaget for direktekontakt i enkeltsaker, i 2020 skjedde dette i bl.a. samferdselssaker.

Avdelingen er ansvarlig for nettverk innenfor klimatilpasning med andre aktører (kommunene m.fl.). KLMI avholder faste dialogmøter med politiet og Statens naturoppsyn om motorferdsel i utmark. Vi er deltagere i nettverk som omhandler lavutslipp og marin forsøpling. KLMI er representert i Rydd Norge - Trøndelag, og leder styringsgruppen for prosjektet. Gjennom prosjektet har to profesjonelle ryddeaktører, totalt ryddet 2264 m³ med marint søppel i Trøndelags ytre kyst.

Tilsyn på avfallsanlegg sammen med brann- og redningsetaten har ført til større forståelse for det å planlegge og drifte slike anlegg. Vi forventer at denne innsatsen vil føre til færre branner i avfallsanlegg og bedre miljømessig håndtering av slukkevann ved en ev. brann.

På rovviltområdet har vi styrket samarbeidet med Mattilsynet med jevn dialog gjennom året og i enkeltsaker. Vi har jobbet en del med å finne riktig form på bestillingsdialogen mellom Fylkesmannen og SNO etter sammenslåingen i 2018. Vi har gått over til temavis inndeling av dialogen, og politiet deltar som observatør. Vår vurdering er at KLMI bidrar til at staten på regionalt nivå er godt samordnet og legger til rette for gode helhetsløsninger.

Sammen med andre statlige tilsynsmyndigheter og sekretariatene for kontrollutvalg, jobber vi systematisk med samordning av statlige tilsyn. Det er etablert rutiner for samordning av tilsyn som er tilpasset ny kommunelov. Tilsynskalenderen ble tatt i bruk som et nyttig samordningsverktøy.

Fylkesmannen har i 2020 hatt tett dialog mot de etablerte nye kommunene. Fra 1. januar ble 19 kommuner til 9 nye kommunene, og 2 av 3 trøndere fikk ny kommune. Alle de nye kommunene er blitt besøkt, og det er blitt stilt spørsmål rundt status og erfaringer (så langt). Dialog omkring utviklingsperspektiver de ser for den nye kommunen, samt planverk og økonomisk handlingsrom. Tilbakemelding fra denne runden og tiden etter viser at status for sammenslåingene varierer, men det jobbes godt i alle kommuner. Flere trekker fram at det er blitt større fagmiljøer, og at sårbarhet er redusert.

Også i 2020 har utvikling av den fremtidige kommunedialogen hatt høy prioritet. Alle fagavdelinger har bidratt – og bidrar – til å utvikle et oppdatert kunnskapsgrunnlag, lett tilgjengelig og forståelig, som grunnlag både for god dialog med den enkelte (eller grupper av) kommune(r), så vel som for vår egen risikobaserte tilnærming i oppfølgingen av kommunene.

I juni 2020 fremmet KMD et behov overfor FMFA om å prioritere utviklingen av en digital selvbetjeningsløsning for kommunebilde for bruk i alle embeter. Prosjektet skal bruke vårt kommunebilde som konseptgrunnlag, og utvikle ei digital løsning som alle embeta kan bruke. Prosjektet hadde oppstart i september 2020 og vårt embete er faglig leverandør til dette prosjektet i dialog med øvrige embeter.

Sammen med fylkeskommunen samarbeides det med utvikling av felles statistikkgrunnlag, kalt Trøndelag i tall. Det avholdes faste ukentlige møter mellom statistikk- og analysemiljøet og det jobbes nå med en digital løsning av Trøndelag i tall.

Fylkesmannen har i 2020 hatt tett dialog med kommunene og kartlagt utgifter i forbindelse med pandemien. I alt ble det fordelt 144 millioner kroner i skjønnsmidler til kommunen i Trøndelag begrunnet i koronaskrisen, der vi også brukte deler av vår ordinære skjønnsramme som kompensasjon. Siste rapportering til KMD var i november. Det var stor smitteøkning i Trøndelag på slutten av 2020, noe skjønnsutdelingen for 2020 ikke rakk å ta tilstrekkelig hensyn til.

Ny kommunelov og praktiseringen av ulike kommunalrettslige tema knyttet til forskjellige interkommunale samarbeidsløsninger har hatt mye oppmerksomhet i embetet.

Både gjennom tilsyn, behandling av rettighetsklager, dialogmøter og annen kontakt med sektor erfarer vi at det stadig er utfordringer med mange ulike statlige aktører som ikke alltid klarer å samordne seg. Det er særlig kritisk å registrere at dette skjer i alvorlige enkeltsaker, hvor mange aktører har stolt på hverandre. Samhandlingen rettet mot barn og unge er forankret i embetets tverrfaglige barn- og ungegruppe som har jobbet med tiltak både internt og eksternt. Fylkesmannen har fulgt opp tidligere tverrfaglige tilsyn og samarbeidet med andre avdelinger i sammensatte enkeltsaker samt plansaker.

Fylkesmannen i Trøndelag erfarer at effekten av rollen som samordningsmyndighet er god når funksjonelle strukturer er etablert. I Trøndelag har vi etablert Velferdsnettverket, bestående av lederne for alle velferdsetatene i regionen. Både UDI, Imdi, Kriminalomsorgen, Husbanken, politiet, NAV, Bufetat, KS og Trøndelag fylkeskommune deltar sammen med Fylkesmannen. Velferdsnettverket er en viktig arena for å både etablere et felles kunnskapsgrunnlag for fylket og finne felles utviklingsmål. I tillegg til velferdsetatene er de nasjonale og de regionale kompetansesentrene viktige aktører opp imot mange av avdelingens oppdrag. Fylkesmannen i Trøndelag har faste møtepunkter med kompetansesentra, både på leder- og utføremnivå. Kommunene melder stor tilfredshet på at vi fremstår samlet og ikke bedriver aktiviteter i hvert vårt spor.

Embetet har opprettet et internt sørsamisk forum, med formål å øke kompetansen på det samiske området samt få en bedre og mer helhetlig samordning av sørsamiske saker. Ny jurist på avdelingen tiltrådte i mars 2020. Vi ser muligheter for å øke vår og andres kompetanse på folkeretts spørsmål.

På planområdet fungerer samordningen tilfredsstillende for reindrift. Vi deltar i prosesser og møter på regionalt nivå som har vesentlig betydning for ivaretagelse av reindriftsinteressene. Det er også gjennomført dialogmøte med NRL og Sametinget. Vi opplever at det kommer få innspill fra NRL og Sametinget på saker som kan bidra til FMTL sitt arbeid i reindriftsspørsmål.

Hovedmål 3 - Rettsikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene

Gjennom klagebehandling, kursing og veiledning sikrer Fylkesmannen at kommunene praktiserer jord- og konsesjonslovgivningen tilnærmet likt. Ved bruk av rapporteringsplikten etter jordloven § 3, kan Fylkesmannen fange opp og korrigere praksis i kommunene som evt. er på kollisjonskurs med nasjonale hensyn. Vi har for tiden tre kommuner som har slik rapporteringsplikt slik at vi kan sikre at priskontrollen etter konsesjonsloven og delingsbestemmelsen i jordloven praktiseres riktig.

Helse- og omsorgsavdelingen har betydelige rettsikkerhetsoppgaver gjennom behandling av klage og tilsynssaker, overprøving og kontroll av tvangsvedtak og gjennom planlagt tilsyn med tjenestenes overholdelse av lover og forskrifter. Planlagt tilsyn har vært svært vanskelig å gjennomføre i 2020. Når det gjelder tilsyn med spesialisthelsetjenesten gjennomførte embetet det landsomfattende tilsynet med utlokaliserte pasienter i 2019. Et planlagt tilsyn med tilbudet til ROP-pasienter i psykiske helsevern og TSB måtte flere ganger utsettes og ble til slutt kun gjennomført ved en DPS i Møre og Romsdal. Også på kommunesiden har det vært vanskelig å gjennomføre planlagt tilsyn på grunn av koronarestriksjoner og embetet er langt fra å levere på måltallene i embetsoppdraget. Samtidig har embetet hatt nær kontakt med både kommuner og foretak på grunn av pandemien. Dette har gitt mulighet for å ta opp områder hvor det har vært bekymring for tjenestetilbudet. Vi har også hatt flere tilsynssaker hvor problemstillingen har vært knyttet til Covid 19. Når det gjelder klage og tilsynssaker har produksjonen i avdelingen vært stor, selv om pandemien medførte omdisponering av ressurser til oppgaver med pandemien. I første halvår var det en betydelig nedgang i restanser, men dette har tatt seg opp noe mot slutten av året på grunn av økt sakstilfang. Embetet klarte allikevel å ferdigbehandle over 50% av tilsynssakene innen 6 måneder og hadde høyest måloppnåelse av alle embetene på dette området.

Måloppnåelsen var ikke like god på behandling av rettighetsaker, men 94% av sakene som gjaldt nødvendig helsehjelp var behandlet innen 3 måneder. Dette var nest best av embetene. Embetet behandler fortsatt flere vedtak om bruk av tvang etter pasient- og brukerrettighetsloven per innbygger enn andre embeter.

Når det gjelder overprøving av vedtak om tvang overfor personer med utviklingshemming er 99% av sakene ferdigbehandlet innen 3 måneder. Koronasituasjonen har gjort at vi har gjennomført langt færre stedlige tilsyn enn det vi hadde planlagt.

På helse- og omsorgsområdet har det oppsummert vært utfordringer med utdrettet tilsyn på grunn av pandemien. Innen noen saksområder har det blitt forbedringer. Kontakten med kommunene og spesialisthelsetjenesten har blitt bedret og gitt mulighet for å ta opp rettsikkerhetsutfordringer på flere arenaer. Samlet sett vurderes måloppnåelsen som god sett i lys av den pågående situasjonen.

KLMI behandler klagesaker etter deler av regelverket på klima- og miljøområdet. Det er flest klagesaker som omhandler motorferdsel i utmark. Det er også fattet omgjørningsvedtak av kommunale tillatelser til barmarkskjøring. Noen av disse er påklaget og videresendt til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse, noe som gir føringer for videre praksis på området. Vi samarbeider med andre embeter om forvaltning på motorferdselsområdet. Det er et potensiale og behov for økt samhandling innenfor flere av våre fagfelt. Vi tar noen initiativer mht. dette.

Tilsynsaktiviteten er også et viktig bidrag til rettsikkerheten. Pga. korona har tilsynet i 2020 blitt vesentlig nedskalert i forhold til andre år, men det er i samarbeid med andre embeter og direktorat jobbet med å finne nye måter å gjennomføre tilsyn på.

KLMI har arbeidet med høringsprosessen knyttet til Miljødirektoratets fiskeregulering. Det er gjennomført høringsmøter med rettighetshavere/fiskeforvaltning i hele fylket, og sammenstilt høringsuttalelse for Trøndelag. Vår vurdering er at avdelingen bidrar som rettsikkerhetsmyndighet.

I vår klagesaksbehandling etter plan- og bygningsloven har vi i 2020 hatt fokus på å jobbe ned saksbehandlingstiden. Vi har samtidig vært opptatt av å opprettholde kvaliteten i vår saksbehandling, og ivareta vår oppgave som rettsikkerhetsmyndighet på området. Vi driver utstrakt veiledningsaktivitet innenfor plan- og bygningsloven.

Ved opprettelse av vergemål skal det gjennomføres dialog mellom Fylkesmannen og vergehaver. Dette er viktig for å sikre bl.a. frivillighet, individtilpasning og brukervedvirkning. Dersom det er umulig å gjennomføre samtalen pga vergehavers helsesituasjon, støtter vi oss på legeerklæring, samtale med pårørende og andre som kjenner vergehaver.

Vi erfarer at mange med stort behov for juridisk bistand faller utenfor ordningen med fri retts hjelp fordi inntektsgrensene for å få hjelp er så lave. Dette er bekymringsfullt med tanke på kravet om tilstrekkelig rettsikkerhet for alle. Jf. også prosess høring forslag til ny retts hjelpslov.

Fylkesmannen erfarer at det er stor forskjell mellom kommunene i fylket med hensyn på hvor godt plan- og bygningsloven (PBL), prosesser og

saksbehandling på planområdet håndteres. Manglende kompetanse og kapasitet på planområdet er for noen av kommunene utfordrende, men statsforvalteren opplever også at det i noen få kommuner er en manglende forståelse av prosessene som følger av plan- og bygningsloven når det gjelder planområdet.

Innenfor samfunnsikkerhetsområdet ivaretas oppfølgingen av PBL ved at kommunene leverer lovpålagte ROS-analyser. Her ser vi at ROS-analysene har varierende kvalitet og det er fortsatt behov for kompetansehevingstiltak for å bedre kvaliteten på disse.

Kommunenes ivaretagelse av §§ 14 og 15 i Sivilbeskyttelsesloven kontrolleres ved tilsyn. I 2020 er det gjennomført digitale tilsyn med 5 kommuner. Det ble avdekket avvik i 2 av kommunene innen samfunnsikkerhet og beredskapsområdet. Det er manglende oppdateringer av Helhetlig ROS som er hovedårsak til avvikene. Fylkesmannen rapporterer rutinemessig dette til DSB.

På oppvekst- og velferdsområdet er løpende kompetansetilførsel på regelverksforståelse en forutsetning for arbeidet vårt hvor vi deltar for det meste på samlinger i regi av sentrale oppdragsgivere og i nettverk på tvers av embeter for å sikre felles forståelse og lik saksbehandling. Her kan vi nevne at det reetableres regionsamarbeid, hvor Trøndelag sammen med Møre og Romsdal, Nordland og Troms/Finmark utgjør en region. Dette er gjort på utdanning, barnehage og barnevern, noe vi vil jobbe videre med for også å sikre NAV/sosialområdet. Vi gir videre aktiv råd og veiledning på regelverket overfor våre samarbeidsparter gjennom utfyllende begrunnelser i klagesaker og tilsynsrapporter og gir løpende veiledning på telefon, e-post og på samlinger/møtearenaer i egen og andres regi. Sårbare kommuner/kommuner innen oppfølgingsordningen har vært særlig prioritert; jf. hovedmål 1.

Vi erfarer at de gode samtalen med spesielt unge barn på institusjon er krevende. For å forbedre praksis på dette området har Fylkesmannen i Trøndelag utviklet et digitalt verktøy for samtale med barn. Verktøyet har fått stor oppmerksomhet både i fylket og i landet. Vi ser at vi nå får snakket med flere barn enn før, det er i seg selv et viktig rettsikkerhetstiltak. På bakgrunn av erfaringer og tilbakemeldinger fra ungdom i institusjoner, ble det i 2020 ferdigstilt en ungdomsversjon. På grunn av pandemien, ble begge versjonene også gjort heldigitale, ved at de nå også kan benyttes nettbasert. Gjennom aktiv og økonomiske støtte fra Helsetilsynet, ble dette gjort mulig og er nå tilgjengeliggjort for alle embeter. Å få hørt barn og unge på en trygg og god måte er helt avgjørende for barna og for oss som hjelpere.

Alle reinbeitedistrikter unntatt ett har vedtatte distriktsplaner og bruksregler. Det distriktet som mangler distriktsplan, fikk også beitebruksreglene opphevet av jordskifteretten i 2013. Etter at jordskifteretten opphevet beitebruksreglene ba Fylkesmannen om at distriktsstyret på ny startet prosessen med utarbeidelse/revidering av bruksreglene/beitebruksreglene, iht. reindriftslovens § 58. Tilbakemeldingene var at det så de seg ikke tjent med. Fylkesmannen så ingen hensikt ved på egen hånd å utarbeide en ny versjon av beitebruksregler, i og med at sijeandelene ikke signaliserte noen som helst samarbeidsvilje. Vi rettet derfor fokuset mot utarbeidelse av en distriktsplan for reinbeitedistriktet. Begge sijtene i distriktet utarbeidet, etter påtrykk fra Fylkesmannen, hvert sitt utkast til distriktsplan, med intensjon om å enes om en felles plan. Distriktet meddelte imidlertid i 2019 at dette arbeidet ikke førte fram. Fylkesmannen startet så i 2020 mekling mellom sijeandelene i distriktet etter reindriftslovens § 73. Dette arbeidet er midlertidig satt på vent fordi Landbruksdirektoratet ga Fylkesmannen i oppdrag å foreta offentlig kontrollert telling av rein i distriktet høsten 2020/vinteren 2021.

Tellingen omtalt i forrige avsnitt har vært svært utfordrende og ressurskrevende, og tellingen har vært preget av høyt, internt konfliktnivå i distriktet. Erfaringene som er vunnet gjennom denne tellingen viser at tellingen var berettiget.

Vi ser ellers at det er behov for å foreta reintellinger, for å sikre korrekt reintall og tillit fra omverdenen. Vi ser også behov for en saksbehandlingsrutine for revisjon av bruksregler og distriktsplaner, både for reinbeitedistriktene og regional forvaltningsmyndighet.

Kontrollplan 2020 er fulgt opp. Det er foretatt kontroll av grunnlag produksjonspremie for 14 av 64 søknader, og utbetalingen er korrekt iht. grunnlaget.

Reindriftsavdelingen har til dels påbegynt arbeidet med å skaffe oversikt over ulovlig oppsatte gjerder og hytter i reindriftnæringen. Det er flere punkter som må avklares før videre arbeid. For å ha oversikt over ulovlige anlegg, trenger vi også oversikt over godkjente anlegg, og dette krever en del jobb i gamle arkiver. Vi har i 2020 ikke hatt kapasitet til å ta tak i dette oppdraget. Vi registrerer at fristen for å utarbeide en fremdriftsplan for arbeidet er i slutten av 2021. Dette er tatt inn i vår virksomhetsplan.

Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

Fylkesmannen i Trøndelag ved landbruksavdelinga har jevnlig kontakt opp mot Landbruksdirektoratet og Landbruks- og matdepartementet. Både knyttet til deltakelse i møter og webinarer mm, men også for å etterspørre og dele kunnskap. Fylkesmannen oppdaterer jevnlig statistikk innenfor alle de forvaltningsområder embetet har ansvar for under nevnte departement og direktorat. Effekten av statlig politikk blir, gjennom året, formidlet til de aktuelle myndigheter. Måloppnåelsen knyttet til samfunnsoppdraget og regnskapsresultatet er tilfredsstillende.

Miljødirektoratet gjennomførte styringsmøte med KLMI i mars 2020. Det ble da redegjort for status, og ført dialog om utfordringer på våre fagområder. Direktoratet ga god tilbakemelding på hvordan KLMI løser sitt oppdrag.

KLMI har i 2020 gjennomført et prosjekt som omhandler motorferdsel i utmark med hovedvekt på barmarkskjøring iht. prosjektplan. Målet med prosjektet er å skaffe kunnskap om kommunenes forvaltning på området, veilede og bidra til lovlig motorferdsel, og videreføres i 2021. Prosjektet har vært ledet av jurist på utlån fra Kommunalavdelingen. Vi har mottatt fagmidler fra Miljødirektoratet til dette arbeidet.

På fagområdet rovlit er det krav til rask saksbehandling og tett oppfølging. Vi har tett dialog med overordnet myndighet om status og utfordringer

gjennom året og oftere i beitesesongen.

KLMI har bidratt i søknadsprosessen for flere prosjekter innenfor klima og miljø i samarbeid med forskningsinstitusjoner. To av disse prosjektene fikk tildelt midler fra Forskningsrådet. Vi leder og deltar aktivt i klimanettverk for kommunene, og bistår Miljødirektoratet i arbeidet med Klimasats.

Fylkesmannen har etablert tett kontakt med sentrale myndigheter og har god dialog rundt status og effekt knyttet til flere av embetets oppdrag og satsinger. Som et eksempel her kan nevnes arbeidet med kommunestruktur hvor embetet via prosessveiledersamlinger og løpende dialog holder sentrale myndigheter orientert. Fylkesmannen har hatt tett dialog med KMD knyttet til arbeidet med kommunebilder og videre kommunedialog om utfordringsbildet i kommunene.

Fylkesmannen vil også trekke frem tett dialog med KMD om økonomiske forhold rundt pandemien og holdt departementet orientert om kommunenes utgifter i forbindelse med dette.

Det er gjennomført en første evaluering i forbindelse med håndteringen av Covid-19 samt en omfattende oversendelse til Koronakommisjonen i 2020. Innen beredskapsområdet har ressursene i 2020 i hovedsak blitt benyttet til håndteringen av pandemien. Dette har i noen grad gått ut over de spesifikke mål gitt i VØI og TB, men arbeidet med pandemien har løftet beredskapsarbeidet og robustheten på en meget god måte. Embetet har innen beredskapsarbeidet prioritert oppgaver på plansiden med høringsuttalelser, tilsyn med kommunal beredskapsplikt og det arbeidet med Totalforsvarsprosjektet herunder gradert sikkerhet og beredskap.

2020 har i tillegg vært preget av betydelig foredragsvirksomhet rundt fremtidsfullmakt. På grunn av korona-situasjonen har foredragsvirksomheten etter mars blitt gjennomført via Teams-plattformen. I tillegg har det blitt gitt orientering rundt samme tema i kronikker i så vel lokale som sentrale media.

I klagesaker knyttet til arealforvaltning i kommunene har det vært omfattende dialog opp mot fagdepartementet. Tilsvarende knyttet til ulike problemstillinger angående de forskjellige modellene for interkommunalt samarbeid.

Den nye håndhevingsordningen har nå virket i tre og et halvt år. Det faktum at enkeltelevens subjektive opplevelse legger premisene for en sak, viser seg fortsatt å skape en del utfordringer. Det bærende prinsippet om barnets beste er selvsagt det avgjørende, men vi registrerer at det fortsatt skaper mye energi lokalt, selv om vi ser en god utvikling der hvor kommuner/enkeltskoler får erfaring med ordningen og blir bedre både på håndtering av enkeltsaker og ikke minst utvikler og forbedrer rutiner og iverksetter andre systemiske tiltak. At flere går i dialog og iverksetter tiltak tidligere, løser flere saker på et tidligere tidspunkt. Fylkesmannen sin erfaring er at det fortsatt må investeres betydelig i oppfølging og bistand i forhold til støtte til skoleeier og enkeltskoler med tanke på å utvikle kompetanse og systemer til beste for elevene. Det er fortsatt slik at i de aller fleste sakene er retten ikke oppfylt og tilgangen på saker er fortsatt på samme høye nivå som tidligere år. Det vises til særskilt rapportering på dette.

Fylkesmannen er sterkt bekymret for utviklingen når det gjelder kapasitet innenfor samisk lærerkompetanse. Det utdannes alt for få, noe som gir en svært sårbar situasjon. Vi registrerer at virkemidlene som nå er gjeldende ikke er treffsikker og tilpasset denne situasjonen. I dag har vi en ordning som delfinansierer etter- og videreutdanning, men ikke grunnutdanning. Vi oppfordrer til å endre disse rammebetingelsene slik at de i større grad kan bidra til å løse de utfordringer vi nå ser, som vil kunne ha dramatiske konsekvenser i fremtiden om ikke tilgangen på lærere øker.

Fylkesmannen registrerer at EMD-dommene innenfor barnevernsfeltet og Nav/EØS sakene har skapt betydelige tillitsutfordringer til forvaltningen. Vi ser utfordringer ved bruk og forståelse av menneskerettighetene hos flere aktører. Dette gjelder særlig barnekonvensjonen, men også EMK. Utfordringene ved rettsforståelsen knyttet til menneskerettighetene er etter vår oppfatning større i norsk forvaltning enn EMD-dommene/Nav-EØS-sakene viser. En av hovedutfordringene er at barn fortsatt ikke får oppfylt retten til å bli hørt. En direkte konsekvens er at barns rettsikkerhet svekkes, også med hensynet til ivaretagelse av barnets beste. At barn blir hørt på riktig måte, er i mange saker en forutsetning for at det offentlige klarer å hjelpe barna.

Det har lenge vært pekt på interkommunale løsninger som et viktig alternativ til små/mindre tjenester på for eksempel barnevernsområdet. Fylkesmannen registrerer betydelige utfordringer knyttet til mange av disse løsningene. Det ser ut til å utfordre eierskapet og samhandling med andre aktuelle tjenester på en krevende måte. Flertallet av de tjenester vi på barnevernsområdet har stor risikooppmerksomhet på er nettopp interkommunale tjenester. Fylkesmannen anbefaler derfor at det jobbes frem systematisk kunnskap om dette, herunder hvordan god praksis kan utvikles på en bedre og mere systematisk måte.

På reindriftsområdet informerer Fylkesmannen fortløpende Landbruksdirektoratet om utfordringer og uavklarte problemstillinger i Trøndelag, særlig i forhold til tilskudds- og ressursrelaterte problemstillinger. Vi opplever imidlertid manglende tilbakemelding/oppklaring fra Landbruksdirektoratet når det gjelder spørsmål om tilskuddsbehandling og regelverk. Dette gir en utfordring i det å skape en enhetlig tilskuddsbehandling mellom fylkesmennene.

Vi holder LMD oppdatert mht. oppfølging av inngåtte leieavtaler og vedlikehold av sperregjerder, samt evt. behov for nye avtaler. Og ellers i saker som er viktig å orientere om.

Gjennom deltakelse i sekretariatet for Rovviltnemnda i region 6 forsøker vi å orientere vi både regionale og sentrale myndigheter om effekten av den statlige roviltforvaltningen på reindriften i fylket/regionen

Innen helse- og omsorg har pandemien åpnet for nye muligheter til å ta initiativ og ikke minst i å gi tilbakemelding til sentrale myndigheter. Vi har tatt initiativ til nye møtearenaer med både kommuner og helseforetak. Stadig skiftende nasjonalt regelverk med rask igangsettelse har ført til forskjellige utfordringer

for kommunene og Fylkesmannen har vært et nyttig talerør opp mot direktorater og departement for å få til tilpasninger.

3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Fylkesmannen formidler nasjonale forventninger ved tilbakemeldinger på høringer ved alle typer plansaker og ved deltakelse i regionalt planforum. Formidling skjer også gjennom digitale konferanser og nettverk, i møter med kommunene og gjennom tilrettelegging og tilgjengeliggjøring av Det Offentlige Kartgrunnlaget (DOK). Statlige planretningslinjer og rundskriv T-2/16 om nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet ligger til grunn for vår behandling av arealsaker innenfor klima og miljø. Det fremmes innsigelser og vedtak i dispensasjonssaker påklages, der planlagt arealbruk strider mot nasjonale og vesentlige regionale hensyn. De fleste innsigelser innenfor klima og miljø omhandler støy. Klager på dispensasjonsvedtak er oftest begrunnet i hensynet til strandsonen ved sjø.

Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om nasjonale og viktige regionale interesser

Fylkesmannen i Trøndelag ser et forsterket behov for en mer ROS-basert kommunedialog og embetet har i flere år benyttet kommunebilder i dialog med kommunene.

I juni 2020 fremmet KMD et behov overfor FMFA om å prioritere utviklingen av en digital selvbetjeningsløsning for kommunebilde for bruk i alle embeter. Det ble her anmodet om videreføring av den løsningen som er utarbeidet av Fylkesmannen i Trøndelag. Prosjektet hadde oppstart i september 2020 og vårt embete er faglig leverandør til dette prosjektet i dialog med øvrige embeter.

Kommunebildet skal hente data fra ulike kjelder og presentere de som et faktaark. Faktaarket er ei samling av nøkkeltal og statistikk, som sammen med embetet sine egne vurderinger, inntrykk og analyser tegner et «profilbilde» av kommunen. Kommunebildet er basert på en risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse), og kan derfor si noe om tilstanden nå og utfordringer framover på bestemte fagområder. Verktøyet kan benyttes for å bedre kunnskapsgrunnlaget i kommunedialogen, og for god kontakt og oppfølging der det er behov. Verktøyet åpner for en visuell presentasjon i en kartløsning som viser statusfargene grønn, gul, rød på bakgrunn av ROS-analysen for området.

Gjennom arbeidet med kommunebilder som er utarbeidet i forbindelse med kommunebesøkene formidles nasjonale forventninger til kommunene. I tillegg benyttes arenaer som regionalt planforum, årlige dialogsamlinger i plannettverket og løpende saksbehandling til å formidle nasjonale og regionale hensyn. Alle avdelinger benytter så vel felles arenaer som skriftlige og muntlige kontaktflater i formidlingen av nasjonale og regionale hensyn til kommunene. I 2020 har Fylkesmannen lagt spesielt vekt på reformen Leve hele livet og FNs bærekraftsmål i forbindelse med tilbakemelding til de kommunale planstrategiene.

Departementet har i sin tilbakemelding til årsrapporten for 2019 til 3.1.1.1.10 om politikeropplæring, etterlyst en kort rapportering om dette innværende år. Fylkesmannen har i 2020 fått flere henvendelser fra enkeltkommuner om å arrangere politikeropplæring. Dette gjelder for de fleste avdelinger. Det meste av møtene er gjennomført digitalt. Fokuset er i hovedsak lagt på overordnet planlegging som kommuneplanens samfunnsdel og sammenhengen i plansystemet. Det er vektlagt å presisere kommunepolitikernes rolle og ansvar i planprosessene. I tillegg er det gjennomført politikeropplæring på nærmere angitte tema fra politikernes side.

Jordvern er et viktig virkemiddel for å kunne nå flere av FNs bærekraftsmål. Vi formidler nasjonale forventninger på dette området gjennom våre uttalelser til plansaker og dispensasjonssaker på høring og ved deltakelse i regionalt planforum. Vi har videre deltatt aktivt i arbeidet med utforming av regional plan for arealbruk. I 2020 har det vært gjennomført flere webinarer, politikeropplæring og møter med kommunene. Det meste via digital formidling.

Ivaretagelse og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser (fra kapittel 3.1.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og viktige regionale interesser er ivaretatt i kommunale og regionale planer.

Kommunene viser i betydelig grad til nasjonale og viktige regionale interesser i planer som sendes på høring. Det er likevel slik at hensynet til disse interessene ivaretas i middels grad i vedtatte planer. Noe som gjenspeiler seg i antallet planer som blir møtt med innsigelse fra regional stat i fylket. Hensynet til støy og støytfordringer i planer er det temaet det fremmes flest innsigelser til. Fylkesmannen har i møte med enkeltkommuner veiledet innenfor temaet, men erfarer at effekten ikke har slått helt til.

Fylkesmannen har gitt uttalelse i 749 dispensasjonssaker etter pbl. § 19-1. Dette er en nedgang på 61 saker fra 2019. Av disse ble det frarådet dispensasjon i 143 saker. I forbindelse med uttalelsene blir det også gitt veiledning til kommunene om blant annet alternativer til dispensasjon, som endring/mindre endring av reguleringsplan samt kommunens adgang til å stille vilkår.

Det er etablert et "tidlig-dialog-forum" som består av regionale sektormyndigheter. Vi møtes ca. 2 ganger pr. år og drøfter hvordan kunnskapsgrunnet skal brukes og synliggjøres overfor kommunene, slik at de bla. kan produsere bedre og mer treffsikre planer.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

God innsigelsespraksis

Statlige innsigelser er i det alt vesentlige godt begrunnet i forhold til nasjonale og regionale viktige interesser. Hensynet til lokalt selvstyre vurderes også å være godt ivarettatt.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.2.3 i TB)

Rapportere på

Statlige innsigelser er samordnet

Det er samordnet statlige innsigelser til 33 planer som er sendt på høring i 2020. Det er ikke foretatt avskjæringer av statlige innsigelser, men det er gjennom tett dialog med regionale/statlige myndigheter i konkrete plansaker sikret at innsigelsene er i tråd med H-2/14. Statlige innsigelser løses i all hovedsak i prosessen og svært få ender opp i meklings.

Oppfølging av samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har på bakgrunn av helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse, et kunnskapsgrunnlag for å utarbeide mål for arbeidet med samfunnssikkerhet. Kommunen ser til at denne kunnskapen følges opp i alle planer etter plan- og bygningsloven, for eksempel oppfølging av helhetlig ROS i plansystemet.

Kommunen etterlever kravene om risikoanalyser i plansakene på en god måte. Kvaliteten på analysene er varierende og det er gjennomført opplæring og satt fokus på dette i på kommunesamlinger, på tilsyn og i møter med kommunene. Det er behov for opplæring på metodikk som vi planlegger innværende år.

Ivaretagelse av samfunnssikkerhet i plansaker (fra kapittel 3.1.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

I hvilken grad ivaretar kommunen samfunnssikkerhetshensyn i alle planer:

1. Alle planprogram beskriver hvordan samfunnssikkerhet skal ivaretas.
2. Det stilles kvalitetskrav til ROS-analyser og kvalitetssikres i etterhånd, når disse gjennomføres av eksterne.
3. Avdekket risiko og sårbarhet, inkludert klimaendringer, følges opp i planer.
4. Tiltak fra overordnet plan følges opp på lavere plannivå

Samfunnssikkerhet er i stadig større grad tema i overordnet planverk i kommunene men fortsatt må vi påpeke mangler på tilsyn. Klima og klimaendringer følges opp bra og kommunene er i stor grad bevisst sine lokale risikoforhold gjennom arbeidet med Helhetlig ROS og annet kommunalt planverk. Tilsyn, møter og opplæringstiltak er fortsatt nødvendig for å få dette på plass i alle kommuner.

Drikkevannsforsyning (fra kapittel 3.1.1.1.3.3 i TB)

Rapportere på

Kommunene ivaretar og fremmer drikkevannshensyn i de regionale vannforvaltningsplanene.

Fylkesmannen har fokus på trygg og sikker vannforsyning i kommunene og inntrykket er at dette ivaretas i kommunene på en god måte. FMTL hadde over

100 deltakere på en møte hvor dette var tema i februar. Seminaret var en innledning til årets øvelse for kommunene den 17 mars men denne ble utsatt/avlyst pga. koronasituasjonen.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 3.1.1.1.3.4 i TB)

Rapportere på

Kommuner med storulykkevirksomheter etablerer hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt virksomhetene når planer revideres/rulleres.

Kommunene følger opp hensynet til storulykkesrisiko i middels grad. Temaet berøres på tilsyn med kommunal beredskapsplikt og følges opp i saksbehandlingen på høringssakene som kommer til embetet.

Planleggingen skjer i tråd med rundskriv T-2/16 mm (fra kapittel 3.1.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Tilstrekkelig ivaretagelse av nasjonale og vesentlige regionale interesser i tråd med rundskriv T-2/16, Statlige planretningslinjer og andre nasjonale føringer (herunder nye nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging) på klima- og miljøområdet

Rundskrivet er et viktig grunnlag for arealforvaltningen, og er et godt verktøy både for stat og kommune. Kommunene er gjort kjent med rundskrivet bl.a. ved oversendelse, og ved at det tas opp i dialogen mellom stat og kommune. Føringer beskrevet i rundskrivet tas i middels grad hensyn til i kommunene. Utbyggingspress er en av årsakene til dette. Kommunale ønsker om bosetting og næring i distriktene er en annen årsak.

Boligsosiale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

100 %

75 %

Det er gjennom uttalelse til planarbeidet synliggjort i samtlige aktuelle planer (planstrategier, kommuneplaner og reguleringsplaner) hvor det ikke er tatt boligsosiale hensyn er ivaretatt.

Rekruttering og kompetanseplanlegging på helse- og omsorgsområdet (fra kapittel 3.1.1.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Planlegging skjer i tråd med Lov om folkehelsearbeid §6, Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenestene (FOR-2016-10-28-1250), og bærekraftsmål i § 1.1 i Plan- og bygningsloven.

I planstrategiene (mottatt for 34 av 38 kommuner) gir kommunene en oversikt over eget planbehov og når planer skal utarbeides eller rulleres. Det varierer hvordan kommunene inkluderer rekruttering - og kompetansesikring i planverket og plan for dette kan være enten felles på tvers av sektorene eller som en dedikert rekruttering og kompetanseplan for helse- og omsorgstjenestene. Temaet kan også være inkludert i helse- og omsorgstjenesteplanen. For kommuner som ikke eksplisitt viser i planstrategien at de planlegger for å sikre rekruttering og nødvendig kompetanse for helse og omsorgssektoren, blir det gitt tilbakemelding i det skriftlige høringssvaret. Vi får også en oversikt via andre kilder som tilsynssaker, planlagte tilsyn, dialogmøter, kommunebesøk og henvendelser om råd og veiledning.

Inntrykket er at kommunene gjennomgående er opptatt av å sikre seg nødvendig kompetanse og ser det som utfordrende å få nok personell i årene fremover, både når det gjelder antall og type kompetanse. Dette knyttes særlig til kapasitetsutfordringene som vil komme grunnet økningen i andelen eldre. Det betyr at behovet virker erkjent, men det vises ikke i planverket, som systematisk arbeid, i like stor grad. Her er det et potensial for forbedring. Samtidig er vår kilde til vurdering av kommunenes arbeid med temaet i planverket basert på planstrategiene og kommuneplaner på høring. Sektorplanene for helse- og omsorgstjenestene er ikke høringssaker og det er grunn til å tro at rekruttering og kompetanse omtales i større grad enn hva som synliggjøres gjennom planstrategier og kommuneplaner på høring.

For den helhetlige oversikten og innsatsen mot kommunene har embetet etablert en kommunegruppe. Der kan kunnskapen hos de ulike avdelingene hos oss sees i sammenheng, slik at vi får en oversikt over tilstanden i tjenestene i på tvers av sektorer i kommunene samt hvordan styring og planlegging utøves. Videre er det utført ROS kartlegging av alle kommuner, hvor vi bruker KOSTRA-tall for kompetansedekning med helsepersonell og listekapasitet hos fastleger som en del av vurderingsgrunnlaget. Ut fra ROS vurderingen blir det utarbeidet "kommunebilder" som blant annet viser tilstanden for dekning med kompetanse innen kommunens helse- og omsorgstjeneste. Dette blir i neste omgang formidlet og benyttet i dialogmøter med kommunens ledelse, noe som sammen med våre høringssvar til planstrategiene og samfunnsdelen av kommuneplanen, bør gi en bevisstgjøring av hvor viktig det er å planlegge for tilstrekkelig kompetanse ved rekruttering og utvikling av kompetanse.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Planleggingen skjer i tråd med SPR for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging

Vår vurdering er at kommuner i pressområder i stor grad ivaretar retningslinjen for bolig-, areal- og transportplanlegging.

Fylkesmannens uttalelser i arealsaker omhandler retningslinjen der det er relevant. Dette bidrar til å sette temaet på dagsorden, og at tilstrekkelig hensyn blir tatt. I områder med svært høyt arealpress er vår erfaring at utbyggere legger opp til høyere utnyttelse enn kravene i kommuneplanen. Aktualiteten av retningslinjen i distriktene gjøres det løpende vurdering av hos Fylkesmannen. SPR-BATP kommuniseres inn i alle kommuneplanprosesser, og følges opp i behandlingen av påfølgende reguleringsplaner. Vi formidler nasjonal politikk om behovet for transformasjon, fortetting, nærhet til kollektivtilbud og 0-vekstmål i både oppstartsvarsler og høringsuttalelser til alle relevante detaljplaner fra kommunene, men med klart størst fokus på de større bykommunene i fylket.

De fleste kommunene ivaretar dette i middels eller betydelig grad. Vi opplever imidlertid i mindre kommuner at ønske om aktivitet i alle grender ofte kan komme i konflikt med de overordnede målsettingene om fortetting, konsentrasjon og knutepunktstenkning. Samtidig ser vi at også en del av de mindre kommunene er opptatt av å lage gode og attraktive tettsteder / sentrum.

Byvekstavtalen som ble signert i 2019 med Trondheim, Melhus, Malvik og Stjørdal tar opp i innholdet i SPR-BATP i betydelig grad. Den stiller store krav til valg av utbyggingsmønster. I bl.a. Trondheim er det eksempel på boligområder avsatt i kommuneplanens arealdel som ikke blir regulert nettopp på grunn av at de bryter med 0-vekstmålet og byvekstavtalen. I sommer sendte kommunen grønn strek på høring. En ny høring var gledelig for både jordvernet, og muligheten til å fortette innover framfor å åpne or byspredning. Kommunen har vedtatt en byutviklingsstrategi som fokuserer på fortetting og byomforming. Økt fokus på jordvern og ønsket om en mer attraktiv og klimavennlig by har ført til behov for å revurdere bruken av en del jordbruksareal avsatt til boligformål. Et kunnskapsgrunnlag for dette arbeidet ble sendt på høring rett før jul. De andre kommunene kan også etter hvert stå overfor samme type utfordringer, med behov for å gjøre nye overordnede vurderinger for å finne hvilket utviklingsmønster som imøtekommer føringene i Byvekstavtalen. Fylkesmannen har i 2020 bidratt i arbeid med å utvikle arealindikatorer for å rapportere på målene i Byvekstavtalen.

Fylkesmannen har fremmet flere innsigelser til manglende krav til arealutnyttelse, inklusive liberale bestemmelser for overflateparkering. Dette gjelder primært der kommuneplanføringer ikke blir videreført til reguleringsplan. Dette har en direkte effekt for å sikre god arealutnyttelse. Her jobber vi kontinuerlig med å sikre en lik behandling av planer som kan behandles likt, men ulike forutsetninger/konkrete vurderinger kan gjøre dette utfordrende.

Fylkeskommunens arbeid med regional plan for arealbruk vil ha stor innflytelse på konkret effekt/resultat. Planen er fremdeles under utarbeidelse og vil legge premisser for bl.a. hvor kompakt utbygging man kan forvente i de ulike byene og tettstedene i fylket. Fylkesmannen var tett på dette arbeidet i 2020. Blant annet gjennom å utarbeide konkrete forslag til krav til boligtetthet og overflateparkering for de ulike sentra (regionsentra/lokalsentra/grendesentra). Dette forslaget ble tatt inn i høringsutkastet til regional plan, men ble tatt ut ved den politiske behandlingen. Her ble også andre elementer fra SPR-BATP tonet ned. Vi er spent på hva revidert planforslag innebærer, og ønsker fremdeles å gi tydelige tilbakemeldinger når det foreligger.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.2 i TB)**Rapportere på**

Massehåndtering avklares i regionale og kommunale planer

Fylkesmannen etterspør massebalanse for samferdselsprosjekter og andre arealsaker så tidlig som mulig i saksforløpet. Dette for å bidra til god ressursutnyttelse og redusert press på naturverdier som følge av massedepoier, massetransport og utfylling i sjø og vassdrag. Statsforvalteren har i 2020 gitt uttalelse til masse og deponiplan for Trondheimsområdet. Dette er ikke en juridisk plan men viser mulig områder i og rundt Trondheim som kan være egnet som masse- og deponiområder.

Strandsone og vassdragsforvaltning (fra kapittel 3.1.1.1.8.1 i TB)**Rapportere på**

Planlegging i strandsonen langs sjø og vassdrag skjer i tråd med PBL § 1-8, SPR for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, RPR for verna vassdrag og regionale planer.

Fylkesmannens erfaring er at føringene legges til grunn for kommunal arealforvaltning i middels grad. Mange arealsaker berører strandsonen langs sjø og vassdrag, og kommunene ønsker å ta strandsonen i bruk til bolig, fritidsboliger og næringsutøvelse. Det gis mange dispensasjoner for tiltak i strandsonen. Kommunene er mindre bevisst på hensynet til verna vassdrag. Statsforvalteren bruker aktivt virkemidlene innenfor arealforvaltningen (innsigelser, klage på vedtak) i saker som berører strandsone og vassdrag. Dette er nødvendig. Fylkeskommunen er planveileder for kommunene, og har innflytelse på området.

Bærekraftig forvaltning fjell og utmark (fra kapittel 3.1.1.1.8.2 i TB)

Rapportere på

Planlegging i fjell og utmark skjer i tråd med Nasjonale forventninger og regionale planer

Fylkesmannen etterspør vurdering av samlet belastning ovenfor kommuner med stort utbyggingspress mht. fritidsboliger. Kommunene har i liten grad fastsatt langsiktige utbyggingsgrenser. Kommuner med mindre press har store tomtereserver.

Vi jobber for at planlegging i fjell og utmark skjer i tråd med Nasjonale forventninger gjennom konkrete arealsaker både når det gjelder reindrift, landbruk og klima og miljø. I tillegg er vi involvert i utarbeidingen av Regional plan for arealbruk, som Trøndelag fylkeskommune arbeider med og som skal vedtas i april 2021. I den forbindelse er vi bl.a. opptatt av ivaretagelse landbrukets ressursgrunnlag, herunder utmarksbeiter, setre, skog osv.

Ellers er dette med samlet belastning et meget viktig tema, og vi synes det av å til kan være vanskelig å synliggjøre overfor kommunene, den samlede belastningen *alle* tiltak utgjør for reindrifta. Aktivitet og ferdsel som resultat av inngrep, er ellers på mange måter vanskelig å måle. Vi stiller også spørsmål ved dette med tomtereserve, da vi ser at flere kommuner legger ut nye hytteplaner til tross for at de har en god tomtereserve.

Landbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.9.1 i TB)**Rapportere på**

Kommuner og fylkeskommuner har kunnskap om landbrukets arealbehov, og ivaretar landbrukets interesser og behov i planprosesser og arealforvaltning.

Det er variasjoner mellom kommunene i hvor stor grad de ivaretar nasjonale føringer for landbrukets arealressurser. Kommunene i Trøndelag sett under ett kan sies å ivareta nasjonale føringer for landbrukets arealressurser i middels grad.

Det meste av omdisponeringen av dyrka jord i landet i 2019, som er siste året vi har statistikk for, skjedde i pressområdene Akershus/Oslo, Rogaland og Trøndelag. I Trøndelag ble 278 av de 595 daa dyrkajord omdisponert til samferdselsformål. Dette er tiltak kommunene i mindre grad kan påvirke enn f.eks. omdisponering til bolig og næring.

Sentralt er det besluttet at det skal bygges ny firefelts E6 gjennom store deler av Trøndelag og regjeringen gir føringer om at vegprosjekter skal fokusere på mer veg for pengene. I praksis besluttet det nedbygging av enorme jordbruksarealer. Det man lokalt/regionalt kan gjøre, er å søke å begrense omdisponeringen mest mulig og finne fram til avbøtende tiltak. I den sammenhengen opplever vi at kommunene gjerne også ønsker flest mulig kryss, sideanlegg etc. Kommunene har kunnskap om landbrukets arealbehov, men landbruksinteressene blir ikke tilstrekkelig vektlagt i forhold til andre samfunnsinteresser.

Selv om omdisponeringstallene ikke ser særlig bra ut for Trøndelag, har vi tro på at iverksatte tiltak som det å være tidlig og tydelig på jordvernet i planprosesser, drive med politikeropplæring etc. hjelper på sikt. Dette er tiltak vi vil fortsette med. Vi er også involvert i fylkeskommunens prosess knyttet til utarbeiding av regional plan for arealbruk. Det blir vesentlig å få inn gode mål og retningslinjer for jordvern i den. Vi ser bevisstheten i befolkningen har økt når det gjelder jordvern og selvforsyningsgrad, og at det bidrar til press på politikere. Nasjonal jordvernstrategi og jordvernmålet er viktig og det er kanskje på tide å stramme til jordvernmålet.

Landbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.9.2 i TB)**Rapportere på**

Omdisponering er i tråd med Stortingets jordvernmål 2020.

I tråd med det nasjonale jordvernmålet skulle omdisponeringen av dyrka jord gradvis reduseres fram mot 2020. Landet som helhet har innfridd målsettingen de siste tre årene. Trøndelag har tidvis hatt svært høye omdisponeringstall, men har de siste årene hatt en klar positiv reduksjon. I tabellen under er omdisponeringstallene fra 2013 til 2019 vist for Trøndelag, i dekar. For årene før sammenslåingen av Trøndelagsfylkene, altså før 01.01.18, er omdisponeringstallene fra Sør- og Nord-Trøndelag slått sammen. Statistikken for 2019 viser et noe høyere tall enn 2018, men fortsatt betydelig lavere enn rundt 2015/16. I 2019 ble om lag halvparten (277 daa) av det omdisponerte arealet i Trøndelag avsatt til samferdselsformål. En fjerdedel (150 da) gikk til bolig.

Det er fremdeles store samferdselsprosjekter under planlegging av både Statens vegvesen og Nye Veier, og det er all grunn til å holde trykket på et

sterkt jordvern. I enkelte ferdigregulerte E6-prosjekt ser vi at Nye Veier ønsker å regulere på nytt, primært for å øke samfunnsnyten og redusere kostnadene. Dette innebærer gjerne planlegging av kortere tunneler og større inngrep i bl.a. dyrka mark. Det er også kommuneplaner hvor det er avsatt store boligområder på dyrka jord, noe som kan gi høye tall i statistikken framover. En gledelig nyhet er at Trondheim, som har absolutt mest disponert i gjeldende KPA, nå ser på muligheten til å tilbakeføre en del av dette i neste kommuneplanrullering.

Fylkesmannen er opptatt av å være tidlig og tydelig på det innskjerpede jordvernet ovenfor kommunene, planleggere og utbyggere, både gjennom dialog, samlinger og ikke minst gjennom uttalelser til planer og dispensasjonssøknader etter plan- og bygningsloven. Jordvern har i 2020 vært tema på fagdag for nyansatte i kommunene og regionmøter for kommunene, samt i dialog og samhandling med Trøndelag fylkeskommune ifbm utarbeidelsen av Regional plan for arealbruk. I tillegg har vi hatt fokus på det på hjemmesida vår.

Rapportering av omdisponering av dyrka jord til andre formål enn landbruk (både pbl og jordlov):

Forholdsvis stabile tall de siste årene, men fortsatt et potensiale i reguleringsplaner som ennå ikke er kommet inn i statistikken (bl.a. i tilknytning til store samferdselsprosjekt i Trøndelag)

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
990.0	924.0	1 229.0	676.0	695.0	1 590.0	1 917.0	853.0	509.0	597.0

Reindriftens arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.10.1 i TB)

Rapportere på

Kommuner og fylkeskommuner har kunnskap om reindriftens arealbehov, og ivaretar reindriftens interesser og behov i planprosesser og arealforvaltning.

Fylkesmannen har fulgt opp planer og tiltak som kan få vesentlige konsekvenser for reindrift.

Fylkesmannen har ikke grunnlag for å gi en samlet (gjennomsnittlig)

vurdering på hvordan kommunene i vårt område ivaretar nasjonale føringer knyttet til ivaretagelse av reindriftens arealressurser. Til det er variasjonene for store, fra kommuner som i betydelig grad tar hensyn til reindriften, til de som i liten grad ivaretar reindriftens interesser. De aller fleste kommunene har forbedringspotensial.

Det er også store variasjoner i hvilken grad kommunene

involverer reindriften i planarbeidet sitt. Fylkesmannen følger opp planer og tiltak i fylkeskommune og kommuner gjennom tidlige innspill, bl.a gjennom deltakelse i regionalt planforum. Fylkesmannen har i 2020 vært særlig involvert i Trøndelag fylkeskommune sitt arbeid med regional plan for arealbruk.

Fylkesmannen initierte og delfinansierer (skjønnsmidler) et 3-årig

prosjekt med en plankonsulent for reinbeitedistriktene i Nord-Trøndelag reinbeiteområde. Våre egne vurderinger og tilbakemeldinger fra både reinbeitedistriktene og kommunene er at dette har hatt en god effekt. Både på muligheten for reinbeitedistriktene til å få innflytelse i arealsaker og kommunenes evne og vilje til å ta hensyn til reindriften.

Fylkesmannens reindriftsavdeling har et forbedringspotensial

i vår dialog med kommunene. Utdfordringen er at vi ikke har tilsyns- eller kontrollopgaver knyttet til kommunal forvaltning. Vi har derfor i liten grad naturlige møteplasser med kommunene. Vår kontakt med kommunene er først og fremst gjennom innspill og deltakelse i aktuelle planprosesser. Dette forsøker vi rettet på ved at reindrift (og samisk) får en naturlig plass i embedetets overordna kommunedialog (kommunebylde og kommunebesøk).

Alle reinbeitedistriktene, med unntak av ett, har utarbeidet

distriktsplaner. Noen av disse har imidlertid behov for oppdatering. Alle distriktsplaner ligger lett tilgjengelig for kommunene på fylkesmannens hjemmeside. Vi ser at det er viktig at fylkesmannen tidlig kan orientere om distriktsplanene og om reindriften i det aktuelle området, når kommunen starter et planarbeid.

Reindriftens arealressurser er ivaretatt i alle planprosesser

	Distrikter med godkjente regler/planer	Antall distrikter med godkjente regler/planer	Antall distrikter i reinbeiteområdet	Antall planer som er oppdatert siste fire år
Distrikter med godkjente bruksregler etter reindriftsloven av 2007	100 %	10	10	2
Distrikter med godkjente distriktsplaner etter reindriftsloven av 2007	93 %	14	15	4

Ett reinbeitedistrikt har ikke distriktsplan, og her er beitebruksreglene i bruksreglene opphevet av jordskifteretten. Femunden vinterbeitedistrikt har distriktsplan (2018), men her er det ikke krav om bruksregler. Alle fire tamreinlagene har driftsplaner/distriktsplaner. Disse er oppdatert i 2016. Også Rendal renselskap har driftsplan (2016), men det er ikke et krav etter reindriftsloven, men iht konsesjon. Noen distrikter har store utfordringer ift vindkraftutbygging, spesielt Fovsen Njaarke, der store arealer med vinterbeite er gått tapt. Det er også planer om vindkraftutbygging i andre distrikter. Det er vår vurdering at KU som utarbeides i tilknytning til slike store inngrep er alt for dårlige og at det ikke legges godt nok til rette for medvirkning fra reindriften. Det samme gjelder i forhold til kommunale planprosesser, selv om variasjonene her er store.

Aktiv bruk av KU-forskriften § 10 (fra kapittel 3.1.1.1.11.1 i TB)**Rapportere på**

Aktiv bruk av KU-forskriften § 10 med tilhørende veileder i kommunene

Fylkesmannen vurderer både planprogram og KU i vår saksbehandling, og har dialog med kommunene om dette. Det er flere eksempler på gode konsekvensutredninger, og vår erfaring er at kommunene unntatt på reindriftsområdet i varetar dette på en tilfredsstillende måte. Fylkesmannen mottar relativt mange nydyrkingssaker på høring, og her ser vi at saker som utløser KU, enten blir trukket eller nedskalert, slik at kravet om KU ikke slår inn. Det er behov for videre informasjon om ny KU-forskrift i Trøndelag, blant annet med bakgrunn i at flere KU-rapporter lages av personer med manglende kompetanse.

Reindrift: Ved vurderingen av om en plan eller et tiltak kan få vesentlige virkninger for områder med stor betydning for reindrift, kreves det en grunnleggende reindriftsfaglig kompetanse. Vi erfarer at mange av våre reindriftskommuner ikke har det, og dermed blir det vanskelig å foreta vurderinger etter § 10. Fylkesmannen spiller inn i fm. plansaker når vi mener KU-kravet kommer til anvendelse av hensyn til reindrifta, og da er kommunene stort sett enige. Problemet kan heller være kvaliteten på utredningen. Det synes å være vanskelig å få til konsekvensutredninger som vurderer den totale belastningen på et reinbeitedistrikt.

En annen svakhet er områder som ble avsatt til fritidsbebyggelse i arealplanen for veldig lenge siden, og som da ikke ble konsekvensutredet. Ettersom mange kommuner kun vurderer nye planområder i sin konsekvensutredning til arealplanen, og ikke totalsummen av tiltak og planer, så mener vi at disse gamle planområdene bør utredes før de kan utbygges. Dette har det vært vanskelig å få gehør for.

Systematisk folkehelsearbeid etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.12.1 i TB)**Rapportere på**

Planlegging skjer i tråd med Folkehelseloven § 5-7, og § 3-1 f) samt kap. 10 og 11 i Plan- og bygningsloven. Kommunene har fått formidlet revidert veiledning ([Helsedirektoratets nettsider](#)) til et systematisk folkehelsearbeid.

Samlet vurdering:

Folkehelse er et tydelig fokus for de fleste kommuner i samfunnsdelen av kommuneplanen og da spesielt knyttet til utvikling av attraktive tettsteder og lokalsamfunn som gir grunnlag for bolyst, tilhørighet og gode liv. Sosiale helseforskjeller er ikke like eksplisitt tematisert på overordnet nivå i samfunnsdelen, men indirekte er det ofte et fokus ved at kommunene er opptatt av næringsutvikling og arbeidsplasser, noe som er svært viktig for å forebygge utenforskap. Mer konkret og i større grad viser kommunene at sosiale helseforskjeller settes på dagsorden ved arbeid for å bedre livsvilkår for utsatte grupper. Det gjøres gjennom bolig sosial plan og plan for arbeidet for ROP-gruppen og ved handlingsplan mot vold i nære relasjoner. På tross av slike planverk er det grunn til å være bekymret for de som faller utenfor det etablerte og som dermed også får risiko for utvikling av dårlig helse. Kommunenes universelle tiltak i folkehelsearbeidet, mot de brede lag av befolkningen, som turstier, sosiale møteplasser og aktivitetstilbud innen idrett og kultur vil ofte i mindre treffe de som tilhører sosialt utsatte grupper. Mer målrettede tiltak og variasjon i tilbudet er derfor viktig og vil grense mot det forebyggende arbeidet som gjøres i tjenestene. Spesielt i mindre kommuner kan det være lite tilbud til de som ikke finner tilhørighet i idrettslag og kulturtilbud som korps og kor. Selv om begrepet utenforskap nå er godt kjent kan betydningen dette har for helse gjerne settes enda sterkere på dagsorden også fra nasjonale myndigheter.

Tiltak fra FM og effekt av disse:

Vi har en viktig påvirkningsarena gjennom høringsuttalelser til kommunale planer. Dels kan dette være planstrategier og kommuneplanens samfunnsdel, men det største antall kommunale planer er areal/reguleringsplaner. Inntrykket er at kommunene i stor grad er opptatt av en arealdisponering som fremmer folkehelse. Størst er utfordringen der arealpresset er størst i og nært byene. Sentrale tema er støy, luftkvalitet, tilgang på grøntarealer/rekreasjonsarealer, arealer for fysisk aktivitet og sosiale møteplasser, universell utforming/tilgjengelighet for alle og å unngå homogene bomiljøer/segregering. På nivået for arealplanleggingen har vi aktiv påvirkning og bruker faglige råd og om nødvendig innsigelser. Gjennom skriftlig saksbehandling av planer og dialog om lukking av innsigelser er inntrykket at vi styrker ivaretagelsen av folkehelse i planene. Siden verktøyene er etablerte i arealplanleggingen er det grunn til å tro at vi der har mest konkret.

Kommunenes folkehelsearbeid er også tema i kommunedialogen når vi skriver kommunebilder og er ute på kommunebesøk. Slik skapes bevissthet om kommunens rolle og ansvar som myndighet på folkehelseområdet. Effektene er ikke lett å kvantifisere, men det er ingen tvil om at den samlede nasjonale innsatsen på folkehelseområdet, inkludert kravet til kommunene om å ivareta helse i plan, er synlig i samfunnsdelen av kommuneplanen. Forståelsen av at helse skapes på alle arenaer folk lever sine liv, inkludert arbeidsplass, skole og barnehage, og at folkehelsearbeidet derfor må være tverrsektorielt, kan styrkes. Det må vi fremover arbeide mer med både internt i embetet og ut mot kommunene. Ikke minst vil det kunne øke bevisstheten om at dette er arenaer hvor sosiale helseforskjeller kan utjevnes - fordi kommunene der når bredden i befolkningen.

Både Fylkesmannen og Fylkeskommunen har informert kommunene om den nye veilederen til systematisk folkehelsearbeid gjennom møter bla. med folkehelserådgiverne i kommunene og publisert denne som nyhetssak. I tillegg er det vist til veilederen i våre planuttalelser.

3.1.1.2 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap

FMTL har i 2020 i stor grad understøttet kommunene gjennom håndteringen av Covid-19 med veiledning og rådgiving på krisehåndtering gjennom digitale møter og oppfølging av rapportering.

Tilsyn med kommunal beredskapsplikt (fra kapittel 3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gjennomføre tilsyn med kommunal beredskapsplikt. Kommuner for tilsyn velges ut på bakgrunn av en vurdering av risiko og vesentlighet. For å tilfredsstille nasjonale smitteråd kan Fylkesmannen vurdere alternativer til fysisk tilsyn, for eksempel via elektroniske plattformer. Fylkesmannen vurderer om helseberedskap skal inngå i tilsynet, ref. 3.1.1.2.1.2. Fylkesmannen forventes å gjennomføre tilsyn i 2020 så langt det lar seg gjøre, og tilpasser tilsynsaktiviteten slik at kommunene kan prioritere ressurser til å håndtere Covid-19.

FMTL har gjennomført digitale tilsyn med kommunal beredskapsplikt og lov om helsemessig og sosial beredskap i 5 kommuner. Planlagte tilsyn første halvår måtte utgå pga. pandemisituasjonen.

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt.				
Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Totalt antall kommuner i embete	Antall kommuner gjennomført tilsyn
25.00 %	- 11.84	13.16 %	38.00	5.00

Felles tilsyn med beredskap i kommunene (fra kapittel 3.1.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen avgjør om det skal gjennomføres tilsyn med helseberedskap i kommunene basert på kunnskap om risiko og sårbarhet. Tilsyn med helseberedskap i kommunene skal gjennomføres som felles tilsyn med kommunal beredskapsplikt etter sivilbeskyttelsesloven, jf. [Veileder for felles tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap](#) fra DSB og Statens helsetilsyn.

Felles tilsyn ble gjennomført i alle beredskapstilsyn som ble utført i 2020.

Veiledning om samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene (fra kapittel 3.1.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal styrke veiledningen i kommunene i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap, herunder helseberedskap.

Veiledningsoppgavene ble i 2020 knyttet til oppfølging av pandemisituasjonen.

Egenberedskap (fra kapittel 3.1.1.2.2.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i 2020 bidra til at kommunene arbeider for styrket egenberedskap hos innbyggerne gjennom lokale tiltak og oppfølging av *Egenberedskapskampanjen* fra DSB.

Det ble ikke gjennomført en Egenberedskapskampanje i regi av DSB i 2020. Tema berørt i møter og veiledning med kommunene.

Øvelse for kommunens kriseorganisasjon (fra kapittel 3.1.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i løpet av 2019- 2022 gjennomføre øvelse for alle kommuners kriseorganisasjon.

Årets øvelse for alle kommunene i Trøndelag var planlagt 17 mars i 2020. Oppstartsmøte-/seminar ble gjennomført men da Norge stengte ned den 12. mars ble øvelsen den 17.mars satt på vent i påvente av pandemisituasjonen. Øvingsmål for 2020 vurderes 100% oppnådd gjennom håndteringen av Covid-19.

Gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene

År	Totalt antall kommuner i embetet	Antall gjennomførte øvelser for kommunens kriseorganisasjon	Overordnet øvingsmål
2019	48	41	Styrket krisehåndteringsevne relatert til Pandemi
2020	38	0	Styrket krisehåndteringsevne knyttet til vannforsyning

For 2020 ansees samtlige 38 kommuner å ha styrket sin krisehåndteringsevne i betydelig grad.

3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene

Fylkesmannen erfarer at det er stor forskjell mellom kommunene i fylket med hensyn på hvor godt plan- og bygningsloven, prosesser og saksbehandling på planområdet håndteres. Manglende kompetanse og kapasitet på planområdet er for noen av kommunene utfordrende, men statsforvalteren opplever også at det i noen få kommuner er en manglende forståelse av prosessene som følger av plan- og bygningsloven i forhold til planområdet.

Dialog med kommunene om (fasene i) plansystemet (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Alle kommuner og fylkeskommuner har vedtatt en kommunal planstrategi i 2020

34 av 38 kommuner har vedtatt planstrategi i løpet av 2020. Dette tilsier en betydelig grad av måloppnåelse. Fylkeskommunen har også vedtatt sin planstrategi. Fylkesmannen sendte i 2019 ut et felles brev til fylkets kommuner hvor det ble gitt råd i forbindelse med planstrategiarbeidet. Det vurderes at dette har effekt da mange kommuner har omtalt tema som fra statsforvalterens side ble påpekt å være viktige som eks. folkehelse og klima.

Klager over reguleringsplan (fra kapittel 3.1.1.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

God og rask klagesaksbehandling

Vi har behandlet 60 klagesaker på reguleringsplan i 2020. Gjennomsnittlig behandlingstid har vært 50 dager. 6 saker har vært behandlet etter 12-ukers fristen. I overkant av 95 % av sakene er behandlet innen fristen på 12-uker. Det ble gitt medhold i 6 av sakene. Plansaker kan være krevende og ta lengre tid å behandle. Vi har god faglig kompetanse på saksområdet.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.1 i TB)**Rapportere på**

Kommunale planer har juridisk gyldige bestemmelser og plankart

Fylkesmannen har vært inne med veiledning og kvalitetssikring i kommunale planer. Kommunale planer har middels grad av god juridisk kvalitet.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.2 i TB)**Rapportere på**

Konsekvensutredningsforskriften følges opp

Vi er bevisst på at KU-forskriftens utredningskrav blir fulgt opp. Dette er av og til tema i klagesaker etter plan- og bygningsloven.

Vurdering av opphevelse eller revisjon av planer (fra kapittel 3.1.1.3.4.1 i TB)**Rapportere på**

Kommunene skal ha blitt informert og veiledet om at de skal vurdere opphevelse eller revisjon av gamle planer, basert på ny og relevant kunnskap om samfunnssikkerhet.

Vi veileder kommunene til å implementere helhetlig ROS etter sivilbeskyttelsesloven inn i kommunal planstrategi. Dette er hensiktsmessig da begge har et fire års perspektiv. Dette er i varierende grad gjort av kommunene, men stadig flere ser nytten av dette.

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

I 2020 har vi som tidligere år både gjennomført generell og individuelt tilpasset undervisning i sosialtjenesteloven. Nytt av året er utviklingen av ulike digitale opplæringsstilbud. «Fredagsprat med Fylkesmannen» - en løpende rekke webinarer - har vært vår fremste satsning. Webinarene startet som et svar på behov for å gi opplæring i «Veileder for behandling av saker om økonomisk stønad i unntakstilstanden som skyldes koronavirus», og ble siden videreført som en løpende arena for nyhetsformidling, dialog, opplæring og "live" råd og veiledning i møte med ansatte og ledere i NAV-kontorene. Webinarene har vært svært velkomne og godt besøkt.

Vi har videreført satsningen på egen "Forvaltningsturne" også i 2020, og gjennomførte individuelt tilpasset opplæring for 5 ulike kontor. En rekke avtalte slike samlinger ble avlyst som følge av pandemien, mens noen lot seg gjennomføre digitalt. Spesielt gledelig er det at ledergruppen ved et av fylkets største NAV-kontor ba om egen skreddersydd opplæring i sosialtjenesteloven, og dette ble gjennomført som en heldagssamling i starten av februar.

Vi har hatt stort fokus på å gjennomføre opplæringstiltak knyttet til økonomisk rådgivning i 2020, både i eget fylke og i regi av rollen som regionkontakt. Videre er det gjennomført digitalt grunnkurs i sosialtjenesteloven, samt temasamlinger om KVP og tilskudd. Det er arbeidet videre med nettverk i henhold til oppdrag.

Vi vurderer at bredden i opplæringstiltakene, både tematisk men også i pedagogisk tilnærming, har bidratt til måloppnåelse og læringseffekt, både ved å svare opp behov som oppsto under pandemien, men også heve grunnkunnskapen om sosialtjenesteloven og saksbehandlingsreglene i sosialtjenesteloven og forvaltningsloven. Vi viser for øvrig til utfyllende vurdering av tiltakene i punktet nedenfor.

Alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Alle NAV-kontor i fylket har fått tilbud om opplæring i sosialtjenesteloven og forskrifter med særlig vekt på individuelle vurderinger knyttet til de sosiale tjenestene.

Fylkesmannen har gitt følgende generelle tilbud om opplæring i 2020 rettet mot kommuner og NAV-kontor:

- Forvaltningsturne
- Fredagsprat med Fylkesmannen
- Grunnkurs i sosialtjenesteloven
- KVP-samling
- Tilskuddssamling
- En rekke opplæringstiltak innen økonomisk rådgivning, se punkt nedenfor om opplæring som følge av utfordringer relatert til Covid-19

- Nettverkssamlinger på KVP-området og på økonomisk rådgivning
- Boligsosiale samlinger knyttet til tiltak 1 og 2 i "Bolig for velferd"
- Deltakelse i nyansatteopplæringen "Ny i NAV"

Forvaltningsturneen

Ved inngangen til 2020 valgte vi å videreføre "Forvaltningsturneen" - en satsning som startet i 2019, etter at vi hadde kartlagt hvilke behov NAV-kontorene i fylket hadde for opplæring, i samarbeid med dem.

Vi valgte å videreføre satsningen fordi det ble vurdert som et godt virkemiddel for å heve kompetansen i NAV-kontorene, i det det gav mulighet for å skreddersy opplæringen opp mot utfordringsbildet i kontorene. Videre gav innretningen også rom for ulike pedagogiske tilnærminger som forelesning, plenums- og casediskusjoner, dels ved "live" og uforberedt råd og veiledning av enkeltspørsmål, dels ved at problemstillinger og spørsmål fra kontorene som var meldt inn i forkant kunne svares opp. Turneen fikk gode tilbakemeldinger i 2019.

Forvaltningsturneen har også hatt en "fast bolk" som alle kontor som ber om opplæring gjennom "Forvaltningsturne" får. Mens vi i 2019 hadde forvaltningsrett som "fast bolk" i turneen, valgte vi i 2020 å ha formålsparagrafen, individuelle vurderinger og barneperspektivet som fast bolk.

Mange kontor meldte seg og ønsket slik opplæring, og vi hadde planlagt totalt 9 samlinger. På grunn av pandemien måtte flere samlinger avlyses, og vi endte med å gjennomføre fem samlinger.

Fredagsprat med Fylkesmannen

Etter utbrudd av pandemien oppsto det et behov for å kunne nå raskt ut til NAV-kontorene med informasjon, opplæring og råd og veiledning. Fredagsprat med Fylkesmannen - en løpende rekke webinarer oppsto som følge av dette, og har etter pandemiutbruddet vært vår fremste brede satsning på opplæring rettet mot NAV-kontorene. Webinarene ble i oppstarten gjennomført ukentlig, hver fredag, for så å gå over til en frekvens med annenhver uke. De har vært populære - godt besøkt av både ansatte og ledere, og de er etterspurt. Webinarene har hatt en tredelt innledning med

- 1) Nyhetsformidling/informasjon
- 2) Opplæring i utvalgt tema basert på vår vurdering av behov, eller meldt inn som ønske fra NAV-kontor
- 3) Dialog, erfaringsutveksling og "live" råd og veiledning

Vi vurderer at opplæringen har vært et godt grep og hatt effekt, blant annet fordi vi har nådd raskt og bredt ut med informasjon og opplæring under de rådende forhold med raske endringer i regelverk og samfunnsituasjon. Videre vurderer vi det som en styrke at opplæringen har vært basert på medvirkning fra ansatte i NAV, og gjennomføringsform og omfang per webinar har gjort terskel for bred deltakelse lav. Vi ser det også som en styrke at vi har hatt mulighet til å invitere andre fagområder hos oss inn for å gi informasjon til NAV, blant annet om ny introduksjonslov.

Grunnkurs i sosialtjenesteloven

Alle NAV-kontorene har mottatt tilbud om deltakelse i grunnkurs i sosialtjenesteloven. Dette ble gjennomført digitalt. Vi valgte å prioritere å tilby grunnkompetanse i sosialtjenesteloven, blant annet fordi vi ikke gjennomførte grunnopplæring i 2019, og på bakgrunn av forespørsler fra NAV-kontor.

KVP-samling

Det ble gjennomført en felles digital halvdagssamling for alle som jobber med KVP i fylket før sommeren. Tema for samlingen var blant annet midlertidig forskrift til sosialtjenesteloven, dialog samt råd og veiledning rundt spørsmål og problemstillinger som ble meldt inn eller reist av deltakerne.

Tilskuddssamling

Flere kontor har etterspurt mer kunnskap om tilskuddsmidlene, og vi har over år sett at det til dels er de samme kontorene som søker om midler. Vi valgte derfor å gjennomføre en fagsamling om tilskudd i 2019. Samlingen ble gjentatt i desember 2020, men i et mindre og digitalt format. Målsetningen for samlingen har vært å gi informasjon om ordningen, dialog rundt spørsmål kontorene har, samt bidra til erfaringsutveksling gjennom å gi at prosjekt som har vært vellykket har presentert sine erfaringer. Vi planlegger å videreføre satsningen på årlige tilskuddssamlinger for å stimulere til enda flere gode og velfunderte prosjektsøknader - gjerne fra samtlige av fylkets kommuner.

Samlet vurdering

Vi vurderer at bredden i opplæringstiltakene, både tematisk men også i pedagogisk tilnærming, har bidratt til måloppnåelse og læringseffekt. Vurderingen bygger på at vi ser at vi både har kunnet svare opp behov som oppsto på grunn av regelverksendringer og utfordringer i NAV-kontoret og i samfunnet som følge av pandemien, men også bidra til å heve grunnkunnskapen om sosialtjenesteloven og saksbehandlingsreglene i sosialtjenesteloven og forvaltningsloven med vekt på formålet, barneperspektivet og individuelle vurderinger. Vi vurderer at gode diskusjoner, bevisstgjøring og veiledning til konkrete spørsmål om praksis og lovforståelse gjennom forvaltningsturne og "Fredagsprat med Fylkesmannen" har hatt læringseffekt i kontorene, men også på tvers av kontorene gjennom at det pedagogiske opplegget har understøttet erfaringsutveksling.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	21	21

NAV kontor med lav kunnskap tilbys opplæring (fra kapittel 3.1.2.1.1.2 i TB)

Rapportere på

NAV-kontor som vurderes å ha lav kunnskap om sosialtjenesteloven og hvordan den skal praktiseres, eller forvaltningsloven og saksbehandlingsreglene i sosialtjenesteloven, har fått tilbud om særskilt opplæring.

Fylkesmannen har tilbydd skreddersydd opplæring til samtlige NAV-kontor i fylket også i 2020 gjennom tilbud om deltakelse i vår "Forvaltningsturne". Ved planlegging av enkeltsamlinger i turneen tas det hensyn til de behov NAV-kontorene har meldt inn og de behov vi ser at kontorene har gjennom vår kunnskap om dem, i tillegg til at vi har en fast bolk med tema vi vurderer alle deltakende kontor bør få opplæring i. Ved gjennomføring av "Forvaltningsturneen" i 2020, har vi hatt særlig fokus på formålet med sosialtjenesteloven, individuelle vurderinger og bameperspektivet.

Vi har fulgt opp enkeltkontor som har meldt behov om tettere oppfølging på enkelttema gjennom å gi tilbud om mer enn en opplæringsdag i Forvaltningsturneen. Videre har vi tett dialog med ledelsen i enkeltkontor og enkeltkommuner gjennom egne dialogmøter om sosiale tjenester, der kompetanse om sosiale tjenester i NAV-kontoret er ett av temaene som løftes.

Oppfølging av kommuner (fra kapittel 3.1.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen har systematisk fulgt opp kommuner der det gjennom tilsyn, klagesaksbehandling og veiledning er avdekket særlige utfordringer ved praktisering av sosialtjenesteloven.

Fylkesmannen har siden 2018 brukt "Tjenestebarmeter for sosiale tjenester" i vårt oppfølgingsarbeid mot kommunene, både for å identifisere risiko- og sårbarheter ved de enkelte tjenester, men også for å skaffe oss en oversikt over tilstandsbildet i fylket, og hvilke tema kontorene gjennomgående har utfordringer med.

I 2020 har vi gjennomført 4 dialogmøter med NAV-kontor/vertskommunesamarbeid med utgangspunkt i de risiko- og sårbarheter som Fylkesmannen og kommunen selv har identifisert ved bruk av tjenestebarmeteret. Øverste administrative og politiske ledelse har vært invitert til og har deltatt i disse møtene. Vi har invitert NAV Fylke inn i møtene.

Kunnskap vi har om kontorene fra rettssikkerhetsarbeidet har både vært tema i møtene, og har vært et forhold vi har lagt vekt på ved utvelgelse og prioritering av kontor for dialog. Vi vurderer at dette er et godt verktøy for å løfte fokus på kvalitet i de sosiale tjenestene på ledernivå i kommunen, og med det bidra til å skape trykk på forbedringsarbeidet.

Fylkesmannen har i ett tilfelle bidratt med særskilt opplæring ut over det som er tilbudt andre kontor, etter forespørsel fra kontorene. I et normalår ville vi gjennomført flere slike samlinger.

Opplæring og veiledning som følge av covid-19 (fra kapittel 3.1.2.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV-kontor har fått tilbud om opplæring eller veiledning i bruk av midlertidig forskrift om unntak fra sosialtjenesteloven og midlertidig veileder for behandling av saker om økonomisk stønad under koronapandemien

Alle NAV-kontor har fått tilbud om opplæring i midlertidig veileder gjennom digitale webinar samt en kort introduksjonsvideo. Introduksjonsvideoen ligger tilgjengelig på Fylkesmannens nettside.

Det er gitt opplæring og veiledning i bruk av midlertidig forskrift om unntak fra sosialtjenesteloven gjennom tiltakene "Fredagsprat med Fylkesmannen", grunnopplæring, nettverkssamlinger på KVP-området og i løpende råd og veiledning og dialog med ansvarlige på KVP-området gjennom egen Teams-kanal.

Opplæring og veiledning som følge av covid-19 (fra kapittel 3.1.2.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Alle NAV-kontor har fått tilbud om veiledning eller opplæring knyttet til nye utfordringer som oppstår som følge av Covid-19. Utfordringene vil potensielt variere mellom regioner, og kan eksempelvis omfatte fortolkning av sosialtjenesteloven opp mot nye brukergrupper.

Fylkesmannen har hatt løpende dialog med kommuneledelsen og NAV-lederne i fylket etter utbruddet av Covid-19, blant annet gjennom faste møter med kommunedirektørene og i NAV Fylkes NAV-ledermøter. NAV-ledermøtene ble i en periode gjennomført ukentlig, men er fra høsten 2020 gjeninnført som månedlige møter. I vår dialog med ledelsen har vi hatt stort fokus på tilgjengelighet til de sosiale tjenestene, det å formidle konsekvenser pandemien har og har hatt for svake grupper, herunder behov for ekstra fokus på barneperspektivet og økonomisk rådgivning. Vi har oppfordret kommunene til å drive aktiv kontinuitetsplanlegging for de sosiale tjenestene.

Vi har hatt løpende dialog med kontorene om forklaring av midlertidig forskrift til sosialtjenesteloven, bruk av midlertidig veileder samt for å formidle løpende nyheter, foreta opplæring og "live" råd og veiledning rundt problemstillinger som har oppstått.

Oppdrag knyttet til økonomisk rådgivning har vært prioritert, og det er gjennomført følgende kurs/nettverkssamlinger:

- To-dagers nettverkssamling for økonomisk rådgivere
- Løpende nettverkssamlinger i sør- og norddelen av fylket (i samarbeid med Kompetansesenteret)
- Kurs i økonomisk rådgivning for enhet for rustjenester - Trondheim kommune
- Digitalt basiskurs i økonomisk rådgivning
- 2 x digitale grunnkurs i økonomisk rådgivning
- 2 x digitale videregående kurs i økonomisk rådgivning

3.1.1.5 Forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats på psykisk helse, rus- og voldsfeltet

Etter en samlet vurdering mener vi å ha lyktes godt med å forsterke og forbedre den tverrsektorielle innsats og bidratt til bedre samordnet innenfor psykisk helse, rus- og voldsfeltet. Det inkluderer arbeidet for utsatte barn og unge og det forebyggende arbeide sett fra et folkehelseperspektiv.

Arbeidet har vært forankret i Velferdsnettverket i Trøndelag. Velferdsnettverket består av ledere for aktuelle regionale statsetater, KS og Fylkeskommunen. Gjennom nettverket sikres et helhetlig samarbeid mellom regionale aktører og prioritering av felles mål for utsatte grupper.

Videre sikrer vi samordning og forsterket innsats gjennom regelmessig i dialog og samarbeid med utdanningsinstitusjoner og kompetansesentre. For å lykkes med en helhetlig tilnærming hvor også det universelle og forebyggende perspektiv ivaretas har vi inkludert KS og Fylkeskommunen inn i dette samarbeidet.

Vi skaffer oss et felles kunnskapsgrunnlag om utfordringsbildet i Trøndelag og har oversikt over pågående tiltak og aktiviteter. Med god innsikt i hverandres ansvar, roller og verktøykasse legger vi til rette for bedre samordning av faglig bistand og treffsikre tiltak i kommunene.

Opptappingsplanen mot vold og overgrep og arbeid for å forebygge selvmord er bearbeidet i tverrfaglige fora og satt på dagorden både som folkehelse tema og inn mot de kommunale helse og omsorgstjenestene og oppvekstsektoren.

Det arbeides godt med målene i Opptappingsplanen om forebygging av vold og overgrep mot barn og unge. Sammen med kompetansesentre, bruker og pårørendeorganisasjoner er det iverksatt et samarbeid med flere av kommunene i Trøndelag som har deltatt på dialogmøte og nettverkssamlinger der man får veiledning, både om arbeid mot vold og overgrep og selvmord. Kommunene får tilbud om hjelp til å få på plass handlingsplaner innenfor disse områdene.

Fylkesmannen ser behov videreføring av arbeidet slik at alle kommuner får hjelp til å utarbeide handlingsplaner og etablere et systematisk arbeid med å forebygge, avdekke og avverge vold, overgrep og selvmord.

Kommunene etterspør mer kompetanseheving om disse temaene.

I tråd med føringerne i Velferdsnettverket er det etablert en regionalt statlig arbeidsgruppe (faggruppe ROP) som har arbeidet med tiltaket; «å etablere arbeidsprosesser for helhetlig tilbud av bo- og oppfølgings tjenester for mennesker med rusmiddelavhengighet og psykiske lidelser som mangler eller risikerer å miste sin bolig». Dette er nok et eksempel på

forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats.

Det ble i 2020 gjennomført fysiske dialogmøter med utvalgte kommuner der våre samarbeidspartnere deltok. Ønsket resultat var å styrke kommunene på samarbeid på tvers av tjenestene, og bidra til økt brukermedvirkning.

Vi erfarer at det behov for å fortsette innsatsen for å forbedre tverrsektoriell innsats slik at de med behov for hjelp sikres riktig hjelp tidlig. Når det gjelder brukermedvirkning opplyser mange kommuner at det er vanskelig å få tak i brukerrepresentanter, og flere har starta arbeid med å etablere interkommunale brukerpanel. Fylkesmannen ser at vi på tross av økt fokus og fremgang må jobbe mer for å oppnå reell brukerinnflytelse i alle kommuner.

Tilskuddsmidler er et virkemiddel for å forbedre og styrke arbeidet i kommunene. Det ble etablert nytt FACT-team i Namsos kommune i 2020. Sykehuset i Namsos deltok i forprosjektet i 2019, men takket nei til videre samarbeid om FACT- team året etter. Vi hadde ingen nye søknader til forprosjekter for ACT/FACT- team i 2020. Det er en utfordring for noen små kommuner å få rekruttert psykolog, og noen kommuner har interkommunalt samarbeid der de deler psykologressurs.

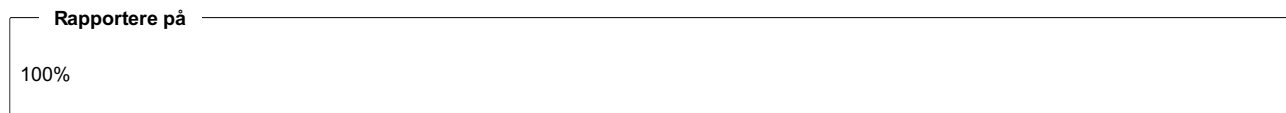
Vi ser at både kompetanse, kvalitet og nye tiltak er i tråd med mål og føringer i Opptappingsplanen for rusfeltet. En har oppnådd økte ressurser i form av

stillinger og prosjekter i kommunene ved hjelp av tilskuddsmidler. Det har vært en bekymring knyttet til at midlene som fulgte opptrappingsplanen i rammeoverføringen til kommunene, i varierende grad har blitt prioritert brukt til målgruppen. Rapportering i IS-24/8 tyder også på dette.

Vi ser at kommunene i enda større grad bør involvere brukere i tjenesteutvikling, og ROP-tilsynet viste for dårlig samhandling om pasientene på systemnivå. Vi er i gang med Læringsnettverk innen psykisk helse og rus, i samarbeid med KS, brukerorganisasjoner, HF og kompetansesentra. Her skjer viktig regionalt utviklingsarbeid som følges tett i samarbeid med kompetansesentrene og brukerorganisasjoner.

Det er fortsatt en vei å gå med implementering av pakkeforløp psykisk helse og rus i kommunene, og egen rapportering på dette gis innen 1. juni 2021. For mer utdyping på fagområdet vises til eget rapporteringspunkt 7.3.3.2 om Opptrappingsplanen for rusfeltet.

Forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats på psykisk helse, ru (fra kapittel 3.1.3.1.1.1 i TB)

Totalt sett har 34/38 (per 2020) kartlagt med brukerplan i Trøndelag, minst én gang siden 2013 (89%). Det kan også være nyttig å tenke befolkningsdekning. Et eksempel på dette er at vi i 2015 hadde med 79% av kommunene (dvs. manglet 8), men at disse 79% av kommunene samlet har 96% av befolkningen i Trøndelag. I 2020 var det 50 % av kommunene som kartla, og flere valgte det bort grunnet høy arbeidsbelastning med pandemien. Fylkesmannen har i flere år hatt godt samarbeidet med KoRus og NAPHA for å nå målet, og vil i tråd med videre oppdrag sørge for å bidra til at kommunene tar i bruk BrukerPlan som foretrukket kartleggingsverktøy. KoRus har i samråd med kommunene kommet fram til at det er mest hensiktsmessig med kartlegging hvert andre år. Neste kartlegging i Trøndelag er planlagt i 2022.

3.1.1.6 Styrket folkehelsearbeid

Systematisk og langsiktig folkehelsearbeid

En indikator på at kommunene jobber systematisk og langsiktig er høy grad av deltakelse, 31 av 38 (82%) av kommunene i Program for folkehelse i Trøndelag. Kommunene jobber etter Trøndelagsmodellen for folkehelse som gjør at kommunene må involvere innbyggerne, jobbe kunnskapsbasert og dermed skaffe seg oppdaterte oversiktsdokumenter og sikre evaluering av igangsatte tiltak med videre.

Ytterligere to kommuner tiltrer i Program for folkehelse i Trøndelag 2021.

Trøndelag Fylkeskommune lanserer i disse dager et oppdatert oversiktsdokument over folkehelsearbeidet for Trøndelag.

Psykisk helse som en integrert del av folkehelsearbeidet

Barn og unges psykiske helse og rus er en del av program for folkehelse. Statsforvalteren har gjennom deltakelse i Folkehelsealliansen sin kampanje «Hodebra» vært med på å sette psykisk helse på dagsorden for befolkningen. «Hodebra» bygger på ABC (Act, Belong, Commit) program for å styrke befolkningens mentale sunnhet og forebygge psykiske helseplager.

Fylkesmannen har videre satt forebygging av vold og overgrep mot barn og unge og forebygging av selvmord på dagsorden som en folkehelseutfordring.

Det er foreløpig vanskelig å peke på resultater av vår innsats da dette er et langsiktig arbeid som det tar tid å innarbeide. Selv om kommunene har kommet ulikt erfarer vi at de fleste kommunene arbeider godt med integrering av psykisk helse som et likeverdig del av sitt folkehelsearbeid.

Andel kommuner som har etablert et systematisk og langsiktig folkehelsearbeid (fra kapittel 3.1.3.2.1.1 i TB)

Vi legger til grunn det antall kommuner som deltar i program for folkehelse da dette som tidligere omtalt er en sterk indikasjon på et kunnskapsbasert, systematisk og langsiktig folkehelsearbeid. Alle kommuner som deltar i programmet jobber etter Trøndelagsmodellen for folkehelse hvilket innebærer en systematisk og langsiktig satsing.

Systematisk og langsiktig folkehelsearbeid

Resultatmål	Resultat	Andel kommuner
100 %	- 18 %	82 %

3.1.1.7 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Parallelt med de demografiske endringene i Trøndelag i årene fremover, vil også behovet for helsepersonell endre seg. I dag ser vi at det er startet arbeid i flere Trønderske kommuner med utgangspunkt i at de ser at deres tilgjengelighet og kapasitet av helsepersonell i fremtiden vil være krevende. Fra 2018-2019 har det var det en økning i antall årsverk på to prosent i Trøndelag innen kommunehelsetjenesten, og en nedgang på to prosent i antall årsverk innen spesialisthelsetjenesten.

Nasjonalt ser vi at det har vært en nedgang i både antall årsverk og sysselsatte blant ufaglærte, mens det i Trøndelag har vært en økning.

Innen helse- og omsorgssektoren er deltidsstillinger utbredt, og de siste par årene har vi i Trøndelag satt fokus på å øke stillingsstørrelsene gjennom ulike satsninger. Det er ønskelig av flere årsaker. Økte stillingsstørrelser vil bidra til å minske rekrutteringsbehovet, samt at store stillinger fremmer godt arbeidsmiljø og god ledelse. Vi har i Trøndelag i 2020 jobbet med "Heltidskultur" hvor flere kommuner samarbeider om å få modeller hvor det blir økt stillingsstørrelser. Fylkesmannen har også hatt et samarbeid med KS, som har etablert nettverk for kommunene. Fylkesmannen har bla har bidratt til å tilgjengeliggjøre PAI statistikk til kommunene.

Høyt sykefravær er også en vesentlig del av utfordringsbildet innenfor den kommunale pleie, - helse- og omsorgssektoren. Sykefraværet i den kommunale helse- og omsorgssektoren i Trøndelag har holdt seg relativt stabilt for sykepleiere og hjelpepleiere, omsorgsarbeidere og helsefagarbeidere siden 2010. Sykefraværet er høyest innen institusjon eller hjemmebaserte tjenester. Funksjonsgruppen med høyest sykefravær er helsefagarbeidere, hjelpepleiere og omsorgsarbeidere etterfulgt av sykepleiere og vernepleiere.

Fylkesmannen i Trøndelag har i ROS analyse av kommunene synliggjort at kommunenes andel av helsefagarbeidere over 55 år er urovekkende høy. I 2019 utgjorde sysselsatte i helse- og omsorgstjenestene med helse- og sosialfaglig utdanning i Trøndelag over 55 år 23 prosent. Av de sysselsatte over 55 år for Trøndelag fordeler utdanningsnivået seg som følger for 2019; ungdomsskole og videregående nivå med 41 prosent, høgsolenivå med 47 prosent, og universitetsnivå med 12 prosent. For noen av kommunene i Trøndelag er dette dramatiske tall siden demografiutfordringene tilsier at "påfyllet" av nytt personell er begrenset. Særlig gjelder dette kommuner som allerede er små og sårbare fra før.

Det er en svak økning i antall søkere generelt innenfor helse- og oppvekstfag i Trøndelag, men en nedgang i antall søkere til helsearbeiderfag VG3 fra 2018-2020.

Enkelte kommuner melder om utfordring med å rekruttere sykepleiere, men ut fra søknader fra kommunene om dispensasjon fra utdanningskravet når det må benyttes tvang ovenfor utviklingshemmede er det også bekymring for den store mangel på vernepleierkompetanse i kommunene.

Fylkesmannen har bidratt til å samkjøre kompetanse og innsats til velferdsteknologi gjennomfellelssatsingen "Trøndelagsløfte". Velferdsteknologi gir etter hvert kommunene gevinst i form av bedre kvalitet på tjenestene, men også bedre ressursutnyttelse. Covid 19 har påvirket kommunenes planer på velferdsteknologiområdet både positivt og negativt. Det har forsinket en del arbeid, som bytting av pasientvarslingsanlegg, men har gitt kommunene en hjelp i å raskt implementere videokommunikasjonsløsninger mellom bruker og pårørende, bruker og kommune, samt implementering av digitalt tilsyn. 84 % av kommunene i Trøndelag har innført velferdsteknologi som ordinær tjeneste. En overvekt av velferdsteknologi tildeles eldre, men det er igangsatt arbeid for å få opp bruken til blant annet utviklingshemmede. Det er også behov for å jobbe mer med digital hjemmeoppfølging, økt kompetanse innen personvern og informasjonssikkerhet og lovforståelse i tildeling av velferdsteknologi.

Det er i samarbeid med Utviklingssentrene i Trøndelag startet opp læringsnettverk innen pasientsikkerhet.

Fylkesmannen i Nordland og Trøndelag og Nord Universitet har i 2020 startet arbeid med etablering av nytt kull med deltids sykepleierutdanning for kommunene i Nordre del av Trøndelag og Nordland. Utdanningen starter høsten 2021.

Fylkesmannen startet januar 2020 en prosess for kommunene for å styrke strategisk kompetanseplanarbeid. Vi rakk imidlertid bare en samling før covid 19 satte arbeidet på vent. Bakgrunnen for at vi startet dette arbeidet er at vi gjennom kompetanse- og innovasjonstilskuddet registrerer at kommunenes kompetanseplaner er av svært varierende kvalitet - og at å ha en plan ikke nødvendigvis betyr at man bruker den som et arbeidsredskap i sitt strategiske arbeid med å sikre bærekraftige helse- og omsorgstjenester. De færreste kommuner har bevissthet omkring hvilke kompetansebehov de har i fremtiden - og hvordan de skal rekruttere denne kompetansen. På nåværende tidspunkt anser vi det ikke å være kritisk for trøndelag for å ha tilstrekkelig personell og kompetanse, men det er enkeltkommuner som melder om at de ikke har søkere til stillinger som sykepleiere og vernepleiere. På den andre siden hører vi om helsepersonell som har vansker med å få jobb, som for eksempel ergoterapeuter. Vi mener kommunene i større grad må vurdere om de kan flytte oppgaver fra yrkesgrupper hvor presset er stort (sykepleiere/vernepleiere) til andre yrkesgrupper.

Siden det startes desentralisert sykepleierutdanning for kommunene i nordre delen av Trøndelag høsten 2021 vil disse ha mulighet til å få utdannet flere de neste årene. Den samme muligheten har ikke kommunene i sørdelen av fylket. Videre så mangler vi desentraliserte studietilbud for vernepleierutdanning. Kommunene etterlyser fleksible utdanningsløp og Fylkesmannen har tett samarbeid med NTNU og NORD Universitet for å bidra til en utdanningsutvikling som er tilpasset kommunenes behov.

Rapportering 3.1.1.7 overordnet vurdering kompetanse- og rekrutteringssituasjonen: *Fylkesmannen skal gi en kortfattet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen i helsestasjons- og skolehelsetjenesten.*

Oppdraget lyder slik:

3.1.3.3. : *Fylkesmannen skal følge med på at kommunen har nødvendig dekning av jordmor, helsesykepleier, lege og fysioterapeut i helsestasjons- og skolehelsetjeneste for å kunne ivareta oppgaver i tråd med nasjonale faglige retningslinjer.*

Fylkesmannen i Trøndelag har bekymring for om helsestasjons- og skolehelsetjenesten i en del av kommunene, inkludert de største bykommunene i fylket (Namsos, Steinkjer, Inderøy, Verdal, Levanger, Malvik, Trondheim og Frøya) klarer å ivareta oppgaver i tråd med nasjonale faglige retningslinjer. Fylkesmannen i Trøndelag gjennomførte derfor en spørreundersøkelse i desember 2020. Vi har fått svar fra 35 av 38 kommuner. Melhus, Rindal og Skaun har ikke besvart undersøkelsen.

Kompetanse og rekruttering

Gjennom undersøkelsen meldes det om at det ikke er tilstrekkelig personell i dag. Samtidig uttrykker kommunene bekymringer for kompetanse- og

rekrutteringssituasjonen i de kommende tre årene. Flere kommuner med kritisk bemanning i tjenesten, har ikke synliggjort utvikling av helsestasjons- og skolehelsetjenesten i kommunal plan (Namsos, Inderøy, Levanger, Malvik og Trondheim). Spørreundersøkelsen viser at en del av kommunene som opplever utfordringer med kompetanse og rekruttering, tidligere har mottatt tilskuddsmidler for å bedre situasjonen. Dette har resultert i noe bedring, men tydeligvis ikke nok. Kommunene rapporterer i undersøkelsen om mangel på alle typer kjernepersonell i tjenesten, og nevner i tillegg behov for annen kompetanse som familierapeut, barnevernspedagog, miljøterapeut, vernepleier, sykepleiere med videreutdanning innen psykisk helse og rus samt merkantilt personell.

Vi viser her til noen av punktene i undersøkelsen som vekker bekymring:

Når det gjelder spørsmål om hvordan kommunen vurderer kompetanse- og rekrutteringssituasjonen i tjenesten sett i sammenheng med tilbudet til:

- Gravide og kvinner i barsel
- Barn 0-5 år
- Skolehelsetjeneste 1.-7.
- Skolehelsetjeneste 8.-10. Trinn
- Helsestasjon for ungdom
- Skolehelsetjeneste vgs.
- Tverrfaglig samarbeid, så svarer under halvparten at dette er tilfredsstillende i alle ovennevnte tjenester.

Når det gjelder hvordan kommunen vurderer kompetanse- og rekrutteringssituasjonen i sin helsestasjons- og skolehelsetjeneste de kommende tre årene er svarene:

- 36,8% mener den er tilfredsstillende, 34,2% svarer at den er bekymringsfull. 26,3% svarer den er god.

Tverrfaglig samarbeid

Fylkesmannen i Trøndelag mener det er et betydelig rom for å øke det tverrfaglig samarbeidet i tjenesten. På spørsmål om helsestasjon og skolehelsetjenesten i kommunene har etablert rutiner for samarbeid med aktuelle aktører, går det fram at de fleste har et samarbeid med barnehage og skole, men at det varierer i hvilken grad det er etablert samarbeid med spesialisthelsetjenesten, den fylkeskommunale tannhelsetjenesten, videregående skoler, NAV og aktuelle kompetansemiljøer.

Når det gjelder samarbeid, fungerer dette best når det gjelder andre tjenester som arbeider med barn og unge, for eksempel skole, barnehage, BUP, PPT. Undersøkelsen viser at det er behov for å styrke samhandlingen med NAV og helse- og omsorgstjenesten for voksne for å ivareta barns rettighet som pårørende og deres levekår.

Koronasituasjonens påvirkning på tilbudet i helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Koronasituasjonen har påvirket Trøndelagskommunenes lovpålagte tilbud til gravide, barn og unge. Som for resten av landet ble ressurser fra denne tjenesten omprioritert i første fase av pandemien, og flere av tilbudene ble redusert. Personell fra helsestasjons- og skolehelsetjenesten ble omdisponert og benyttet til testing, smittesporing mv. Kommunene har gitt eksempler på endringer på grunn av pandemien, som at timekapasiteten ble redusert på grunn av smitteverntiltak, gruppetilbud ble avlyst, men også at digitale gruppetilbud ble etablert. Kun en forelder fikk være med i helsestasjonskontroller og ingen følge ved svangerskaps-kontroller. Timebestilling ble innført flere steder, og det ble tatt i bruk telefon og digitale tjenester i større grad. Etter sommeren 2020 har tilbudet og tilgjengeligheten bedret seg noe.

Ved spørsmål om kommunen har benyttet personell fra helsestasjons- og skolehelsetjenesten til andre oppgaver i tilknytning til koronasituasjonen svarer 73% ja.

Bistand til kommunene for å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorgso (fra kapittel 3.1.3.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører en langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Se også 3.1.1.1.6.1 om implementering av plan for rekruttering og kompetanse i planverket. Den helhetlige planleggingen for å sikre bærekraft i helse- og omsorgstjenestene er et bredere tema som må forankres på tvers i kommunens planverk, ikke bare i sektorplanleggingen for helse- og omsorg, men også overordnet i samfunnsdelen og arealdelen av kommuneplanen. Det er nødvendig at bærekraftige og kvalitativt gode tjenester er et mål i samfunnsdelen, at det i arealdelen ved beslutning om arealformål prioriteres samlokalisering av grupper med tjenestebehov til steder kommunen har tjenesteytende enheter. Redusert reisetid er spesielt viktig for hjemmetjenestene. Samling av tjenesteytende enheter gir synergier ved bruk av personell på tvers og at det kan bli sterkere fagmiljø. Videre må mål i samfunnsdelen og de mer konkrete planene i sektorplanene følges opp med konkretisering av tiltak og budsjettprioritering i økonomi- og handlingsplan. Samlet kan dette ikke bare øke kapasiteten, men også kvalitet og pasient-/og brukersikkerhet.

I samfunnsdelen er det for de fleste kommuner et fokus på overordnet samfunnsutvikling og temaer som befolkningsutvikling og næringsutvikling, samt også bolyst og folkehelse. Kommunens rolle som tjenesteyter er ofte ikke like tydelig uttrykt, men de fleste kommuner viser i samfunnsdelen at det vil bli krevende med en økende andel eldre. Øvrige brukergrupper innen helse- og omsorgstjenestene er i mindre grad omtalt. I prioriteringen av arealbruk er det bevissthet om at tettstedsutvikling er viktig, men vi ser i enkelte kommuner motstand i befolkningen mot sentralisering av tjenesteyting. Særlig kommuner som ikke har greid å skape enhetsfølelse på tvers av bygdemiljø etter tidligere kommunesammenslåing - og disse kan ligge mange år tilbake i tid.

Ved høringer av planstrategien påpeker vi alltid at det må være helhetlig planlegging av helse- og omsorgstjenestene, enten som egen dedikert sektorplan eller som en integrert del av samfunnsdelen. I skriftlig høringsvar til planstrategien gis tilbakemelding hvis kommunen ikke eksplisitt viser dette.

Inntrykket ved direkte kontakt med kommunene er at det er stor bevissthet om utfordringene i årene fremover, men samtidig er det lett at fokus blir på tjenestebehovet her og nå. Tjenesteplanleggingen vil ofte falle på hardt pressede kommunalsjefer og enhetsleder, og det er et inntrykk at det er stor avstand mellom kommunens "planenhet" og de som er aktive ute i tjenestene. Kommunestørrelse har betydning og systematikken i planleggingsarbeidet er klart bedre i de største kommunene, mens de små kan ha både kompetanse og kapasitetsutfordringer når det gjelder selve arbeidet med planlegging.

For planlegging er kunnskapsgrunnlaget med tall for demografi, kompetanse og aktivitet i dag og behovet fremover viktig. Det finnes i dag gode kilder til statistikk og Fylkesmannen i Trøndelag har som et nasjonalt prosjekt utviklet "Ressursportalen" for å lette tilgangen til tall samlet på et sted.

Som grunnlag for ROS-analyse av sårbarheter i kommunene på områdene helsetjenester, omsorgstjenester og folkehelse bruker vi aktivt tall som beskriver kompetanse, tjenesteprioritering og demografisk utvikling som grunnlag for fremtidig tjenestebehov. ROS-arbeidet er under utvikling, men har i 2020 vært brukt aktivt som forberedelse til dialogen som skjer ved kommunebesøk. Ved å gjøre kommunebilder og ROS-vurdering tilgjengelig for kommunene skapes bevissthet om utfordringer og kommunen får insentiv til å planlegge for fremtiden.

3.1.1.8 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester

Vi observerer at flere av økosystemene våre reduseres og deles opp, blant annet så ligger elvedeltaene ofte i pressområder og utbyggingen i disse områdene fortsetter. Mange pågående samferdselsprosjekt i fylket, landbruk og andre press-faktorer gir et store tap av vassdragsnatur i fylket. Siden sentrale databaser med informasjon om forekomst av naturtyper og arter kun viser dagens tilstand så er det krevende å vite konkret hva vi taper i forhold til ulike naturtyper og dermed også å kunne vurdere tilstanden til økosystemene. Det bør vurderes å opprette et egne kartlag/et system for både for arter og særlig naturtyper med historiske data over forekomster slik at en kan se på tap av natur. Slik det er i dag mangler vi statistikk som viser denne trenden. Denne mangelen på informasjon gjør det krevende for Statsforvalteren å gi konkrete tilbakemeldinger til kommunene på arealforvaltningen som utføres lokalt.

Årlig omsøkes totalt 6 km² til nydyrking i fylket. Alt godkjennes ikke, men gir et bilde på omfanget.

Prosjektene til Nye Veier måles på klimautslipp, men ikke på tap av naturmangfold. Dette vises i prioriteringene ved planlegging og gjennomføring av samferdselsprosjektene i fylket. Tap av naturmangfold bør også tallfestes og rapporteres i samferdselsprosjekter.

Kommuner og sektorene er i stand til å ivareta økosystemene i arealforvaltningen (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene og sektorene bruker kartleggingsdata til å ivareta økosystemene i arealforvaltningen

Måloppnåelsen på området vurderes til middels. Det er forbedringspotensiale knyttet til mer veiledning av kommunene, men også intern opplæring hos Statsforvalteren. Teamet tas opp i vår behandling av arealsaker fra kommunene, og det er tatt opp generelt på kommuneseminar.

Alle restaureringstiltak som har fått tildelt midler skal være igangsatt (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle restaureringstiltak som har fått tildelt midler i 2020, skal være igangsatt i løpet av året

Prosjekteringen av myrrestaurering i Stormyra naturreservat (Snåsa) er ferdig, men det ble ikke igangsatt restaurering i felt pga at vi kom for sent i gang (koronarelatert forsinkelse). Det var ikke entreprenører ledige på høsten.

Antall igangsatte restaureringstiltak i myr og våtmark

Antall innvilgede restaureringstiltak	Antall innvilgede restaureringstiltak igangsatt	Resultat
2	2	0

Forbedret tilstand i vannforekomstene (fra kapittel 3.1.4.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Forbedret tilstand i vannforekomstene

Fra Statsforvalterens side er det jobbet med forbedring av kunnskapsgrunnlaget i 2020 (vann-nett). Fortsatt gjenstår det mye her. Det ble leid inn ekstraressurs i 2020 for å arbeide med vann-nett. Samarbeidet med landbrukssektoren er forsterket. Arealsaker som er på høring hos Statsforvalteren vurderes mht. vann, noe som gjenspeiles i våre uttalelser. Overvåkingsmidler er fordelt i vannområdene med betingelse om kostnadsdeling 50/50. Vannforvaltningen i Trøndelag har i 2020 vært berørt av manglende ressurser i vannregionmyndigheten. Internt hos Statsforvalteren har det vært tatt initiativ til å bedre samarbeidet med landbruksavdelingen, for at landbrukssektoren i større grad bidrar i vannforvaltningen og målet om forbedret tilstand i vannforekomstene. Helt konkret har det dreid seg om planlegging av kommuneseminar om temaet. Måloppnåelsen på området vurderes til middels/dårlig.

Hindre negativ påvirkning av fremmede organismer på naturmangfoldet (fra kapittel 3.1.4.1.4.1 i TB)**Rapportere på**

God innsats for å hindre negativ påvirkning av fremmede organismer på naturmangfoldet

Middels måloppnåelse totalt sett.

Måloppnåelsen ansees som god i en del prosjekter. Vi har blitt kvitt lupiner mange steder. Det kan se ut som om bekjemping av lupiner trenger minst 5 år for å gi ordentlige resultater. De områdene der slirekne bekjempes av Utina as har hatt svært gode resultater etter ca 3 år. Utina bekjemper også kjempespringfrø veldig raskt, 1-2 år. Dere kan få rapporter fra disse områdene hvis ønskelig.

I andre prosjekter er måloppnåelsen dårligere. Innsatsen i kommunene varierer mye, slik at i kommuner med et sterk engasjement jobbes det med bekjemping i andre gjør det ikke det. Mange kommuner bærer preg av omrokking av oppgaver og nye folk kommer til å arbeidet. Da blir ofte måloppnåelsen mye dårligere.

Måloppnåelse avhenger også av hvilke firma som utfører selve bekjempelsen. I enkelte kommuner bekjempes det år etter år uten synlige resultater, mens som nevnt i andre er resultatene svært gode, feks i Grong kommune. Vi vurderer om flere av prosjektene skal gjennomføres av oss og ikke som et samarbeid med kommunene slik at vi i større grad fanger opp de kommunene der det er mangel på engasjement.

Det er noen kommuner som leverer gode rapporter slik at måloppnåelsen kan vurderes, mens andre ikke gjør det. Da er det litt usikkert om det er rapporteringen eller selve måloppnåelsen som er dårlig.

Måloppnåelsen blir også dårligere flere steder som følge av at midler varierer en del fra år til år. Da må påbegynte lokaliteter prioriteres ned og ikke bekjempes de årene budsjettene er dårlige. For noen arter innebærer dette at innsatsen årene tidligere er forgyeves eller at den i beste fall blir dårligere.

Samarbeidet med de kommunene som gjør en innsats fungerer svært godt.

Samarbeidet med sektorer varierer og har i 2020 vært preget av at vi er i en overgangsfase mellom gammel og ny regional handlingsplan og der vi også vurderer hvilke metoder og på hvilken måte en best mulig skal samarbeide for å oppnå mest mulig. Vi opplever at flere av sektorene i større grad har fraskrevet seg ansvar de siste årene. Dette gjelder jernbane og statens vegvesen. Samarbeidet med fylkeskommunen er enda ikke på plass på grunn av omorganisering av vegvesenet og fylkeskommune.

I en del av prosjektene så er rapporteringen god og vi kan ha en god formening om måloppnåelse. I andre prosjekter er rapporteringen dårligere. Vi har prøvd å innskjerpe rapporteringskrav overfor kommunene de siste årene for å bedre dette, men det er fremdeles en vei å gå her. Vi etterspør en nasjonal metodikk for rapportering slik at resultater for bekjemping av de ulike artene kan måles innad i fylket men også sammenlignes på tvers av fylker.

Vi har en del gode resultater og statistikk både på bekjemping av lupiner og slireknearter. Vi mener at tiltak mot fremmede arter må prioriteres ut i fra en helhetlig kunnskap om artene, de skadene de gjør på naturen og bekjempingsmetoder. Det kan se ut som at NINAs rapport eller Menon economics rapport tar innover seg all kunnskap som finnes om dette, og dermed har noen konklusjoner som ikke passer helt inn hos oss, og dermed ikke kan følges slavisk.

3.1.1.9 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres

Kunnskapen for å rapportere dette for arter finnes i all hovedsak ikke. Ifølge artskart er det registrert 602 ulike trua arter og 498 nær trua arter i Trøndelag. I tillegg viser artskart at det er registreringer på 10 regionalt utdødde arter i Trøndelag. Det finnes utover dette ingen regional oversikt om arter holder på å bli utryddet i Trøndelag. Det finnes heller ingen systematisert kunnskap på regionalt nivå om utviklingen til truede og nær truede arter. Slik kunnskap finnes kun for et fåtall arter. Det Statsforvalteren kan si, er at vi ikke er kjent med at noen arter er utryddet i 2020.

Minst 2 slåttemyrlokalteter i skjøtsel (fra kapittel 3.1.4.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Minst 2 slåttemyrlokaliteter i skjøtsel

Totalt ni slåttemyrsområder var i oppfølging i 2020:

Langmyra (BN00118013) - følges opp gjennom skjøtelsesplan og tilskudd. Lokaliteten slås og ryddes.

Haugtrø- og Knedalsenget (BN00082006, BN00082007, BN00085075) - følges opp gjennom skjøtelsesplan og tilskudd. Lokaliteten slås og ryddes.

Langslåtten (BN00027844) - følges opp gjennom skjøtelsesplan og tilskudd. Lokaliteten ble ikke skjøttet i 2020.

Grubbmyra (NY i 2020) - følges opp gjennom skjøtelsesplan og tilskudd. Lokaliteten ryddes og skal etter hvert slås.

Myrmo (BN00084894) - følges opp gjennom skjøtelsesplan og tilskudd. Lokaliteten slås og ryddes.

Midtskogvatnet (NY i 2019) - følges opp gjennom skjøtelsesplan og tilskudd. Lokaliteten slås og ryddes.

Nølmyrin (BN00088845) - følges opp gjennom skjøtelsesplan og tilskudd. Lokaliteten slås og ryddes.

Rosåsen vest (totalt 9 myrer i skjøtsel, BN00088840, BN00088844, BN00088837, BN00088839, BN00037561, BN00088841, BN00088838, BN00037557, BN00088845) - følges opp gjennom skjøtelsesplan og tilskudd. Lokaliteten slås og ryddes.

Oppfølgingen foregår til dels gjennom skjøtelsesgruppe og direkte kontakt, men mest gjennom utarbeiding og revideringer av skjøtelsesplaner.

3.1.1.10 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner

Vi ligger under de nasjonale målene for marint vern (3,1 % nasjonalt). Gjenstår fremdeles områder i Trøndelag av marin verneplan. Halvparten av områdene i marin verneplan for Trøndelag er i dag vernet. Flere prosesser pågår, men er tidkrevende.

En del naturtyper mangler i vernet på land bl.a. strandeng.

Tilråding av vern av skog (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Vern av skog tilrådd i et omfang som bidrar til at skogvernbudsjettet for 2020 utnyttes fullt ut.

Tilrådding levert på 22 områder i et omfang i tråd med møter og samtaler med Miljødirektoratet.

Verneområder har godkjente forvaltningsplaner (fra kapittel 3.1.4.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

Andel av verneområder med behov for forvaltningsplan, og som har forvaltningsplan, skal være høyere enn i 2019

Andel verneområder som trenger forvaltningsplan, er oppgitt i naturbase til å være 136 områder. Det jobbes kontinuerlig med å lage forvaltningsplaner.

Verneområder med forvaltningsplan

Antall verneområder med forvaltningsplan i 2019	Antall verneområder med forvaltningsplan i 2020	Differanse
81	90	9

3.1.1.11 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Arbeidet med å stille krav til utslipp fra massedeponi, snødeponi, andre avfallsanlegg, utfyllinger og industrien har ført til mindre utslipp av forurensninger til grunnen, vann og vassdrag. Dette fører igjen til at miljøtilstanden ikke forverres.

Nye Veier AS har store utbygginger i fylket. Tillatelser som regulerer utslippene fra alle veganleggene vil redusere påvirkninger av vann og vassdrag.

Oversikt over antall tettbebyggelser og deres størrelse (fra kapittel 3.1.4.4.1.1 i TB)**Rapportere på**

Alle embeter har oversikt over antall tettbebyggelser og deres størrelse i egen region omfattet av kap. 14 i forurensningsforskriften og tettbebyggelser som grenser mot virkeområdet i kap. 14

Alle kommuner er i gang med å utarbeide en oversikt over tettbebyggelser og utslipp.

Arbeidet med å revidere de aktuelle tillatelsene er igangsatt (fra kapittel 3.1.4.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Arbeidet med å revidere de aktuelle tillatelsene er igangsatt

Kommunene har fått informasjon om dette og to kommuner er i gang med en revidering/oppdatering fra kapittel 13 til kapittel 14. En kommune, Trondheim, har søkt om unntak for Høvringen renseanlegg. Dette blir en sak for ESA.

Kommuners registrering i Grunnforurensning (fra kapittel 3.1.4.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner registrerer, oppdaterer og vedlikeholder egne lokaliteter i Grunnforurensning

22 kommuner har en administrator, men bare seks kommuner er aktive brukere av basen. Fylkesmannen har orientert om dette på fagsamlinger og informert om opplæring på nett. Her gjenstår det mye arbeid før alle kommuner har oppdatert basen. Mange kommuner mangler ressurser/prioriterer ikke dette arbeidet.

3.1.1.12 God økonomiforvaltning i kommunene

2020 har vært et krevende år for kommunene med stor økonomisk usikkerhet knytta til koronasituasjon. Det generelle bildet er allikevel at det er god økonomisk kontroll i de fleste kommunene, samtidig som vi ser at økonomien er krevende og sårbar i flere kommuner. De store utfordringene vi ser er ofte knyttet til endringer i demografi og nødvendige strukturendringer, samt fagkompetanse i de små kommunene. Vi har i 2020 hatt spesielt fokus på kommuner som ble slått sammen fra 2020. Disse er blant annet fulgt opp ved veiledning både gjennom brev, våre fagnettverk og ved deltagelse i møter med kommunene. Videre har FM besvart innkomne spørsmål fra kommunene og deltatt på kurs- og konferansevirksomhet, herunder konferanser i forbindelse med statsbudsjett og kommuneproposisjon. I hovedsak har dette foregått digitalt med de muligheter og begrensinger dette har gitt oss. Læringskurven har til dels vært krevende og bratt både for Fylkesmannen og kommunene. Generelt er vår erfaring at det er behov for bistand særlig fra de mindre kommunene.

Antallet kommuner i ROBEK (fra kapittel 3.1.5.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Antallet kommuner i ROBEK ved utgangen av 2020 skal ikke overstige antallet ved utgangen av 2019.

For kommuner i en krevende økonomisk situasjon, legger vi stor vekt på veiledning og tett oppfølging for å bidra til at ingen kommuner kommer i ROBEK. Eksempel på dette er at vi:

- deltar i formelle fora som budsjettsamlinger, i kommunestyremøter og i formannskapsmøter
- sender formelle brev med veiledning og ved behov for avklaringer.
- gjennomfører møter med enkeltkommuner
- har uformell jevnlig kontakt ved mail, telefon osv.
- formidler kommunelovens krav til økonomisk styring, planlegging og god praksis på kurs, konferanser og nettverk rettet mot politikere, rådmenn og økonomisjefer/medarbeidere

I våre retningslinjer for skjønnstilskudd, viser vi til at skjønnsmidler kan bli gitt til kommuner i økonomisk ubalanse. I 2019 ble det ikke gitt skjønnsmidler til noen kommuner på dette grunnlaget.

For ytterligere informasjon på dette området, se Kapittel 3.1.1.12 God økonomiforvaltning i kommunene.

I 2020 har dette arbeidet stor i grad blitt gjennomført digitalt. Dette har både gitt økte muligheter, men også noen begrensinger.

Antall kommuner i ROBEK

Resultat	Antall kommuner i ROBEK ved utgangen av 2019	Antall kommuner i ROBEK ved utgangen av 2020
0	0	0

Antall feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2019. (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Antall feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2019.

Vi bruker aktivt SSB sin statusoversikt for innrapportering, og har tatt kontakt med kommuner som hadde manglende rapportering av skjema.

Statistikken viser en svak nedgang i antall feil innen eiendomsforvaltning fra 2019 til 2020. Vi har gjennom flere år jobbet med kvalitetssikring av dataene for eiendomsforvaltning, og KOSTRA har også vært fast tema i samlinger/møter med økonomisjefer/økonomimedarbeidere. På grunn av koronasituasjonen ble ikke kvalitetssikring av KOSTRA-data gjort i samme grad i 2020 som foregående år. En jevn nedgang i feil, kan likevel være et resultat av dialogen og fokuset vi har hatt på dette over flere år.

På grunn av koronasituasjonen kom vi heller ikke i gang med forbedringsarbeid knyttet feil innen byggfunktionsnivå for utgifter til renhold og energi, men dette er et forhold Fylkesmannen vil prioritere i 2021.

Vi vil fortsette å bidra til å gjøre KOSTRA-data mer kjent og

lettere tilgjengelig, og anser dette som ett av de viktigste

tiltakene for å bedre kvaliteten i KOSTRA. Vi bruker KOSTRA-data aktivt i vår dialog med kommune, og viser i den forbindelse til 3.1.5.1.2.

Kvalitet i KOSTRA-data

Område	Resultat	Antall feil i 2019	Antall feil i 2020
Feil på eiendomsforvaltning på aggregert nivå - utgifter til renhold (art 075) og forvaltning (funksjon 121)	- 4	21	17
Feil på byggfunktionsnivå for utgifter til renhold og energi	- 2	63	61

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene (fra kapittel 3.1.5.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene.

Fylkesmannen har gjennom flere år aktivt benyttet KOSTRA-data som grunnlag for dialog med kommunene, så også i 2020 selv om dette ble et annerledes år med ustrakt bruk av digitale møtearena. Vi vil her særlig nevne vår bruk av KOSTRA-data i våre kommunebilder og i våre presentasjoner av status i fylket. Vi må også trekke fram samarbeidet med fylkeskommunen om Trøndelag i tall.

Gjennom aktiv bruk og synliggjøring av KOSTRA-data har vi bidratt til å gjøre KOSTRA mer kjent og lettere tilgjengelig, og anser dette som ett av de viktigste tiltakene for å bedre kvaliteten i tallene. I møter med kommunene har vi også vist til KOSTRA-forskriften og KOSTRA-veilederen, og oppfordret kommunene til å sette seg inn i disse. Vi vil fortsette å arbeide målrettet med å informere og oppfordre kommunene til å bruke KOSTRA aktivt som et kunnskapsgrunnlag for videre utvikling.

Vi ser av vår gjennomgang av kommunenes budsjett og økonomiplaner at kommunene aktivt bruker KOSTRA-data som styringsverktøy. Ved vår gjennomgang av budsjett og økonomiplan for 2019 har vi funnet at 24 kommuner har benyttet informasjon om demografi, 14 kommuner om kommunale tjenester, 22 om økonomi. I tillegg har de fleste kommuner vedtatt måltall som styringsverktøy, og knyttet dette opp mot nøkkeltall i KOSTRA.

3.1.1.13 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet

Se kapitlet nedenfor.

Verdiskaping (fra kapittel 3.1.6.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Regional innsats innen landbruksbasert næringsutvikling er innrettet slik at nasjonale mål og føringer i RNP nås.

Fylkesmannen var også i 2020 en aktiv pådriver i det regionale partnerskapet. Tidlig på året deltok ansatte fra både Fylkesmannen, Fylkeskommunen og Innovasjon Norge på utviklingsprogrammet «Prosessledelse og prosjektdesign i nærings- og bygdeutvikling». En av våre hovedmålsettinger med deltagelsen var enda bedre samhandling på regionalt nivå for mest mulig effektiv utnyttelse av våre ressurser for økt verdiskaping i trøndersk landbruk. I tillegg til samarbeid på plan og program-områder og prioritering av økonomiske virkemidler, har det også i 2020 vært samarbeid om innsats for å styrke kommunenes landbruksforvaltning med fagsamlinger og møteplasser. Det har jevnlig vært gjennomført møter i Regionalt landbruksforum hvor faglagene i jordbruket er med sammen med skogbruk og det offentlige partnerskapet.

I 2020 ble prosjektet Velg Melk igangsatt. Dette er et samarbeid mellom det regionale partnerskapet, kommunene, faglagene i landbruket, TINE rådgiving og Norsk Landbruksrådgiving i Trøndelag. Hovedmålsettinga her er utvikling og satsing på de små og mellomstore melkebrukene, samt øvrige bruk med bås fjøs. Den største utfordringen vi ser er mangelen på investeringsvirkemidler gjennom Innovasjon Norge.

Fylkesmannen deltar aktivt i aktuelle møteplasser og startearbeid i regi av fylkeskommunen, og har vært fastmedlem i fylkeskommunens Næringspartnerskap som har hatt ansvar for arbeidet med Strategi for forskning innovasjon og verdiskaping i fylket. Fylkesmannen har også deltatt i arbeidet med fylkeskommunens kompetansestrategi.

Område Lokal mat og mat i reiselivet

Fylkesmannen har vært pådriver i oppfølging av Handlingsplan for lokalmat og matopplevelser 2018–2022. Fylkesmannen har også i 2020 vært i styringsgruppa for "scenarioprojektet reiselivsstrategi for Trøndelag", og sitter i styringsgruppa for kompetansenettverket for lokalmat.

Det jobbes systematisk med å trekke kommunene med i mat- og reiselivssatsingen. Viktigste mobiliseringsprosjekt i 2020 var igangsettelse av inkubatorprogrammet Markedshage Trøndelag. Dette er et 2-årig opplæringsprosjekt som kobler forretningsutvikling med opplæring i dyrking av småskala grønt for kommersiell produksjon. Partnere i Trøndelag er Voll gard- senter for urban dyrking og NLR Trøndelag. Prosjektet har funnet en gjennomføringsmodell som er koronatilpasset.

Fjellnettverket i Norge involverte også Fylkesmannen i Trøndelag for å gi produsenter/reiselivsbedrifter anledning til å bli med i Fjellnettverkets deltagelse på Grüne Woche 2020. Dette resulterte i at 6 bedrifter fra Oppdal ble med dit.

Fylkesmannen har satt søkelyset på matglede for barn, unge og eldre gjennom prosjektene Skolemåltid i Trøndelag og Matgledekorpsset Trøndelag.

Fylkesmannen utarbeidet våren 2020 ny Handlingsplan Økologisk landbruk Trøndelag 2020 – 2025 som er utarbeidet i samarbeid med Trøndelag fylkeskommune, faglag og organisasjoner i landbruket. I tillegg bidro fylkesmannen i planlegging og gjennomføring av økouka for informasjon mot forbrukere.

Inn på tunet

Landbruksavdelinga drifter Kontaktforum Inn på tunet Trøndelag. Dette sikrer god dialog mellom fylkesmannen og IPT-tilbyderorganisasjonene i Trøndelag.

I forbindelse med forskningsprosjektet "Demensomsorg på gard" var Fylkesmannen i Trøndelag med som arrangør av Erfaringskonferanse i januar 2020. Hos oss var dette et samarbeid mellom landbruksavdelingen og helse- og omsorgsavdelingen.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst. (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp.

89% av felt for foryngelseskontroll og 98% av feltene for resultatkartlegging er ferdigstilt. Mangelfull oppfølging medfører trekk i tildelingen til kommunene. Fylkesmannen utarbeider status flere ganger i året som påminnelse til kommuner med mangler i kontrollarbeidet.

Gjennom prosjektet «Skogsatsing Trøndelag- Skogressurser i en grønn framtid" samarbeider flere kommuner om særskilt oppfølging av foryngelse gjennom egne satsinger.

Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene er fulgt opp med henblikk på effektiv bruk av tilskuddsordningene i skogbruket. 100%.

Kommunesamarbeidet i Trøndelag gjennom seks regioner /nettverk, er viktig for effektiv bruk av tilskuddsordningene i Trøndelag. Innenfor regionene utarbeider kommunene felles retningslinjer og samarbeider om å prioritere veganlegg for tilskudd. Dette har vært viktig mht. oppfølging av kommunereformen , men også legge grunnlaget for effektiv bruk av tilskuddsmidlene.

Det arbeides også for mer koordinert bruk av NMSK midler skogkultur på vers av kommunegrenser innenfor regionene. Gjerne bedre tilpassa de utfordringer og muligheter den enkelte region har. Statsforvalter er tett på for å sikre effektiv bruk av skogbruksplanmidlene. Ny hovedplan fastsatt i 2020.

Tiltak og virkemiddelbruk for bedre skogsveinett

Skogsbilveier - type tiltak	Veilengde (km)	Tilskudd (kr)	Skogfond (kr)
Nybygging	7.7	4 906 235.0	9 247 742.0
Ombygging	31.1	10 801 586.0	9 267 193.0
Vedlikehold	169.4	0.0	1 589 529.0

Hentet tall fra rapporter i øks. Skogfondstallene inkluderer nok også tilskuddssummene fordi tilskuddet blir ført om skogfondskontoene.

Verdiskaping i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.3 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen har gjennom kunnskapsoverføring til kommunene bidratt til en effektiv og god forvaltning av tilskudd til skogsveier og drift med taubane o.a.

Oppfølging av kommunene ved delegering av NMSK midler til veg og driftstilskudd har vært vektlagt. Samtlige kommuner og skogansvarlige er fulgt opp med veiledning. Kommunene samarbeider om felles retningslinjer og prioriteringer av veganlegg.

Fylkesmannen har i dialog med kommunene synliggjort betydningen av den utvida rollen kommunene har fått på skogområdet.

Vi mener innretning av arbeidet i Trøndelag representerer en modell som gir god måloppnåelse. Viktige elementer her er kommunesamarbeidet, samt utvikling av vegplanlegging og vegpådriving som gode og effektive verktøy.

Prosjektet "Skogsatsing Trøndelag- skogressurser i en grønn framtid" legger grunnlaget for god koordinering i fylket. Fylkesmannen ivaretar sekretariatsrollen i denne satsingen.

Verdiskaping i reindriften (fra kapittel 3.1.6.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannens rådgiving og veiledning overfor distriktsstyrene og siidaandelsledere bidrar til økt produksjon og verdiskaping i reindriften.

Samlet sett bidrar vår rådgivning og veiledning dessverre i liten grad til økt produksjon og verdiskaping i reindriften. Årsaken ligger i at ytre rammevilkår som værken vi eller reieierne rår over, f.eks store tap til rovilt, er bestemmende for produksjonen. Fylkesmannen samler og bearbeider slaktedata for reinbeitedistriktene etter hvert driftsår. Våre vurderinger ble gjort tilgjengelig for siiteandelslederne/tamreinlagene i møter før slaktesesongen startet høsten 2020. I disse møtene orienteres det også om endringer i ny reindriftsavtale, som kan påvirke reinbeitedistriktets/siiteandelens beslutninger. Vi la også i 2020 vekt på vurderingen av hvordan tidspunktet for kalveslakt påvirker kvalitet og oppnådd pris. Dette har vært et hovedfokus de siste årene, og vi ser en viss positiv effekt av dette. Vi ser også at den løpende veiledningen som etterspørres ift ordninger knyttet til reindriftsavtalen, både de direkte tilskuddsordningene og ordninger knyttet til infrastrukturtiltak, er nyttige for siidaandeler og reinbeitedistrikter. Uten at det direkte kan måles i økt produksjon.

Det er imidlertid de store tapene av rein til rovdyr som er den største begrensningen for økt produksjon og verdiskaping for reindriften i våre områder, særlig i det samiske reinbeiteområdet. Her er våre muligheter for rådgiving/veiledning begrenset til tiltak knyttet til tapsforebyggende tiltak (FKT).

Den årlige reindriftskonferansen er normalt en fellesarena som brukes aktivt i veiledningsarbeidet. Denne ble pga. Corona-situasjonen avlyst i 2020.

3.1.1.14 Bærekraftig landbruk

Fylkesmannen legger stor vekt på satsing på klima, kulturlandskap, miljø og bærekraft, spesielt gjennom utarbeiding og forvaltning av Regionale miljøtilskudd (RMP), klima og miljøprogram, Utvalgte kulturlandskap og Regionale skog og klimatilskudd (RSK). Siste år er tiltak og ordninger, spesielt regionale miljøtilskudd, innretta mot klima prioritert opp. Det er økende interesse blant gårdbrukerne for slike tiltak selv om vi også ser at denne interessen må bygges over tid.

Partnerskap, samordning og dialog med andre aktører er vektlagt. Samhandling og dialog skjer bl.a. i fagråd jordbruk for samordning av miljøretta virkemidler innen jordbruket. Her deltar regional forvaltning, rådgiving, kommuner og næringa. Tilsvarende har fagråd skogbruk på skogområdet. I embetet er klima et viktig satsingsområde for samhandling på tvers av fagområdene der landbruksavdelingen deltar aktivt.

Økt planting med tilskudd (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Klimadelen i regionalt- skog- og klimaprogram er kjent og fulgt opp av kommunene.

Regionalt skog- og klimaprogram har fungert som et viktig strategisk dokument, og legger premisene for hvordan vi innretter virkemidlene i Trøndelag jfr. øvrige rapporteringspunkt.

Rgionalt miljøprogram (RMP) (fra kapittel 3.1.6.2.2.1 i TB)**Rapportere på**

Innholdet i RMP er kjent for landbrukets organisasjoner, kommuner og aktuelle søkere.

Regionalt miljøprogram er laget i samarbeid med partnerskapet. Innholdet er gjort kjent via fylkesmannens hjemmeside og sendt på epost til kommunene. Kommunene har videresendt informasjon til aktuelle søkere. Det er laga veileder for regionale miljøtilskudd og kortversjon av veileder. Fylkesmannen har presentert og diskutert ordningene med kommunene på regionale møter. Fylkesmannen har også deltatt og informert på informasjonsmøter for aktuelle søkere, arrangert av kommunene. På grunn av pandemien har vi hatt digitale saksbehandlermøter og informasjonsmøter om ordningene. Vi har også vært med på Teams-møter for å informere brukere om ordningene.

RMP-Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.3.1 i TB)**Rapportere på**

Tiltak i RMP er innrettet mot de regionale miljøutfordringene.

Regionalt miljøprogram er innretta for å ivareta kulturlandskap, biologisk mangfold, kulturminner/-miljø, friluftsliv, avrenning, plantevernmidler og utslipp til luft. Fylkesmannen har sammen med partnerskapet valgt ordninger fra «nasjonal instruks» som er viktige for Trøndelag. Det er særlig prioritert tiltak for bedre vannkvalitet i vassdrag. Her er det gjort prioritering av vassdrag slik at vassdraga med dårligst vannkvalitet får størst tilskudd til ordninga ingen jordarbeiding om høsten. For 2020 ble tilskuddssatsene økt for ordningene ingen jordarbeiding om høsten, til fangvekster og for miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel. Dette for å stimulere til redusert utslipp av klimagasser, for økt fangst av karbon og til redusert utslipp til vann. Derfor er ordningene miljøvennlig spredning, nedlegging og nedfelling samt bruk av tilførselsslange tatt med. Denne ordninga fikk betydelig økt oppslutning i 2020. Friareal til gås er ei stor ordning i Trøndelag. Vi prioriterer strengt å gi støtte til de områdene som har mest gås og å ha god kvalitet på de arealene som benyttes slik at det ikke brukes større areal enn nødvendig. På grunn av at seterbruket er i kraftig nedgang har vi økt tilskudd til «drift av seter» .

Vannforvaltningsplaner (fra kapittel 3.1.6.2.3.2 i TB)**Rapportere på**

Miljøvirkemidlene er innrettet i henhold til vannforvaltningsplanene. I tråd med nasjonale føringer om vannforvaltning skal mer forpliktende krav tas i bruk ved behov for forsterket innsats.

Fylkesmannen har i 2020 økt de fleste satsene for å få økt oppslutning om ordninger i regionale miljøtilskudd som bidrar til redusert forurensning til vatn fra landbruket. Dette har bidratt til økt oppslutning om disse ordningene. Tilsvarende har Fylkesmannen gitt hydrotekniske tiltak og andre forurensningstiltak økt prioritet ved fordeling av SMIL-midler til kommunene. Dette har ført til at 19,9 mill kr ble brukt på tiltak rettet mot forurensning i Trøndelag i 2020 mot 14 mill kr i 2019. Fylkesmannen har videre bevilget ca 500.000,- til utprøvinger, kartlegginger, markdager eller informasjonsmøter rettet mot forurensning og tiltak for å redusere forurensningen fra landbruket fra de fylkesvise klima- og miljømidlene som Statsforvalteren disponerer.

Fylkesmannen har vurdert at det foreløpig ikke er aktuelt å ta i bruk mer forpliktende krav for å forsterke innsatsen mot forurensning fra jordbruk. Det behøves mer dokumentasjon før vi kan konkludere med at allerede iverksatte tiltak ikke fungerer tilstrekkelig. Fylkesmannen vil følge opp dette arbeidet i 2021.

Utvalgte kulturlandskap (fra kapittel 3.1.6.2.3.3 i TB)**Rapportere på**

Ha god oversikt over forvaltning av områdene som har status som Utvalgte kulturlandskap i jordbruket, samt bidra til direktoratenes forslag til plan for videre arbeid med Utvalgte kulturlandskap i jordbruket fra 2020 til og med 2025.

Fylkesmannen har i 2020 bidratt til direktoratenes plan for arbeid med utvalgte kulturlandskap i perioden 2020-25. Vi har vurdert oppretting av nye områder og spilt inn forslag til dette til direktoratene.

Vi mener tiltakene som kommunene har prioritert å støtte med tildelte midler i 2020 har bidratt til å ta vare på natur og kulturminneverdiene i områdene. Vi har både "nye" og "gamle" områder.

Vi ser at noen av områdene har utfordringer med at husdyrholdet opphører ved generasjonsskifte. Dette gjør at en må tenke nytt om hvordan en skal få til beiting av viktige arealer. Områdene er godt i gang med dette arbeidet, men det er krevende.

Vi syns overføring av ordninga til kommunene har gått bra. Vi har i 2020 prioritert høyt oppfølging av kommunene som har utvalgt kulturlandskap. Kommunene har lagt ned et betydelig arbeid i overtagelsen av ordninga. Alle kommunene har gitt tilbakemelding om at de burde fått tilført ekstra midler for å dekke forvaltningskostnadene med ordninga.

Overføring av ordninga til kommunene gjør at Fylkesmannen og fylkeskommunen kommer litt lengre unna forvaltninga. Alle forvaltningsnivåene er fortsatt med i samarbeidsgruppene for de enkelte områda. Vi ser at det blir vanskelig i en travel hverdag særlig for miljøvernavdelingen og fylkeskommunen, som ikke har hovedansvar, å prioritere UKL-arbeidet like høyt som før.

Tilskudd til tiltak i beiteområder (fra kapittel 3.1.6.2.3.4 i TB)

Rapportere på

Formålet med Tilskudd til tiltak i beiteområder er kjent og fulgt opp av kommunene på en god måte.

Den organiserte beitebruken står fremdeles sterkt i Trøndelag. Per i dag er det registrert 92 beitelag fordelt over hele fylket. Tilskudd til tiltak i beiteområder er nytt ansvar for kommunene i 2020, men vi ser det jobbes bra med å følge opp lokalt. De fleste kommunene har nå utarbeidet kommunale retningslinjer for tilskudd og kontakten mellom kommunal landbruksforvaltning og beitelaga/beitenæringa er nok styrket gjennom dette arbeidet. Dette er positivt og har trolig bidratt til bedre forståelse av regelverket i beitenæringa og i forvaltningen. Innføring av AGROS som nytt saksbehandlingssystem har også vært svært positivt for å bedre oversikten over ordningen og hvordan den forvaltes.

Vi har registrert stor interesse for midlene i 2020, samlet har kommunene mottatt 127 søknader om tilskudd. Samlet ble det søkt om kr 8 759 988,-, dvs mer enn det dobbelte av tilgjengelig fylkesramme. Mange av tiltakene er kostnadskrevende. I og med at fylkesrammen skal fordeles på mange kommuner så blir den kommunale rammen ofte for liten til at tilskudd kan innvilges. I 2020 ble 33 søknadene avslått pga mangel på midler.

For å avhjelpe situasjonen og få til mest effektiv bruk av fylkesrammen har fylkesmannen praktisert omfordeling av midler mellom kommuner i etterkant av beitesesongen. Med mange gode søknader på vent har det vært utfordrende å fordele midlene på nytt, uten å legge føringer på kommunens prioriteringer og bruk av midlene.

Vi ser økt interesse for investeringer i teknologi som Nofence og radiobjeller. Det er likevel de tradisjonelle tiltakene, som sperregjerder og sanke/skilleanlegg, som fremdeles er svært viktig for den organiserte beitebruken. Særlig i de store beiteområdene med mange dyr på beite. Vi har merket oss landbruksdirektoratets presisering av regelverk for sperregjerder. Brev om dette er sendt ut til kommunene. Vi har også arrangert webinar om organisert beitebruk for kommunene nå i høst med veldig bra oppslutning.

3.1.1.15 Andre oppdrag

Barnevernreformen, som nå omtales som en Oppvekstreform her i Trøndelag, har vært tema i de dialogmøtene som har blitt gjennomført. Det har også vært tema i møte med kommunedirektørene og med kommunedirektørutvalget, dette som del av informasjon og drøftelser også rundt tema som KS-prosjektet Bameløftet, felles innkjøpsordning, etablering av fosterhjemsnettverk og regionale læringsnettverk. Det ble også i september gjennomført et eget møte med tema barnevernreform hvor fylkesmannen inviterte kommunedirektører, kommuneledere med ansvar for barnevern, barnevernledere, KS og Bufetat.

Kommunene har vært opptatt av hva reformen innebærer også rent økonomisk, og det oppleves som utfordrende å stimulere til tiltaksutvikling uten å ha kjennskap til det fremtidige økonomiske handlingsrommet. Fylkesmannen har etablert kontakt med Bufetat, som skal foreta nødvendige beregninger av de enkelte kommuners bruk av statlige tiltak.

3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

3.1.2.1 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv

Vi vurderer at den offentlige boligsosiale innsatsen i fylket er helhetlig, blant annet gjennom forankring av arbeidet i Velferdsnettverket i Trøndelag. Vi viser til avsnittet nedenfor under punkt 3.2.1.1, samt særberetning under punkt 7.3.10.5

Fylkesmannen har en samarbeidsavtale med Husbanken Midt-Norge som er forankret på embets- og direktørnivå. Sentralt i samarbeidet er strategien "Bolig for velferd" der de boligsosiale virkemidlene skal sees i sammenheng. På operativt nivå er det utarbeidet en handlingsplan som beskriver aktuelle tiltak det samarbeides om. Planen rulleres årlig.

Arbeidet med de to prioriterte tiltakene i strategien er forankret i Velferdsnettverket i Trøndelag, som består av ledere for aktuelle regionale statsetater - herunder Husbanken - og Fylkeskommunen. Målsettingen er å sikre et helhetlig samarbeid mellom regional stat, og at tiltakene i strategien skal implementeres i kommunene. Det er nedsatt operative arbeidsgrupper for de to tiltakene. Høsten 2020 ble det utarbeidet nye mandat for arbeidsgruppene, som tar høyde for Nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken som gjelder fra 2021 - 2024. Arbeidet i gruppene legger til rette for at kommunene skal kunne møte staten samlet i arbeidet med de to tiltakene.

Helhetlig samarbeid mellom stat og kommune (fra kapittel 3.2.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Helhetlig samarbeid mellom stat og kommune om de to tiltakene i Bolig for velferd.

Arbeidet med de to prioriterte tiltakene i strategien Bolig for Velferd er forankret i Velferdsnettverket i Trøndelag, og videreføres under nytt mandat i den nasjonale strategien for sosial boligpolitikk.

Mennesker med ROP-lidelser

I arbeidet rettet mot at mennesker med ROP-lidelser samarbeider Husbanken og Fylkesmannen med kompetansesentra som NAPHA og KoRus, samt spesialisthelsetjenesten, NAV Trøndelag og brukerorganisasjonene RIO og Mental helse. Arbeidet ble restartet i februar 2020, ved "MUST"-satsningen - Muligheter og Ufordringer i Samarbeid på Tvers. Det er jobbet med to målsetninger, som blir med i det videre arbeidet også i 2021. Dette er

- 1) Mennesker med ROP-lidelser bor i en egnet bolig og mestrer sin bo- og livssituasjon.
- 2) Helhetlige og tverrfaglige tjenesteforløp med utgangspunkt i tjenestemottakerens behov sikres.

I mai 2020 ble det gjennomført en dagssamling der syv kommuner deltok og fikk presentere hvordan boligsituasjonen for ROP-brukere var på gjeldende tidspunkt i egen kommune. Fire kommuner besluttet seg for å være med i MUST-prosjekter. Deltakerkommunene jobber med konkrete prosjektplaner koblet opp mot satsningens målsetninger i egen organisasjon.

Satsningen er tenkt avsluttet i november 2021. Det er da planlagt en avslutningskonferanse hvor også andre kommuner kan inviteres inn.

Barnefamilier

I tiltak 2 samarbeider Husbanken og Fylkesmannen med NAV Trøndelag og Trøndelag fylkeskommune.

Arbeidet i gruppa bygger på arbeidet fra tidligere år, der 2019 ble avsluttet med workshop med tema - Hvordan kan startlånsordningen bidra til nedgang i sosialbudsjettet og samtidig bidra til å bekjempe barnefattigdom? 5 kommuner fra Trøndelag har deltatt som programkommuner under satsningen. Arbeidet ble evaluert høsten 2020, og det ble gjennomført en erfaringskonferanse for alle kommunene i Trøndelag, med gode eksempler fra kommuner som har lykket godt, og med fokus på tverrfaglig samarbeid i kommunen.

Løpende oppfølging og evaluering viser at der er stor variasjon i resultatoppnåelse mellom de kommunene som har deltatt i arbeidet:

- Noen kommuner er kommet godt i gang og jobber systematisk med å få barnfamilier til å eie egen bolig. Andre kommuner har ikke klart å skaffe oversikt over hvilke familier som har behov for bistand, og har begynt et kartleggingsarbeid.
- I flere kommuner er det tverrfaglige samarbeidet og samhandling med Nav mangelfullt, mens det i andre kommuner er meget bra. Eksempler på det siste, er Melhus og Stjørdal kommuner. I Melhus driver ansvarlig for boligtilbudet systematisk boligsosial opplæring med Nav-kontoret. I Stjørdal får leietakere i kommunal bolig systematisk tilbud om økonomisk råd og veiledning etter sosialtjenesteloven §17 i forbindelse med at de tildeles kommunal bolig.

Arbeidsgruppen videreføres også i 2021, under nytt mandat. Det er satt følgende målsetninger for videreføring av arbeidet under ny nasjonal strategi for sosial boligpolitikk:

- 1) Helhetlig tjenestetilbud og tverrfaglig oppfølging med utgangspunkt i den enkelte families behov sikres.
- 2) Vanskeligstilte barnfamilier med eierpotensialet får oppfølging og støtte til å etablere seg i eid bolig.
- 3) Vanskeligstilte barnfamilier som ikke har mulighet til å eie egen bolig får tilbud om en egnet og trygg utleiebolig i et godt bomiljø.

På grunn av pandemien vil det bli viktig å se på hvordan vi i fortsatt skal drive oppfølging av kommunene digitalt. Alle kommuner i fylket blir invitert til å delta i et nettverk, der erfaringer kan deles på tvers.

3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Vi jobber systematisk med samordning av statlige tilsyn. Det er etablert rutiner for samordning av tilsyn, og tilsynskalenderen ble tatt i bruk i 2020. Samarbeidet med andre statlige tilsynsmyndigheter og sekretariatene for kontrollutvalg fungerer godt.

Det ble et første "prøveår" for bruk av tilsynskalenderen for planlagte og gjennomførte forvaltningsrevisjoner. Det er for øvrig etablert gode systemer og rutiner for samordning opp mot kommunal egenkontroll. Vi viser her nærmere til punkt 3.2.1.2.2.

Vi vurderer at våre avdelinger som gjennomfører tilsyn jobber systematisk med å bidra til læring i forbindelse med tilsynsarbeid. Vi har hatt en intern målsetting om å jobbe videre med lærende tilsyn på tvers av fagområder i embetet. Arbeidet måtte delvis settes på vent i 2020 på grunn av korona, men dette er fortsatt et satsingsområde for oss i 2021. Vi viser her nærmere til 3.2.1.2.3.1 i TB

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor. (fra kapittel 3.2.1.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor.

Fylkesmannen i Trøndelag har et internt tilsynsforum med representanter fra våre ulike avdelinger som jobber med samordning og utvikling av tilsyn. I februar 2020 ble det avholdt møte med andre statlige tilsynsaktører og kontrollutvalgssekretariatene for å samordne og koordinere tilsynsaktiviteten rettet mot kommunene for 2020. Tema for møtet var også de nye samordningsbestemmelsene om tilsyn i kommuneloven. Vi har gjennom 2020 også lagt om rutiner slik at planene for tilsyn fra og med 2021 skulle komme på plass på et tidligere tidspunkt.

Vi tok i bruk den nasjonale tilsynskalenderen, og etablerte nye rutiner for planlegging og registrering av tilsyn. Kommunene fikk oversikt over planlagte tilsyn i etterkant av møtet i februar. Kommunene fikk da anledning til å melde tilbake om tidspunkt for tilsyn og om samlet plan for tilsyn.

Gjennom samordning med andre tilsynsmyndigheter (Arkivverket, Mattilsynet, Kartverket og Arbeidstilsynet) vurderte vi at det ikke var utfordringer ved at enkeltkommuner fikk stor tilsynsbelastning i 2020. Statsforvalteren flyttet likevel tidspunkt for noen tilsyn slik at tilsyn ikke skulle pågå i samme tidsperiode. Ingen kommuner meldte tilbake om høy samlet tilsynsbelastning.

På grunn av korona ble det gjennomført færre tilsyn enn planlagt i 2020. En god del tilsyn ble avlyst, og mange tilsyn ble gjennomført med bruk av digitale møter eller annen tilsynsmetodikk. Eksempler på dette er økt bruk av egenmeldingstilsyn eller dokumenttilsyn. Vi har hatt dialog med kommunene og lagt stor vekt på deres egen vurdering av kapasitet.

Færre tilsyn enn planlagt og endret gjennomføringsmåte, har samlet bidratt til ytterligere noe redusert tilsynsbelastning for kommunene.

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at fylkesmannens ressurser benyttes effektivt (fra kapittel 3.2.1.2.2.1 i TB)**Rapportere på**

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at fylkesmannens ressurser benyttes effektivt.

Fylkesmannen har i mange år samordnet statlige tilsyn og kommunal egenkontroll. Sekretariatene for kontrollutvalg deltok på koordineringsmøte for tilsyn i februar 2020. Fylkesmannen hadde også møte med Revisjon Midt-Norge, som gir revisjonstjenester til alle kommunene i fylket utenom Trondheim. Tilsyn og plan for forvaltningsrevisjoner var ett av flere tema for møtet.

Tre forhold har bidratt til at det har vært ekstra krevende å koordinere våre tilsyn opp mot planlagte og gjennomførte forvaltningsrevisjoner i 2020. Funksjonen for å registrere planlagte forvaltningsrevisjoner i tilsynskalenderen var ikke ferdig da vi planla tilsyn for 2020. Kontrollutvalgssekretariatene tok derfor ikke tilsynskalenderen i bruk før høsten 2020. Året var også preget av arbeidet med overordnet analyse, der mange kommuner ikke vedtok sine planer for forvaltningsrevisjon før høsten 2020. Videre bidro koronasituasjonen til store endringer i tilsynsaktiviteten vår og i arbeidet med forvaltningsrevisjoner. Vi har likevel hatt god dialog med sekretariatene for kontrollutvalg, og har løpende hatt oversikt over nye publiserte forvaltningsrevisjonsrapporter som er relevant for tilsynsarbeidet vårt.

Vi tok i bruk den nasjonale tilsynskalenderen i 2020. Vi samordnet våre tilsyn med Arkivverket, Arbeidstilsynet, Kartverket og Mattilsynet, og hvor vi forsøkte å unngå at kommuner fikk planlagt mange tilsyn i samme tidsperiode.

Kommunene ble oppfordret til å søke rolle i tilsynskalenderen.

Vi sendte også over en samlet oversikt over planlagte tilsyn til alle kommunene per e-post i februar 2020. Kommunene fikk da anledning til å melde tilbake om tidspunkt for tilsyn og om samlet plan for tilsyn. Ingen kommuner meldte tilbake om utfordringer knyttet til dette.

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen. (fra kapittel 3.2.1.2.3.1 i TB)**Rapportere på**

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen.

Vi vurderer at våre avdelinger som gjennomfører tilsyn jobber systematisk med å bidra til læring i forbindelse med tilsynsarbeid.

Vi har hatt en intern målsetting om å jobbe videre med lærende tilsyn på tvers av fagområder i embetet. Arbeidet måtte delvis settes på vent i 2020 på grunn av korona. Vi planla også at vi skulle ha en felles fagdag om lærende tilsyn for alle i embetet som jobber med tilsyn, men også denne

måtte flyttes til 2021.

Embetets tilsynsforum har delt erfaringer med tilsyn, spesielt var gjennomføring av digitale tilsyn tema i flere møter i tilsynsforum i 2020.

Under gis en nærmere beskrivelse av hvordan vi fremmer læring og forbedring i tilknytning til tilsynsarbeid innenfor våre ulike fagområder.

Helse- og omsorgsavdelingen har i 2020 i liten grad kunnet gjennomføre de tilsyn som opprinnelig var planlagt- dette på grunn av pandemien. De tilsyn som er gjennomført er gjennomført som tradisjonelle systemrevisjoner, dog delvis gjennomført digitalt. Vi har gjennom flere år gjennomført tilsyn med pasient- og brukerrettighetsloven §4A, der man har kombinert stedlig tilsyn/systemrevisjon med opplæring/kurs for de ansatte, i det aktuelle lovverket. Dette har blitt særs godt mottatt. Dette var ikke mulig i 2020, men blir satt opp igjen på tilsynsplan for 2021.

Oppvekstavdelingen har gitt tilbud om veiledning både før og etter tilsynsgjennomføring. Vårt mål er at tilsyn totalt sett, inkludert støtte og veiledning, gir best mulig effekt i læring og forbedring.

Det er viktig at vi ut over samordning av tilsyn internt hos Fylkesmannen og på tvers av statlige tilsynsmyndigheter, også ser virkemiddelapparatet vårt i sammenheng når vi planlegger, gjennomfører og følger opp tilsyn i kommunene. Vi kan f.eks. vise til at tiltak innenfor desentralisert ordning og oppfølgingsordning, ses i sammenheng med tiltak og støtte i etterkant av tilsyn. Tilsynsrapport fra tilsyn i våre kommuner er en del av kunnskapsgrunnlaget for veiledere som skal bidra i forfasen i oppfølgingsordningen. Dette blir en kilde til kunnskap i analysearbeidet.

På **Landbruksavdelingen** bruker vi egenvurdering og forvaltningsdialog som virkemiddel for å fremme og formidle læring, på kontrollene i kommunene. Vi sender da ut et spørreskjema til kommunene som besvares skriftlig før vi drar ut. På selve kontrolldagen har vi en dialog rundt de svarene som er gitt. Selv om alle kontrollene i 2020 ble gjennomført digitalt, har vi i de fleste brukt egenvurdering og forvaltningsdialog som virkemiddel også dette året. Kommunene har gitt tilbakemelding på at dette er nyttig også når det gjøres digitalt. I tillegg gjennomfører vi jevnlig kurs for kommunene på de ordningene de er satt til å forvalte.

3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Vi viser jevnlig til SPR- for klima- og energiplanlegging- og klimatilpasning i våre høringsuttalelser, men primært med fokus på virkninger for karbonopptak-/lagring samt avbøtende tiltak for karbonfangst. Eksempelvis ved forslag om nedbygging av skogbruksareal. Skogseksjonen har utvikla en avskogingskalkulator til hjelp for synliggjøring av konsekvenser ved avskoging i saksbehandlingen. Dette konkretiserer vi gjerne i den enkelte høringsuttalelse til plansaker. Vi legger også stor vekt på SPR-BATP i for å unngå byspredning. Landbruksavdelingens hovedinngang her er å redusere presset på jordbruksareal som ligger omkring byer og tettsteder i fylket, men et kompakt utbyggingsmønster gir jo også redusert transportbehov. Samarbeider gjerne med Klima- og miljøavdelingen, med felles innsigelser etc..

Landbruksavdelingen utarbeider en idéliste for tiltak som landbrukskontorene kan bruke i sitt arbeid med klimaspørsmål. Foreløpig fokus på karbonlagring og utslippsreduksjoner (ikke klimatilpasning).

Kommunale klima- og energiplaner har ambisiøse mål (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner har en gjeldende klima- og energiplan med ambisiøse mål som bidrar til å redusere klimagassutslipp

De fleste klima- og energiplaner (KEP) er fra 2010. Det er få kommuner som har revidert sin KEP ilt. de siste årene, men de som har gjort det har ambisiøse mål som f.eks. klimanøytralitet innen 2030, 80% kutt innen 2030 og lavutslippssamfunn innen 2050. Dette er svært positivt. Siden 2017 har det vært 10 kommunesammenslåinger som omfatter 22 kommuner i Trøndelag, i tillegg til fylkessammenslåing i 2018, dette er en av argumenter som oppgis til å være årsak til at kommunene ikke har revidert sin KEP. På grunn av planlagt kommunesammenslåing har flere kommuner valgt å vente med revisjon av sin plan, samtidig som kommunene opplyser om at det har vært ressurskrevende å stå i en kommunesammenslåingsprosess.

Ifølge planstrategiene fra 2020 skal mange flere kommuner i gang med å revidere KEP hvor også klimatilpasning blir en del av planen. Flere kommuner er allerede godt i gang med dette arbeidet. Statsforvalteren formidler forventningene i SPR til kommunene i sine høringsuttalelser i både planstrategier og alle plansaker. I tillegg er dette et av fokusområder i Nettverk klimatilpasning Trøndelag.

Klimabudsjett har vært et tema i samlinger arrangert av Nettverk lavutslipp Trøndelag i 2020, hvor Trøndelag fylkeskommune er prosjektleder. Etter opplysninger fra lavutslippsnettverket velger noen kommuner å bruke klimabudsjett som handlingsplan for sin KEP, mens andre bruker klimabudsjettet som supplement til handlingsplan. Det vil være tilsvarende tilbud våren 2021 for budsjettåret 2022.

Kommunene jobber godt med klimatiltak gjennom tilskuddsordningen klimasats, flere kommuner opplyste i en spørreundersøkelse fra 2018 at de også søker midler fra Enova til gjennomføring av ulike tiltak. Over halvparten av kommunene i Trøndelag søkte om klimasats midler i 2020, til sammen 22 kommuner med 72 forskjellige prosjektsøknader (12 kommuner og 39 prosjekter fikk tilskuddsmidler). Antall kommuner og søknader i Trøndelag har økt hvert år fra klimasats oppstart i 2016 og fram til 2020, nye kommuner har kommet på søkerlista hvert år, samtidig som flere har søkt om midler flere år på rad.

For kommunenes arbeid med klimatiltak på landbruksområdet er det et stort behov for hjelp til konkretisering. Avdelingens klimagruppe i

landbruksavdelingen har utarbeida ei ideliste til hjelp for kommunal landbruksforvaltning i arbeidet. Idelista vil foreligge i webversjon.

Det er utarbeida en egen avskogingskalkulator som benyttes til å synliggjøre klimakonsekvenser ved avskoging. Denne brukes aktivt i forbindelse med høring i arealsaker.

Arbeidet med klimatilpasning vil forsterkes fremover også på landbruksområdet. Avdelingen deltar aktivt i nettverk for klimatilpasning i fylket, hvor Statsforvalteren har en koordinerings rolle. I tillegg er kommunal- og justisavdelingen (samfunnssikkerhet og beredskap) og klima- og miljøavdelingen representert i nettverket.

Kommunene har tatt i bruk ny veiledning til klimatilpasning (fra kapittel 3.2.1.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene har tatt i bruk ny veiledning til klimatilpasning i statlig planretningslinje (SPR) for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning i kommunene, herunder i utforming av planstrategier etter plan- og bygningsloven.

I brev datert 24.9.2019 sendte Statsforvalteren innspill til arbeidet med kommunal planstrategi til alle kommunene i Trøndelag. Brevet synliggjorde hensikten med planstrategi og hvilke temaer som bør løstes i planstrategien. I oppfølgende brev av 15.01.2020 ble det lagt vekt på at allerede i planstrategien må kommunene fortelle hvordan de vil jobbe med reduksjon av klimautslippene og tilpasning til klimaendringene.

I de fleste planstrategier som har vært på høring er det fokus på klima og klima-ændringer, og mange kommuner skal revidere sine klima- og energiplaner i neste 4 årsperiode hvor klimatilpasning planlegges å være med som eget tema. Hvordan dette skal gjøres (hvilken veiledning etc.) er ikke nødvendigvis et naturlig tema i en planstrategi. De nyeste planene revidert i perioden 2018-2020, har klimatilpasning som en del av Klima- og energiplanen (klima- og miljøplanen som flere velger å kalle den). Statsforvalterens inntrykk er at de aller fleste kommunene er oppmerksomme på at klimatilpasning skal være en del av kommunal planlegging.

Nettverk klimatilpasning Trøndelag har siden 2019 gjennomført flere regionale samlinger med alle kommuner i Trøndelag med tema «kartlegging av sårbarhet for klimaendringer». Kartlegging av klimasårbarhet er et sentralt tema for det øvrige arbeidet med klimatilpasning. Det danner grunnlaget for å etablere en god styring av arbeidet, vil være et bidrag i arbeidet med kommunens helhetlig ROS-analyse og vil fungere som kunnskapsbank til både overordnede plandokumenter og enhetenes sektorplaner.

Når alle kommunene har kartlagt sin klimasårbarhet, vil nettverket jobbe videre med veiledning i arbeidet med å utarbeide mål og strategier og viderefører dette i økonomiplanene og til egne handlingsplaner for klimatilpasning i kommunene.

Landbruksavdelingen viser jevnlig til SPR- for klima- og energiplanlegging- og klimatilpasning i våre høringsuttalelser, men primært med fokus på virkninger for karbonopptak/-lagring samt avbøtende tiltak for karbonfangst. Eksempelvis ved forslag om nedbygging av skogbruksareal. Det er utvikla en avskogingskalkulator til hjelp i synliggjøring av konsekvenser ved avskoging i saksbehandlingen. Dette konkretiserer vi gjerne i den enkelte uttalelse.

Kommunene viser gjerne til SPR som førende for arbeid med ulike plansaker (i likhet med mange andre nasjonale styringssignaler), men hvorvidt det blir avgjørende for utfallet av den konkrete sak er mer usikkert.

Statsforvalteren har nok et forbedringspotensial når det gjelder henvisninger til veiledningen i dialogen med kommunene. Vi kan også vurdere å bruke SPR'en som innsigelsesgrunnlag i planer som ikke ivaretar hensynene der tilstrekkelig, ev. at beslutningsgrunnlaget ikke er godt nok. Dette vurderes fortløpende.

3.1.2.4 Andre oppdrag

Oppdrag 3.2.1.4.1 - Kompetansestrategien, barnevern

Tjenestestøtteprogram:

En barneverntjeneste startet opp med tjenestestøtteprogrammet i 2020. Denne tjenesten har imidlertid som følge av interne omorganiseringer, satt programmet "på vent". Det skal nå i januar tas en ny vurdering på hvordan programmet kan følges opp. Vi erfarer at det er viktig at det gis rom for tilpasninger i programmet, da tjenestene er på ulike ståsted og ofte også involvert i andre tiltak/utviklingsprosesser som dette på ses i sammenheng med.

Det er en utfordring å i tilstrekkelig grad klare forberede kommunene og kommuneledelsen på hva programmet innebærer, selv om det settes av både tid og møter til dette i forkant av oppstart. Det er også en utfordring for tjenestene å sette av tilstrekkelig tid til deltakelse på samlingene, og til mellomarbeidet mellom samlingene. Det er viktig at de tjenester som får tilbud om deltakelse, blir orientert om dette i god tid, slik at deltakelse kan planlegges godt.

Fylkesmannen er bekymret for tiltakets bærekraft. Det er til dels høy turn-over i enkelte av tjenestene, og tilført kompetanse blir dermed ikke nødvendigvis værende i det kommunale barnevernet.

Veiledningsteam:

To tjenester fikk i 2020 tilbud om Veiledningsteam, og er i gang med arbeidet. Fylkesmannen har ordinær oppfølging med disse tjenestene, og har overfor en av tjenestene også deltatt på særskilte oppfølgingsmøter, også sammen med veiledningsteamet.

Dialogmøter:

Det ble i 2020 gjennomført dialogmøte i Indre Namdal, Midtre Namdal, Levanger, Trondheim og Fosen (totalt 15 kommuner). Tre av møtene ble gjennomført som oppvekstdialog, hvor også representanter fra NAV, skole og barnehage var tilstede. Flere planlagte dialogmøter ble utsatt som følge av pandemien. Det har imidlertid vært tett dialog, og digitale møter med både barnevernlederne og med kommuneledelse, i perioder ukentlig. Fylkesmannen har også hatt oppfølgingsdialog med utvalgte tjenester (med avdekket svikt/høy risiko for svikt) der kommuneledelse i vertskommunen og barnevernledelsen har vært til stede.

Vi vurderer fortsatt dialogmøter som svært nyttige, og at dette bidrar til å sette barnevern og utsatte barn og unge på dagsorden. Vi opplever god deltakelse på møtene, og vi får også henvendelser der kommunene ønsker at vi initierer dialogmøte med deres kommune/vertskommune. Dialogmøter som metode har i løpet av de siste årene utviklet seg, og vi vurderer form og innhold avhengig av hvilken kommune og tjeneste det dreier seg om, og hva som er utfordringene i den aktuelle kommunen/tjenesten.

Læringsnettverk og lokale utviklingsprosjekter:

Alle kommunene i Trøndelag er med i et læringsnettverk. I tillegg er det også etablert et «overordna» ledernetverk, bestående av alle barnevernlederne. Læringsnettverkene oppleves som nyttige og inspirerer til utvikling og nytenkning, i tillegg til at det oppleves som «lederstøtte». Flere av barnevernlederne uttaler at dette bidrar til at de er tydeligere og mer strategiske ledere også i egen organisasjon.

Møtene i barnevernledernetverket, som er styringsgruppe for læringsnettverkene, er i 2020 gjennomført digitalt. Dette har fungert, selv om det byr på utfordringer særlig når det gjelder tema som bør drøftes mer inngående.

Det er en utfordring for mulighetene til tiltaksutvikling at det er så begrenset med midler tilgjengelig. Det er mer å gå på når det gjelder deling av erfaringer på tvers av nettverkene. I 2021 skal det ses på mulighet for digitale møter, for å dele erfaringer og kunnskap fra gjennomførte og pågående utviklingsprosjekt i de enkelte læringsnettverkene.

Sterk økning i alvorlige bekymringsmeldinger siste halvår, og høyt sykefravær i flere tjenester er bekymringsfullt og gjør naturlig nok at tjenestenes samlede kapasitet reduseres. Samlet sett, så vurderer vi at utviklingsarbeidet er noe forsinket, og at kommunene ikke har kommet så langt i prosessen med tiltaksutvikling som det som var planlagt. Dette er bekymringsfullt med tanke på Oppvekstreformen/Barnevernsreformen som trer i kraft 1.1.2022.

Oppdrag 3.2.1.4.2

Fylkesmannen i Trøndelag har hatt et tverrfaglig samarbeid i arbeidet med å gjøre kommunene og fylkeskommunen kjent med de voldsforebyggende verktøyene "Jeg Vet" og "SNAKKE" representert ved Helse- og omsorgsavdelingen og Oppvekst- og velferdsavdelingen, herunder barnevern, barnehage, skole og NAV.

Kartlegging

I februar 2020 sendte fylkesmannen en spørreundersøkelse til kommunene om forebygging av vold og overgrep mot barn og unge. Målet med spørreundersøkelsen var å få mer kunnskap om status i kommunene når det gjelder forebygging av vold og overgrep mot barn og unge, hvilke kompetansebehov kommunene har (lovverk, rutiner, samtaleverktøy, m.m.) og hvordan fylkesmannen kan følge opp og bistå kommunene, eksempelvis med hjelp til utarbeidelse av handlingsplaner, arrangere eller bidra på fagdager. Fylkesmannen ønsket å få nærmere kunnskap om hvordan vi kan følge opp den nasjonale opptrappingsplanen mot vold og overgrep og støtte kommunene i dette viktige arbeidet, samt få et bilde av kjennskap til og bruk av voldsforebyggende verktøy, herunder «Jeg vet» og «Snakke».

29 av 38 kommuner besvarte spørreundersøkelsen. 50% dvs. 95 personer svarte på spørsmålet om hvilke voldsforebyggende verktøy de kjente til. Dette kan ha sammenheng med at ca. 40% av respondentene verken jobbet i barnehage, skole eller helsestasjon. Svarene viste at flestparten, dvs. 60% har bedre kjennskap til andre verktøy enn "Jeg vet" og "Snakke". Årsaken kan være at "Jeg vet" og "Snakke" er nye verktøy og at ansatte fra før har tatt i bruk andre tilgjengelige verktøy.

Dialogmøter

Fylkesmannen og RVTS inviterte våren 2020 kommunene til å etablere et samarbeid om bruk av de voldsforebyggende verktøyene «Jeg vet» og «Snakke». Vi inviterte kommunene til dialogmøte og informerte om planlagt konferanse og kurslederkurs om «Snakke» og «Jeg vet» for kommunalt ansatte og andre som jobber med barn og unge. Hensikten med dialogmøtet var blant annet å få informasjon om hvordan kommunene i Trøndelag arbeider med forebygging av vold og overgrep mot barn og unge, hvilke behov kommunene har, samt hvordan vi kan arbeide for at de voldsforebyggende verktøyene tas i bruk. Flere av kommunene formidlet her at de hadde kjennskap til «Jeg vet» og «Snakke», men at verktøyene ikke var tatt systematisk i bruk. Kommunene benyttet allerede flere ulike voldsforebyggende verktøy, både fra private og frivillige aktører.

Webinar

Fylkesmannen har hatt et tett samarbeid med RVTS og FM i Nordland og FM i Troms og Finnmark når det gjelder å gjøre de voldsforebyggende verktøyene kjent i kommunene. Vi arrangerte i samarbeid en felles konferanse høsten 2020 som gikk over to dager, hvor «Jeg vet» og «Snakke» var tema. Om lag 700 deltok på den digitale konferansen.

Kurslederkurs

Vi startet også opplæring av verktøyene for ansatte i kommunene via kurslederkurs i regi av RVTS hvor ansatte i tjenestene blir ansvarlige for opplæring av ansatte ved sin arbeidsplass; 4 kurslederkurs er gjennomført. Ca. 70 personer har deltatt på kurslederkursene, hvorav ca. 30 kommuner er

representert.

Vurdering

Fylkesmannen opplever at verktøyene er noe kjent og at de ikke systematisk tatt i bruk i alle kommuner og at mange kommunene benytter andre verktøy de kjenner til fra før. Kommunene har valgfrihet når det gjelder bruk av verktøy, men fylkesmannen har lagt vekt på å formidle at dette er verktøy som er kvalitetssikret, gratis å benytte og oppfordret til bruk av disse. Etter at kurslederkursene er avsluttet og vi har fulgt opp kommunene i dette arbeidet vil vi ha mer kunnskap om kommunenes erfaring med verktøyene i 2021.

Oppdrag 3.2.1.4.3 - Barnefattigdom

Fylkesmannen har jobbet aktivt med barnefattigdom blant annet gjennom vår satsning på barneperspektivet i NAV, der det er etablert et tverrfaglig team på tvers av Fylkesmannen og NAV Fylke, og som har vært linket opp mot 0 - 24 arbeidet i embetet. Teamet har fra høsten 2020 jobbet med et opplæringsløp for å styrke grunn- og dybdekunnskapen for NAV-kontorenes arbeidet med utsatte barn og ungdom. Kompetansehevingen vil bli gjennomført i 2021. Her vil også erfaringsutveksling mellom kommuner bli et viktig tema.

Fylkesmannen har ellers løpende og gjentatt fremmet kunnskap om barnefattigdom og lavinntekt i dialog med kommunenes ledelse, NAV-ledere og samarbeidspartnere, samt som en del av andre kompetansehevingstiltak og i råd og veiledning rettet mot NAV-kontor. Barneperspektivet er også sentralt i vårt rettsikkerhetsarbeid.

Barneperspektivet, herunder tall på barnefattigdom i den enkelte kommune, er et av indikatorene i "Tjenestebarmometer for sosiale tjenester". Kommunens arbeid med barnefattigdom, herunder også arbeid med utsatt ungdom, er tema på våre dialogmøter med kommunene, der kommunens ledelse deltar. Vi bruker Husbankens boligsosiale monitor som en del av dette arbeidet.

Fylkesmannen vurderer at informasjon, dialog, erfaringsutveksling og fokus i rettsikkerhetsarbeidet er gode virkemidler for å oppnå økt kunnskap og et bedre tjenestetilbud for barn og unge i familier med lavinntekt. Vi ser i vår dialog med ledere og ansatte i NAV-kontorene at de er mer opptatt av og bevisste på barneperspektivet enn tidligere. Vi imøteser iverksettelse av kompetanseløpet som er planlagt i 2021.

Oppdrag 3.2.1.4.13 NAV-veileder i videregående skole og understøtte kommunenes arbeid med utsatt ungdom

Fylkesmannen har jobbet aktivt med å understøtte kommunenes arbeid med utsatt ungdom. På ulike samlinger med NAV-kontorene har Fylkesmannen vektlagt erfaringsspredning fra flere tiltak der det arbeides med utsatt ungdom. Ungdomsgruppen er også tema på våre dialogmøter med kommunene.

Høsten 2020 ble det igangsatt et samarbeid mellom NAV Fylke og Fylkesmannen for å styrke grunn- og dybdekunnskapen for NAV-kontorenes arbeidet med utsatt ungdom. Kompetansehevingen vil bli gjennomført i 2021. Her vil også erfaringsutveksling mellom kommuner bli et viktig tema.

Fylkesmannen vurderer at erfaringsutveksling er et godt virkemiddel for å oppnå et bedre tjenestetilbud for målgruppen. Vi ser blant annet av at NAV-kontorene igangsetter nye prosjekter der de har hentet inspirasjon og kunnskap fra andre kontor.

Oppdrag 3.2.1.4.14 Økt kompetanse i NAV

I innsiktsfasen i starten av prosjektet ble det sett behov for å utvikle et system for tilbakemelding fra brukere, både på kontor og brukernivå. Fylkesmannen i Trøndelag har i samarbeid med Arbeid- og velferdsdirektoratet, NAV Vestland, Fylkesmannen i Vestland, NAV Arbeid og NAV Trøndelag bidratt til utvikling av digitalt tilbakemeldingssystem for brukersamtalen. Tanken er at systemet skal bidra til bedre brukersamtaler ved å bruke tilbakemeldinger fra brukerne til å iverksette veiledning på det enkelte NAV-kontor, samt øke interessen for veiledning. Systemet piloteres nå i ni NAV-kontor i Trøndelag og følges opp av kontaktpersonene i prosjektet. Fylkesmannen skal i tillegg bistå pilot-kontorene med evaluering av piloten, når denne er ferdig.

Fylkesmannen har i samarbeid med direktoratet vært kontaktperson for pilotering av "Alt det jeg er", et digitalt veiledningsprosjekt som er utviklet av direktoratet og filmselskapet Sant og usant. Programmet går ut på at NAV-veileder får se en film som deretter danner grunnlag for veiledningssamtaler på kontoret. Tanken er at dette skal bidra til å fremme interessen og muligheten for å iverksette gruppeveiledning/ kollegaveiledning på det enkelte NAV-kontor. Tiltaket ble prøvd ut på NAV Øriand og er nå under evaluering. Fylkesmannen har fulgt opp og bistått NAV-kontoret med oppstart, gjennomføring og evaluering av piloten.

Fylkesmannen sitter i arbeidsgruppa for inkluderingskompetanse, sammen med flere aktører fra direktoratet, NAV og NAV Hjelpemiddelsentral. Arbeidsgruppa har utviklet en veileder for inkluderingskompetanse, som skal tas i bruk NAV-kontorene. Intensjonen er å prøve ut ulike måter å bruke inkluderingskompetanse på, og evaluere dette i prosjektet. Veilederen skal nå prøves ut og evalueres på to kontor i Midtre Namdal. Fylkesmannen vil bidra i oppstart, gjennomføring og evaluering av denne utprøvingen.

Fylkesmannen har deltatt i en undergruppe til prosjektet som omhandler sosiale tjenester i NAV. Det har ikke vært mye aktivitet i dette tiltaket i 2020, men arbeidet restarter nå i 2021 med fokus på forvaltningskompetanse.

Fylkesmannen har ellers i tillegg til deltakelse på samlingene i prosjektet, bidratt i forbindelse med kartlegging av arbeidet som gjøres på kompetanseområdet hos NAV Fylke og hos Fylkesmannen. Det er gitt bidrag i utviklingen av erfaringsbasen til NAV. Vi har jobbet videre med å utvikle felles mål bilde og for kompetansearbeidet i fylket og felles kompetanseplan sammen med NAV Fylke, med mål om på sikt å utvikle en "Trøndelagsmodell" for kompetansearbeid rettet mot NAV-kontorene. Dette arbeidet fortsetter i 2021.

I 2020 startet lederutviklingsprogrammet (LUP) rettet mot NAV-ledere i Trøndelag. Programmet er initiert som en del av Økt-kompetanseprosjektet, og er et samarbeid mellom Fylkesmannen og NAV Fylke, der "Senter for Ledelse" står for gjennomføring. Programmet kombinerer teori og ledertrening, og

knytter utviklingsprosesser i egen organisasjon opp programmet gjennom bruk av "Visitation"-metoden. 3 av totalt 9 samlinger ble gjennomført i 2020. Programmet har fått gode tilbakemeldinger fra deltakerne gjennom løpende evalueringer etter samlingene. Programmet avsluttes høsten 2021.

Oppdrag 3.2.1.4.15 Tjenestebarmeter og dialogmøter

Vi hadde planlagt å gjennomføre 10 dialogmøter i 2020, dette ble nedskalert til 5 på grunn av pandemisituasjonen. Vi endte opp med å gjennomføre fire dialogmøter, derav to med vertskommunesamarbeid der også ledelse i deltakerkommunene deltok. Totalt syv kommuner var representert i dialogmøtene i 2020. Det femte dialogmøtet ble avlyst kun en dag i forveien på grunn av utvikling i smittesituasjonen.

Vi viser for øvrig til særrapportering under punkt 7.3.1.2

Oppdrag 3.2.1.4.16 Digitalisering/Digisos

I mars 2020 stengte NAV-kontorene i stor grad ned, slik at det ikke eller i begrenset grad ble mulig å oppsøke kontorene fysisk. Digitale løsninger ble brukt for å kompensere mest mulig for denne begrensningen i tilgjengeligheten:

- 1) Alle NAV-kontorene brukte kommunens hjemmesider til å informere om kontaktmuligheter i perioden NAV-kontorene var stengt.
- 2) KS og NAV tilbød alle landets kommuner å ta i bruk den digitale søknadsløsningen for økonomisk sosialhjelp fra slutten av mars. 34 av 38 kommuner i Trøndelag tilbød per 10.11.2020 digital søknad, og 3 kommuner tilbød i tillegg innsynsløsningen som er i ferd med å bli rullet ut.
- 3) NAV åpnet den digitale dialogløsningen «Skriv til oss» for henvendelser om sosiale tjenester i perioden 2. april til og med 30. juni. Fylkesmannen og NAV Trøndelag holdt 20. mai et statusmøte med enkelte av NAV-kontorene i fylket, for å få innsikt i erfaringene med løsningen, og formidle disse videre til direktoratet. De fleste kontorene hadde fått få henvendelser, men alle var enige om at løsningen bidro til økt tilgjengelighet til de sosiale tjenestene.
- 4) Flere kommuner har tatt i bruk digital utsendelse av brev og vedtak

Når det gjelder kvaliteten i de sosiale tjenestene, har Fylkesmannen fått flere tilbakemeldinger om at fagsystemene som NAV-kontorene bruker ikke ivaretar alle behovene som økonomiske rådgivere/gjeldsrådgivere har i sin arbeidshverdag. Det gjelder i første omgang verktøy for å lage budsjett og til å kommunisere med kreditorer.

Vi har ellers begrenset faktisk informasjon om hvordan digitaliseringen i NAV påvirker de sosiale tjenestene, men vi har hatt dialog med NAV-kontorene om deres erfaringer:

Tilgjengelighet

- Både Digisos og den lokale ringesløyfen trekkes fram som eksempler på nye løsninger som har gitt brukerne en opplevelse av økt tilgjengelighet til NAV kontoret, ved at man i stor grad slipper kø for å komme gjennom på telefon. Brukere slipper også å måtte møte opp fysisk på NAV kontoret for å levere søknad på ulike sosiale tjenester.
- Mange brukere er i jobb/skole/aktivitet og slipper å ta fri for å møte på NAV for å søke om sosialhjelp. Det er ofte store avstander, og det å søke hjemmefra er positivt. Samtidig er det mange brukere som ikke har tilstrekkelig språkfærdigheter, digital kompetanse eller utstyr som ikke kan benytte de digitale løsningene. Disse er avhengige av å kunne kontakte NAV-kontoret på telefon eller ved personlig oppmøte. For brukere uten telefon tilgjengelig, er personlig oppmøte eneste mulighet.

Kvalitet i tjenestene

NAV-kontorene har ulike erfaringer når det gjelder hvordan digitalisering og innføring av Digisos påvirker kvaliteten i tjenestene:

- De som er positive sier at søknadene inneholder mer informasjon, fordi mye er forhåndsutfyllt ved innlevering. Det innebærer at brukerne slipper å levere dokumentasjon. Digitale søknader reduserer også risikoen for at dokumenter forsvinner, og det sikrer at digitale vedlegg/ettersendelser knyttes til riktig bruker og riktig sak.
- På den annen side gjør digitaliseringen at en del informasjon bruker ville fått ved fysisk oppmøte ikke gis på samme måte. NAV-kontorene viser til at søknadene kan være mangelfulle og/eller uten dokumentasjon, noe som må etterspørres i egen henvendelse. Dette kan forsinke saksbehandlingstiden.

Vår vurdering

Vi vil vise til at løpende relasjonsbygging er sentralt i all kontakt med og oppfølging av bruker. Digitale søknader kan forsinke etablering av arbeidsallianse mellom veileder og bruker.

Videre er det viktig å være oppmerksom på at digitale verktøy alltid må være et supplement til andre måter å arbeide med de sosiale tjenestene på, fordi digitale verktøy innenfor det som er samfunnets siste sikkerhetsnett aldri kan erstatte behovet for fysisk oppmøte og fysiske møter for alle.

Samlet sett vurderer vi likevel innføring av Digisos har vært positivt.

Oppdrag 3.2.1.4.19 - Tilskuddsforvaltning

I desember 2019 arrangerte Fylkesmannen en dagsamling for å gi NAV-kontorene informasjon om tilskuddsordningen 2020. Her ble det blant annet gitt innspill til gode tiltak samt lagt grunnlag for erfaringsutveksling mellom kontorene. Vi informerte også om tilskuddsordningen gjennom NAV-ledermøter, på vår hjemmeside og gjennom e-post.

I forvaltningen av tilskuddet ble det vektlagt å se på sammenhenger på tvers av fagområder, spesielt opp mot de tilskudd som forvaltes på vegne av Helse- og omsorgsdirektoratet.

I 2020 gjennomførte vi oppfølgingsmøter med enkelte av prosjektkommunene. Her vektla vi spesielt forankring, fremdrift og kvalitetsutvikling ovenfor de aktuelle målgruppene.

Fylkesmannen vurderer at tilskuddet bidrar til å utvikle de sosiale tjenestene i NAV, spesielt tjenestene opplysning, råd og veiledning, individuell plan og kvalifiseringsprogrammet. I tillegg ser vi en effekt ved at NAV-kontorene vektlegger å utvikle helhetlige og samordnede tjenester.

3.1.2.5 Tilrettelegge for god CBRNE-beredskap

Det har i 2020 vært lite fokus på arbeidet med CBRNE-beredskap. Temaet var satt på agendaen på årets kommunesamling som ble gjennomført digitalt.

Vurdere etterlevelse av CBRNE (fra kapittel 3.2.1.5.1.1 i TB)

Rapportere på

Sørge for at CBRNE er vurdert i etterlevelse av relevante krav i [Fylkesmannens samfunnsikkerhetsinstruks](#)

Plan for Atomberedskap ajourført og tema satt på agendaen på kommunesamling.

Ivareta rollen som regionalt samordningsrollen innen CBRNE-beredskap (fra kapittel 3.2.1.5.1.2 i TB)

Rapportere på

Ivareta rollen som regionalt samordningsledd i tråd med Fylkesmannens samfunnsikkerhetsinstruks innen CBRNE-beredskap, ref. [kgl.res. 23. august 2013 - Atomberedskap sentral og regional organisering](#) og [mandat for beredskapsutvalget mot biologiske hendelser, 23.mars 2019](#).

Roller som regionalt samordningsledd ivaretas i Fylkesmannens ordinære samordningsrolle iht. beredskapsinstruksen og iht. embetets Atomberedskapsplan.

CBRNE-beredskap i fylkesberedskapsrådet (fra kapittel 3.2.1.5.1.3 i TB)

Rapportere på

Benytte fylkesberedskapsrådet aktivt for å sikre god faglig rådgivning regionalt og lokalt, i tråd med [Nasjonal strategi for CBRNE-beredskap](#).

CBRNE beredskap har ikke vært tema på møtene i Fylkesberedskapsrådet i 2020 som utelukkende har dreid seg om håndteringen av Covid-19.

3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

I vår klagesaksbehandling etter plan- og bygningsloven har vi i 2020 hatt fokus på å jobbe ned saksbehandlingstiden. Vi har samtidig vært opptatt av å opprettholde kvaliteten i vår saksbehandling, og ivareta vår oppgave som rettssikkerhetsmyndighet på området. Vi driver utstrakt veiledningsaktivitet innenfor plan- og bygningsloven.

Minimum 2 tilsyn per år. (fra kapittel 3.3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Minimum 2 tilsyn per år.

Fylkesmannen har i 2020 ført tilsyn med Ørland kommune og Overhalla kommune. Tema for tilsynet var individuell plan etter introduksjonsloven §§ 6 og 19. Tilsynet med Ørland kommune er lukket, mens det for tilsynet med Overhalla kommune foreligger foreløpig rapport.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Vi har behandlet 303 byggesaker i 2020, og av disse er 85% behandlet innen fristen på 12 uker. Vi har hatt en gjennomsnittlig behandlingstid på

byggesakene på til sammen 56 dager. Vi har god fagkompetanse på området.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 15 %	85 %	303	259

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Vi hadde ingen saker av denne karakter til behandling i 2020.

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	- 100 %		0	0

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Sakene er behandlet innen fristen.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	0 %	100 %	2	2

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Sakene er behandlet innen fristen.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	0 %	100 %	2	2

IED: Avfalls-BREF (fra kapittel 3.3.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle aktuelle virksomheter som er omfattet av avfalls-BREF, har fått varsel og pålegg om endring av tillatelse.

Alle avfallsanlegg har fått informasjon og varsel om avfalls-BREF. Se kommentar under tabell.

Virksomheter omfattet i avfalls-BREF

Antall virksomheter omfattet i avfalls-BREF	Antall virksomheter som har fått varsel og pålegg om endring av tillatelser	Differanse
24	1	- 23

Komposteringsanlegg/anlegg for biologisk behandling, med ett unntak, er ikke med i oversikten. 24 har fått vedtak om å vurdere om de er omfattet av BAT eller ikke. For 14 virksomheter er svarene ikke gjennomgått. Noen av disse har søkt om endring og noen har sagt at de ikke er omfattet. En bedrift har så langt fått varsel om pålegg om endring av tillatelse.

Forurensningstilsyn: God kompetanse (fra kapittel 3.3.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen har god kompetanse og tilfredsstillende aktivitet på forurensningstilsyn

Pga covid-19 ble årets tilsynsplan sterkt redusert. Fylkesmannen gjennomførte totalt 20 tilsyn. En god del av disse ble gjennomført som fjertilsyn. Vi opparbeidet oss forholdsvis god kompetanse på denne måten å gjennomføre tilsyn på, men det er behov for å utvikle denne metoden videre.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Effektiv og korrekt lovforvaltning oppnås ved å vektlegge kort saksbehandlingstid og rutiner som bidrar til innholdsmessig kvalitetssikring. Saksbehandlingen gis prioritet i forhold til andre oppgaver. Vi benytter oss av kollegaveiledning for å sikre at vedtak blir i tråd med regelverk og forvaltningspraksis.

Gjennomført kontroller i henhold til kontrollplan (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Det er gjennomført kontroller i henhold til kontrollplan, og planen er bekreftet til Landbruksdirektoratet.

Alle forvaltningskontroller som ikke var avsluttet i 2019, er nå avsluttet. Fylkesmannen i Trøndelag har gjennomført de planlagte forvaltningskontrollene i 2020, alle med unntak av 2 er avsluttet. For de to som ikke er avsluttet, gjenstår det noe arbeid med oppfølging før kontrollene kan avsluttes.

På grunn av pandemien og forsinkelser i utsending av lister fra Landbruksdirektoratet er årlig standardkontroll på husdyrkonsesjon forsinket. Covid 19 medførte også at noen planlagte stedlige kontroller på husdyrkonsesjon ble utsatt. Andre planlagte foretakskontroller er i det store og hele gjennomført.

Arbeidet med forvaltningen av regelverket på husdyrkonsesjon har etter hvert blitt svært krevende. Regelverket rundt utregning av standardisert erstatning er komplisert, og vi opplever at vi bruker uforholdsmessig mye tid på disse sakene. I Trøndelag har vi fremdeles mange saker på vent, der det burde vært gjennomført risikobaserte kontroller med tanke på driftsfellesskap. Vi jobber nå med å styrke vår ressurs på dette området og skal ansette en ny person som blant annet skal jobbe på dette fagområdet.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldir's rundskriv?	Ja, arbeidet er igangsatt, men ikke sluttført
Antall foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	9
Antall foretak som er fulgt opp etter kontroller i 2019	Listene fra Landbruksdirektoratet var forsinket, og kontrollen er derfor forsinket også hos oss. Arbeidet er igangsatt og vi tar sikte på å slutføre dette første halvår 2021.
Antall foretak som skal følges opp vedr. produksjonsgrensen i 2021	Listene fra Landbruksdirektoratet var forsinket, og kontrollen er derfor forsinket også hos oss. Arbeidet er igangsatt og vi tar sikte på å slutføre dette første halvår 2021.
Antall foretak det er gjennomført stedlig kontroll hos i 2020	5
Antall foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfellesskap	4
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning	8
Antall foretak som har fått standardisert erstatning pga. driftsfellesskap	0
Antall foretak som er kontrollert, men vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	0
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	382730

Risikobaserte kontroller i forvaltningen av tilskudd og erstatninger

Ordning	Er kontrollpunkter fastsatt?	Effekter av kontrollpunktene
Klima og miljøprogrammet	Ja	Fokusområder: Utarbeide sjekklister for saksbehandling knyttet til innvilgning og utbetaling. Effekt: Sjekklister er utarbeidet, men blir først tatt i bruk i 2021. Vi ser derfor effekten først da.
Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet	Ja	Fokusområder: At tildeling står i forhold til faktiske forhold. At tidligere års resultat blir tatt med i vurderingen. Fokus på rapporter. Innhente spesielt rapporten «Resultat landbruksvikar» fra regnskapet om en ser dette som nødvendig. Ved ev. kontroll – sjekke arbeidsavtaler og at innholdet i disse stemmer med det som er ført opp i rapporter som landbruksvikar og beredskapsavløser. Sjekk også antall dager med sykdomsavløsning samt antall foretak som har brukt landbruksvikar. Effekt: Rettferdig fordeling av tilskudd og i forhold til faktiske forhold gir en forståelse hos søkerne. Bevisstgjøring av søkerne. Kontroll er ikke gjennomført.
Tilskudd til kommunale veterinærjenester, stimuleringsstilskudd	Ja	Fokusområder: Vurderer næringsgrunnlaget i de aktuelle kommunene og kvaliteten på søknadene på nytt hvert år. Effekt: Søknadene må prioriteres. Hvilket beløp som blir innvilget avhenger av både næringsgrunnlag og kvaliteten på søknadene. Søknaden må være detaljert.
Resten av tilskuddsordningene	Ja	Vi rapporterer her på de ordningene som er prioritert i kontrollplan 2020 i forhold til kontrollpunkter. Det er også kontrollpunkter på andre ordninger, men disse er ikke prioritert i kontrollplan 2020 og det rapporteres derfor ikke på disse.
Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag	Ja	14 av 69 søknader ble kontrollert ihht. kontrollpunkt. Er god ressursbruk. Søkere vil etterstrebe å benytte rett tall i søknad. På sikt vil dette ytterligere forenkle vår behandling. Kontroll ved hjelp av risikoinndikator er ressursbesparende, kontra tidligere tilskudds-behandling.

Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Kontrollert som følge av avvik i kontrolliste	0
Saker funnet i orden	0
Saker med feil	0
Beskrivelse av feilene	

Vi har ikke mottatt kontrolliste med oversikt over mottakere fra Landbruksdirektoratet. Det er derfor ikke foretatt kontroll av tidligpensjon. 42 saker er behandlet 5 har fått dipensasjon

Kontroll av foretak som følge av mulige feilopplysninger

Foretak	Ordning og årsak	Resultat	Oppfølging
A	PT – manglende avkorting fra kommunens side	FM overprøvd kommunens vedtak og fattet nytt vedtak	Landbruksdirektoratet krever inn avkortingsbeløpet fra foretaket
B	Husdyrkonsesjon og PT - driftsfellesskap	Kontroll igangsatt, men ikke avsluttet	
C	Husdyrkonsesjon og PT - driftsfellesskap	Kontroll igangsatt, men ikke avsluttet	
D	Husdyrkonsesjon og PT - driftsfellesskap	Kontroll igangsatt, men ikke avsluttet	
E	Husdyrkonsesjon og PT - driftsfellesskap	Kontroll igangsatt, men ikke avsluttet	

Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

Det er gjennomført risikobasert forvaltningskontroll av 20 pst. av kommunene.

I 2020 var det 38 kommuner i Trøndelag. Fylkesmannen i Trøndelag gjennomførte forvaltningskontroll i 8 kommuner som utgjør 21 %. 2 kontroller er ikke avsluttet.

Forvaltningskontroller av kommunene

Kommune	Ordninger og omfang	Avvik ved kontroll (antall og beskrivelse)	Oppfølging av avvik
Levanger	Se årsrapport 2019	Se årsrapport 2019	Avsluttet kontroll gjennomført i 2019. Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent.
Leka	Se årsrapport 2019	Se årsrapport 2019	Avsluttet kontroll gjennomført i 2019. Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent.
Ørland & Bjugn	Se årsrapport 2019	Se årsrapport 2019	Avsluttet kontroll gjennomført i 2019. Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent.
Rindal	Se årsrapport 2019	Se årsrapport 2019	Avsluttet kontroll gjennomført i 2019. Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent.
Verdal	Se årsrapport 2019	Se årsrapport 2019	Avsluttet kontroll gjennomført i 2019. Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent.
Inderøy	Dokument kontroll m/teamsmøte PT, sykdomsavløsning, NMSK, Skogfond	9 avvik: NMSK og Skogfond: Utbetalt skogfond til vegvedlikehold over 4 kr/m uten forhåndsgodkjenning Innvilget skogfond til vegvedlikehold i strid med lowerket Habilitet Sykdomsavløsning: Søknad behandlet uten dispensasjon fra søknadsfrist Manglende kontroll av inntektsopplysninger Manglende vurdering av avkorting PT: Vilkåret «vanlig jordbruksproduksjon» - sau – ikke vurdert Manglende vurdering av avkorting på grunn av feilopplysninger Endring til «søkers gunst»	Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet.
Tydal	Dokument kontroll m/teamsmøte og egenvurdering m/forvaltningsdialog SML, sykdomsavløsning	12 avvik: Mangler system for internkontroll for de kontrollerte ordningene SML: Mangler lokale retningslinjer for behandling av SML-søknader Innvilget tilskudd ligger utenfor SML-ordningen Mangelfull dokumentasjon ved utbetaling av tilskudd Mangelfull vurdering av om tiltak er innenfor ordningen Kontroll er ikke dokumentert Mangelfull vedtaksbrev Miljørettslige prinsipp i Naturmangfoldloven er ikke vurdert Sykdomsavløsning: Kravet til næringsinntekt er ikke dokumentert Dokumentasjon og trekk av sykepenger mangler Godkjent tilskudd til samme dag i to påfølgende perioder Feil utregning i forhold til utgifter	Endelig rapport er utsendt og vi har mottatt tilbakemeldinger fra kommunen på hvordan avvik skal følges opp. Pr nå er ikke tilbakemeldingene på tilskudd til avløsning ved sykdom tilfredsstillende, kommunen har satt i gang et samarbeid med Selbu kommune og vi avventer tilbakemelding i forhold til dette. Kontrollen er ikke avsluttet.
Oppdal	Dokument kontroll m/teamsmøte PT, RMP, NMSK, Skogfond, AR5	8 avvik: RMP: Manglende vurdering av aktsomhet i forbindelse med avkorting, og manglende avkorting ved feilopplysning i søknaden Avvik mellom omsøkt verdi og godkjent verdi Uberettig tilskudd til «skjøtsel av trua naturtyper» Uberettig tilskudd «beiting av automatisk freda kulturminne» Uberettig tilskudd til beiting av verdifulle jordbrukslandskap, setervoll Uberettig tilskudd gitt til beiting på utmarksarealer Manglende risikovurdering ved utplukk til kontroll Ikke gjennomført tilstrekkelig antall stedlige kontroller	Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet.
Selbu	Dokument kontroll m/teamsmøte PT, RMP, NMSK, Skogfond, AR5	15 avvik: NMSK og skogfond Gjødsling for klima – tilskudd gitt i strid med regelverk Feil bruk av kommunale rentemidler For lavt Skogfondstrekk Mangelfull utførelse av resultatkontroller PT Manglende vurdering av vanlig jordbruksproduksjon Manglende vurdering av husdyr på beite Manglende gjennomføring av kontroll Manglende vurdering av avkorting ved feilopplysning Avvik mellom omsøkt verdi og godkjent verdi RMP Uberettiget tilskudd til «skjøtsel av biologisk verdifulle arealer Uberettig tilskudd til «bratt areal» Manglende aktsomhetsvurdering ved feilopplysning i søknaden og manglende vurdering av avkorting Avvik mellom omsøkt verdi og godkjent verdi Manglende aktsomhetsvurdering ved avkorting på grunn av feilopplysning i søknaden Manglende gjødslingsplan for 2019	Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet.
Osen	Dokument kontroll m/teamsmøte og egenvurdering m/forvaltningsdialog PT, RMP, SML	10 avvik PT: Manglende vurdering av «vanlig jordbruksproduksjon» på sau Manglende gjennomføring av kontroll Vurdering av avkorting og aktsomhetsvurdering ved feilopplysninger RMP: For lavt antall dekar kystlynghei pr beitende sau Uberettig tilskudd til «spredning av husdyrgjødsel om våren eller i vekstsesongen» Manglende kontroll Mangelfull behandling av dispensasjon SML: Uberettig tilskudd gitt til inngjerding av utmarksarealer Mangelfulle vedtaksbrev Kontroll er ikke dokumentert	Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet.
Flatanger	Dokument kontroll m/teamsmøte og egenvurdering m/forvaltningsdialog PT, RMP, SML	9 avvik: Mangler system for internkontroll for de kontrollerte ordningene Habilitet PT: Manglende vurdering av «vanlig jordbruksproduksjon» Manglende vurdering av avkorting og aktsomhetsvurdering ved feilopplysninger SML Kommunen har innvilget SML-tilskudd til tiltak som er utenfor ordningen Kommunen har foretatt sluttbetaling, uten at det foreligger nødvendig dokumentasjon Kontroll er ikke dokumentert RMP: Uberettig tilskudd til beiting av verdifulle jordbrukslandskap på innmark Manglende vurdering av avkorting og manglende aktsomhetsvurdering ved feilopplysning i søknaden	Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet.
Frosta	Dokument kontroll m/teamsmøte og egenvurdering m/forvaltningsdialog PT, RMP, SML, AR5	8 avvik: Mangler system for internkontroll for de kontrollerte ordningene PT: Manglende vurdering av vanlig jordbruksproduksjon på sau RMP: Uberettig tilskudd til beiting av verdifulle jordbrukslandskap på innmark Uberettig tilskudd «skjøtsel av automatisk freda kulturminne» (Feil klassifisering av erosjonsrisiko for ikke-klassifisert areal) Manglende risikovurdering ved utplukk til kontroll SML: Kommunen har innvilget SML-tilskudd til tiltak som er utenfor ordningen Mangelfull vedtaksbrev	Svarbrev etter endelig rapport mottatt og godkjent. Kontroll avsluttet.
Trondheim	Dokument kontroll m/teamsmøte og egenvurdering m/forvaltningsdialog PT, RMP	Endelig rapport er ikke ferdig	Tilbakemelding på foreløpig rapport er mottatt. Frist for utsending av endelig rapport er i begynnelsen av februar 2021.
Røros	Jordloven § 3 - pålegg om innsending av saker	0 avvik	Kontrollen er avsluttet
Holtålen	Jordloven § 3 - pålegg om innsending av saker	1 avvik: Gitt tillatelse etter jordloven til å fradele to boligotmer	1 vedtak omgjort. Kontrollen er avsluttet.
Trondheim	Jordloven § 3 - pålegg om innsending av saker	0 avvik	Kontrollen er avsluttet
Levanger	Jordloven § 3 - pålegg om innsending av saker	0 avvik	Kontrollen er avsluttet

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i fylket
20 %	1	21 %	8	38

Andel avvik avdekket under (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Andel avvik avdekket under kontroll som er fulgt opp: 100 pst.

Ingen kontroller er avsluttet før kommunene har gitt tilfredsstillende tilbakemeldinger i forhold til de avvik som er avdekket. Dette gjelder både de 6 kontrollene som var med over fra 2019 og de 7 kontrollene i 2020 som er avsluttet. 2 kontroller i 2020 er ikke avsluttet.

Bruksregler og distriktsplaner (fra kapittel 3.3.1.2.2.1 i TB)**Rapportere på**

Alle reinbeitedistriktene har oppdaterte bruksregler og distriktsplaner.

Alle reinbeitedistrikter unntatt av ett har godkjente bruksregler og distriktsplaner. Det er samme reinbeitedistrikt som mangler bruksregler (beitebruksregler) og distriktsplan, se omtale lenger ned. Generelt, så anser vi distriktsplanene og bruksreglene som tilfredsstillende. Vi vil allikevel oppfordre reinbeitedistriktene til å vurdere revidering i forbindelse med avholdelse av årsmøter, da vi ser det kan være behov for revisjoner. Ellers så venter vi også på veiledere fra Landbruksdirektoratet, særlig mtp. distriktsplaner, ettersom lovtæksten gir rom for mye skjønn.

Vedrørende overnevnte reinbeitedistrikt som mangler godkjente bruksregler og distriktsplan. Etter at jordskifteretten opphevet beitebruksreglene i 2013 ba fylkesmannen om at distriktsstyret på ny startet prosessen med utarbeidelse/revidering av bruksreglene/beitebruksreglene, iht. reindriftslovens § 58. Tilbakemeldingene var at det så de seg ikke tjent med. Fylkesmannen så ingen hensikt ved på egen hånd å utarbeide en ny versjon av beitebruksregler, i og med at sijteandelene ikke signaliserte noen som helst samarbeidsvilje. Vi rettet derfor fokuset mot utarbeidelse av en distriktsplan for reinbeitedistriktet. Begge sijtene i distriktet utarbeidet, etter påtrykk fra fylkesmannen, hvert sitt utkast til distriktsplan, med intensjon om å enes om en felles plan. Distriktet meddelte imidlertid i 2019 at dette arbeidet ikke førte fram, noe som skyldes de interne konfliktene. Fylkesmannen startet i 2020 megling mellom sijteandelene i distriktet etter reindriftslovens § 73. Dette arbeidet er midlertidig satt på vent pga at Ldir påla fylkesmannen å foreta offentlig kontrollert telling i distriktet høsten 2020/vinteren 2021.

Reindriftsloven (fra kapittel 3.3.1.2.4.1 i TB)**Rapportere på**

Brudd på bestemmelsene i reindriftsloven eller vedtak gitt i medhold av reindriftsloven er fulgt opp.

Det ble i 2020 gitt ett pålegg om levering av melding om reindrift, med varsel om tvangsmulkt ved manglende levering innen angitt frist. Det ble videre varslet pålegg om tvangstelling av rein etter manglende etterlevelse av pålegg om å fremstille rein for offentlig kontrollert telling.

Det er utfordringer i flere områder med rein utenfor lovlig beiteområde. Det er ikke gitt pålegg om utdriving eller varsel om dette i 2020. Forholdene har blitt vurdert å ikke være et brudd på reindriftsloven som har krevd slike reaksjoner. Det er jobbet videre med sikte på en bedre dialog, etablering av sperregjerder og inngåelse av beiteavtaler.

Brudd på bestemmelsene i reindriftsloven

	Sum	Antall brudd på bestemmelsene i reindriftsloven	Antall brudd på bruksregler	Antall brudd fulgt opp i hht. Reindriftslovens sanksjonskapittel
Distrikter med godkjente bruksregler etter reindriftsloven av 2007	1	0	0	1
Distrikter med godkjente distriktsplaner etter reindriftsloven av 2007	2	0	0	2

Det ble i 2020 gitt ett pålegg om levering av melding om reindrift, med varsel om tvangsmulkt ved manglende levering innen angitt frist. Det ble videre varslet pålegg om tvangstelling av rein etter manglende etterlevelse av pålegg om å fremstille rein for offentlig kontrollert telling. Det er utfordringer i flere områder med rein utenfor lovlig beiteområde. Det er ikke gitt pålegg om utdriving eller varsel om dette i 2020. Forholdene har blitt vurdert å ikke være et brudd på reindriftsloven som har krevd slike reaksjoner. Det er jobbet videre med sikte på en bedre dialog, etablering av sperregjerder og inngåelse av beiteavtaler

Kontroll innenfor reindrift (fra kapittel 3.3.1.2.5.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen har gjennomført telling av rein i henhold til planen for 2020.

Statsforvalteren i Trøndelag ble tildelt midler til telling i Årjel Njaarke sijte (Vestre Namdal reinbeitedistrikt) i Nord-Trøndelag reinbeiteområde. Dette reinbeitedistriktet har ikke blitt prioritert fra oss da det ikke oppfyller vilkår i risikomatriksen for offentlig kontrollert telling, herunder lave slaktevekter. Således ble vi svært overrasket når våre vurderinger ble overprøvd fra Landbruksdirektoratet uten særlig begrunnelse. Til dette hører det også med at vi ikke ble kontaktet for å drøfte utfordringene og aktuelle virkemidler for dette rbd'et før vi mottok tildelingsbrevet hvor offentlig kontrollert telling i dette distriktet var spesifisert.

Noen punkter:

- Vi fikk svært kort til på å planlegge tellingen (ca 2 mnd) og har til slutt fått utsatt telleperioden til 15.02.2021. Utsettelsen var helt nødvendig for å få til en fullstendig telling, blant annet pga. snø- og føreforhold i fjellet.
- 5 av 6 siidaandeler har vist stor motstand til tellingen og har påklaget pålegget og telleinstruksen. Det har kun vært en siidaandel som har vært positiv til tellingen.
- Distriktet har store interne konflikter og det var satt i gang en mekling fra statsforvalteren. Denne stoppet opp.
- Statsforvalteren ble tildelt kr 850 000,- og dette var som vi antok, ikke tilstrekkelig. Pr. 11.02.2021 har vi brukt ca. 1,4 mill.

Generelt

Generelt sett har tellingen vært en utfordrende prosess, både å planlegge og gjennomføre. Manglende konkret begrunnelse fra Landbruksdirektoratet gjorde situasjonen vanskeligere. Utover dette har særskilt den pågående ommerkingssaken påvirket tellingen. Situasjonen har gjort arbeidet svært krevende, og vi har til tider også måtte forholde oss til partenes advokater.

Interne konflikter

Distriktet har store interne konflikter, blant annet med påstander om ommerking. Statsforvalteren har i hele prosessen hatt god dialog med Politiet om samarbeid for å ivareta ro og orden. Ved et tilfelle ble 02800/112 kontakten grunnet håndgemeng mellom reineierne

Sørsamisk tellekorps

I forkant av tellingen ønsket vi å ha med et sørsamisk tellekorps med kunnskap om sørsamiske merketradisjoner. Vi arrangerte derfor i samarbeid med Fylkesmannen i Troms og Finnmark et kurs for nye tellere. Dette tellekorpset ble gode supplementer til innhentede tellere fra Finnmark med telleerfaring.

Status pr. 11.02.2021

Tellingens skal i utgangspunktet være gjennomført den 15.02.2021. Sett opp mot melding om reindrift gjenstår det mye utelt rein. Vi har grunn til å tro at distriktet ikke kommer til å fremstille all resterende rein til offentlig kontrollert telling og har sendt ut forhåndsvarsel om tvangstelling. Vi har også fått informasjon om at en siidaandel har rein i Nordland reinbeiteområde.

Vi har ikke ferdig et telleresultat, dette vil fremkomme i rapporten.

Covid-19

Smittevern er noe vi har tatt svært seriøst. Vi utarbeidet en smittevernsplan sammen med Fylkeslegen og han deltok også på planleggingsmøte med reinbeitedistriktet. Ved gjerdeinntakene etter nyttår 2021 har vi hatt pålagt bruk av munnbind. Vi anså at tellingen kunne gjennomføres da vi hadde et godt samarbeid med fylkeslegen og at distriktet ikke har så mange medlemmer/reineiere, ei heller grenser til Sverige.

Forbedringer

Landbruksdirektoratet burde ha diskutert med oss før de besluttet å bevilge midler til telling i Årjel Njaarke sijte.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

Barnevern

Tillit til barneverntjenestene, og at barn, unge og familier får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester er svært viktig. Barnevernsektoren har ansvar for barn og unge trenger hjelp og beskyttelse aller mest, og lovbrudd kan medføre alvorlige konsekvenser for de barna det gjelder.

Både tilsyn, kartlegginger og utviklingsarbeid i 2020 har vist at flere barneverntjenester i Trøndelag har omfattende utfordringer med å yte forsvarlige tjenester. Vi vurderer at dette krever ulike tilnæringsmåter overfor kommunene fra Fylkesmannens side, og at ordinære systemrevisjoner ikke nødvendigvis er mest effektive metode mtp å oppnå effekt. Videre har vi sett det som nødvendig med ytterligere kunnskap om tilstanden i tjenestene, for å kunne tilpasse og utvikle nye tiltak som en del av Fylkesmannens utviklingsarbeid.

Landsomfattende tilsyn

Fylkesmannen i Trøndelag planla fire systemrevisjoner som en del av Landsomfattende tilsyn 2020. På grunn av pandemien måtte ett av tilsynene avlyses. Dette gir avvik fra kravet om seks systemrevisjoner i 2020. Avviket ble vurdert som nødvendig, med bakgrunn i andre oppdrag og tilgjengelige personalressurser.

Det ble konkludert med lovbrudd på alle tre tilsynene. Ett av tilsynene er avsluttet.

Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen i Trøndelag seksjon barnevern har mottatt 137 skriftlige henvendelser/klager i 2020. I løpet av året har vi åpnet 36 tilsynssaker, og avsluttet

55, hvorav 18 ble lokalt avklart uten videre tilsynsmessig oppfølging. Av 86 vurderte bestemmelser, så ble det konkludert med lovbrudd i 27 av dem (31 %).

Median og gjennomsnittlig saksbehandlingstid 7,6 og 8,4 måneder. 32 % ble avsluttet innen fem måneder. Vi har hatt en negativ utvikling i saksbehandlingstid de siste årene. Det kan være flere årsaker til dette:

- Sykefravær fra flere ansatte første halvår
- Behov for å innhente informasjon i flere omganger fra kommunen.
- Volumkrav og økte krav ved gjennomføring av institusjonstilsyn, som medfører økt ressursbruk innenfor disse oppdragene
- Tett oppfølging av enkelte kommuner/barneverntjenester pga svikt eller høy risiko for svikt
- Koordinering og oppfølging av utviklingsoppgaver (kompetansestrategien) - krever mye for å bistå kommunene og sikre fremdrift
- Omfattende og krevende systemrevisjoner
- Tidvis omfattende antall og omfang av innsynskrav, fritak fra taushetsplikt, ekstra møter med sektor pga pandemien og andre oppgaver som må prioriteres og krever tid og ressurser

Fylkesmannen i Trøndelag har i løpet av de siste par årene gjennomført flere tiltak med mål om å forbedre saksbehandlingstiden. Vi ser imidlertid at dette er krevende for oss, og at tiltakene ikke har hatt den effekten vi har ønsket. Vi opplever at ressursene ikke strekker til.

Det er i 2020 forsøkt ut alternativ tilnærming i tre hendelsesbaserte tilsynssaker ved å gjennomføre tilsynsmøte. Denne metoden er valgt i saker som omhandler en pågående alvorlig situasjon for et eller flere barn. I to av møtene har vi vært representert med ansatte både fra barnevern og helse. Dette har vært en positiv erfaring og som vi mener har vært en effektiv og effektiv måte å møte klagesakene på. Vi kommer til å videreutvikle dette i 2021.

Ved utgangen av 2020, var vi nede i 13 restanser, noe som er langt lavere antall sammenlignet med året før (32 restanser). 64 % av rettighetsklagene rettet mot kommunalt barnevern

Rettighetsklager

Fylkesmannen i Trøndelag har behandlet 72 % av klager på tvangsprotokoll innenfor fristen på 1 måned. Avviket er i all hovedsak knyttet til behov for innhenting av mer informasjon. Det ble gitt medhold i 19 % av klagen. 64 % av rettighetsklagene rettet mot kommunalt barnevern ble behandlet innen fristen på 3 måneder. Her ble vedtaket omgjort helt eller delvis / klagen gitt medhold i 18 % av klagen.

Tilsyn med barneverninstitusjoner

Tilsyn med barneverninstitusjoner har i all hovedsak blitt gjennomført i tråd med volumkravet. Enkelte tilsyn har blitt avlyst på bakgrunn av sykdom hos ungdom under pandemien.

Alle tilsyn er blitt gjennomført ved fysisk oppmøte. Det vises til egen årsrapport for tilsyn med barneverninstitusjoner.

I 2020 har vi utviklet et nytt digitalt samtaleverktøy til bruk i samtaler med ungdom under institusjonstilsyn; NÅ ER. Verktøyet er en videreutvikling av samtaleverktøyet HER BOR med barn under 12 år som målgruppe. Både HER BOR og NÅ ER er nå implementert i embetet, samt spredt til øvrige embeter. Vår erfaring er at samtaleverktøyet bidrar til økt trygghet i situasjonen, lettere etablerer en trygg relasjon, samt gir samtaler av bedre kvalitet og varighet. Dette er svært gledelig med tanke på å styrke barn og unges stemme under tilsyn.

Tilsyn med Bufetats bistandsplikt i akuttsaker

Fylkesmannen i Trøndelag er koordinerende Fylkesmannen i region midt. Etter dialog med Fylkesmannen i Møre og Romsdal ble det besluttet å innhente informasjon fra kommunalt barnevern og ungdom i institusjon vedr. deres erfaring og inntrykk av sårbarheter vedr. Bufetats bistandsplikt i akuttsaker. Basert på tilbakemeldingene fra disse, samt vår øvrige ROS-analyse og tilgjengelige ressurser, besluttet Fylkesmannen å innkalle Bufetat til et tilsynsmøte med følgende som tema:

- Hvor langt fra hjemstedet barn i Trøndelag og Møre og Romsdal ble akutt plassert i perioden 01.12.19 til dags dato.
- Hvordan Bufetat arbeider med å sikre barnets medvirkning i forbindelse med valg av plasseringssted i akuttsituasjoner.
- Tilgangen på akutt plasser i perioden 01.09.2020 til dags dato og hvordan dere sikrer behovet for akutt plasser framover.

Parallellt med dette mottok Fylkesmannen oppdrag fra Helsetilsynet om å innhente informasjon vedrørende akutt tilbudet under pandemien. Fylkesmannen besluttet derfor å inkludere dette i møtet, men da dette kom så kort tid før tilsynsmøtet, ble det i tillegg behov for å innhente skriftlige opplysninger i etterkant.

Den tilsynsmessige oppfølgingen var ikke avsluttet ved utgangen av 2020 og vil følges opp i 2021.

Kartlegginger og utviklingsarbeid som er relevant med tanke på befolkningens tillit til tjenestene

I mars 2020 besluttet Fylkesmannen, etter dialog med barnevernlederne, å kartlegge grad av turn-over, sykefravær og kompetanse i det kommunale barnevernet i Trøndelag. Funnene viste høy grad av turn-over. I gjennomsnitt hadde 50 % av ansatte jobbet mindre enn 4 år. I to store tjenester hadde 35 og 38 % jobbet mindre enn ett år. Det var generelt høyt sykefravær i barneverntjenestene, men høyest i de tjenestene med størst turn-over. Flere tjenester meldte om ansatte med ingen eller lite erfaring fra kommunalt barnevern. Av de som sluttet, valgte de fleste å ikke starte i en ny barneverntjeneste. Funnene viser at utviklingsarbeid og kompetansetiltak er krevende i kommunalt barnevern. Stabilitet og tilstedeværelse av ansatte er vesentlig for å sikre forsvarlige tjenester og ha tillit i befolkningen.

På bakgrunn av funnene besluttet Fylkesmannen i Trøndelag å gjennomføre et forsøk med digitalt opplæring for nyansatte. Dette ble gjennomført som syv 1 ½-2-timers økter høsten 2020. Opp mot 200 personer deltok på hele eller deler av opplæringen. Evalueringen viste at opplæringen ikke bare hadde ført til økt kunnskap, men også økt motivasjon til å jobbe i kommunalt barnevern. Vi planlegger en gjentakelse og videreutvikling av opplæringen 2021. Se også punkt 7.3.2.12.

Høsten 2020 fikk Fylkesmannen i Trøndelag informasjon om økt trykk på barneverntjenestene. For å få bedre kunnskap om tilstanden ble det gjennomført en kartlegging på utvikling i mottatte bekymringsmeldinger. Kartleggingen viste at de fleste tjenester opplevde økning i alvorlige bekymringsmeldinger, og hele 6 av 21 tjenester rapporterte om en økning på over 75 %. Det har vært oppfølgingen av utvalgte tjenester i etterkant av kartleggingen.

Risiko- og sårbarhetsvurderinger

Fylkesmannen jobber systematisk med risiko- og sårbarhetsvurderinger, og har over år benyttet ROS-barometer både overfor kommunalt barnevern og barneverninstitusjoner. I 2020 har imidlertid både Bufdir og Helsetilsynet utviklet ROS-verktøy som skal implementeres. På grunn av forsinkelser i utviklingsprosessen og manglende tilgang til verktøyene har ROS-arbeidet vært mer utfordrende. Det er viktig at verktøyene både er tilgjengelig og funksjonelle for oss. Et godt ROS-arbeid gir mer treffsikre tilsyn og øker sannsynligheten for å avdekke områder der barn/unge og familier ikke får sine rettigheter ivarettatt.

Sosiale tjenester

Tilsynsaktivitet, resultat fra klagesaksbehandling samt kunnskap fra dialog, opplæring og råd og veiledning viser at kommunene fortsatt har en vei å gå for å sikre gjennomgående forsvarlige sosiale tjenester.

I 2020 er det avdekket lovstridig praksis i en kommune i forbindelse med tilsyn av om tjenesten økonomisk rådgivning er forsvarlig. Ved gjennomføring av landsomfattende undersøkelse i to kommuner ble det funnet overskuddsinformasjon på områder som ikke var gjenstand for undersøkelse, som indikerer en praksis som ikke er i henhold til lovkrav. Vi følger opp dette gjennom dialog med ledelsen i NAV-kontoret.

I syv av åtte hendelsesbaserte tilsynssaker med vurdering ble det konkludert med lovbrudd, en økning med en sak med lovbrudd fra 2019. Vi har stadfestet 71% av rettighetsklagene, noe som er lavt selv om det er en økning i prosentvis stadfestelse på 3% fra 2019. Etter vårt syn viser dette at befolkningen ikke nødvendigvis får de tjenester de har krav på.

Vi vurderer likevel at det er økt fokus på og bevissthet rundt de sosiale tjenestene, herunder barneperspektivet, i kontorene. Etter vår vurdering "går det riktig vei", selv om det vil være behov for kontinuerlig fokus på utvikling av kunnskap om og kompetanse knyttet til de sosiale tjenestene over tid. Hovedansvaret ligger på kommunene selv, men jevnlig endringer i regelverk, skjønnspreget regelverk, kultur, nyansettelser og økt press mot tjenestene på grunn av vekst i utgiftene til økonomisk stønad og haltende kommuneøkonomi tilsier at det etter vårt syn fortsatt vil være behov for at arbeidet i kommunene understøttes av tiltak både på utviklingssida og i tilknytning til rettssikkerhetsarbeidet fra Fylkesmannen.

I 2020 har vi videreført fokus på hvordan kommunene selv arbeider med kompetanse knyttet til sosiale tjenester gjennom arbeid med tjenestebarmometeret, der vi både skaffer oss oversikt over utfordringsbildet - også knyttet til kompetanse - i de enkelte kommuner, men også ved å tematisere dette i dialogmøter med NAV-leder og kommunens ledelse. Vi vurderer at dette er effektivt både fordi det gir intern oversikt og mulighet for å iverksette treffsikre tiltak ut mot NAV-kontorene, men også fordi kompetansesituasjonen i NAV-kontoret løftes og drøftes med ledelsen i kommunene.

Videreføring av "Forvaltningsturneen" samt innføring av digital "Fylkesmannens fredagsprat" vurderes å ha effekt på praksis i NAV-kontorene fordi det dels har gitt mulighet til å skreddersy opplæringen opp mot aktuelle behov i NAV-kontorene, dels har gitt mulighet til å nå ut raskt og til mange kontor med løpende nyhetsformidling, opplæring, dialog og "live" råd og veiledning, der kontorene lærer på tvers.

Vi har et avvik på median saksbehandlingstid i tilsynssakene, dette skyldes overordnet sett kapasitet sett opp mot prioriteringer på grunn av redusert bemanning store deler av året.

Helse

Planlagt tilsyn har vært vanskelig å gjennomføre i 2020. Et planlagt tilsyn med tilbudet til ROP-pasienter i psykiske helsevern og TSB måtte flere ganger utsettes og ble til slutt kun gjennomført ved en DPS i Møre og Romsdal. Også på kommunesiden har det vært vanskelig å gjennomføre planlagt tilsyn på grunn av koronarestriksjoner og embetet er langt fra å levere på måltallene i embetsoppdraget. Vi har likevel gjennomført landsomfattende tilsyn med tvang til somatiske pasienter i tre kommuner. Andre tilsyn på dette område har måttet avlyses på grunn av smittevern hensyn.

På grunn av pandemisituasjonen har vi måttet omdisponere medarbeidere til arbeid med pandemien. Vi har likevel hatt fokus på å prioritere alvorlige saker av stor betydning for rettsikkerheten til den enkelte. Embetet har klart å oppfylle målkravene når det gjelder saksbehandlingstid for hendelsesbasert tilsyn og rettighetsklager som gjelder nødvendig helsehjelp. Vi har hatt litt dårligere måloppnåelse på området klager på pasientreiser og helse og

omsorg for øvrig. Saker som gjelder tvang og makt har vært høyt prioritert og vært håndtert løpende gjennom året. Dette gjelder både innenfor somatisk helsehjelp og psykisk helsevern. Stedlige tilsyn på området tvang og makt mot psykisk utviklingshemmede har imidlertid vært vanskelig å gjennomføre på grunn av smittevern hensyn.

Vi hadde i fjor stort fokus på effektivisering og forbedring av saksbehandlingsprosessen i tilsynssaker. Dette har bidratt til at vi i 2020 hadde en forbedring i saksbehandlingstiden. Vi har også samarbeidet med Statens helsetilsyn når det gjelder videreutvikling av arbeidet med nye veiledere i tilsynssaker.

Nye tvangstiltak skal følges opp med tilsyn (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Nye tvangstiltak skal følges opp med tilsyn. Tilsynet skal utføres på stedet hvor tjenesten ytes og tvangstiltakene utøves. Fylkesmannen skal undersøke om kommunens plikter overholdes i samsvar med overprøvede vedtak. Prioritering av tilsyn med tvang skal for øvrig være basert på informasjon om risikoforhold og på fylkesmannens kjennskap til kommunene og aktuelle vedtak.

På grunn av restriksjoner knyttet til covid-19 har Fylkesmannen bare gjennomført to stedlige tilsyn i 2020. Det er kommet inn 15 vedtak på brukere som ikke har vedtak fra før.

Fylkesmannen skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale. Hvilke konsekvenser koronapandemien har for omsorgen og oppfølgingen barna får på institusjonen må være tema i samtalen med barna. Barnet kan kontaktes i forkant eller under fylkesmannens tilsynsbesøk. Dersom barnet ikke var tilstede under tilsynsbesøket, skal fylkesmannen i etterkant kontakte barnet med tilbud om samtale.

I forkant av tilsynet

Ved meldte tilsyn sender vi alltid skriftlig varsel om at Fylkesmannen kommer på tilsynsbesøk, med eget brev til barn og unge.

Ved koronautbruddet ble det sendt et eget brev til alle barneverninstitusjoner der det ble særskilt bedt om at alle barn og unge fikk informasjon om vår rolle, at vi var tilgjengelige, hvem de konkret kunne kontakte og med e-post og mobiltilfnr. til aktuelle ansatt hos Fylkesmannen.

I etterkant av tilsynet

For de ungdommene som ikke er til stede under tilsynet, eller gir uttrykk for at de ikke ønsker å snakke med oss, varsler vi alltid institusjonen om å videreformidle til ungdommen at vi er tilgjengelige på mobiltelefonen om det skulle være noe.

Imidlertid er enkelte barn fraværende under tilsynsbesøket av ulike årsaker. Dersom vi får opplysninger om at en ungdom hadde et ønske om å snakke med oss, men ikke hadde mulighet til å være til stede under tilsynsbesøket, tilbyr vi samtale i etterkant; enten ved nytt besøk, samale i våre lokaler eller på telefon. Vi varsler alltid institusjonen om at de må sikre at ungdommene vet at de kan ta kontakt ved behov.

Vi har sendt brev, samt orientert barneverninstitusjonene og ungdom som vi har møtt direkte om at hver enkelt som er på institusjonstilsyn kan nås direkte på mobil. Som beskrevet i årsrapport for 2019, mener vi imidlertid likevel at det burde ha vært utviklet et verktøy som gir ungdom lettere tilgang til tilsynsmyndigheten, via en app eller lignende.

Fylkesmannen skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det. (fra kapittel 3.3.1.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

Tilsyn gjennomføres i tråd med Helsetilsynets veileder, intermserien nr. 8/2020.

Vi gjennomfører samtale med barna før vi snakker med aktuelle ansatte og ledelse ved institusjonen. Imidlertid tas det som hovedregel en avklaring med ansvarlige ansatte når vi kommer - i tilfelle det er særskilte forhold som må hensyntas.

Fylkesmannen tar direktekontakt med barna under tilsynsbesøket og snakker med alle som ønsker det. Det jobbes for å skape trygge rammer og etablere kontakt med barn som i utgangspunktet ikke har ønsket samtale. Alle tilsyn legges til kveld og utenfor skoletid, da det er størst mulighet for å treffe barna hjemme. Er barna opptatt når vi ankommer, avventer vi til det passer barna. Vi har i tillegg reist ut i etterkant av tilsynet, for å nå også de barna som ikke var til stede på det opprinnelige tilsynstidspunktet. Selv om barna ikke ønsker å snakke under tilsynsbesøket, tar vi likevel kontakt med dem, for å hilse og orientere om vår rolle.

I løpet av 2020 har vi utviklet og tatt i bruk et nytt digitalt samtaleverktøy til bruk i samtaler med ungdommer: NÅ ER. NÅ ER er en videreutvikling av samtaleverktøyet HER BOR som ble utviklet i 2019 og der barn under 12 år er målgruppe. Målet er å styrke barnas stemme under våre tilsyn. Erfaringene så langt er positive. Vår erfaring er at tilgang til appen/verktøyet har bidratt til lettere å etablere kontakt og trygghet i konteksten. Videre har samtaler hatt en bedre struktur, og ikke minst; samtaler har hatt lenger varighet. Verktøyet har også blitt brukt overfor barn som er så traumatiserte og utrygge at de ikke makter å møte oss. Vi har da bedt en av de ansatte som barnet er trygg på, om å benytte verktøyet for oss. Slik har HER BOR / NÅ ER bidratt til å gi oss innblikk i barnets opplevelse av egen situasjon, selv om det er for utrygt til å snakke med oss direkte. Verktøyene brukes nå som supplement i alle våre tilsynssamtaler med barn og unge, og vi vurderer at dette har bidratt til å styrke barnas stemme under tilsyn. HER BOR og NÅ ER er nå spredt til alle embeter. Det er imidlertid behov for økt opplæring for å bedre legge til rette for implementeringsprosessen.

Totalt var det 128 barn som bodde på institusjon da vi var på tilsyn, og 88 % fikk tilbud om samtale. Dette er en økning fra i fjor.

Vi har prioritert institusjonstilsyn høyt gjennom hele året, og har kun hatt et kort opphold av institusjonstilsyn (medio mars - medio april 2020). Ingen tilsyn har blitt avlyst, men noen få tilsyn har ikke latt seg gjennomføre på grunn av sykdom og andre forhold på institusjonen.

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 6 måneder eller mindre.

Som det framgår av tabellen under er 58% av tilsynssakene på helseområdet ferdigbehandlet innen 6 måneder.

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 6 måneder eller mindre (Helse/omsorg)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Helse/omsorg	50 %	8 %	58 %

Saksbehandlingstid for tilsynssaker ASD (fra kapittel 3.3.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre

Vi har avvik på kravet til saksbehandlingstid for tilsynssakene. En gjennomgang av de 8 sakene vi startet som ordinære hendelsesbaserte tilsynssaker i 2020 viser at både median og gjennomsnittlig saksbehandlingstid var på 6,1 måned. Ingen sak var eldre enn 9 måneder da den ble sendt fra oss. Vi er dermed ikke så langt unna å klare flere saker innenfor saksbehandlingskravet. Årsaken til avviket er overordnet sett kapasitet sett opp mot prioriteringer vi har måttet gjøre på grunn av redusert bemanning store deler av året.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	100 %	-75 %	25 %

Avslutning av klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.3.3 i TB)

Rapportere på

Avslutning av klagesaker: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Resultatmålet er nådd.

Saksbehandlingstid - Avslutning av klagesaker: minst 90% innen 3 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	2 %	92 %
Helse/omsorg	90 %	-19 %	71 %

Andel vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.3.4 i TB)

Rapportere på

Andel vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning som er overprøvd innen 3 måneder: Minst 90 %.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	8 %	98 %

Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav (fra kapittel 3.3.1.3.3.5 i TB)**Rapportere på**

Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav som er behandlet innen 3 måneder: Minst 90 %.

Det er et fåtall søknader som kommer utenom vedtak og disse behandles fortløpende. Utgjør ingen utfordring hos oss.

Avslutning av klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre (fra kapittel 3.3.1.3.3.6 i TB)**Rapportere på**

Minst 90 % av klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre skal være avsluttet innen 1 måned.

Vi har i 2020 behandlet 72% av mottatte klager på tvang i barnevernsinstitusjoner innen 1 måned. Gjennomsnitt og median saksbehandlingstid er imidlertid på 0,8 og 0,7 måned, noe som viser at vi har kort saksbehandlingstid på disse sakene.

Behandling av klager på tvangsprotokoll er førsteprioritet hos oss. I enkelte tilfeller vil det imidlertid være behov for å innhente ytterligere skriftlige opplysninger fra barnevernsinstitusjonen for å sikre tilstrekkelig informasjon. I disse tilfellene går det gjerne noe lenger tid enn 1 måned.

Saksbehandlingstid - klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: minst 90% innen 1 måned

Resultatmål	Differanse	Avsluttet innen 1 måned
90 %	- 18 %	72 %

Resultatmål FMTL og FMIN (fra kapittel 3.3.1.3.4.5 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 295 poeng

Fylkesmannen nådde ikke måltallet for tilsynsaktivitet i den kommunale helse- og omsorgstjenesten i 2020. Opprinnelig tilsynsplan for 2020 skulle sørget for måloppnåelse, men de fleste planlagte tilsyn har måttet avlyses/usettes på grunn av pandemi. Helse- og omsorgsavdelingen har brukt mye ressurser på håndtering av Covid-19, mye av dette har hatt betydelig islett av tilsyn, uten at det har vært relevant å registrere det i NESTOR.

Av aktivitet der vi har brukt vår myndighet som tilsynsorgan, må nevnes:

- Innhenting av/gjennomgang av/tilbakemelding på/oppfølging av
 - Kartlegging av smittevernstyr, innkjøps- og lagerstatus. Gjennomført flere ganger (3) i alle 38 kommuner
 - Kommunenes vaksinasjonsplaner, flere versjoner, 38 kommuner
- Oppfølging og håndtering av smitteutbrudd i tjenestene
- Oppfølging av om kommunene yter forsvarlige tjenester under pandemien
 - Kapasitet til å yte nødvendig hjelp (fastleger, helsestasjon, pleie og omsorg)
 - Normalisering/kartlegging av tilbudet til sårbare grupper etter nedstenging (barn og unge, psykisk helse, ruspasienter, barnevern)
 - Testkapasitet
 - Smitteoppsporing
 - Oppfølging av besøksrestriksjoner
 - Lav terskel for direktekontakt mellom kommunedirektører/ helse- og omsorgsledere/ kommuneoverleger og helse- og omsorgsavdelingen.

Helse- og omsorgsavdelingen hatt fellesmøter med alle 38 kommuner hver/hver 2.uke, dette i tillegg til individuell oppfølging ved behov

Aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
295	- 195	100

Resultatmål FMTL (fra kapittel 3.3.1.3.5.1 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 70 poeng

Fylkesmannen nådde ikke måltallet for tilsynsaktivitet i spesialisthelsetjenesten i 2020. Opprinnelig tilsynsplan for 2020 skulle sørget for måloppnåelse, men de fleste planlagte tilsyn har måttet avlyses/usettes på grunn av pandemi. Helse- og omsorgsavdelingen har brukt mye ressurser på håndtering av Covid-19, mye av dette har hatt betydelig islett av tilsyn, uten at det har vært relevant å registrere det i NESTOR. Av aktivitet der vi har brukt vår myndighet som tilsynsorgan, må nevnes:

- Oppfølging av om helseforetakene yter forsvarlige tjenester under pandemien
 - Helse- og omsorgsavdelingen har gjennomført dialogmøter (2) med helseforetakene, der helseforetakene har blitt bedt om å redegjøre for aktivitet, herunder også fristbrudd og ventelister.
 - Helse og omsorgsavdelingen har hatt møter med våre to helseforetak hver/hver 2.uke gjennom hele pandemien.

Aktivitetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
70	-42	28

Resultatmål FMTL (fra kapittel 3.3.1.3.6.6 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 100 poeng

Vi planla for å oppfylle resultatmål knyttet til tilsynspoeng i 2020, med 6 landsomfattende undersøkelser knyttet til tilgjengelighet, to, eventuelt tre, tilsyn med tjenesten økonomisk rådgivning og supplerende tilsynsaktiviteter.

På grunn av pandemien, og i dialog med enkeltkommuner, ble vi nødt til å dels utsette, dels avlyse flere undersøkelser og tilsyn - noen ganske tett på gjennomføringsdato. Vi endte opp med et relativt stort avvik sett opp mot resultatmålet. Vi tar sikte på å gjennomføre flere tilsyn og undersøkelser i 2021 gjennom digitale plattformer.

Aktivitetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
100	-70	30

Alle tilsyn på Helsetilsynets områder hvor det er funnet brudd på lovkrav (fra kapittel 3.3.1.3.7.1 i TB)

Rapportere på

Alle tilsyn på Helsetilsynets områder hvor det er funnet brudd på lov- og forskriftskrav er avsluttet (dvs. praksis er endret) innen en avtalt frist.

Barnevern

Barnevern avslutter og følger opp tilsyn i tråd med Helsetilsynets retningslinjer om oppfølging og avslutning av tilsyn ved lovbrudd i virksomheter. Det er funnet lovbrudd i alle gjennomførte systemrevisjoner som er gjennomført i 2020. Tilsynet som ble gjennomført 1. halvår 2020 er avsluttet. Videre har det vært en oppfølging av kommunene der det ble avdekket lovbrudd etter systemrevisjon i 2019. Disse ble avsluttet i løpet av 2020.

I enkelte tilfeller har vi erfart utfordringer med å få en plan for retting fra kommunen som vi vurderer som tilstrekkelig sett opp i mot avdekkede lovbrudd. Dette forsinker prosessen. Vi har justert praksis noe i løpet av 2020, og legger ytterligere vekt på dialog med kommunene generelt og tilsynsobjektene spesielt, for å sikre en felles forståelse av hva som kreves og forventes i oppfølgingsarbeidet. Dette vurderer vi har god effekt.

Vi får gode tilbakemeldinger fra tjenestene/kommunene i forbindelse med våre tilsyn, og vi opplever at kommunene/tjenesten ønsker å rette opp lovbruddene.

Når det gjelder hendelsesbaserte tilsyn, så er vår egen saksbehandlingstid ei utfordring. Det vises til det som er beskrevet 3.3.1.3 over. Ved avdekkede lovbrudd, vurderer vi oppfølging basert på kjennskap og øvrig tilsynsmessig aktivitet inn i mot tjenesten/kommunen.

Helse og omsorg

Det er gjennomført tilsynsaktivitet ovenfor både kommunenes helse- og omsorgstjenester samt ovenfor spesialisthelsetjenesten. Det er i denne sammenheng påpekt lovbrudd. Helse- og omsorgsavdelingen har også fulgt opp lovbrudd fra 2019. Helse- og omsorgsavdelingen avslutter og følger

opp tilsyn i tråd med Helsetilsynets retningslinjer om oppfølging og avslutning av tilsyn ved lovbrudd i virksomheter. Virksomhetens ledelse bes fremlegge en plan for tiltak som skal iverksettes for å sikre at tjenesteutøvelsen er i samsvar med lovkrav, herunder fastsettelse av frist for gjennomføring. Vi vil etterspørre statusrapporter i forbedringsarbeidet, og tilsyn avsluttes ikke før det vurderes at igangsatte tiltak har hatt ønsket effekt. Ikke alle tilsyn gjennomført i 2020 er avsluttet.

Sosiale tjenester

Vi viser til det som er skrevet over om helse- og omsorg og barnevern. Embetet har fulgt Helsetilsynets veileder for oppfølging av virksomheter ved avdekkede lovbrudd også for sosiale tjenester. Det ble funnet lovbrudd i systemrevisjon med tjenesten økonomisk rådgivning i 2020. Lovbruddet er rettet. Også lovbrudd påvist i 7 av 8 tilsynssaker avsluttet i 2020 er enten rettet, eller i en prosess med å bli det.

Vi ser at vi i enkelttilfeller må bruke ekstra tid i oppfølgingsarbeidet som følge av at kommunene ber om at frister utsettes, og/eller leverer utilfredsstillende planer eller redegjørelser for egne prosesser. Vi har også eksempler på tilsyn som blir stående åpne over tid, fordi retteprosessen fordrer større endringer i tjenestetilbudet. Dette har medført behov for politisk behandling av spørsmål tilsynssaken har reist og anbudsprosess. Vi har dialog med kommunene i disse tilfellene. Vi vurderer ellers at det store bildet er at kommunene viser initiativ og evne til å endre praksis og tjenestetilbud og rette påpekte lovbrudd.

Vi viser ellers til kommunelovens bestemmelser om bruk av pålegg, som trådte i kraft i fjor og innebærer en endring av rettsstillingen fra tidligere kommunelov og bruk av rettsfrist. Bestemmelsen har betydning for våre vedtak og bruk av pålegg, samt dialog med kommunen etter tilsyn. Vi ønsker oss oppdatert veiledning fra Helsetilsynet på dette området.

3.1.3.4 Andre oppdrag

Vi har hatt løpende veiledning knyttet til kommunalrettslige tema som bl.a. habilitet, møteoffentlighet, fjernmøter, sammensetning av folkevalgte organer og reglene omkring ulike interkommunale samarbeid. Praktiseringen av ulike kommunalrettslige tema knyttet til pandemien samt reglene knyttet til interkommunale politiske råd og reglene om lovlighetskontroller har hatt mye oppmerksomhet i embete.

Fylkesmannen i Trøndelag har lagt inn i alle sine vedtak i perioden 01.09.20 til 31.12.20, lenke til brukarundersøkinga til Statens sivilrettsforvaltning. Vi har registrert at det er gitt respons fra 1 advokat på dette.

3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning som ivaretar rettsikkerhet og rettslikhet

Vergemålsseksjonen hos Fylkesmannen har i 2020 satt i gang en prosess rundt den interne organiseringen for å se på forbedringspunkter rundt de ulike arbeidsprosesser. Det er nedsatt en egen arbeidsgruppe eget mandat som har utarbeidet forslag til organisering. Dette for å møte de økende utfordringene som er satt på vergemålsområdet. Her nevnes spesielt økt fokus på å innfri måloppnåelseskravene på opprettelse av vergemål. Arbeidet til arbeidsgruppa skal slutføres i mars 2021 for så å prøves ut umiddelbart. I tillegg har vi etablert en prøveordning med fagkoordinatorer på lokasjonene Steinkjer og Trondheim.

I 2020 har vi hatt stort fokus på opplæring av verger. Vi har jobbet med å etablere gode kontaktpunkter for våre verger, slik at vi er tilgjengelig for rådføring og opplæring ved behov. Dette for rettslikhet.

På grunn av Covid-19 ble planlagte kurs avlyst. I stedet for fysiske møter har vi kommet i gang med digitale kurs for våre verger. Vi har fått svært gode tilbakemeldinger på kursen. Vergene får anledning til å diskutere ulike problemstillinger og vi kan svare på spørsmål.

Våren 2020 prioriterte vi i stor grad foredrag om fremtidsfullmakt, da det har vært her etterspørselen har vært størst. I januar og februar hadde vi til sammen kurs for ca. 710 eksterne deltagere om fremtidsfullmakt. På bakgrunn av stor etterspørsel har vi brukt mye tid og ressurser på dette.

Alle ansatte har vært på kurs i klart språk, og vi har gjennom dette året hatt stort fokus på våre brev skal være lett forståelig for alle. På oppnevningfeltet har vi gått igjennom alle maler for å tilpasse språket og informasjon til mottaker. Ved å forenkle blant annet forhåndsvarsel, ser vi at vi mottar i større grad etterspurt dokumentasjon.

Vi har gjennom året hatt fokus på intern opplæring, for å sikre at riktig informasjon blir gitt ut. Dette for å bidra til styrking av kompetansen på telefonvakten.

Opprett vergemål (fra kapittel 3.3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager.

Arbeidet rundt opprettelse av vergemål har vært krevende sett i lys av at to sentrale medarbeidere med dette som arbeidsområde har sluttet. Det er iverksatt tiltak for å styrke ressursene på saksområdet gjennom at samtlige av juristene på seksjonen inntil videre får tildelt opprettelsessaker frem til den endelige omorganiseringen i kjølvannet av arbeidsgruppearbeidet nevnt innledningsvis. Parallelt med dette er det iaktatt den sentrale økning i krav om

måloppnåelse på opprett vergemål. For 2020 behandlet fylkesmannen i Trøndelag 68 % av opprettelsessakene innen 70 dager.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
68 %	80 %	-12 %

Klagesaksbehandling (fra kapittel 3.3.2.1.1.4 i TB)

Rapportere på

Klagesaksbehandling – 80 % av klage Fylkesmannen mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager.

Klagesaksbehandling er tildelt juristgruppa. 67% av klagesakene ble behandlet innen fristen. Også på dette området vil det i løpet av 2021 ses nærmere på arbeidsprosessene i den nevnte arbeidsgruppe for å effektivisere arbeidsprosessene.

Klagesaksbehandling – 80 % av klage Fylkesmannen mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
67 %	80 %	-13 %

Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

Fylkesmannen i Trøndelag kontrollerte 65% av vergeregnskapene innen fristen og pr. dag er 91% kontrollert. (Førrige år var 59% av vergeregnskapene kontrollert innen fristen). Alle 35 vergeregnskap i uttrekket var tilgjengelige for Ernst & Youngs kontroll, hvorav 93% var påstartet ved oppstart av kontrollen. Ingen avvik på innholdet av fylkesmannens kontroll ble påpekt.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
65 %	100 %	-35 %

Digital innlevering av vergeregnskap (fra kapittel 3.3.2.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Andelen vergeregnskap som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 75 %.

På dette området har vergene blitt fulgt opp så vel muntlig som skriftlig med oppfordring til å bruke digitaliseringsverktøyet. I 2020 er vi på god veg (81%) selv om det mangler noen.

Andelen vergeregnskap som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 75 %

Resultat	Resultatmål	Differanse
81 %	75 %	6 %

Digital innsending av søknader (fra kapittel 3.3.2.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Andelen søknader om godtgjøring og søknader om fylkesmannens samtykke (bruk av kapital, salg av eiendom etc.) som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 60 %

Tilsvarende som for vergeregnskap ligger vi godt innenfor resultatmålene for digital innsending (69%), men jobber likevel ufortrødent med ytterligere forbedring av andelen i 2021.

Andelen søknader om godtgjøring og søknader om fylkesmannens samtykke (bruk av kapital, salg av eiendom etc.) som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 60 %

Resultat	Resultatmål	Differanse
69 %	60 %	9 %

3.1.3.6 Vergehaver skal ha høy grad av selvbestemmelse og vergemålene skal være individtilpassede

Ved opprettelse av vergemål skal det som hovedregel gjennomføres samtale mellom fylkesmannens saksbehandler og vergehaver. Samtalen er viktig for å sikre frivillighet og brukermedvirkning. I noen tilfeller har vi en klar legeerklæring som viser at vergehaver er så syk at det ikke er mulig å gjennomføre en samtale. Dersom vi finner at en samtale er umulig eller formålsløs, loggfører vi det på saken, og snakker med relevante personer som kjenner vergehaver godt, eks personlig assistent, sykehjemsansatte, fastlege, pårørende m.v. For 2. tertial 2020 ble det gjennomført samtale med vergehaver i 26,3% av sakene, hvorav 45 saker var det ikke mulig å få tak i vergehaver, 155 saker ble samtale vurdert som umulig eller formålsløst. I 8 saker ønsket ikke vergehaver kontakt med fylkesmannen.

Individtilpassning av vergemål (fra kapittel 3.3.2.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Når et vergemål opprettes, skal fylkesmannen foreta nødvendige undersøkelser slik at vergens mandat tilpasses vergehavers behov og ønsker. Begrunnelsen for omfanget av vergemålet skal framgå av vedtaket.

I de sakene det er mulig gjennomfører vi samtaler med vergehaver, etter vår erfaring endrer ofte beskrivelsen seg fra opprinnelig begjæring ang. behovet. Vi er også ofte i kontakt med pårørende eller kontaktpersoner, dersom vi ikke oppnår kontakt med vergehaver. Også i de tilfeller hvor vergehaver selv ikke klarer å beskrive behovet.

I tilfeller hvor innsendt dokumentasjon er dårlig utfyllt av innsender, sender vi brev og ber om tilleggsopplysninger.

I saker hvor vi har liten mulighet til å få kartlagt behovet på forhånd, tar vi en samtale med verge som oppnevnes og ber denne gi tilbakemelding så fort det lar seg gjøre om behovet.

I det omfang det er mulig tilpasses vergens mandat i opprettelsesbrevet. I en del tilfeller er det vanskelig å få en detaljert oversikt på dette tidspunktet. Det presiseres derfor ovenfor både vergehaver og verge at de i dialog må kartlegge behovet og hva vergen skal bistå med.

Kompetente verger (fra kapittel 3.3.2.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Kompetente verger som ivaretar vergehavers selvbestemmelsesrett, har god rolleforståelse og kunnskap om vergemålsloven. Vergene skal være bevisst på at vergerollen både innebærer å gi beslutningsstøtte til vergehaver samt å representere personen utad.

Fylkesmannen i Trøndelag gjennomførte i januar 2020 to samlinger hvor alle våre faste verger var invitert (En samling på Steinkjer og en i Trondheim). Her ble det på forhånd sendt ut forespørsel til alle vergene om temaer de ønsket gjennomgått. Tilbakemeldingene var mange og gode. Vi valgte oss ut noen temaer vi informerte om, bl.a. selvbestemmelse og taushetsplikt. Vårt inntrykk er at våre verger er bevisst vergehavers selvbestemmelsesrett og at vergene har en god rolleforståelse.

Alle vergene opplyses om vergehavers selvbestemmelsesrett ved tildeling av oppdrag. Vergene er i svært stor grad bevisst vergemålsloven § 33, og vi mottar en rekke rådføringssaker på dette. Vi ser at mengden innkomne spørsmål på dette har økt, da fokuset har vært rettet på dette den siste tiden.

I februar 2020 gjennomførte vi en samling med nye faste verger etter at hver enkelt hadde vært inn til samtale på forhånd. Her hadde vi en gjennomgang av to fiktive saker, hvor det var fokus på vergens mandat og utførelsen av arbeidet. Vi har hatt bistand fra en av våre erfarn faste verger med utformingen av dette.

Vi har videre arbeidet med å få etablert gode kontaktpunkter for våre verger hos oss, slik at vi er tilgjengelige for rådføring og opplæring hvor det er behov. Vi opplever at dette blir benyttet i større grad etter de kursene vi har gjennomført i år.

Høsten 2020 startete vi opp med digitale dialogmøter med våre faste verger. Dette på bakgrunn av at det pga. Covid-19 ikke var mulig å samle våre verger til fysiske møter. Første dialogmøte ble gjennomført 7. oktober 2021. Vi delte inn vergene i to grupper. En gruppe for verger under 10 vergeoppdrag, og en gruppe for verger over 10 oppdrag. Dialogmøtene gjennomføres en gang hver måned, og det er ulike tema for hvert dialogmøte. Vergene får anledning til å dele sine erfaringer med hverandre, samtidig som vi får svare på spørsmål vergene har.

3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket

Vi erfarer at det er stor variasjon kommunene imellom knyttet til regelverksforståelse og regelverksetterlevelse på barnehageområdet. Spesielt er forholdet mellom kommunen som myndighet og kommunen som eier utfordrende for noen. Vi har mottatt færre klagesaker i 2020 enn i 2019. Manglende forvaltningskompetanse vises i noen av disse sakene. Vi avdekket regelverksbrudd under tilsynet i 2020 og vi har gitt omfattende veiledning i tidligere gjennomførte tilsyn før tilsynene er avsluttet. Den tette dialogen og hyppige møter med sektor som er etablert under pandemien erfarer vi er svært nyttig. Vi ser at terskelen er lav for å ta kontakt og be om veiledning, både når det gjelder regelverket knyttet til COVID-19 og generelt. Gjennom både den nasjonale og egeninitiert kartleggingen knyttet til COVID-19 har vi fått god oversikt over regelverksforståelsen og regelverksetterlevelsen på dette

området. Kommunene uttrykker at den tette dialogen har vært viktig for å oppnå god regelverksforståelse og regelverksetterlevelse. I 2020 har vi blant annet gjennomført veiledning i BASIL, med bhgl. § 19 g og endringene i barnehageloven som trådte i kraft 1.1.21. Gjennom BASIL-rapporteringen har vi sett en positiv utvikling i bemannings- og pedagognorm og det er få avvik. Vi ser at endringene i regelverket skaper en del usikkerhet og et behov for både informasjon, kompetanseheving og veiledning. For å lykkes i arbeidet med implementeringen av regelverksendringene tenker vi at det behov for et samarbeid både mellom nasjonale myndigheter og embetene og embetene i mellom, og vi håper det vil bli arrangert hyppigere regelverkssamlinger fremover.

På opplæringsområdet ser vi at det i omtrent 40 prosent av klagen ikke gis medhold. I dette tallet holdes klager på sentralt gitt eksamen utenfor. For håndhevingsordningen har skolene i omtrent 97 % av sakene vi ferdigbehandlet i 2020, ikke oppfylt aktivitetsplikten. I gjennomførte tilsyn i 2020 var det regelverksbrudd på 32 % av kontrollspørsmålene. I tillegg ser vi av statistiske data at det er kommuner som blant annet ikke oppfyller regelverket for lærenorm. Dette er indikatorer på at det fortsatt er behov for en økt regelverksforståelse og - etterlevelse.

Vi vurderer det dit at tilsyn og veiledning på regelverk fra Fylkesmannens side er viktig og vil bidra til å sikre barn og unges rettigheter. Vi har et stort tilfang av saker i håndhevingsordningen og ser at det fortsatt er for lav kompetanse på regelverket på dette området på mange skoler. Vi erfarer at vi gjennom veiledning til foresatte og skoler, bidrar vi til at arbeidet rundt det enkelte barn kommer i gang uten at det nødvendigvis blir sak hos oss. Vi er av den oppfatning at det er nødvendig at vi har kapasitet til dette, slik at det enkelte barn ivaretas raskest mulig.

Vi opplever å ha en god dialog med skoleeiere i fylket, både på regionnivå og for enkeltkommuner. Denne dialogen er forsterket gjennom 2020 ved at vi har fulgt opp kommunen jevnlig knyttet til Covid-19-situasjonen. Kommunene gir gode tilbakemeldinger på den tette oppfølgingen. Vi erfarer stort sett at det er et sterkt ønske om å forstå og følge de retningslinjer som er gitt i koronaperioden. Vi erfarer også at det er mange henvendelser knyttet til forståelse av regelverket på ulike områder fra kommunene i fylket. Vi ser at det er noe ulik kapasitet fra kommune til kommune knyttet til regelverksoppfølging. Evnen til å etterleve regelverket ser ut til å være likt fordelt mellom små og store kommuner. Vi vurderer fortsatt at det er regelverket knyttet til skolemiljø som utfordrer sektor mest i vårt fylke.

Sektorkunnskap ligger til grunn for vurdering av oppfølging og virkemiddel (fra kapittel 3.3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

All vurdering av oppfølging og valg av virkemiddel skal være basert på kunnskap om tilstanden på rettsikkerhetsområdet

På barnehageområdet har vi over tid utarbeidet et hensiktsmessig ROS-system. I fagområdets tjenestebarmeter fargesettes valgte indikatorene for hver enkelt kommune. Indikatorene tar utgangspunkt i både kvalitative og kvantitative data. Videre er kunnskap fra BASIL, henvendelser, klagesaker, tilsyn og kommunebesøk viktige kilder i ROS-arbeidet vårt og vi arbeider stadig med forbedre systematikken i kunnskapen vi har om den enkelte kommune. Jevnlige møtepunkt med sektor, spesielt har disse vært hyppige under pandemien, gir oss god sektorkjennskap. Ved stopp-punkt gjennom året vurderes den totale kunnskapen om sektor og virkemidler velges. Kunnskapen om og kjennskapen til sektor brukes i utvelgelse av tilsynsobjekt og tilsynsystema, i tilskuddsforvaltning, prosjektarbeid, kommunebesøk, veiledning, dialogmøter og kompetansehevingstiltak. Vi er svært bevisst på å velge riktig virkemiddel på riktig sted til riktig tid.

På integreringsområdet har Fylkesmannen i 2020 gjennomført en ROS-vurdering av alle kommuner, kalt "barometervurdering". Den inngår i embetets samlede ROS-arbeid og er basert på et utvalg av 7 indikatorer som viser utfordringsbilde og status for kommunene på integreringsområdet. Vi bygger i denne sammenhengen på kommunestatistikk vi kan hente fra imdi.no. I tillegg bruker vi kvalitative observasjoner basert på veiledning, klagesaksbehandling og tilsyn. På denne måten skaffer vi oss et bilde av kommuner som vi vurderer som spesielt sårbare med hensyn til arbeidet på integreringsområdet.

"Barometervurderingen" er som grunnlag for veiledningen av kommunene i forbindelse med Fylkesmannens "kommunebesøk" (dialogmøter med kommunene). Her utarbeides et informasjonshfte, der integreringsområdet er ett av temaområdene vi beskriver og vurderer. I denne forbindelse velger vi ut temaer som kommunen bør være spesielt oppmerksom på i sitt arbeid. I 2020 har "barometervurderingene" ikke påvirket valg av tilsynsobjekter direkte, ettersom vi kun har ført felles nasjonal tilsyn med individuell plan.

På opplæringsområdet er vårt ROS-arbeid viktig for vår samlede kunnskap om sektor. Det arbeides godt med utvikling av tjenestebarmeter for alle områder hos Fylkesmannen i Trøndelag. Dette er også grunnlaget for utarbeidelse av kommunebilder som brukes ved kommunebesøk. Inn i ROS-arbeidet ligger både statistiske data og vår kunnskap om kommunene ut fra veiledning, klagesaksbehandling og saker fra håndhevingsordningen. Våre risiko- og sårbarhetsvurdering er basert på mange ulike indikatorer. Indikatorene som brukes i ROS-analysen hentes fra Skoleporten, Statistikkportalen, GSI, KOSTRA, rapporteringsportalen og ulike interne dokumenter som brukes i sektorovervåking. De ulike indikatorer sammenstilles og vektet. Det er viktig å nevne at statistiske data hentes for minst tre år. Alle indikatorene sammenlignes med nasjonalt gjennomsnittet og tildeles risikopoeng. I tillegg tar vi med oss bekymringsmeldinger fra sektor som grunnlag for vår kunnskap om kommunene. Vi gjør også en vurdering med utgangspunkt i hvilken kapasitet kommuner har i ulike situasjoner for at vi skal bruke det rette virkemidlet i møte med kommuner og skoler. Vi prioriterer alltid innenfor de ulike virkemidlene vi har.

Bruk av tilsyn som virkemiddel skal øke (fra kapittel 3.3.3.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Økt bruk av tilsyn som virkemiddel der risikovurderingene tilsier det

2020 har vært annerledes året, også når det gjelder tilsyn på barnehageområdet. Med utgangspunkt i at kommunene har stått i en krevende situasjon over tid og begrensninger i utadrettet aktivitet har tilsynsaktiviteten være noe redusert. Det ble gjennomført 2 tilsyn høsten 2020. Foreløpig rapport er sendt ut i et av disse. Samtidig er tilsyn et viktig virkemiddel og i 2020 har dette spesielt vært aktuelt for tilsyn i særlige tilfeller der vi har sett et økt antall henvendelser som er fulgt/følges opp. Temaene vi har ført tilsyn med i 2020, politiattest og opplysningsplikt, har under pandemien vært spesielt viktig. Vi har i 2020 gjort en sammenstilling av all tilsynsaktivitet gjennomført og resultatene av disse for de to tidligere embetene slik at vi, i tillegg til vår årlige risiko- og sårbarhetsanalyse, også ser utviklingen av regelverksetterlevelse over tid.

Også på opplæringsområdet har 2020 vært preget av Covid-19-situasjonen. Av planlagte tilsyn er kun 7 gjennomført. Planene på dette området tok utgangspunkt i ROS-vurderinger og var innrettet etter behov i sektor. Etter anbefalinger fra Utdanningsdirektoratet ble enkelte tilsyn avlyst ut fra kommunens kapasitet. Av de gjennomførte tilsynene er 1 avsluttet, i 2 tilsyn er det gitt pålegg om retting med rettefrist i 2021, i 1 tilsyn er foreløpig rapport sendt ut og 3 tilsyn avsluttes med brev som varsler at vi ikke oppretter formelt tilsyn etter innledende undersøkelser. 4 av tilsynene har vist regelverksbrudd. i de stedlige tilsynene er det gjennomført veiledning, åpningsmøter, sluttmøter og veiledning til alle skoleledere i kommunene ut fra kommunenes ønske om bistand og vår vurdering av hva som vil mest effekt for andre deler av vår virksomhet, f.eks. for håndhevingsordningen.

Tilsyn skal avdekke brudd med store konsekvenser (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn er prioritert på områder hvor det er høy sannsynlighet for brudd på regelverket og hvor det er store konsekvenser for barn, unge og voksne og lærlinger

Vi viser til rapportering under 3.3.3.1.1 om helhetlig ROS-arbeid på barnehageområdet. I utvelgelse av tilsynsobjekt og tilsynsystema legges disse vurderingene til grunn. I 2020 ble regelverk om politiattest og meldeplikt til barneverntjenesten prioritert - dette ble spesielt aktuelt i den pågående pandemisituasjonen med økt vikarbruk og tidvis reduserte tilbud til barn i barnehagen. Brudd på regelverket kan ha store konsekvenser for barna.

Risikovurderinger ligger til grunn for planlegging av tilsyn på opplæringsområdet. Alle tilsynsystema var valgt ut fra at de har stor betydning for det enkelte barn og dets utvikling og læring. Dette gjelder alle tema som var planlagt for 2020 - tidlig innsats, spesialundervisning, skolemiljø, skolebasert vurdering fagopplæringen og gratisprinsippet. Brudd på regelverket for de fleste av disse områdene, har direkte betydning for elever i skolehverdagen og for den enkeltes mulighet for utvikling. Vi har en jevn tilgang på saker i håndhevingsordningen og et litt økende tilfang av klagesaker på spesialundervisning. Videre har vi fått mange spørsmål om hva skoler kan be om at elever dekker av økonomiske kostnader nå under koronapandemien.

Rapportering av tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage (kun særlige tilfeller)/skole	Nasjonalt initiert tema eller egeninitiert	Tema nasjonalt initiert tilsyn	Tema egeninitierte tilsyn	Stedlig/skriftlig	Antall kontrollspørsmål per tilsyn	Status tilsyn per 31.12.	Antall korreksjonspunkter i foreløpig rapport pr tilsyn (= brudd på regelverket per tilsyn)	Dato foreløpig tilsynsrapport	Ko S: 201
Barnehage	Skaun		Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar, regelverket om politiattest	Stedlig	7	Foreløpig rapport	3	17.12.2020	M
Opplæring	Trondheim	Åsheim skole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø		Stedlig	10	Vedtak om pålegg	2	15.10.2020	S
Opplæring	Steinkjer	Lø skole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø		Stedlig	10	Vedtak om pålegg	2	16.09.2020	S
Opplæring	Heim kommune	Halsa barne- og ungdomsskole	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Tidlig innsats	Stedlig	4	Vedtak om pålegg	4	26.05.2020	M
Opplæring	Indre Fosen kommune	Alle skoler	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet	Skriftlig	1	Foreløpig rapport	1	16.12.2020	M
Opplæring	Osen kommune	Alle skoler	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet	Skriftlig	1	Varslet	0		L
Opplæring	Ørland kommune	Alle skoler	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet	Skriftlig	1	Endelig rapport	0	14.12.2020	M
Opplæring	Åfjord kommune	Alle skoler	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Gratisprinsippet	Skriftlig	1	Varslet	0		L

Rapportering av funn fra tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage/skole	Tema/deltema nasjonalt initierte tilsyn	Tema/deltema egeninitierte tilsyn	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på (nasjonalt initierte tilsyn)	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på (egeninitierte tilsyn)	Kommentarer
Barnehage	Skaun		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar - regelverket om politiattest		Barnehagemyndigheten har tilstrekkelig kunnskap om hvordan alle barnehageeierne oppfyller sine plikter etter barnehageloven § 19 med forskrift.	
Barnehage	Skaun		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar - regelverket om politiattest		Barnehagemyndigheten bruker denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn med barnehageloven § 19 og forskrift.	
Barnehage	Skaun		Egeninitiert tilsyn	Barnehagemyndighetens ansvar - regelverket om politiattest		Barnehagemyndigheten gjennomfører veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger.	
Opplæring	Trondheim kommune	Åsheim barneskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?		
Opplæring	Trondheim kommune	Åsheim barneskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?		
Opplæring	Heim kommune	Halsa barne- og ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Tidlig innsats		Benytter informasjon fra kartleggingen til å identifisere elever som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skrijving og regning.	
Opplæring	Heim kommune	Halsa barne- og ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Tidlig innsats		Iverksetter tiltak raskt for elever som står i fare for å bli hengende etter i skrijving og regning.	
Opplæring	Heim kommune	Halsa barne- og ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Tidlig innsats		Gir egnet intensiv opplæring i skrijving og regning som møter den enkelte elevs behov.	
Opplæring	Heim kommune	Halsa barne- og ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Tidlig innsats		Følger opp at iverksatte tiltak gir elevene økte ferdigheter i lesing, skrijving og regning slik at forventet progresjon blir nådd.	
Opplæring	Steinkjer kommune	Lø skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?		
Opplæring	Steinkjer kommune	Lø skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?		
Opplæring	Indre Fosen kommune	Alle skoler	Egeninitiert tilsyn	Elevens rett til gratis grunnskoleopplæring		Indre Fosen kommune må endre sin praksis, jf. punkt 6 Fylkesmannens konklusjon, slik at den er i samsvar med bestemmelsene i oppl. § 2-15 samt rundskriv F-14-03. Dette for å sikre at aktiviteter og turer i skolens regi, og som er en del av opplæringen, er gratis for alle elever	
Opplæring	Ørland kommune	Alle skoler	Egeninitiert tilsyn	Elevens rett til gratis grunnskoleopplæring			Ingen regelverksbrudd
Opplæring	Osen kommune	Alle skoler	Egeninitiert tilsyn	Elevens rett til gratis grunnskoleopplæring			Ingen regelverksbrudd
Opplæring	Åfjord kommune	Alle skoler	Egeninitiert tilsyn	Elevens rett til gratis grunnskoleopplæring			Ingen regelverksbrudd

Økt samsvar identifisert risiko og kontrollerte områder - Trøndelag (fra kapittel 3.3.3.1.2.3 i TB)

Rapportere på

Tilsyn skal, i større grad enn i 2018, sikre økt samsvar mellom identifisert risiko og de kontrollerte områdene i regelverket

På barnehageområdet er tilsynsystema og tilsynsobjekt valgt på bakgrunn av en helhetlig ROS-vurdering. På barnehageområdet er det i tilsynet for 2020 funnet brudd på 43% av kontrollspørsmålene.

På opplæringsområdet er tilsynsystema og tilsynsobjekt valgt ut fra risikovurderinger. For de gjennomførte tilsynene i 2020, hadde vi regelverksbrudd på 32 % av kontrollspørsmålene.

Kompetanse på trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Alle skoleeiere og skoleledere har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø

I 2020 har embetet vært nødt til å jobbe noe annerledes med det forebyggende arbeidet for at skoleeiere og skoleledere skal få kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø. Innledningsvis kan vi informere om at vi hadde planlagt å gjennomføre 10 stedlige dialogmøter i de ulike regionene i Trøndelag, i tillegg til Fylkeskommunen, våren 2020. Planleggingen av disse møtene stoppet opp da alt ble stengt ned den 12.mars 2020. Vi utsatte møtene på ubestemt tid, men håpet på å kunne gjennomføre disse høsten 2020. Smittesituasjonen ga heller ikke mulighet for å reise rundt og møte regionene i denne perioden.

Skolemiljøteamet har imidlertid deltatt på dialogmøter og drøftingsmøter med skoleeiere og skoleledere som har tatt kontakt med oss eller der vi har sett et behov for ekstra oppfølging i det forebyggende arbeidet. Møtene som foregikk tidlig i 2020 ble gjennomført fysisk, men ettersom smittesituasjonen endret seg, valgte vi å gjennomføre møtene per Teams. Temaene i dialogmøtene ble valgt ut fra innspill og ønsker fra sektor, men også gjennom vår kartlegging av behov for spesifikk informasjon om hvordan det forebyggende arbeidet for et trygt og godt skolemiljø kan drives. Vår kunnskap om deres behov baserer seg på våre egne erfaringer med skolemiljøsakene i regionen, samt informasjonen vi har i sektorovervåkningen.

Som eksempel på hva noen av møtene har omhandlet, kan vi vise til følgende innhold:

- Fylkesmannens ansvar og rolle på opplæringsområdet
- Håndhevingsordningen og saksgang
- Opplæringslovens kap. 9 A
- Beslutningsgrunnlag og pålegg/tiltak
- Fylkesmannens erfaringer med skolemiljø saker
- Klarspråk, dokumentasjon og kontradiksjon
- Fylkesmannen sine positive erfaringer ved håndhevingsordningen. -Utfordringer i skolemiljø saker gjennom håndhevingsordningen. -Fylkesmannen sine anbefalinger i skolemiljøarbeid
- Sosial læring og inkluderende læringsmiljø.

I vårt forebyggende arbeid, er kommunikasjonen vi har med skoleleder og eventuelt skoleeier i hver enkelt sak viktig for å øke kunnskapen om et trygt og godt skolemiljø. Dette kommenteres ytterligere under punkt 3.3.3.1.3.2.

Vi har ukentlige telefonsamtaler med skoleledere som har spørsmål om lovverk og elevens rett til å ha det trygt og godt. Denne delen av det forebyggende arbeidet er ikke systematisk, men det bidrar til grundig og god informasjon angående konkrete henvendelser eller situasjoner som skolene er opptatt av der og da. Vi tenker at dette i stor grad bidrar til å øke skolelederens kompetanse. Mer om dette under punkt 3.3.3.1.3.2.

Som en direkte følge av at vi ikke kunne oppsøke kommunene eller regionene fysisk, satset vi høsten 2020 på mer digitale løsninger. Dette har vi brukt betydelige ressurser på, for å sikre god kvalitet og brukervennlighet. Vi startet med å undersøke behovet i sektor og hvilke tema innenfor skolemiljø og § 9A de ønsket mer informasjon om. Vi fikk god respons på denne undersøkelsen, og kartleggingen i sektor, resulterte til slutt i tre ulike digitale satsninger:

I oktober planla vi gjennomføringen av to digitale lunsj-webinarer i november og desember 2020, med temaene "Særskilt sårbare elever" og "Barns rett til å bli hørt". Webinarene ble lagt ut på Fylkesmannen sine nettsider i etterkant, slik at sektor kunne bruke dem i interne møter og opplæring i etterkant.

I november og desember 2020 laget vi en produksjon med et digitalt storforedrag med temaet "Inkluderende læringsmiljø", der vi inviterte en foredragsholder. Foredraget ble lagt ut på våre nettsider til fri bruk for sektor i møter og på planleggingsdager.

I desember 2020 planla og delvis utarbeidet skolemiljøteamet hos Fylkesmannen en informasjonsfilm om temaet "Aktivitetsplikt", som er ment til å informere sektor, men som også kan brukes av skoleledere når de skal informere videre til ansatte og foreldre om aktivitetsplikten.

Vi opplever å ha noe begrenset måloppnåelse i 2020, når det gjelder å drive et forebyggende arbeid om trygt og godt skolemiljø til skoleledere og skoleeiere i regionene våre. Dette skyldes i stor grad at vi ikke har fått gjennomført våre planer med å ha stedlige foredrag i regionene fra våren 2020 på grunn av Covid -19. Likevel har vi benyttet de mulighetene vi har funnet, for å kompensere noe. Dette gjelder blant annet mer konkret veiledning over telefon og Teams, samt det digitale løftet vi hadde høsten 2020.

Vi mener at vi ikke i tilstrekkelig grad har hatt mulighet til å få oppfylt dette oppdraget på en god nok måte i 2020, men gjort vårt ytterste innenfor den rammen som det site året har gitt oss.

Kompetanse på aktivitetsplikten (fra kapittel 3.3.3.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Alle skoler har fått økt kompetanse om aktivitetsplikten

I vårt arbeid med å sikre at skolene får økt kompetanse om aktivitetsplikten, er det særlig tre områder vi i 2020 vil framheve; bruk av digitale hjelpemidler i embetet, veiledning gjennom prosessen i konkrete saker gjennom håndhevingsordningen, samt vår generelle veiledning av skoleledere som tar direkte kontakt. Vi ser også at det forebyggende arbeidet vi har beskrevet i punkt 3.3.3.1.3.1, bidrar til å øke skolenes reelle kompetanse innenfor temaet.

Vi vet at vår bruk av digitale hjelpemidler for å informere om aktivitetsplikten og tilstøtende, relevante tema, har bidratt til å øke skolenes kunnskap. Vi har arrangert lunsj-webinarer som alle skolene i fylket ble invitert til å delta på, samt at disse webinarne og andre relevante digitale foredrag er lagt tilgjengelig for bruk på våre nettsider. Vi har også laget refleksjonsoppgaver, som er ment til å brukes i forberedelse og etterarbeid for skolens ansatte. Vi har fått tilbakemelding om at svært mange skoler i fylket har brukt våre lunsj-webinarer og foredrag aktivt. Vi henviser også til webinarne når disse temaene blir aktuelle i veiledningssamtaler med skoleledere eller ansatte i skolen.

Kommunikasjonen vi har med skoleeiere, skoleledere og eventuelt andre ansatte på skolene i hver enkelt sak, har vært viktig for å øke kunnskapen om et trygt og godt skolemiljø og aktivitetsplikten. I de fleste skolemiljøsakene gjennom håndhevingsordningen, finner vi at skolene oppnår en læringseffekt av å få en gjennomgang av sine rutiner i skolens aktivitetsplikt og at det kan ha en forebyggende effekt i skolens videre arbeid i skolemiljø saker. Brudd på delpliktene i en skolemiljøsak, vil etter vår erfaring føre til at skolen forbedrer sin kunnskap, samt framgangsmåte i det videre arbeidet. I kommuner der vi mottar flere skolemiljø saker fra de samme skolene med omtrent samme utfordringer, legger vi merke til at vedtak gjennom håndhevingsordningen ikke har hatt tilstrekkelig læringseffekt. I slike tilfeller informerer vi skoleeier om dette. Dette bidrar også til å ansvarliggjøre kommunene til å jobbe forebyggende ved sine enheter i det videre arbeidet.

Vi har ukentlige telefonsamtaler med skoleledere som har spørsmål om lovverk og elevens rett til å ha det trygt og godt. Vi gir grundig og god informasjon og svar på tema som skolene ikke opplever å ha nok kunnskap om. Vi tenker at dette i stor grad bidrar til å øke skolelederens og skolenes kompetanse, selv om denne formen for kompetanseheving ikke er et systematisk arbeid som gis likt til alle. Vi har merket oss en markant økning i henvendelser per telefon i løpet av 2020. I vår, da skolene var nedstengte, var det lite rom for å drive forebyggende arbeid ut mot skolene. Vi opplevde at skolene var veldig opptatt av å ivareta et trygt og godt skolemiljø for sine elever, i kombinasjonen mellom skolemiljøtiltak og smittevern hensyn. Skolene hadde stort behov for veiledning angående dette. Vi hadde også stor pågang når det gjaldt veiledning, klargjøring og presisering av midlertidige regelverk som kunne ha betydning for ivaretagelsen av et trygt skolemiljø og særskilt sårbare elever under nedstengningen og i tiden etterpå.

I løpet av 2020 har vi hatt noen saker gjennom håndhevingsordningen til videre klagesaksbehandling hos Utdanningsdirektoratet. Vedtakene har gitt saksbehandlerne hos Fylkesmannen ytterligere kunnskap om fortolkningen av lovverket innen håndhevingsordningen. Denne kunnskapen har videre vært nyttig å formidle til skoleledere som har vært direkte involvert i klagesakene, samt andre skoleledere som har hatt samme problemstillinger. I vårt embete holder vi oss oppdaterte på Utdanningsdirektoratets vedtak. Vi har nylig mottatt Utdanningsdirektoratet sine vedtak i skolemiljø saker for 2020, og setter oss fortløpende inn i de vurderingene som er gjort, for å sikre at vi utvikler en enhetlig og god praksis

Fem virkedager til tilbakemelding og vurdering (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)**Rapportere på**

Innen fem virkedager skal fylkesmannen ta kontakt med eleven/foreldre som har meldt inn saken og gi dem en plan for videre saksbehandling. Innen samme frist skal fylkesmannen ha avgjort om saken skal avvises.

Det tar 1-3 dager å gjennomføre denne delen av oppstartsprosessen i skolemiljø saker hos oss. Vi har veldig god måloppnåelse når det gjelder å komme raskt i gang med behandlingen av saker og holder oss alltid innenfor fristen på fem virkedager for å ta kontakt med melder.

I våre rutiner for mottak og oppstart av behandlingen av saker, følger vi en fast framgangsmåte i skolemiljøteamet. Innmeldte saker blir fordelt til saksbehandler samme dag eller dagen etter, og saksbehandler tar kontakt med melder samme dag (eller dagen etter). Dersom meldingen fyller kriteriene for å ta saken til behandling, tar saksbehandler kontakt med skolen (ev. skoleeier) og sender innhentingsbrev med informasjon om skolens dokumentasjonskrav i løpet av samme dag eller dagen etter. I samtalen og brevet blir det også gitt informasjon om saksgang, rettigheter og tidsfrister. Vi sender en sladdet utgave av innhentingsbrevet til skolen på e-post mens vi samtidig snakker med skoleleder, slikt at informasjonen gis både visuelt og auditivt. Melders legges ved som kopimottaker i denne e-posten, slik at det er åpenhet rundt den videre saksgangen. I samtalen med melder blir samme informasjon om videre saksgang gitt muntlig, slik at melder får mulighet til å spørre om det som er uklart.

Rask ferdigbehandling (fra kapittel 3.3.3.1.4.2 i TB)

Rapportere på

Alle saker er ferdigbehandlet så raskt som mulig

Etter oppstartsprosessen, der saken er tatt til behandling og innhentingsbrev er sendt til skolen, mottar Fylkesmannen skolens dokumentasjon etter fristens utløp (5 virkedager). Vi har en praksis for å gjennomføre elevsamtale i de kommende ukene etter at en skolemiljøsak er meldt inn. Når FM har gjennomført alle nødvendige samtaler og har mottatt skolens dokumentasjon og eventuell kontradiksjon fra foresatte, kan vedtaket skrives.

Vår erfaring er at saksbehandlerne kommer raskt i gang med oppstarten av saker, men at behandlingstiden av og til trekker ut i tid på grunn av mange innmeldte saker samtidig. Når saken må settes i "kø", blir det nødvendigvis noe ventetid før selve vedtaket skrives. Det foretas alltid en skjønnsmessig vurdering av prioritering av rekkefølge på saker som står i kø hos saksbehandlerne. Dette kan blant annet bero på sakens alvorlighetsgrad, om det er et akutt behov for avklaringer, eller at sakens innhold er ekstremt på en måte som krever særlig rask behandling.

I starten av februar 2020 innførte vi en ny rutine i det interne saksbehandlingsarbeidet vårt. Vi bestemte at en av våre saksbehandlere i skolemiljøteamet er «saksbehandler 2» i alle våre skolemiljøvedtak. Dette medførte en mer effektiv saksbehandling, der saksbehandler 1, har mottatt korrekturen og innspill samme dag, eller dagen etter.

Som en direkte konsekvens av færre innmeldte saker hos Fylkesmannen da skolene ble Corona-stengt den 12.03.20, fikk saksbehandlerne i skolemiljøteamet bedre tid til å behandle de sakene vi allerede hadde mottatt. Dette innebar at vi i løpet av 2020 nærmest halverte saksbehandlingstiden vår for vedtak. Mer om dette under punkt 7.3.8.1

Vi mener på bakgrunn av gode framgangsmåter, nye rutiner, mer arbeidsro og vår konkrete kunnskap om kortere saksbehandlingstid, at måloppnåelsen er god.

Høy kvalitet i vedtakene (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)**Rapportere på**

Alle vedtak etter § 9 A-6 har høy kvalitet i saksbehandlingen

Vi har i 2020 jobbet mye med å sikre kvaliteten av vårt arbeid gjennom at fagteam har gått inn i og vurdert ulike regelverksområder hvor vi er flere saksbehandlere på samme type saker. Vi jobber også med kvalitetssikring av alle håndhevingsaker, klagesaker og veiledningsforhold gjennom å sikre at det er minst to saksbehandlere på hver sak, og gjennom å skape et arbeidsklima hvor drøfting og felles problemløsning er en del av arbeidshverdagen. I håndhevingsaker har vi innført saksbehandler 2 i alle vedtak, oppfølgingsbrev og avslutningsbrev. I tillegg til effektiv saksbehandling, har dette også bidratt til å sikre klarspråk, kvalitet, brukervennlighet og lik anvendelse av regelverket.

Videre har vi sammen gått gjennom våre vedtaksmaler. Arbeidet har bestått i å beskrive krav til saksbehandling, og vi har hatt drøftinger av hva som vil være gode nok beskrivelser innenfor ulike regelverk. Dette fungerer som opplæring for nyansatte og oppfriskning og samkjøring for erfarne saksbehandlere. Vedtaksmalen i håndhevingsordningen har blitt brukt som eksempel i klarspråkkurs for embetet, som ga oss gode innspill til ytterligere revidering.

Vi vurderer at arbeid med vedtaksmaler bidrar positivt til å redusere rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil. I løpet av 2020 har vi mottatt tre klager på vedtak i håndhevingsordningen. I to av sakene har vi fått medhold. Den tredje saken er ikke avgjort enda.

Vedtak i klarspråk og tilpasset mottakeren (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)**Rapportere på**

Alle vedtak er skrevet i et klart språk og er tilpasset mottakeren

Fylkesmannen i Trøndelag jobber systematisk med å utvikle klarspråk. Dette kommer fram gjennom både embetets vår avdeling sin kommunikasjonsplan. Alle ansatte er oppfordret til å delta i praktiske kurs/samlinger hvor klarspråk var tema. Vi ser at det på opplæring og barnehage er stor deltakelse i dette arbeidet. Vi har også utviklet en kultur hvor dette med et brukerrettet språk er tema i drøftinger og i arbeid med håndhevingsaker, klagesaker og tilsynsrapporter. Videre ser vi at maler som Utdanningsdirektoratet har utarbeidet, har bidratt til at våre saker også har et enklere språk.

Når vedtak i skolemiljø saker skal sendes ut, har vi en praksis på at saksbehandler tar kontakt med melder for å gi en muntlig tilbakemelding om innholdet i vedtaket. Dette er et viktig ledd i arbeidet rundt klarspråk, fordi saksbehandlers forklaringer ofte bidrar til nødvendige oppklaringer og tydeliggjøring av vurderinger og konklusjoner. Vårt arbeid med et enklere språk som er mer tilpasset mottaker, skjer gjennom kontinuerlige vurderinger av hva som er leservennlig og informativt for folk flest. I skolemiljøteamet ble det høsten 2020 avgjort at vi også skal innhente mottakernes syn på brukervennlighet og klarspråk. Innspill og informasjon fra brukerne skal benyttes i revideringen av maler. Dette arbeidet er påbegynt, men ikke avsluttet.

Samlet sett har arbeidet med klarspråk og mottakerbevissthet, så langt gitt positiv effekt gjennom at språket i vedtak og tilsynsrapporter er enklere og at vi sikrer melder forståelse av vedtak gjennom dialog.

Vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Antall vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

Vi ber om tilbakemeldinger fra skoleeier/skoler etter gjennomførte tilsyn. I denne sammenheng ber vi blant annet om at de vurderer effekt av tilsynet. Her har vi fått flere tilbakemeldinger som tilsier at regelverksforståelsen har økt gjennom tilsyn, og vi forventer da at det også bidrar til færre rettsanvendelsesfeil - uten at vi har noe tallmessig belegg for det.

Vi erfarer både gjennom veiledning og klagesaksbehandling å få flere avklarende spørsmål fra sektor. Vi forutsetter at vår veiledning har bidratt til færre rettsanvendelsesfeil og/ eller saksbehandlingsfeil.

Helt konkret finner vi at flere rettsanvendelsesfeil er redusert på noen av delpliktene i skolens aktivitetsplikt etter kap. 9 A. De fleste skoleeierne har bedret sine rutiner, framgangsmåter og standard skjema som brukes ved enhetene. Et eksempel kan være at skolens aktivitetsplan skrives ut fra en fast mal, som oppfyller de formelle kravene i tråd med lovverket. Det samme gjelder meldeskjema, varslingsskjema, møtereferatmaler og samtalelogger. Skjemaene inneholder ofte hjelpetekst, som kan bidra til bedre regeletterlevelse og færre rettsanvendelsesfeil.

I revideringen av Fylkesmannens maler og framgangsmåter, har vi blant annet laget et hjelpeskjema som skolelederne kan benytte når de sender inn dokumentasjon gjennom håndhevingssakene. Skjemaet bidrar til både struktur og oversikt, og det er utarbeidet enkle hjelpespørsmål innen hver delplikt. Dette bidrar til å rette fokuset mot det som er vesentlig å dokumentere i tråd med lovverket, og hjelper samtidig også skolene til å forstå hva de ikke trenger å vektlegge. Vi har fått svært gode tilbakemeldinger på dette standard skjemaet i løpet av 2020.

Samlet sett vurderer vi at måloppnåelsen på dette punktet er godt.

3.1.3.8 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering

Fylkesmannen vurderer egen måloppnåelse som god innenfor dette oppdrag. Dette med bakgrunn i at vi har jevnlig kontakt med kommunene i fylket gjennom to fagnettverk for hhv. flyktning- og innvandrertjenester og for de kommunale voksenopplæringene. Her formidler vi sentrale føringer og aktuell regelverksinformasjon. Vi har tilpasset denne aktiviteten til covid-19-restriksjonene i 2020 og tilbudt samlinger via Teams.

Videre har vi gjennom 2020 etablert et samarbeid med Trøndelag fylkeskommune, som også omfatter NAV Trøndelag og KS Trøndelag. I en "Samarbeidsgruppe for integrering i Trøndelag" utveksler vi informasjon om tiltak vi planlegger rettet mot kommunene. Vi drøfter også i hvilken grad og på hvilken måte vi kan samordne våre tiltak og eventuelt samarbeide om dem. Fylkesmannen har også gjennom dette samarbeidet formidlet sentrale føringer og informasjon om aktuelle endringer på regelverksområdet.

Fylkesmannen bidrag til samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting (fra kapittel 3.3.3.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Helhetlig samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner om rask og treffsikker bosetting.

Fylkesmannen har i 2020 arbeidet med å få etablert en samarbeidsgruppe der både fylkeskommunen, Fylkesmannen, NAV fylket og KS kan utveksle informasjon og drøfte mulig samarbeidstiltak rettet mot en rask og treffsikker bosetting, kvalifisering og integrering av flyktninger. Dette med bakgrunn i bl.a. regionreformen, der overtok fylkeskommunene den 01.01.2020 ansvaret for enkelte sider ved integreringsområdet. Det er fastsatt et mandat for gruppen som beskriver nærmere samarbeidsgruppens rolle og hovedoppgaver. Samarbeidsgruppen vi være et viktig forum for å drøfte implementeringen i kommunene og i fylkeskommunen av den nye integreringsloven som trådte i kraft 01.01.2021.

3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov

SKOLE:

Det er store forskjeller mellom skoleeierne. Kommunene i randsonen rundt Trondheim har – i hovedsak – flere lærere med formalkompetanse. Kompetanse for kvalitet (KFK) er fortsatt et viktig virkemiddel for å øke andelen lærere som oppfyller kravene til undervisningskompetanse. Vi får imidlertid tilbakemeldinger fra sektor om at det oppleves frustrerende å planlegge for kompetanseutvikling, og prioritere søknad gjennom KFK i tråd med denne, men så få avslag pga at de ønskede fagene ikke er blant de nasjonalt prioriterte fagene. Især gjelder dette mindre kommuner.

Om trønderske skoleeiere har langsiktige kompetansestrategier, er vi usikre på. Kompetanseoversikter er ferskvare, og fordrer systematikk og kontinuerlig oppdatering.

Systemer for formalkompetansen knyttet til fag er på mange måter sikret gjennom GSI og lokale kompetansesystemer; det er større utfordringer knyttet til

realkompetansen, eller fagområder der det ikke stilles direkte krav til faglig fordypning. Eksempler på dette er tverrfaglig kompetanse, kompetanse i psykisk helse og samhandlingskompetanse. Dette er viktige fagområder for å skape læringsmiljøer som fremmer trivsel, læring og utvikling. Her er det et stort forbedringspotensial i det faktum at mange kommuner i dag ikke ser tjenesteområdene i sammenheng.

Formalkompetanse er selvfølgelig viktig, men helt sentralt for å utvikle god organisasjonskapasitet, er også å jobbe med erfaringsdeling og kunnskapsutvikling; sagt på en annen måte, å bruke den samlede kompetansen til systematisk forbedringsarbeid. Vi ser at resultater på læringsutbytte og trivsel varierer mellom skoleeiere, og mellom skoler. Dette kan tyde på at flere har et forbedringspotensial når det gjelder kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel. Dette handler altså ikke nødvendigvis om formell kompetanse – men hvilken kapasitet man har lokalt til å bruke kompetansen til forbedringsarbeid. Den nasjonale videreutdanningsordningen, Kompetanse for kvalitet, er et viktig bidrag for skoleeierne. Enda viktigere er det kanskje at kompetanseordningene treffer når det gjelder å bygge organisatorisk kapasitet; at skoler utvikler seg, og jobber lærende. Her er også lærerspesialistordningen et viktig bidrag!

BARNEHAGE:

Det er gledelig at nesten alle barnehageeierne i Trøndelag oppfyller kravet om pedagognorm. Riktignok har noen av disse dispensasjon fra utdanningskravet eller dispensasjon fra pedagognormen. Noen av disse dispensasjonene er også knyttet til ansatte som er i utdanningsløp som barnehagelærere. Når det gjelder bemanningsnormen er det veldig få barnehager som ikke oppfyller dette kravet. Dette som et bilde av formalkompetanse hos barnehageeierne.

Dessverre er det tross pedagognorm, fortsatt forskjeller på hvordan barn og foreldre opplever kvaliteten i barnehagehverdagen. Vi vet at ansattes kompetanse er en av de viktige indikatorene for et trygt og godt barnehagemiljø som kjennetegnes ved å fremme utvikling, læring og trivsel tilpasset barnas behov. Med dette som bakteppe er barnehageeiere og barnehagemyndigheter enig om at alle barnehager skal delta i prosessene med utviklingen og forståelsen av REKOM i Trøndelag. (Langsiktig kompetanseutviklingsplan). Barnehagen som driftsform har tradisjon med å samarbeide i nettverk så dette ble naturlig å bygge videre på med tanke om at ulike typer barnehageeiere deltar og bidrar inn i utvikling av barnehagen som den lærende organisasjon. Og på denne måten deler erfaringer og kunnskap.

Den enkelte barnehageeiers kunnskap om pedagogikk, eierplikter og regelverketterlevelse erfarer vi har stor betydning av styringen av barnehagedriften. En engasjert barnehageeier som etterspør barns trivsel og utvikling skaper en forventning til sine ledere og ansatte om et utviklende barnehagemiljø. Og motsatt - kan en fraværende barnehageeier dessverre ikke ha god nok kunnskap om ansattes behov for kompetanse i å fremme et trygt og godt læringsmiljø. Dette viser et bilde på at det kan være store forskjeller innad i et kompetansenettverk på ansattes kompetanse og barnehageeieres engasjement for barnehagemiljøet.

System for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov (fra kapittel 3.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle barnehage- og skoleeiere har systemer for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter

SKOLE:

I 2020 har vi hatt stor oppmerksomhet rettet mot betydningen av å kartlegge kompetansebehov lokalt, for å kunne prioritere og planlegge for treffsikre, egnede kompetanseutviklings tiltak. Gjennom den desentraliserte ordningen for kompetanseutvikling, er forventningene større til regionenes rolle i arbeidet med kompetanseutvikling. Skoleeierne har vært vant til å prioritere, planlegge og gjennomføre tiltak for egne virksomheter, men å planlegge på regionalt nivå er nytt. Vår erfaring er at det er store variasjoner i systematikken i dette arbeidet, og dette har gjort at vi har utviklet en skrive ramme for langsiktig planlegging i nettverkene. Vi har dialog med nettverkene for å forankre det regionale arbeidet med kompetanseplaner.

Det er variasjon i analysekompetansen lokalt, og hvilken kapasitet nettverkene har til å gjøre et godt analysearbeid. Vi vet også at for at kompetansetiltakene skal treffe, så krever dette at skolens ansatte har eierskap, og er med på å uttrykke behov. Analyseprosessen må derfor også omfatte skolenivået. Det er akkurat dette; det at det er så mange nivå og aktører som trenger å forstå, og ta del i prosessene, som er det mest krevende med Dekom.

Vi opplever at det er mismatch mellom mulighetene som ligger i å bruke det statlige kvalitetssystemet i lokal tilstandsvurdering, og kapasiteten i sektor. Vi understreker betydningen av at nasjonale myndigheter holder fast på partnerskapstanken; at UH og sektor støtter hverandre i alle faser av skoleutviklingen. UH spiller en viktig rolle som refleksjonspartner i analysearbeidet. Vi har imidlertid fortsatt en vei å gå i forståelsen av partnerskapsbegrepet. Mange henger fortsatt fast i tilbyder/bestiller-rollene.

Vår erfaring er at begrepet analysekompetanse er blitt "akademisert", og det derfor blir ei dørrstokk for både skoler, kommuner, nettverk - men også UH. Vi mener noe av mystikken med begrepet må bort; bruk av ulike kilder, og refleksjon omkring behov for forbedring, er en jobb "alle" kan gjøre. Det sentrale er involvering, eierskap, partnerskap, tid og det å unngå handlingsfella.

BARNEHAGE:

Vi er dessverre ikke der at alle barnehageeiere har systemer for kartlegging, analyser og vurderinger om kompetansebehov i sine barnehager. Vi erfarer at det for mange oppleves krevende å endre en praksis som kjennetegnes som tradisjonell «top down» forståelse, når det gjelder planlegging og

gjennomføring av kompetansetiltak. Over til et systemperspektiv for lokal kompetanseutvikling og «bottom up» forståelse som skal preges av at barnehageeiere inkluderer barnehagene og deres ansatte. Vi erfarer også at enkelte barnehageeiere synes det er "litt skummelt" å være i partnerskap med UH om barnehagenes lokale arbeid for å få en lokal forankring i både behov og gjennomføring av kompetanseutvikling. Dette gir interessante dimensjoner om enkelte barnehageeieres syn på faglig styring og ledelse av barnehagevirksomheten.

I både stedlige og digitale møter med kompetansenettverkene har vi måttet aktivt informere om intensjonene i regional ordning. Det å presisere pliktene til barnehageeier opplever vi er effektivt for å fremme økt forståelse for oppgaven om systemperspektivet. Det kan hende at presiseringene om lokal vurdering av behov jf, nye retningslinjer også vil bidra til å påskynde ønsket utvikling.

Både Nord Universitet og DMMH bidrar nå inn i kompetansenettverkene hvor barnehageeiere samarbeider om å utvikle forståelsen av systemperspektivet i arbeidet med kartlegging, analyse og vurdering.

Samtidig er det av stor betydning for samarbeidsforum at DMMH aktivt bidrar med kompetanse i REKOM. DMMH har kapasitet til å bidra til samhandling i nettverkene. I tillegg til at de bidrar med oppdatert kompetanse og nyere forskning når det gjelder analyse, kartlegging og vurdering i konteksten for barnehager.

Tiltak møter lokale behov og er forankret i langsiktige kompetanseutvplaner (fra kapittel 3.4.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Alle samarbeidsforum sikrer at prioritering av tiltak møter lokale kompetansebehov og er forankret i langsiktige kompetanseutviklingsplaner

I Trøndelag har vi valgt en innretning med to samarbeidsforum, ett for DEKOM og ett for REKOM.

DEKOM:

I Trøndelag har vi ett overordnet samarbeidsforum; her legges planer for fellestiltak for hele fylket, og vi vedtar fordelingsmodell for tildeling av midler. Myndigheten til å analysere lokale behov, prioritere, planlegge tiltak – og sørge for at disse er i tråd med føringer for den desentraliserte ordningen for kompetanseutvikling, er lagt til kompetansenettverkene. Alle kompetansenettverk har en eller flere utviklingspartnere fra UH som fast representant. Disse bidrar i nettverkets analyse, prioritering og planlegging av kompetanseutviklingstiltak – og sikrer at de kompetansetiltakene som iverksettes skjer i partnerskap mellom skoler og UH. Samarbeidsforum for Dekom i Trøndelag har dermed bygget strukturer som sikrer samarbeid mellom lokal UH og sektor. Vi tildeler midler direkte til UH til en pool som består av utviklingspartnere på begge universitetene våre, Nord universitet og NTNU.

Vi mener at vi, gjennom tett oppfølging og gjennom styringsdokumenter og rapportering, sikrer at de skolebaserte tiltakene som settes i gang skjer i et partnerskap mellom skoler/skoleeiere og UH. Samarbeidsforum har vært involvert i alle prosesser i utarbeidelsen av Trøndelagsmodellens styringsdokumenter, og andre dokumenter som er av mer støttende karakter. Eksempelvis har vi utviklet skriverammer for utviklingsplaner for den enkelte skole, og langsiktige planer for det enkelte kompetansenettverk. I begge disse skriverammene, må sektor beskrive hvordan eget arbeid skjer i samarbeid med UH. Vi har også utviklet planer for rapportering av arbeidet i kompetansenettverkene; også her er et av punktene de skal rapportere på, at den skolebaserte kompetanseutviklingen skjer i partnerskap med UH.

Vi følger opp intensjonene i ordningen gjennom faste møter med UH (poolen), der vi etterspør og drøfter status, i møter med kompetansenettverkene og i samarbeidsforum. Statsforvalteren i Trøndelag har inngått samarbeidsavtale med Nord universitet og NTNU, for å utvikle samarbeidet i tråd med intensjonene i Dekom.

Vi er på god vei i Trøndelag, og i kompaniskap med samarbeidsforum sikrer vi at de skolebaserte kompetanseutviklingstiltakene skjer i partnerskap mellom UH og skoler/skoleeiere – gjennom strukturene som er valgt, våre styringsdokumenter og den tette oppfølgingen som skjer med alle aktørene.

Likevel ser vi at det er krevende, at så mange aktører og nivå, skal snu et tankesett fra tilbyder/bestiller-rolle til partnerskapstanken gjennom alle fasene av skoleutviklingsprosessen.

REKOM:

Samarbeidsforum for REKOM sikrer i sin innretning å støtte opp om at de ti kompetansenettverkene prioriterer lokale kompetansebehov. Dette er forankret i langsiktig kompetanseutviklingsplan ved at Fylkesmannen følger med på at prioriteringene i det enkelte kompetansenettverk bygger på analyse og kartlegging, samt at barnehageeiere er delaktig i prosessene som foregår lokalt. Det har opplevdes utfordrende for de ti kompetansenettverkene å få til lokale prosesser, erfaring tilsier at det ikke er nok kunnskap om intensjonene i regional ordning, samt kapasitet til lokal koordinering og ledelse av samhandlingen mellom de ulike aktørene lokalt.

Dette ble mer utfordrende enn hva vi hadde sett for oss. Og våren 2020 ble det vedtatt i samarbeidsforum å styrke støtten til kompetansenettverkene både med kompetanse fra UH og økonomisk støtte til koordinering i nettverkene. Navnet ble «prosjekt kompetansenettverk» og går fra 2020 - 2022.

Kompetansetiltak gjennomføres i partnerskap med UH (fra kapittel 3.4.1.1.3 i TB)**Rapportere på**

Alle samarbeidsforum sikrer at barnehage- og skolebaserte kompetansetiltak gjennomføres i partnerskap mellom barnehage-, skoleeiere og UH

Samarbeidsforum for DEKOM:

I Trøndelag har vi ett overordnet samarbeidsforum; her legges planer for fellestiltak for hele fylket, og vi vedtar fordelingsmodell for tildeling av midler. Myndigheten til å analysere lokale behov, og møte dem gjennom valg av egnede tiltak, er lagt til kompetansenettverkene. Kompetansenettverkene støttes av utviklingspartnere fra UH i dette arbeidet.

Skoleeierrepresentantene i kompetansenettverkene har god oversikt over skolenes kompetansebehov – på et overordnet nivå. For at skoler skal kjenne eierskap, så er involvering og skreddersøm på tiltak sentrale elementer. Her vet vi flere nettverk har utfordringer. Vi ser at det er vanskelig for nettverket å prioritere mellom skolene, og at det derfor ofte velges en løsning der alle blir med – og da gjerne i form av store samlinger. Dette er ikke nødvendigvis i tråd med intensjonen å møte lokale behov.

Vårt inntrykk er imidlertid at vi er på vei, men sentrale myndigheter må la oss stå i det. Innføringen av en felles, obligatorisk skriveramme for langsiktig utviklingsplan, tilbud om skriveramme for skoleutvikling, og tett samarbeid med UH, er tiltak som må få «sette seg».

Vi ser også at det er krevende for UH å mestre skreddersøm – skape differensierte tilbud. Lokale behov kan derfor bli avgrenset av de eksisterende tilbud hos UH.

Samarbeidsforum for REKOM:

Samarbeidsforum for REKOM har i langsiktig kompetanseutviklingsplan innrettet ordningen i Trøndelag ved at de ti kompetansenettverkene tildeles midler etter årsverk, slik at kompetansenettverkets kompetanseplan kartlegger, analyserer og dimensjoneres ut fra den enkeltes barnehageeiers behov. Det enkelte kompetansenettverk inngår ut fra eget ønske samarbeid med en av eller begge UH.

Noen av medlemmene i samarbeidsforum, var kritisk til om kommunale eiere, private eiere, kommunen som barnehagemyndighet ville ha kapasitet til å få til en struktur i samarbeid med UH om praktiseringen om intensjonene av partnerskap. På bakgrunn av valgt innretning og hva som kunne hemme intensjonene i partnerskapet, ble det i langsiktig kompetanseutviklingsplan for samarbeidsforum REKOM presisert at Fylkesmannen har oppgaven å følge med på at prioriteringene bygger på analyser og kartlegginger, at barnehageeiere er delaktige i prosessene som foregår lokalt, samt at REKOM i Trøndelag er i tråd med intensjonene i de statlige føringene. Fylkesmannen anser dette som en sikring om at de barnehagebaserte kompetansetiltakene gjennomføres i partnerskap mellom barnehageeiere og UH.

Samarbeidsforum kom fram til felles forståelse om at Fylkesmannen kan ta direkte kontakt med nettverkene ved behov. Dette bygger på Fylkesmannens bakgrunn i å kjenne til planene og oppfølgingen i de ti kompetansenettverkene.

I 2020 har vi hatt flere felles samarbeidsmøter mellom Nord Universitetet, DMMH og Fylkesmannen. Tema har vært utveksling av interne strukturer, økonomi, fremmere og hemmere i samarbeidet med kompetansenettverkene. På bakgrunn av den nevnte sårbarheten som oppstod i de lokale prosessene med å sikre lokale behov ble det vedtatt "Prosjekt kompetansenettverk". Prosjektets skisse og mål ble utarbeidet i samarbeid mellom Fylkesmannen, Nord Universitet og Dronning Mauds Minne Høgskolen. Prosjektet som har som formål å sikre UH's posisjon og økonomiske forutsigbarhet. I tillegg til å tydeliggjøre nettverkens forpliktelser, og hva som forventes av koordinering/ledelse slik at både kommunale – og private eiere, samt kommunal barnehagemyndighet involveres i samhandling i utarbeidelsen av lokal kompetanseutviklingsplan for det enkelte nettverket.

System for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov (fra kapittel 3.4.1.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Alle kommuner i oppfølgingsordningen har systemer for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter

Trøndelag har hatt mange kommuner inne i oppfølgingsordningen siden denne ble innført (12 av nå 38). I 2020 ble 8 nye kommuner trukket ut. 3 av disse har vært med i tidligere uttrekk, men ønsket å gå inn i en ny runde for å kunne få hjelp og støtte videre. Fylkesmannen gjennomførte i vår møter med skoleansvarlig, kommunedirektør og politisk ledelse i alle disse 8 kommunene for å forankre arbeidet; noe vi mener gav god uttelling og har vært helt nødvendig. Ikke minst var dette viktig for å oppdatere kommunene på sine egne resultater, dvs. grunnlaget for uttrekket. Ikke alle var like klar over status i egen kommune.

Vi har i 2020 etablert et samarbeid mellom våre to universitet; (Nord Universitet og NTNU) og etablert et **veilederlaug** som skal bistå kommunene i arbeidet i forfasen med å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov. Dette har vært et krevende arbeid også for Fylkesmannen, men har blitt godt mottatt av kommunene. Den spesielle situasjonen med covid-19 har imidlertid medført mange *utsettelse* og *forsinkelse* av planlagt framdrift. Gode prosesser krever gode møtearenaer og digitale plattformer kan ikke erstatte fysiske møter fullt ut når det skal etableres et tillitsbasert samarbeid.

Det har derfor vært svært ulik framdrift i kommunene. Noen har knapt kommet i gang med forfasen mens andre er godt inne i arbeidet med å kartlegge, analysere og vurdere behovet for sine tiltak. Det er imidlertid helt nødvendig at dette er en prosess kommunen må eie selv, men med god hjelp og støtte fra veilederlauget. Signalene så langt er at de ønsker videre hjelp og støtte fra vårt veilederlaug framfor f.eks. nasjonalt veilederkorps.

Vi konkluderer følgelig med at kommunene er *godt i gang* med å få på plass systemer for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter og at dette er på plass i løpet av våren slik at tiltak kan iverksettes fra høsten 2021 og da med støtte fra trønderske veilederlauget.

Målrretta tiltak basert på analyser av utfordringer og behov (fra kapittel 3.4.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen jobber med målrretta tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge

Av våre 12 kommuner som i uttrekk for 2017 og 2018, er inne i oppfølgingsordningen, har 11 takket ja til å få hjelp og støtte gjennom ordningen. En av kommunene har takket nei til støtte, men søkte om og ble med i læringsmiljøprosjektet i 2020. Vi oppfatter det som positivt at kommunen har kommet dit at de ønsker en slik deltakelse og vil støtte deres deltakelse i denne sammenheng.

Det har videre vært ulik framdrift i arbeidet blant de 11 kommunene som har takket ja til å få støtte gjennom ordningen, men alle er i gang med ulike tiltak i 2020; noen viderefører også disse i 2021. Så vil tiden vise om tiltakene også har en effekt på læringsmiljø og læringsutbytte/resultater i kommunene over tid.

I uttrekket for 2020 er 8 trønderske kommuner med i oppfølgingsordningen. Som tidligere beskrevet har vi etablert et trøndersk veilederlaug som skal støtte kommunene i forfasen (det første året). Utdanningsdirektoratet har beskrevet følgende forventninger til forfasen: 1. analysearbeid, 2. definere tiltak og finne kompetansemiljø, 3. forankringsarbeid og 4. klargjøre egen organisasjon. Statsforvalteren mener etableringen av en forfase i den tre år lange oppfølgingen, er et meget godt grep. Vi er imidlertid litt betenkt over punkt 2 i listen over elementer i forfaseperioden. Vi mener at den fremste utfordringen kommuner i oppfølgingsordningen har, er knyttet til kapasitet. Det har ikke manglet på tiltak de siste to tiårene i norsk skole; utfordringen er at tiltakene ikke har gitt ønsket effekt. Det kan handle om at treffsikkerheten ikke har vært god nok, men vi tror årsaken først og fremst ligger i svak organisasjonskapasitet og lav kompetanse til å lede forbedringsarbeid

Vi vet at Utdanningsdirektoratet i tiltak, både legger faglig støtte og prosess-støtte, men ser at språket vi bruker i forbindelse med oppfølgingsordning generelt, og forfasen spesielt, blir viktig for å ramme inn intensjonene på en god måte. Det må derfor gjøres eksplisitt at «tiltak» kan bestå av å bidra til å skape kultur for utvikling – på alle nivå.

3.1.5 Gjennomførte evalueringer

Embete gjennomførte i mai 20 en intern questback i forhold til hvordan ansatte opplevde arbeidssituasjonen på hjemmekontor mv. Den er nærmere omtalt i 4.2.

Fylkesmannen i Trøndelag deltar i likhet med de andre embetene i evalueringen av embetenes håndtering av pandemien. Fase 2 av evalueringen fokuserer på embetenes samordningsrolle. Det er gjennomført kartlegginger blant kommunene i regionen samt Fylkesberedskapsrådet for å innhente synspunkter på embetets utførelse av samordningsrollen. Evalueringsrapporten er under utarbeidelse. Fristen for fase 2 av evalueringen er utsatt til juni 2021.

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Ingen avvik

3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet

Ingen avvik ut over det som er påpekt om saksbehandlingstid knyttet til hendelsesbasert tilsyn og volumkrav på planlagt tilsyn. På grunn av pandemien har vi et avvik på antall dialogmøter - vi gjennomførte 4 av 5, mens ett ble avlyst.

3.2.3 Barne- og likestillingsdepartementet

Det er i årsrapporten redegjort for avvik innenfor oppdragene fra BFD. Kort oppsummert er det avvik innenfor tilsyn sett opp i mot volumkrav:

- Landsomfattende tilsyn - det er gjennomført 3 systemrevisjoner (krav om 6 systemrevisjoner)
- Institusjonstilsyn - Enkelte tilsyn har ikke latt seg gjennomføre på grunn av sykdom eller karantene i forbindelse med Covid-19.

Når det gjelder saksbehandlingstid så er det noe avvik fra kravet om at 90 % av klager på tvangsprotokoll skal behandles innen 1 måned. I 2020 fikk vi behandlet 72 % av alle klager på tvangsprotokoll innen 1 måned. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er imidlertid på 0,8 måned.

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

I 2020 har det vært avvik i måloppnåelse i forhold til oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet. Dette gjelder først og fremst planlagt tilsyn hvor flere tilsyn har blitt avlyst eller utsatt på grunn av covid-19. Det har også vært særlige forhold knyttet landsomfattende tilsyn i spesialisthelsetjenesten hvor det bare var mulig å gjennomføre tilsyn med utlokaliserte pasienter ved St. Olavs hospital i Midt-Norge. Dette tilsynet ble gjennomført i 2019. Det har heller ikke vært mulig å gjennomføre stedlige tilsyn etter vedtak om tvang og makt etter kapittel 9 i helse- og omsorgstjenesteloven i det omfanget vi skulle.

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Ikke avvik.

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

Med hensyn til naturforvaltningsvilkår i vassdragskonsesjoner er det ikke gitt noen pålegg i 2020. Vi har dog avgitt uttalelser i revisjonssaker på høring.

Når det gjelder arbeidet innenfor vannforvaltning med å oppnå forbedret tilstand i vannforekomstene, melder vi avvik. Både med hensyn til kvalitetssikring av vann-nett, oppfølging av sektorene og tiltak på eget myndighetsområde. Dette skyldes ressursmangel hos vannregionmyndigheten (fylkeskommunen) og hos fylkesmannen.

Oppdraget med å følge opp utslipp av kommunalt avløpsvann er noe forsinket, men arbeidet er godt i gang.

Vi har hatt utfordringer mht. å innarbeide gode interne rutiner for innmelding av områder for NiN-kartlegging. Innmeldingen for 2020 var ikke godt nok begrunnet eller nok detaljert ved første leveranse. Vi har etablert rutiner opp mot Landbruksavdelingen for å samkjøre planer for NiN-kartlegging og skogbruksplanlegging.

Pga. at det har vært gjennomført færre tilsyn enn vanlig, har det i 2020 vært arbeidet mye med tillatelser etter forurensningsloven. Forventede gebyrinntekter er pga. dette oppfylt etter nedjustering i august.

3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Ingen avvik.

Det er påpekt i andre deler av rapporten hvor det er noe redusert aktivitet på grunn av koronasituasjonen, men her kommer også fram nye måter å gjennomføre oppdrag på med samme begrunnelse.

3.2.9 Landbruksdepartementet

Landbruk

Ingen avvik

Reindrift

VØI 5.1.6.1: Årets reindriftskonferanse måtte dessverre utgå pga. pandemien og smittevern hensyn. Vi ser det som svært viktig å møtes fysisk for å oppfylle formålene med konferansen, og håper derfor vi får til en konferanse i 2021. Annen veiledning ble også litt begrenset pga. pandemien, men tror ikke det har hatt store konsekvenser. I fm. melding og reindrift og søknad om tilskudd ble det meste av veiledningen gjort via telefon/epost.

VØI 5.1.6.3 (jf. VØI 5.2.6.5) : Vi ser det er behov for at særlig distriktsplanene bør oppdateres, da de bærer preg av å være et førstegangs- produkt etter at ny- loven trådte i kraft. Evt. endringer av bruksregler behandler vi fortløpende, men det er sjelden vi mottar endringer. Vi har avventet veiledere fra L.dir. før vi har satt i gang en prosess mot rbd'ene som går generelt på oppdateringer/revisjoner, og ikke minst motivasjonen for oppdateringer. Pga. ressurs situasjonen har vi ikke prioritert dette arbeidet i 2020.

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal beskrive:

- Hvordan kommunene i fylket ivaretar sitt ansvar for kvalifiseringsprogrammet, og om det har skjedd endringer i dette etter at lovendringene trådte i kraft 1. januar 2019
- Om NAV-kontorene har oversikt over personer som er i målgruppen for programmet
- Utfordringer knyttet til at alle personer i målgruppen for programmet blir vurdert for deltakelse og får tilbud om program hvis de fyller vilkårene loven setter
- Hva kjennetegner NAV-kontor som ivaretar sitt ansvar for kvalifiseringsprogrammet på en god måte
- Fylkesmannens arbeid for å legge til rette for at kommunene ivaretar sitt ansvar for programmet i henhold til regelverket og på en god måte

Sammenlignet med tidligere år, synes det som flere kontor har mer fokus på kvalifiseringsprogram og arbeider mer systematisk for å finne aktuelle deltagere. Det kan ha mange årsaker, og vi vil trekke fram blant annet et sterkere fokus på rettighetsaspektet fra vår side, fokus på forankring av programmet i dialogmøter (tjenestebarmometeret) om de sosiale tjenestene med kommunens ledelse, at programmet oppleves som mer fleksibelt etter lovendringene samt tilsyn med kvalifiseringsprogram i en kommune.

Samlet sett kan det medvirke at flere blir identifisert for og får tilbud om program. Samtidig rapporterer flere NAV-kontor om at ressursituasjonen på kommunal side er en utfordring. I praksis betyr det at enkelte brukere ikke får tilbud om kvalifiseringsprogram, men heller tilbys andre løp, for eksempel statlige tiltak med tiltakspenger.

Den midlertidige forskriften oppleves som krevende å forstå av NAV-kontorene. Samtidig har den vært til god hjelp for deltagere, som ikke kunne være i tiltak som følge av pandemien. Ingen har rapportert at det er færre søkere til kvalifiseringsprogram, men det opplyses at stengte publikumsmottak medfører at brukere ikke ser informasjon om kvalifiseringsprogram på for eksempel skjerm. Flere opplyser også at det er krevende og tar mer tid å lage gode program nå enn før pandemien.

Hvordan kommunene i fylket ivaretar sitt ansvar for kvalifiseringsprogrammet, og om det har skjedd endringer i dette etter at lovendringene trådte i kraft 1. januar 2019

De fleste kontorene sier at de har egne personer som arbeider med kvalifiseringsprogram, og det er flere nå enn tidligere, men endringen er ikke er knyttet til lovendringene. Enkelte viser til at kvalifiseringsprogram diskuteres oftere, og flere har egen fagansvarlig på området som følger med på lovendringer mv.

Flere sier at lovendringen har medført at flere brukere er innvilget program, hvor det spesielt vises til at man kan delta flere ganger og at man kan ha utdanning i kvalifiseringsprogram. At det er mulig å utvide til et tredje år trekkes også fram. Økt fleksibilitet oppleves således som en god ting.

Om NAV-kontorene har oversikt over personer som er i målgruppen for programmet

På bakgrunn av rapporter fra NAV-kontorene ser vi at flere har etablert et tverrfaglig samarbeid innad i kontoret, hvor aktuelle brukere diskuteres. Det er et økt fokus på brukere uten aktivitet, og på brukere som får avslag/ikke oppfyller vilkårene for eksempel arbeidsavklaringspenger. Videre opplyser flere at de samarbeider med andre kommunale enheter, spesielt flyktningetjenesten. Kun et fåtall rapporterer at det fortsatt er den enkelte veileders oppgave å ha oversikt over mulige deltagere i kvalifiseringsprogram i egen portefølje. Samlet sett ser Fylkesmannen at NAV-kontorene har et bredere fokus på mulige deltagere i kvalifiseringsprogram enn tidligere.

Utfordringer knyttet til at alle personer i målgruppen for programmet blir vurdert for deltakelse og får tilbud om program hvis de fyller vilkårene loven setter

Flere NAV-kontor har opplyst at utfordringene er knyttet til økonomi og ressursmangel. Et NAV-kontor viser til at det er for mange brukere i NAV sammenlignet med antall veiledere, det er ressurskrevende å ha brukere i kvalifiseringsprogram - både det å lage og følge opp gode program. Det tar også tid å bli kjent med bruker, og få avdekket rett innsatsbehov og behovet for hjelp.

Et NAV-kontor viser til at kommunene tidligere fikk øremerket midler til kvalifiseringsprogram, og ønsker at dette igjen innføres.

Det nevnes også som en utfordring at kvalifiseringsprogram ikke er tilstrekkelig kjent både innad i kontoret og blant andre kommunale enheter. Det nevnes også at regelverket rundt kvalifiseringsprogram er komplisert.

Covid-19 trekkes også fram som en utfordring ved at det tar lengre tid å lage et fullverdig program nå enn tidligere.

Hva kjennetegner NAV-kontor som ivaretar sitt ansvar for kvalifiseringsprogrammet på en god måte

Her viser de aller fleste NAV-kontorene til at tilstrekkelig ressurser er viktig. Herunder nevnes løsningsorienterte og kreative veiledere med god tid til å følge opp brukerne i KVP, som ikke har mange andre oppgaver i tillegg. Videre har de god kjennskap til arbeidsmarkedet, utdanningssystemet og muligheter for kvalifisering. Veilederne kan gjerne være organisert i eget team med fokus på tverrfaglig arbeid med andre team/samarbeidsparter utenfor NAV. Det vises også til at det er behov for lavterskeltilbud og at kontoret har rikelig tilgang til tiltak/kurs/arbeidsplasser/utdanningsinstitusjoner.

Videre beskrives at kontoret må være opptatt av å se menneskers helhetlige situasjon, slik at de klarer å lage gode tilpassede program som gir bruker bedre livskvalitet, blir mer deltagende i samfunnet og som gjennom programmet kommer nærmere arbeid/utdanning eller en eventuell avklaring av

arbeidsevnene. Det er viktig å treffe med tiltakene i programmet. Bruke tid med bruker for å finne veien og ikke stresser med å igangsette programmet og slik påfører bruker nye nederlag.

Lederforankring trekkes fram, både internt i NAV, i kommunen og politisk. Informasjonsflyt og samarbeid innad i kontoret trekkes fram, samt god oversikt over brukere som kan være aktuelle for kvalifiseringsprogram. God kunnskap om kvalifiseringsprogram hos alle ansatte nevnes også her.

Fylkesmannens arbeid for å legge til rette for at kommunene ivaretar sitt ansvar for programmet i henhold til regelverket og på en god måte

Fylkesmannen har helt siden sammenslåingen i 2018,

vektlagt dialog med NAV og kommunene, også om kvalifiseringsprogram. Som en del av dette har vi utarbeidet ROS-analyser, hvor vi i dialogmøter med NAV og kommunens ledelse går gjennom utvalgte tema. Gjennom dialogen ansvarliggjøres kommunen, vi finner forbedringspunkter som følges opp til senere dialog eller gjennom andre virkemidler. Videre gjør vi fortløpende vurderinger av om det skal iverksettes tilsyn dersom vi mener det kan være fare for svikt i tjenestene.

Vi tar aktivt del i nettverk om kvalifiseringsprogram, hvor vi møter veiledere og enkelte ganger ledere. Gjennom å bevisstgjøre ansvaret for kvalifiseringsprogram i kontoret, kan det medføre at kommunen også blir mer bevisst sitt ansvar.

Tjenestebarmeter (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmennene i Trøndelag, Vestland og Innlandet skal kort beskrive status i utvikling av tjenestebarmeter. Embetene bes rapportere på hvordan tjenestebarmeteret er blitt benyttet og hvilke erfaringer embetene har med denne metodikken.

I tjenestebarmeteret blir kunnskap fra rettsikkerhets- og utviklingsarbeid systematisert og sett under ett. Tjenestebarmeteret gir oss derved innsikt i tjenester og utvikling fra flere innfallsvinkler enn vi ellers ville fått, og det bidrar til at vi samler "det vi vet". Dette muliggjør en risikobasert prioritering av innsats, med de ulike virkemidler vi har, ut mot kommuner/NAV-kontor. I løpet av 2020 har vi, i samarbeid med embetets tverrgående ROS-prosjekt, gjort risiko- og sårbarhetsvurderinger ved bruk av tjenestebarmeteret av nesten samtlige 38 kommuner i fylket.

Vi ser vi at tjenestebarmeteret danner et godt grunnlag for dialog med kommunene om det samlede utfordringsbildet for de sosiale tjenestene. Tjenestebarmeteret, og den egenvurdering som kommunene gjennomfører i forkant av et dialogmøte, bidrar til å gi kommunen selv, og vi – får en samlet oversikt over risiko- og sårbarhetsfaktorer i tjenesten. Bruk av barmeteret i dialogen kan dermed bidra til gi bedre forutsetninger for kommunal styring av tjenesteområdet og understøtte partnerskapet. Kommuner og NAV-ledere har vært svært positive til tjenestebarmeteret og de påfølgende dialogmøter.

I 2020 har vi gjennomført dialogmøter ved 4 NAV-kontor, hvorav to vertskommunesamarbeid. Møtene har tatt utgangspunkt i de risiko- og sårbarheter som Fylkesmannen og kommunen(e) har identifisert i sine analyser i forkant av dialogen ved bruk av tjenestebarmeteret. Øverste administrative og politiske ledelse har vært invitert til å delta i møtene, og har i stor grad prioritert å delta. NAV Fylke har også vært invitert til å delta, og har prioritert dette. Tjenestebarmeteret er også blitt benyttet som grunnlag for utforming av embetets kommunebilder.

Bruk av tjenestebarmeteret er relativt ressurskrevende. Samtidig ser vi at vi på enkelte områder mangler tilstrekkelig kunnskap om kommunen til å kunne vurdere de helhetlig - frem til vi har vært ute i dialog med dem første gang. Vi ser frem til å fortsette dette arbeidet, og har ut 2020 dekket 14 av fylkets NAV-kontor, tilsvarende 29 av fylkets 38 kommuner.

Vi har gjort noen justeringer i tjenestebarmeteret i løpet av 2020, som følge av intern evaluering og etterfølgende diskusjon med Fylkesmannen i Innlandet og Fylkesmannen i Vestland. Justeringene har i første rekke handlet om å forenkle veiledningsskjema til bruk hos oss og NAV-kontoret, tydeliggjøre vurderingstema til hver indikator, videreutvikle bruk av statistikk ved å ta i bruk andelstall samt ta inn de fem tjenestene i egen indikator. Ved inngangen til 2021 gjør vi ny evaluering i lys av erfaringene fra 2020.

I 2020 har Fylkesmannen i samarbeid med NAV Trøndelag og to kommuner/vertskommunesamarbeid utviklet en modell for felles dialogmøter. Møtene skal bygge på tjenestebarmeteret og eksisterende styringsdialog. Målet med dialogmøtet er å teste ut om de kan bidra til mer målrettede og helhetlige tjenester i NAV-kontoret, økt samhandling mellom NAV-kontoret og øvrige kommunale tjenester samt å styrke partnerskapet. Møtene skal bidra til felles forståelse for samfunnsoppdraget til NAV, hvilke utfordringer og muligheter som ligger lokalt, samt se på fremtidige utviklingsområder og prioriteringer på tvers av kommune og stat. Modellen piloteres gjennom to møter vårhavåret 2021. Vi imøteser dette arbeidet med stort engasjement og spenning fordi vi har tro på at helhetlig dialog med et bredt perspektiv, og med utgangspunkt i lokal situasjon, kan gi bedre forutsetninger for styring og ledelse av NAV-kontoret, og dermed bedre tjenester til brukerne lokalt.

Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal beskrive kommunenes erfaring med aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år. Herunder om aktivitetsplikten bidrar til overgang til arbeid og utdanning.

NAV-kontorene erfarer at plikten til å stille vilkår om aktivitet kan være positivt for brukerne, men at det samtidig er utfordrende. På den positive siden nevnes at de fleste brukerne ønsker å være i aktivitet, og at mange allerede mottar en annen ytelse og er i en aktivitet når de søker stønad. I noen NAV-kontor har man gjennom arbeid med vilkår sett at brukere har utfordringer som ikke er avdekket tidligere. Dette bidrar til at riktig tiltak og ytelse kan gis. Det er også vist til at plikten til å stille vilkår om aktivitet gjør at de fleste ungdommene blir fulgt opp med statlige virkemidler, slik at kontoret i praksis har få unge som går passiv på økonomisk sosialhjelp. Deltagelse i opplæring og nettverk i regi av Fylkesmannen nevnes av flere som positivt, hvor erfaringsutveksling og mulighet for å stille spørsmål og få svar er nyttig.

På den andre siden nevnes det at det er vanskelig å finne aktivitet som er hensiktsmessig, og som brukere opplever som meningsfull. Det er også en utfordring å finne arbeidsgivere/arenaer som kan ta imot kandidater på kort varsel, og som har kapasitet og forståelse for brukers utfordringer/behov. Innad i NAV-kontoret oppleves det som omfattende og krevende å følge med på eventuelt vilkårsbrudd, samt gjennomføring av konsekvens. Det nevnes av flere at saksbehandlingen for å kunne gjennomføre trekk i stønaden til de som ikke følger opp vilkårene er tidskrevende. Flere kontor sier de mangler lavterskeltilbud, og at det er utfordrende å få kommunen som arbeidsgiver med på et samarbeid knyttet til aktivitetsplikten.

I møter med veiledere opplyses det at man må bli godt kjent med brukere før kvalifiseringsprogram kan vurderes, og at i praksis blir sosialhjelp innvilget med vilkår om aktivitet uten at det gjøres en vurdering av kvalifiseringsprogram først.

Flertallet av NAV-kontorene opplyser at plikten til å stille vilkår om aktivitet i liten grad bidrar til at brukere kommer i arbeid eller utdanning. Aktivitetsplikten bidrar i større grad til kartlegging, forebygging av at sosiale utfordringer blir forverret, samt overgang til andre tiltak. Ofte har disse brukerne behov for lang og omfattende oppfølging over flere år, og vilkår om aktivitet knyttet til sosialhjelp blir bare en liten del av oppfølgingsløpet. Samtidig vises det til at plikten til å stille vilkår om aktivitet har bidratt til å øke brukeres livskvalitet. Det har også bidratt til at brukere i større grad tar ansvar for egen situasjon og at det blir lettere for veiledere å identifisere utfordringene.

Under Covid-19 har de fleste kontorene kun brukt vilkår unntaksvis. Dette fordi det har vært færre muligheter for fysisk oppmøte, men også fordi tiltaks- og arbeidsplasser har vært stengt eller har hatt permitteringer.

Fylkesmannen ser at plikten til å stille vilkår om aktivitet er i bruk i fylket. Det er stor variasjon i hvilke vilkår som settes, fra det å møte på avtaler med NAV-kontoret til å være i en konkret arbeidspraksis.

I forbindelse med tilsyn og klagesaker ser vi at det ikke alltid stilles vilkår om aktivitet for personer under 30 år. Vi ser også at det ikke alltid er gjort vurdering av unntak på grunn av tungtveiende grunner.

Digitalisering av sosiale tjenester (Digisos) (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal vurdere og beskrive om og hvordan digitalisering/DIGISOS påvirker tilgjengelighet til og kvalitet på de sosiale tjenestene.

Vi viser til utfyllende rapportering ovenfor under 3.2.1.4.16.

Gevinstrealisering (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen bes redegjøre kort for status på gevinstrealiseringsplanen for oppgavene på Statens helsetilsyns områder i årsrapport for 2020.

Vi har gjennomført en omorganisering i løpet av 2020, som bidrar til at effektivisering av arbeidet på oppdrag gitt av Statens helsetilsyn. Rettssikkerhetsarbeidet knyttet til NAV/sosiale tjenester, sammen med øvrige oppdrag fra ASD, er nå organisert i egen seksjon. Økt lederkraft på feltet og i avdelinga bidrar til at fagområdet følges enda tettere opp - samtidig som det har blitt tydeligere ansvars plassering og kortere vei mellom ulike nivå. Det bidrar til at informasjonsflyten går bedre begge veier, samt senket terskel for å få effektive avklaringer rundt veivalg i faglige og andre spørsmål. Seksjonsmøtet er en velegnet arena for å gi og drøfte informasjon og ulike faglige spørsmål knyttet til rettssikkerhetsområdet. Omorganiseringen har også bidratt til bedre forutsetninger for tverrfaglig samarbeid på rettssikkerhetsområdet på alle Helsetilsynets fagområder.

Det er gjort et større arbeid med klarspråk i våre maler, samt å utvikle nye maler på området. Vi har nå i underkant av 20 maler med klarspråk på rettssikkerhetsområdet. Dette mener vi bidrar til effektivisering i vårt skrivearbeid, men også overfor våre brukere - enten dette er enkeltpersoner eller kommuner, fordi brevene skal være enkle å forstå.

Vi har ellers jobbet med rutiner for saksbehandling på klage- og tilsynsområdet som bygger på veiledere fra Helsetilsynet, men som samtidig skal ta høyde for ulike fag-spørsmål som ikke er løst i veileder. Det bidrar til effektivisering og ensretting av praksis.

Gevinstrealisering (fra kapittel 7.3.1.6 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen bes redegjøre kort for status på gevinstrealiseringsplanen for oppgavene på Arbeids- og sosialdepartementets områder i årsrapport for 2020.

Vi har gjennomført en omorganisering i løpet av 2020, som bidrar til effektivisering av arbeidet på ASD sitt område. Utviklingsarbeid knyttet til NAV/sosiale tjenester er nå, sammen med rettssikkerhetsarbeidet knyttet til sosialtjenesteloven, organisert i egen seksjon. Økt lederkraft på feltet og i avdelinga bidrar til at fagområdet følges enda tettere opp - samtidig som det har blitt tydeligere ansvars plassering og kortere vei mellom ulike nivå. Det bidrar til at informasjonsflyten går bedre begge veier, samt senket terskel for å få effektive avklaringer rundt veivalg i faglige og andre spørsmål. Dette understøttes av team-organisering i seksjonen av utviklingsoppgavene (team Barneperspektivet, team Økonomisk rådgivning, Kommunegruppa mv.), som gir spissing av kompetanse og til et tydelig utviklingsfokus på fagområdene. Seksjonsmøtet er en velegnet arena for å gi og drøfte informasjon og ulike faglige spørsmål og veivalg knyttet til videre utvikling.

Omorganiseringen har videre medført økt trykk på tverrfaglig samhandling på tvers av fagområdene på helse- og velferdsområdet, der oppdrag gjør dette relevant.

I 2020 har vi ROS-vurdert nesten samtlige kommuner i Trøndelag på NAV/sosialtjenesteområdet. Dette er et betydelig arbeid, som vi mener har en klar side mot effektiv og målrettet ressursbruk. At vi nå sitter med en samlet oversikt over risiko- og sårbarheter, sett fra vårt perspektiv, gir mulighet for effektiv oppfølging og valg av virkemidler både mot det enkelte NAV-kontor - og mot sektor samlet.

Fylkesmannen skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven, informasjonsarbeid overfor kommunene om faglig veileder for innhold og kvalitet i tilbudet, samt gi en kort vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet i fylket.

Fylkesmannen i Trøndelag gjennomførte tilsynsmessig oppfølging/omfattende kartlegging av krisesentertilbudet i Trøndelag i 2020. Det ble nedsatt et tverrfaglig tilsynsteam med representanter fra vår helseavdeling (HEOM) og Opplæring- og velferdsavdelingen (OPVE) seksjon NAV og seksjon barnevern. Dette var viktig for å sikre tilstrekkelig tverrfaglig kompetanse. Kartleggingen ble rettet mot alle 38 kommuner. 32 kommuner ga en tilbakemelding. Det ble i etterkant av den tilsynsmessige oppfølging/kartleggingen, utformet en felles rapport til kommunene som beskriver det tilstandsbildet som gikk frem av besvarelsene. Denne ble sendt til alle kommuner.

Alle kommunene redegjorde for at de hadde en avtale med et krisesenter, og alle kommunene hadde informasjon om tilbudet på sine hjemmesider. Kartleggingen avdekket imidlertid at det synes å være en stor variasjon i hvor bevisst den enkelte kommune er i forhold til internt arbeid med voldsutsatte. Et klart inntrykk er at de kommunene som har eller hadde hatt en handlingsplan mot vold i nære relasjoner, har en større bevissthet rundt behovet for intern samordning og tilrettelegging for brukere i reetableringsfasen. For mange kommuner kunne de ikke vise til annet løpende samarbeid enn at behov for bistand blir løst hvis krisesenteret tar kontakt. Mange kommuner melder at de blir invitert til sentrenes årsmøte, som den eneste kontaktpunktet i løpet av året. Flere kommuner redegjorde også for at de ser at det er behov for bedre styringssystem for dette samarbeidet.

Kvaliteten på tilbudene i krisesentrene synes å være tilfredsstillende, selv om dette ikke har vært kontrollert ut over å registrere kommunenes tilbakemeldinger her. Kommunenes tilbakemeldinger synes imidlertid å være samstemte om sentrenes innhold og at disse er i tråd med kravene i loven. De fleste kommunene formidlet imidlertid kun senterets egen beskrivelse av sitt tilbud.

Statsforvalteren vil som en oppfølging av aktiviteten i 2020, vurdere oppfølging i form av råd og veiledning, evt. tilsyn med utvalgte kommuner i 2021. Oppdraget må også ses i sammenheng med det utviklingsarbeidet som skjer overfor kommunene innenfor voldsforebyggende arbeid.

Informasjonsarbeid overfor kommunene om veileder og faglig kvalitet har ikke ligget inn som tilsynsteamets oppgaver, men må knyttes til arbeidet med samarbeidet med RVTS og handlingsplan mot vold i nære relasjoner.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	38
Antall krisesentertilbud i fylket	3
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2018	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2018	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2019	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2019	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2020	3
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2020	35

Fylkesmannen skal redegjøre for bakgrunnen for og konsekvenser... (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for bakgrunnen for og konsekvenser av eventuelle nedleggelse av krisesentrene eller reduksjon i tilbudet.

Det har ikke vært nedleggelse av krisesentrene i fylket. Krisesentrene har vært i drift under hele pandemi-perioden, men enkelte har opplevd mindre pågang enn tidligere. Det oppgis at antakelse om økt kontroll fra voldsutøver ved nedstegning av andre tjenester kan være en av årsakene til dette.

Fylkesmannen skal rapportere på antall behandlede søknader... (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall behandlede søknader, og fattede vedtak inndelt i innvilgelser, avslag og avvisninger knyttet til hver sakstype, etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova i årsrapporten. Når det gjelder ekteskapsloven § 18a andre ledd, bes fylkesmannen differensiere rapporteringen for saker ut ifra sakstype, dvs. etter om sakene gjelder bokstav a), b) eller c).

Fylkesmannen skal rapportere på andelen separasjons- og skilsmisessøknader som er mottatt digitalt.

Fylkesmannen i Trøndelag behandlet 936 saker som gjaldt separasjon og 713 saker som gjaldt skilsmisse.

Antall saker som mottas digitalt er økende.

I 2020 har det blitt behandlet 50 saker etter anerkjennelseslova.

Vi har tatt ut stevning i en sak om ugyldig ekteskap. Domstolen fastslo at ekteskapet var ugyldig grunnet manglende rettslig handleevne.

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelser	Avslag	Avvisninger	Andel mottatt digitalt
Ekteskapsloven	Separasjon, jf. § 20	950	936	6	8	88 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	724	692	21	11	93 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	26	21	1	4	14 %
Ekteskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0				
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivfamilielem, jf. § 3 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Fritak fra krav om forlover, jf. § 7j	0				
Ekteskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	12	9	3	0	0 %
Ekteskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0				
Ekteskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	1	1	0	0	0 %
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav b	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav c	0				
Ekteskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0				
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	54	50	4	0	0 %
Brudvigjingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0				

Fylkesmannen skal rapportere på antall fattede vedtak... (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Fylkesmannen bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

Det er i 2020 fattet ett vedtak iht. barnelova § 47 - rett til opplysninger om barnet.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid... (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område, herunder om mekling. Dette kan for eksempel være hvilke typer saker som dominerer, utviklingstrekk og utfordringer. Det er også av interesse å få opplyst hvem som kontakter Fylkesmannen.

I 2020 har det vært noen henvendelser knyttet til reisekostnader ved samvær, jf. barnelova § 44. De fleste henvendelsene kom pr. telefon, men det kom også enkelte skriftlige henvendelser. Vi har enkelte henvendelser knyttet til tvangskraft for avtaler, jf. barnelova § 55. Det er stort sett privatpersoner som henvender seg til oss både når det gjelder reisekostnader ved samvær og tvangskraft for avtaler.

Ellers kommer problemstillinger knyttet til barnelova opp i tilsynssaker Fylkesmannen behandler, dvs. i hendelsesbaserte tilsynssaker rettet mot barneverntjenester, se veileder fra Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet «Forholdet mellom barnevernloven og barneloven – Barneverntjenestens rolle der foreldrenes konflikter går ut over barnets omsorgssituasjon» Q-1211B. Vi erfarer at skjæringspunktet mellom barnevernloven og barnelova kan være utfordrende.

Fylkesmannen skal rapportere på antall saker... (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall saker hvor det er gitt ut opplysninger om den adoptertes opprinnelige foreldre i saker hvor fylkesmannen har gitt adopsjonsbevilling.

Fylkesmannen i Trøndelag har behandlet 7 saker om den adoptertes biologiske opphav i saker hvor fylkesmannen har gitt adopsjonsbevilling. Vi behandler også flere tidkrevende henvendelser i farskapsaker og krigsbarn. Vi mottar også mange spørsmål om råd og veiledning som besvares skriftlig eller pr telefon.

Fylkesmannen skal rapportere på antall tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.7 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall tilsyn med familievernkantorene.

Systemtilsyn

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn med alle Familievernkantorene i fylket i 2020. Totalt er dette 3 familievernkontor.

Tilsynet ble gjennomført som et egenvurderingstilsyn. Tema for tilsynet var barns rett til å bli hørt, jf. barnekonvensjonen artikkel 12, forskrift om mekling etter ekteskapsloven og barneloven § 2, og barnelova § 31. Tilsynet viste blant annet at det er stor variasjon mellom familievernkantorene i hvor stor grad det gjennomføres samtaler med barn under mekling. Dette vil tematiseres i vår dialog med Bufetat og Familievernkontor i 2021.

Det er også sendt brev til Bufdir der det bes om en fortolkning av Familievernkontorets praksis med krav om samtykke fra begge foreldre, før det gjennomføres samtaler med barn.

Hendelsesbaserte tilsyn og klager

Vi har i løpet av 2020 mottatt syv klager på familievernkantorene i Trøndelag. Det ble åpnet tilsyn i tre av disse (lokal avklaring og leders gjennomgang).

Tilsyn med familievernkantorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2020	Antall gjennomførte tilsyn i 2019	Antall gjennomførte tilsyn i 2018
3	3	0	0

Fylkesmannen skal redegjøre for implementeringstiltak... (fra kapittel 7.3.2.10 i TB)**Rapportere på**

Utgår.

Fylkesmannen skal utarbeide en årsrapport... (fra kapittel 7.3.2.11 i TB)**Rapportere på**

Oppgaven er flyttet til VØI 5.3.8.24.

Ingen rapporteringskrav

Akuttberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.12 i TB)

Rapportere på

Fylkesmennene skal redegjøre for embetenes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Buudir vil oversende utfylte skjemaer med data på utvalgte indikatorer fra kommunenes halvårsrapportering og SSB. Disse skjemaene skal benyttes som underlag i fylkesmannens vurdering av risikobildet i kommunal barnevernstjeneste.

Akuttberedskap i kommunene

Alle barneverntjenestene med unntak av én barneverntjeneste, er tilknyttet en av de to interkommunale barneverntjenestene i fylket, med Trondheim og Steinkjer som vertskommune. Barnevernvaktordningen er viktig for å sikre tilgjengelige barneverntjenester for alle utenom ordinær arbeidstid. Fylkesmannen vurderer akuttberedskapen som tilfredsstillende i fylket.

Tilstandskartlegging - sykefravær, turn-over og kompetanse

Fylkesmannen gjennomførte i begynnelsen av mars 2020 en kartlegging av tilstanden i det kommunale barnevernet når det gjelder ansettelsestid, sykefravær, turn-over, og kompetanse. Denne viser et samlet sykefravær i 2019 på 11,2%. 11 av 21 tjenester hadde et totalt sykefravær på over 10%, tre av tjenestene på over 20%. Videre at 11,1% av de ansatte hadde arbeidet mindre enn 12 måneder i tjenesten, og 49,6% hadde arbeidet mindre enn 4 år. Kartleggingen viste også en til dels høy turn-over i enkelte av tjenestene, og at de som slutter i tjenesten ikke fortsetter i det kommunale barnevernet. Funnene ble lagt frem både for barnevernledere og i kommunedirektørutvalget.

Forsøk med digital nyansattopplæring

Det er en risiko i barnevernet at ansatte ikke blir i tjenestene over tid. Barnevernlederne har også over tid meldt fra om at de må bruke mye tid på rekruttering, opplæring og oppfølging av ny-ansatte. Fylkesmannen ga i 2020 tilbud om en digital ny-ansatteopplæring, som besto av sju moduler. Temaene omfattet:

- Barnevernet i Norge og Trøndelag
- Kontaktpersonenes rolle, inkl- verdier og forståelse, samt traumebevisst omsorg
- Juridiske rammer og meldingsfasen
- Undersøkelse, vurdering og beslutning
- Tiltaksfasen, vurdering og beslutning
- Prosesser i fylkesnemnda

Vi benyttet oss også av eksterne for å belyse temaene. Opplæringen ble svært godt tatt i mot, og en questback sendt ut til deltakerne i etterkant ga en totalscore på 5,22 av 6. Vi vurderer at dette er et godt tilbud som kan bidra til å avlaste barnevernlederne og samtidig gjøre ansatte litt mer trygg i rollen som kontaktperson i barnevernet. Det er også gledelig at besvarelsene viste at opplæringen også hatt gitt økt motivasjon til å jobbe i kommunalt barnevern. Totalt ca. 200 deltok på hele eller deler av opplæringen; alt fra helt nyansatte til barnevernledere og jurister ansatt i kommunene.

Det vurderes å gjenta, samt videreutvikle opplæringen i 2021.

Særlig om utviklingsarbeid

Det er flere forhold som har påvirket kommunenes kapasitet til å jobbe med utviklingsarbeid i 2020, og dette gjør at kommunene ikke har kommet så langt i med tiltaksutvikling som det som var planlagt. her kan nevnes: Covid-19 med utstrakt bruk av hjemmekontor i perioder, stort fokus på hvordan en skal sikre forsvarlige tjenester innenfor gjeldende smitteverregler, sterk økning i alvorlige bekymringsmeldinger siste halvår, høyt sykefravær i flere tjenester. Samlet sett, har presset på barneverntjenestene og på barnevernlederne vært stort i 2020, noe som bekymrer oss.

Når det gjelder risikovurdering med bakgrunn i kommunenes halvårsrapportering, har det i 2020 vært en utfordring at Buudir sitt materiale sendes oss alt for sent. I tillegg oppdager vi feil i skjemaene, noe som gjør at vi ikke klarer stole på at materialet er riktig. Dette gjør at vi ikke har klart å benytte deres skjema for å ha oversikt over risikobilde med bakgrunn i rapporteringen. Vi har derfor i 2021 valgt å gå tilbake på egne utarbeidede skjema slik at vi sikrer en bedre oversikt enn hva som var mulig i 2020. Vi håper imidlertid at Buudir sitt materiale etterhvert kan bidra til vår oversikt over tilstandsbildet.

Rapportering på tiltak i gevinstrealiseringsplanen (fra kapittel 7.3.2.13 i TB)

Rapportere på**Rapporteringskrav på tiltak i gevinstrealiseringsplanen**

- *Søknadsbehandling separasjon og skilsmisssaker*

Fylkesmannen skal redegjøre kort for status på arbeidet med å sentralisere saksbehandlingen av søknader om separasjon og skilsmisse etter ekteskapsloven innenfor de nye sammenslåtte embetene. Embetene skal gjennomføre en kartlegging av ressursbruk og kvalitet i siste kvartal 2022 og dette skal rapporteres i årsrapporten for 2022.

- *Tilsyn etter barnevernloven med forskrifter*

Fylkesmennene bes redegjøre kort for status på arbeidet i årsrapporten for 2020.

Søknadsbehandling av separasjon- og skilsmisssaker

Vi har brukt kompetansen og kunnskapen fra begge tidligere embeter til å sørge for en stabil og kompetent saksbehandling på dette området. Sammenslåingen av embetene har hatt en positiv effekt på saksområdet. Fagmiljøet er styrket og vi er mindre sårbare og mer robust og effektiv. Det er lettere å sette inn større ressurser for å prioritere innenfor ulike type saker på området.

Tilsyn etter barnevernloven med forskrifter

I 2020 har Oppvekst- og velferdsavdelingen gjennomført en omorganisering. Både hensynet til effektivisering, å kunne nyttiggjøre oss av den tverrfaglige kompetansen avdelingen har og tettere lederskap har vært viktig i prosessen. På seksjon barnevern har vi nå videreført og etablert en teamstruktur, med økt spissing innenfor primær oppgaver rettet mot kommuner og barneverninstitusjoner. Dette har vært en mulighet og nødvendighet etter fylkessammenslåing, og en større faggruppe innenfor barnevern. Dette har bidratt til effektivisering, både med tanke på informasjonsflyt og oppdragsløsning. Videre har vi ved våre tertialvise evalueringer drøftet tiltak for å bidra til bedre effekt av våre tilsyn. Videre har vi utarbeidet maler som vi benytter i tilsynssaker og rettighetsklager. Deler av disse ble revidert i 2020.

Utvelgelsen av tilsynsobjekt (med unntak av de volumbestemte tilsynene), tilsynsystema og tilsynsmetodikk er alltid basert på en helhetlig ROS-vurdering. Dette er en nødvendighet for å sikre treffsikre tilsyn. Videre er vi opptatt av å tilby råd og veiledning i forkant og i etterkant av planlagte tilsyn, samt i vår tilbakemelding etter hendelsesbasert tilsyn. Dette mener vi bidrar til økt effekt av vår tilsynsaktivitet. Vår største utfordring er de hendelsesbaserte tilsynene, der enkelte saker har svært lang saksbehandlingstid. Dette vurderer vi gir redusert effekt av tilsynene og er et forbedringspunkt vi stadig arbeider med.

Tros- og livssynssamfunn (fra kapittel 7.3.2.14.1 i TB)**Rapportere på**

Oversikt over:

- Nye registrerte/uregistrerte trossamfunn og nye livssynssamfunn
- Trossamfunn som er slettet hos fylkesmannen
- Ev. tilsyn med trossamfunn og forstander.

Det er registrert 1 nytt trossamfunn i 2020. Det er foretatt sletting av 2 trossamfunn. Vi har ikke foretatt tilsyn med tros- og livssynssamfunn i 2020.

Oversikt over antall saker... (fra kapittel 7.3.2.15.1 i TB)**Rapportere på**

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

Vi fikk 144 søknader om askespredning i 2020. I alt 141 søknader ble innvilget og 3 saker ble avslått. Ingen av avslagene fra 2020 er påklaget til Barne- og familiedepartementet. Vi har ikke fått søknader om privat gravsted eller klager på kommunalt enkeltvedtak etter gravferdsloven.

Oversikt over antall saker i hver kategori... (fra kapittel 7.3.2.16.1 i TB)**Rapportere på**

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

Vi har behandlet 2 saker/søknader. Begge sakene ble avslått etter § 5 i lov om helligdager og helligdagsfred. Vi har i tillegg avslått en sak om typisk turiststed. Vi har en del henvendelser på dette saksområdet som håndteres ved veiledning over telefon.

Langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalite (fra kapittel 7.3.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Antall kommuner som integrerer planlegging av de kommuner helse- og omsorgstjenestene i det ordinære økonomi- og planarbeidet i kommunen

Det er i den senere tid blitt større fokus på viktigheten av å se planarbeidet i kommunene i sammenheng. I Fylkesmannens kommunedialog er det fremhevet og skissert det brede utfordringsbildet som vi ser vil komme i helse - og omsorgstjenesten, og at løsningen i dette er å integrere planleggingen på helse - og omsorgsområdet i det ordinære økonomi- og planarbeidet. Gjennom planinns spill som gis til de kommunale planene blir dette trukket frem. Mange kommuner jobber målrettet med å få helse og omsorgsutfordringene til å bli en kommunal mobilisering, hvor man tar i bruk hele lokalsamfunnet for å finne nødvendige løsninger, mens andre kommuner ikke har startet den prosessen. Fylkesmannen vurderer at det er nødvendig å fortsette å ha et helhetlig blikk på utfordringene. Noe fanges opp av satsingen Leve hele livet, mens økningen i ressursbruken til unge også må vektlegges.

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale helse- og omsorgstilbudet i fylket ut (fra kapittel 7.3.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

Samlet vurdering av hvorvidt retninger og målsetninger i kvalitetsreformen for eldre – Leve hele livet utvikles i fylket.

Dialogmøter: Kommuner har fått tilbud om dialogmøter i 2020 og med unntak av to kommuner har samtlige deltatt. Gjennom dialogmøtene har vi møtt et bredt utvalg av representanter fra kommunal ledelse, politikere, planleggere, eldreråd med flere.

Det regionale støtteapparatet har hatt jevnlig digitale møter med oppnevnte kontaktpersoner for Leve hele livet i hver kommune. Formålet med møtene har vært å gi aktuell informasjon, skape dialog om status og videre fremdrift i arbeidet.

Regionalt støtteapparat: Det regionale støtteapparatet i Trøndelag samarbeider godt og sikrer i fellesskap god bistand til kommunene. Støtteapparatet er bredt sammensatt. I tillegg til Statsforvalteren, KS og Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester har vi deltakelse fra Fylkeskommunen og Fylkets eldreråd samt Senter for omsorgsforskning. Andre relevante samarbeidsaktører som skal bidra inn i støtteapparatet blir vurdert første kvartal 2021.

Vi har en tverretattlig arbeidsgruppe bestående av Statsforvalteren, Fylkeskommune, KS, NAV hjelpemiddelsentral og Husbanken som jobber for å fremme Universell utforming. Den samme gruppen vil nå også jobbe for å fremme et aldersvennlig samfunn da det er flere sammenfallende interesser. Vi knytter til oss representanter fra Fylkets eldreråd og rådet for likestilling og jobber med tema som begge målgrupper har nytte av under slagordet "Trøndelag for alle".

Reformen Leve hele livet blir også løftet fram, der det er naturlig i all dialog som Statsforvalteren har med kommunene.

Deltakelse i nettverk: Det er høy bevissthet hos kommunene, i det regionale støtteapparat og andre sentrale aktører om at vi skal benytte eksisterende samarbeidsfora/nettverk for arbeid med reformen. Det er pr i dag ikke satt i gang nye nettverk eller læringsarenaer med begrunnelse i Leve hele livet, men behovet for det vil bli vurdert våren 2021. Vi ser at kommunene har en tydelig interesse for å delta i nettverk og opplever det som en god arena for erfaringsdeling.

Det foregår utviklingsarbeid på en rekke områder som naturlig hører til under paraplyen Leve hele livet og som var igangsatt før lansering av reformen. I kjølvannet av satsing på matgledekorps er det etablert et læringsnettverk for matglede i Fosenregionen.

Forankring i plan: Vi ser spor av reformarbeidet i de fleste planstrategier som kommunen har utarbeidet i 2020. Kommunene har tatt høyde for de ulike tema som er aktuelt innenfor reformen Leve hele livet. Det handler om demografisk utvikling, planlegging for aldersvennlig stedsutvikling, fokus på tiltak som gjør at de eldre kan bo hjemme så lenge som mulig og mestre livet mest mulig selvstendig. Vi finner kommuner som har fokus på mat og måltidsglede, innbyggerinvolvering og har en plan for hvordan de skal involvere frivilligheten for å sikre aktivitet og fellesskap.

Det er de færreste som har brukt begrepet «Leve hele livet» i sine planstrategier og noen kommuner velger å videreføre sine planer uten vesentlige justeringer, men intensjonen med reformen er greit ivare tatt i planene. Statsforvalteren har jobbet systematisk med uttalelser på kommunale planstrategier hvor vi har løftet opp både folkehelse og aldersvennlig stedsutvikling og vist til stortingsmeldingen om Leve hele livet.

På grunn av Covid-19 har de færreste kommet så langt at de har fått på plass politisk vedtatte planer om hvordan løsningsforslagene i Leve hele livet skal iverksettes. Det forventes å komme på plass innen utgangen av 2021. Imidlertid har de fleste kommuner beskrevet en prosess for hvordan og når de skal

ha en vedtatt plan for gjennomføring av reformen.

Vi har som tiltak å følge opp den enkelte kommune for å presisere viktigheten og forventninger til forankring i plan og samtidig peke på hvordan det henger sammen med prioritet i tilskuddsforvaltningen.

Konklusjon: Ut fra en samlet vurdering mener vi kommunene i Trøndelag er i en positiv prosess med å ta stilling til egne mål og tiltak for å realisere reformen.

Alle kommuner har oppmerksomhet og engasjement rundt reformen og har som mål å realisere de tiltak som er relevant for dem. Vi mener for øvrig at enkelte kommuner fortsatt har en vei å gå når det kommer til helhetlig tenkning rundt reformens innsatsområder spesielt i forhold til tverrfaglighet og tverrsektoriell tilnærming for å ivareta bredden i reformen.

Rapportere på resultatoppnåelse... (fra kapittel 7.3.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Rapportere på måloppnåelse for tilskuddsordning til kommunene 0765.62

Fylkesmannen utbetalte totalt kr. 35 092 143.- til kommunalt rusarbeid i 2020. Av denne summen gikk kr. 13 200 000.- til nye tiltak. Det er et prioritert mål å styrke brukermedvirkning og erfaringskompetanse i tjenestene. Det har for 2020 vært en positiv utvikling mht at flere kommuner benytter midlene til styrking av brukermedvirkning og ansettelse av erfaringskonsulenter. 5 kommuner fikk til sammen innvilget videreføring av 680% stillinger til erfaringskonsulenter, mens 6 kommuner samlet sett fikk innvilget 300% nye stillinger til formålet. Av disse 6 kommunene var det tilkommet 3 nye søkerkommuner mens de øvrige 3 kommunene fikk økt stillingsprosenten på tidligere innvilgede stillinger.

Fylkesmannen registrerer at det også har vært en positiv utvikling når det gjelder etablering av lavterskel tilbud til målgruppen for tilskuddsordningen. Samlet sett ble det innvilget støtte til videreføring av 1 340% stillinger innen ulike lavterskel tilbud. Det ble gitt støtte til 154% nye stillinger til formålet.

Når det gjelder oppfølgningstjenester i bolig, ble det innvilget tilskudd til videreføring av 620% stillinger, mens det ble gitt tilskudd til innvilget 590% nye stillinger. Det er i all hovedsak pasienter med ROP-lidelser som har nytt godt av denne kapasitetsveksten.

Det er Fylkesmannens inntrykk at tilskuddet har- og fortsatt bidrar til vesentlig og varig kapasitetsvekst i det samlede kommunale tilbudet til personer med rusmiddelproblemer.

Samlet vurdering av hvorvidt... (fra kapittel 7.3.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale rusarbeidet i fylket er utviklet i henhold til retning og målsettinger i Opptappingsplanen for rusfeltet (2016-2020).

Helsedirektoratets arbeidsutvalg (AU) for Opptappingsplanen ga anbefalinger om hvilke innsatsområder embetene og kompetansesentrene burde prioritere i planarbeidet i perioden 2018-2020. Rapporteringen tar utgangspunkt i disse prioriteringene, og Opptappingsplanens fem hovedmål:

1. Sikre reell brukerinnflytelse gjennom fritt behandlingsvalg, flere brukerstyrte løsninger og sterkere medvirkning ved utforming av tjenestetilbudet.

Prioriterte områder: Styrke bruker- og pårørendemedvirkning på systemnivå, å sikre systematiske tilbakemeldinger fra brukerne på tjenestene

Fylkesmannen har hatt mye fokus på brukerinvolvering i tjenesteutvikling, da vi lå under resultatmål tidlig i opptappingsperioden. Det har skjedd en positiv endring, både med flere erfaringskonsulenter i kommunene og samarbeid med brukerrepresentanter. Flere kommuner enn før søker om tilskudd for å ansette personer med erfaringskompetanse. Små kommuner opplyser at det kan være vanskelig å få tak i brukerrepresentanter, og flere har starta arbeid med å etablere interkommunale brukerpanel. Brukerrepresentasjon er sikret i 6 regionale forbedringsteam i Læringsnettverket for psykisk helse og rusarbeid som startet i 2019. Fylkesmannen ser at vi på tross av økt fokus må jobbe mer for å oppnå reell brukerinnflytelse i alle kommuner. I IS-24/8 svarer 23 av 31 kommuner, at de i stor eller svært stor grad sikrer brukermedvirkning på individnivå i tjenesteutvikling. 12/31 svarer at de systematisk innhenter brukererfaringer som grunnlag for kvalitetsforbedring av tjenester. 9 kommuner oppgir at de har gjennomført brukerundersøkelser. Det er økt fokus på bruk av feedbackinformerte tjenester som handler om systematisk tilbakemelding fra brukere, samt endre å tilpasse tjenestene i tråd med disse tilbakemeldingene. Likevel oppgir kun 5 kommuner at de systematisk bruker tilbakemeldingsverktøy, IS-24/8. Det mest brukte tilbakemeldingsverktøyet i Trøndelag er FIT. I 2020 gjennomførte vi opplæring av FIT veiledere i samarbeid med NAPHA, og det er etablert FIT-nettverk. Vi har ikke oppnådd målet om flere brukerstyrte løsninger/tiltak, og fritt behandlingsvalg har dels vært styrt av økonomi i HF. Fylkesmannen vurderer at vi oppnådd økt brukermedvirkning i planperioden, men at vi fortsatt må jobbe videre med dette for å sikre reell brukerinnflytelse i alle kommuner.

2. Tidlig innsats Alle personer som står i fare for å utvikle et rusproblem skal fanges opp og hjelpes tidlig.

Prioriterte områder: Tidlig innsats rettes inn mot utsatte i alle aldersgrupper, gode systemer for ansvarsfordeling og samhandling, kompetanse om kartlegging av problematisk bruk av rusmidler og kompetanse om vurdering av risiko- og beskyttelsesfaktorer

I tillegg til embetets satsing på 0-24 arbeidet har det vært økt fokus på eldre og rus i dialog med kommunene. Dette er noe kommunene gir tilbakemelding på kan være utfordrende å håndtere i hjemmesykepleien. Ansvarsfordeling og samhandling har vært et sentralt tema i Læringsnettverket for psykisk helse- og rusarbeid, sammen med temaene brukermedvirkning og tjenesteutvikling. Kommunene og HF er ikke i mål med dette arbeidet, og jobber fortsatt i sine forbedringsteam (6). Læringsnettverket avsluttes i juni 2021. I IS-24/8 har kommunene rapportert på om de har system/samarbeid på tvers av tjenester for identifisering og oppfølging av personer med behov for tidlig intervensjon ved rusrelaterte problematikk. 25/31 svarer ja, 6 nei, 7 ikke svart. Det har vært samarbeid med kompetansesentra om å gi økt kjennskap til kartleggingsverktøy for kartlegging av problematisk bruk av rusmidler. ROP-tilsynet viste at kartleggingsverktøy brukes i for liten grad, og det må det jobbes videre med å utvikle kompetanse på dette. Kompetanse om vurdering av risiko- og beskyttelsesfaktorer er gitt i samarbeid med kompetansesentra, og innbefattet arbeid med forebygging av vold i nære relasjoner og kommunale handlingsplaner på dette området.

Mange kommuner rekrutterte psykologer gjennom tilskuddsordningen Tilskudd til psykologer i de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Vi ser at små kommuner kan ha problemer med å rekruttere psykolog, og flere kommuner har interkommunalt samarbeid om psykologressursen. Flere benytter psykologkompetansen i rusarbeid, og dette er en ønsket utvikling i tråd med Opptrappingsplanen for rusfeltet. 25/31 (80,6 %) av kommunene som har svart oppgir at de har et system på tvers av tjenester for identifisering og oppfølging av personer med rusrelaterte problematikk, IS-24/8. Dette vurderes å være ganske bra, samtidig som det er ønskelig at alle kommuner skal ha systemer på plass for å gi tidlig og riktig hjelp til de som trenger det.

3. Tilpasset tjenestetilbud Alle skal møte et tilgjengelig, variert og helhetlig tjenesteapparat.

Prioriterte områder: Økt og varig kapasitetsvekst i det samlede kommunale rusarbeidet, styrke kvalitet og kompetanse i tjenestene, utvikle, prøve ut og bidra til implementering av kunnskapsbaserte modeller i tjenestene

Tilskuddsordningen Kommunalt Rusarbeid har ført til økt kapasitetsvekst i det kommunale rusarbeidet i fylket. I IS-24/8 rapporteres en økning på 7,5 årsverk siste 12 mnd. som følge av økt rammetilskudd til kommunene. Dette gjelder for hele fylket. Veilederen «Sammen om mestring» har vært satt på dagsorden i fagsamlinger med kommunene, og en ser at flere kommuner har implementert denne tenkningen og måten å organisere arbeidet på. Fokus på Recovery har også gitt en dreining i tenkning fra å fokusere på sykdom og problemer til pasienten/brukerens egne ressurser og styrker.

I 2020 fikk 10 kommuner tilskudd til gjennomføring av nye prosjekter gjennom ordningene Tilbud til voksne med langvarige og sammensatte tjenestebehov og Tilbud til barn og unge med behov for langvarig/sammensatt oppfølging. En av disse i samarbeid med HF om utvikling av ny innovativ teambasert samhandlingsmodell med ny teknologi (videokonsultasjon, VH-briller) jf. det utadvendte sykehus som beskrives i Nasjonal helse- og sykehusplan. I opptrappingsperioden er MO senter etablert i Trondheim, og PART og ACT-team har vært finansiert over tilskuddsordningen i mange år. St. Olavs Hospital v/Orkdal DPS har gjennomført forprosjekt for etablering av FACT-team, i samarbeid med tilhørende fjell og kystkommuner. Dette ble ikke videreført da mange av kommunene ikke hadde kapasitet da de var midt i prosessen med kommunesammenslåinger. I 2019 fikk sykehuset i Namsos og Namsos kommune midler til forprosjekt for etablering av FACT-team i nordre del av fylket. Sykehuset ønsket ikke videre deltakelse, og i 2020 fikk Namsos kommune tilskudd til etablering av kommunalt FACT-team. Det er gitt midler til utvikling av flerfaglig samhandling rundt utsatte barn og unge, herunder også barn som pårørende. Fylkesmannens vurdering er at både kompetanse, kvalitet og nye tiltak er utviklet i henhold til retning og målsettinger i Opptrappingsplanen, og at det i større grad tilbys et variert og helhetlig tjenesteapparat. Vi ser at tilgjengelighet og variasjon i tilbud til rusavhengige fortsatt er avhengig av kommunestørrelse.

4. Livskvalitet Alle skal ha en aktiv og meningsfylt tilværelse.

Prioriterte områder: Sørge for en stabil og god bolig for mennesker med rusproblemer, styrke tilbud om deltakelse i ordinært arbeid, styrke tilbud som skaper en aktiv og meningsfull tilværelse

I Trøndelag har Velferdsnettverket utpekt ROP-pasienter til å være en prioritert gruppe for økt innsats med tanke på utfordringer knyttet til bolig/å mestre å bo. Det er gjennomført tre forskningsprosjekter i regi av Husbanken og andre statlige aktører. SINTEF, Kirkens Bymisjon og NTNU samfunnsforskning som alle hadde tre ulike perspektiver på ROP-pasienter og bolig. ROP-tilsynet viste utfordringer knyttet til bolig for denne gruppen. Det ble i 2020 inngått tett samarbeid med fire kommuner i fylket og Faggruppe ROP (Fylkesmannen, Husbanken og andre statlige aktører) i et toårig prosjekt med fokus på utvikling av bo og tjenestetilbud for ROP-pasienter. Embetet har egen faggruppe for oppfølging av sårbare barnefamilier. Trondheim kommune har i flere år jobbet med Housing first, og Fylkesmannen ser at flere kommuner søker om tilskuddsmidler for å gi tilbud om oppfølging i bolig, også overfor unge voksne som ikke er ROP-pasienter. 19/30 av kommunene oppgir at de i «stor eller svært stor grad» gir et godt tilbud om oppfølging i bolig til ruspasienter. 11/30 svarer i «noen grad». For oppfølging i bolig for ROP-pasienter svarer 16/31 i «stor eller svært stor grad» et godt tilbud, og 15/31 kommuner oppgir å i «noen grad» gi et godt tilbud.

I planperioden har vi ved tilskuddsmidler stimulert kommuner til å samarbeide med NAV og spesialisthelsetjenesten om etablering av arbeidsrehabilitering etter de kunnskapsbaserte modellene Individuell jobbstøtte (IPS), samt andre tiltak med fokus på ordinært arbeid. NAV Trøndelag har gjennom tilbudet JobbResept1 etablert samarbeid med St. Olavs hospital, våren 2018. De har jobbspesialister og metodeveiledere som tilbyr IPS som en del av behandlingstilbudene ved Tiller DPS, Nidaros DPS, PUT og Rusklinikken ved St. Olavs hospital. Dette styrker tilbud om deltakelse i ordinært arbeid. 19/31 kommuner svarer at de har etablert samarbeid mellom helse- og omsorgstjenesten og NAV om arbeidsrettet rehabilitering til personer med psykiske lidelser og/eller rusproblematikk, IS-24/8.

Tall fra Brukerplan viser at det er en utfordring å oppnå målet om at alle skal ha en aktiv og meningsfylt tilværelse. Dette må det jobbes videre med også etter opptrappingsperioden. Et tiltak iverksatt i 2020 var Fyll dagene som for første gang ble arrangert i Trøndelag.

5. Alternativ straff Utvikle og øke bruken av alternative straffereaksjoner og straffegjennomføringsformer

Prioritert område: Bidra til utvikling omkring kommunens oppfølging av personer som gjennomfører straff

I Trøndelag har det siden 2017 pågått et prosjekt «Lik praksis – ruskontraksarbeid for ungdom mellom 15 og 18 år». Prosjekteier er Konfliktrådet i Trøndelag, og prosjektet ferdigstilles i første halvdel 2021. Målsettingen med prosjektet er å sørge for lik praksis i Trøndelag for de ungdommene mellom 15 og 18 år som har brukt illegale narkotiske stoffer og har blitt anmeldt for dette. Det er en målsetting at disse ungdommene skal få tilbud om ruskontrakt som et alternativ til bøter. Dette i tråd med riksadvokaten sitt siste rundskriv vedrørende denne gruppen. Med lik praksis tenkes rutiner, retningslinjer, regelverk samt kompetansehevende tiltak. Det er gjennomført flere kompetansehevende tiltak innen blant annet MI, HAP, antidoping, kognitiv teori, samtaleverktøy med ungdom, relasjon med ungdommen. Anslått antall brukere i målgruppa er 200. Konfliktrådet har skrevet avtaler med alle 38 kommuner, alle videregående skoler i fylket og lensmannskontor/politistasjoner. Samarbeidsparter i prosjektet har vært Trøndelag politidistrikt, Trøndelag fylkeskommune, Fylkesmannen i Trøndelag, KS Trøndelag, St. Olavs Hospital, Antidoping Norge, Actis, fastlegene i Trøndelag, Aker universitetssykehus, KoRus Midt-Norge, Trøndelag Statsadvokatembete, politidirektoratet, politiets fellestjenester. Vi har oppnådd en praksis med alternativ straffereaksjon overfor ungdom i fylket, og gitt økt kompetanse til ansatte i kommunene. Fylkesmannen har hatt samarbeid og dialog med Kriminalomsorgen Nord og Helse-Midt Norge, og ansatte i fengselshelsetjenesten har deltatt i Nettverk for rus- og psykisk helsearbeid som et ledd i kompetanseheving på fagfeltet.

Konklusjon:

Fylkesmannens vurdering er at både kompetanse, kvalitet og nye tiltak er utviklet i henhold til retning og målsettinger i Opptappingsplanen for rusfeltet. Fylkesmannen har hatt et jevnt og godt samarbeid med kompetansesentrene og brukerorganisasjonene i planperioden. En har oppnådd økte ressurser i form av stillinger og prosjekter i kommunene ved hjelp av tilskuddsmidler. Det har vært en bekymring knyttet til at midlene som fulgte opptappingsplanen i rammeoverføringen til kommunene, i varierende grad har blitt prioritert brukt til målgruppen. Rapportering i IS-24/8 tyder også på dette. Vi ser at kommunene i enda større grad bør involvere brukere i tjenesteutvikling, og det er få ACT/FACT-team i fylket. ROP-tilsynet viste for dårlig samhandling om pasientene på systemnivå som flere steder i landet. Vi er i gang med Læringsnettverk innen psykisk helse og rus, i samarbeid med KS, brukerorganisasjoner, HF og kompetansesentra. Her skjer viktig regionalt utviklingsarbeid som følges tett i samarbeid med kompetansesentrene og brukerorganisasjoner. Det er fortsatt en vei å gå med implementering av pakkeforløp psykisk helse og rus i kommunene, og egen rapportering på dette gis innen 1. juni 2021.

Rapportere på resultatopnåelse... (fra kapittel 7.3.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Rapportere på resultatopnåelse for tilskuddsordningen til kommunene 0762.64.

Fylkesmannen har i 2019 tildelt midler til 22 kommuner for deres arbeid med opptapping på habilitering og rehabiliterings området. Det er kommuner som har blitt tildelt midler tidligere i opptappingsperioden og kommuner som er i nye prosjekt. Noen få kommuner fikk overført midler fra 2019 til 2020 - og på grunn av korona har de meldt om at tiltak ikke ble gjennomført, men at dette blir avsluttet i 2021. Inntrykket er at kommuner som har mottatt tilskudd har fått økt kompetanse og forståelse i egen kommune. Imidlertid har opptappingsplanen hatt en kort gjennomføringsfase - og det skulle vært jobbet noe mer intensivt med utfordringene.

Samlet vurdering av hvorvidt tilbudet... (fra kapittel 7.3.3.4.2 i TB)

Rapportere på

Samlet vurdering av hvorvidt tilbudet innen habilitering og rehabilitering i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i opptappingsplanen.

Fylkesmannens vurderer at det fortsatt, etter perioden med opptappingsplanen er over, er utfordringer og stor variasjon i kvalitet, helhetlig tilbud og faglig forsvarlighet innen koordinering, habilitering og rehabilitering i fylket.

På enkelte områder er det positiv utvikling. Alle kommuner har koordinerende enhet, hos de fleste organisert som en del av forvaltningskontor. Flere kommuner jobber med en dreining av tjenestetilbudet sitt fra kompenserende tilbud til et ressurs- og mestringsfokus, og mange har etablert hverdagsrehabiliteringstilbud.

Habilitering- og rehabiliteringstilbudet ble påvirket av Covid19 i 2020, noe som har bidratt til tjenesteutvikling ved at det for personer med behov for habilitering og rehabilitering er tatt i bruk ulike typer velferdsteknologiske løsninger.

Rapportering på Opptappingsplan for habilitering og rehabilitering 2017-2019 (fra kapittel 7.3.3.4.3 i TB)

Rapportere på

Rapportering på Etablering og utvikling av kommunale frisklivs-, lærings- og mestringsstilbud 2019.

Rapporten omfatter 2020. I Trøndelag har 21 av 38 kommuner etablert Frisklivssentral. Ytterligere tre kommuner er i gang med etablering. Fire kommuner uten Frisklivssentral har ulike varianter av frisklivstilbud som er organisert i andre deler av helse og omsorgstjenesten. I utgangspunktet er det vanskelig å få små kommuner til å etablere en frittstående frisklivssentral med basistilbud. Det er det små stillingsprosenter til drift, spredt bebyggelse, relativt få potensielle brukere og et begrenset kollektivtilbud. Det krever langvarig satsing å kunne ivareta slik sårbar drift. I Trøndelag er 10 kommuner uten frisklivssentral og/eller frisklivstilbud, alle disse kommunene har under 2400 innbyggere.

Fem kommuner fikk i 2020 tilskudd til videreutvikling av tilbudet. Disse kommunene har hatt frisklivssentral over mange år. Tilskuddet bidrar til at det er kapasitet til å bygge ut tilbudet til å inkludere flere målgrupper som barn og unge, familier eller mer diagnosespesifikke tilbud. Tilskuddet har betydning for utvikling av sentralene og bidrar til at flere kommuner har tilbud om friskliv, læring og mestring. Rapporter viser at de som mottar midler arbeider i tråd med målsettingen og at pengene er viktige. Sentralene i Trøndelag varierer mye med hensyn til størrelse, antall ansatte, antall henvisninger og hvilke tilbud de har. Vi ser likevel en positiv utvikling i de eksisterende sentralene.

Rapportering på Opptreppingsplan for habilitering og rehabilitering 2017-2019 (fra kapittel 7.3.3.4.4 i TB)

Rapportere på

Rapportere på resultatoppnåelse for tilskuddordning til kommunene 0762.60

Ut fra en samlet vurdering i 2020 mener vi tilskudd til etablering av kommunale friskliv, læring og mestringstilbud til en viss grad bidrar til resultatoppnåelse. Forvaltningen av tilskuddet ble overført til fylkeskommunen i 2020. Gjennomgang og prioritering av søknader ble gjort som et samarbeid mellom fylkeskommunen og Fylkesmannen for å sikre overføring av kunnskap om og erfaring med Frisklivssentralene og Friskliv, læring og mestringstilbudet i de trønderske kommunene. I 2020 var det 11 søknader, hvor 9 ble vurdert til å oppfylle regelverkets kriterier og fikk tildelt tilskudd. Av disse er det en søknad om nyetablering. Det er et interkommunalt samarbeid som dekker tre kommuner (Indre Fosen, Ørland og Åfjord). Tre søknader er frisklivssentraler som er i etableringsfase (Inderøy, Grong, og Steinkjer). Fem frisklivssentraler fikk tilskudd til videreutvikling av tilbudet i 2020. Av de rapporter vi har mottatt er det signalisert at tilskudd er viktig for driften og utvikling av sentralen.

Rapportering på Opptreppingsplan for habilitering og rehabilitering 2017-2019 (fra kapittel 7.3.3.4.5 i TB)

Rapportere på

Samlet vurdering av i hvilken grad tilbudet utvikles i henhold til målsetting i regelverk for tilskuddsordning.

Fylkesmannen vurderer at kommuner som har mottatt tilskudd i stor grad har utviklet tilbud i henhold til regelverket. Plan for habilitering og rehabilitering, helhetlig kunnskap om hverdagsmestring, habilitering og rehabilitering, koordinering og brukervedvirkning er områder kommunene har jobbet med.

Rapportering på Omsorg 2020, herunder Demensplan 2020 (fra kapittel 7.3.3.5.1 i TB)

Rapportere på

Samlet vurdering av i hvilken grad det kommunale helse- og omsorgstilbudet i fylket planlegges og utvikles i henhold til retning og målsettinger i Omsorg 2020, samt en vurdering av hvordan utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester ivaretar sin rolle overfor kommunene i fylket.

Omsorg 2020, som avsluttes dette året, har vært en viktig overbygning for å få en samlet og helhetlig forståelse av, og jobbing med, utfordringene innen helse - og omsorgsfeltet. Kommunene i Trøndelag har stor omstillingsevne, og det er i takt med samfunnsendringer og nye krav fra statlige myndigheter blitt jobbet (mer eller mindre) målrettet for å klare omstillingene som kreves. Mange kommuner har bygget nye omsorgsboliger, sykehjem og Helsehus hvor de har samlokalisert helse-tjenestene sine. Dette har vært et løft for kommunene. Imidlertid ser vi at noen kommuner har planlagt og dimensjonert tjenestene sine med få sykehjemsplasser, og at dette blir krevende for oppfyllelse av lovverkets bestemmelse om tilbakeholdelse i institusjon for demente. Enkelte kommuner har derfor i 2020 sett seg nødt til å revurdere sitt behov for sykehjemsplasser opp i mot heldøgns pleie og omsorgsboliger. Kommunene har i takt med oppgaveforskyving fra spesialisthelsetjenesten til kommunene behov for spesialisert sykepleierkompetanse. Noen har benyttet seg av mulighetene som ligger i tilskuddsordningen til utdanning i avansert klinisk sykepleie. Vi mener imidlertid flere kommuner bør vurdere å benytte seg av stimuleringsordningen for å få denne kompetansen. Omsorgsplanen har også satt fokus på unge brukere av omsorgstjenestene, og vi ser at unge med komplekse utfordringer krever mye ressurser og kompetanse hos kommunene. Små kommuner kan ha oppgaver som krever mye, og ønsker i noen tilfeller Fylkesmannen som veileder for å vurdere hvordan man på best måte kan ivareta rettsikkerheten til innbyggerne, samtidig som tilbudet skal gis med knappe ressurser. Vi er derfor kjent med at små kommuner har utfordringer. Vi merker oss at det dette året har vært noen saker hvor kommunene ønsker samlokalisering av boliger til utviklingshemmede som overskrider det som er anbefalinger for antall. Hovedinntrykket til Fylkesmannen er at kommunene i Trøndelag er opptatt av at utviklingshemmede skal ha gode tilbud, men utviklingshemmede er en sårbar gruppe som det kan gi store utslag hos dersom man ikke har tilstrekkelig kompetanse og ressurser. Vi har jevnlig dialogmøter med Habiliteringstjenestene for å sikre at vi har god oversikt over feltet. Fylkesmannen har påstartet arbeid med å etablere "brugerutvalg med utviklingshemmede" hvor målsettingen er å gi utviklingshemmede mulighet for å påvirke forhold som har betydning for deres livskvalitet. Fylkesmannen har vært pådriver for at vi skal ha en felles satsing på velferdsteknologi. Alle kommuner er tilknyttet nettverket "Trøndelagsløftet" hvor man bistår hverandre med kompetanse og informasjon om de ulike velferdsteknologiske løsningene. Vi har med glede sett at Covid 19 perioden har bidratt til at mange

kommuner har fått raske fremskritt i bruk av velferdsteknologi. Fylkesmannen mener det fortsatt er behov for en overgripende satsing som Omsorgsplan 2020 har vært. Kommunene har etter hvert god kunnskap om å skaffe seg tilgjengelig data for sin kommune, men utfordringen er å benytte dette i en analyse for blant annet dimensjonering av tjenestetilbudet. Vi ser også at det fremdeles er behov for samordning hvor man jobber parallelt med de ulike områdene. Leve hele livet vil kunne svare ut noe av disse utfordringene, men ikke være det overgripende paraplyen for hele helse- og omsorgsfeltet. Konklusjonen i oppsummeringen av omsorgsplanarbeidet i 2020 er at alle kommuner i Trøndelag jobber med å utvikle bærekraftige helse og omsorgstjenester, noen jobber ut fra en helhetlig plan, mens andre har et stykke å gå før de har en helhetlig plan for arbeidet.

Fylkesmannen har et tett samarbeid med Utviklingssentrene i Trøndelag. Etter sammenslåingen av fylkene har vi fortsatt to utviklingssenter. Vi ønsker at tilbudene Utviklingssentrene gir skal tilbys alle kommuner i Trøndelag og opplever at dette etter hvert har blitt mulig, særlig etter Covid 19, hvor oppfølging/kompetanseheving foregår digitalt. Utviklingssenteret bistår Fylkesmannen med viktige utviklingsoppgaver som vi har i vårt oppdrag, og er en nødvendig ressurs for å kunne implementere faglige satsinger. Fremdeles er det kommuner som ikke benytter tiltakene Utviklingssentrene tilbyr, men inntrykket er at man dette året har klart å nå flere kommuner enn tidligere. Vi mener at Utviklingssentrene har en positiv utvikling mot å befeste seg som en sterk faglig ressurs i Trøndelag.

Rapportering på Omsorg 2020, herunder Demensplan 2020 (fra kapittel 7.3.3.5.2 i TB)

Rapportere på

Vurdering av i hvilken grad kommunene i fylket planlegger og utvikler sine helse- og omsorgstjenester til personer med demens og deres pårørende i tråd med mål, strategier og tiltak i Demensplan 2020, samt den demografiske utviklingen og utfordringsbildet for øvrig.

Statsforvalteren gjennomførte i perioden 10.12.20. - 15.01.21. en egeninitiert kartleggingsundersøkelse (kommunal selvrapporing) av samtlige trønderske kommuners status i forhold til *hovedutfordringene og strategiene* i Demensplan 2020? Vi fikk inn besvarelser fra samtlige 38 kommuner i fylket, hvilket vurderes som enestående i seg selv. Dette datamaterialet gir et særdeles godt utgangspunkt for Statsforvalterens videre dialog med kommunene mht hvordan vi fremover kan bistå kommunene på en målrettet, treffsikker og god måte, jf. årets TB Kap. 3.1.3.3.5: «Statsforvalteren skal gi råd og veiledning og stimulere til at kommunene planlegger og gjennomfører sine tjenester i tråd med mål, strategier og tiltak i Demensplan 2025».

Hovedfunnene fra kartleggingsundersøkelsen viser følgende resultater innenfor *mål- og strategiområdene* i Demensplan 2020:

Personsentret omsorg: 49% av kommunene svarer at de praktiserer personsentret omsorg, mens 23% svarer at de planlegger å starte opp i 2021. 28% svarer at de ikke tilbyr personsentret omsorg.

Type tilbud og funksjoner til personer med demens: 23 kommuner svarer at de har egen demenskoordinator, 31 kommuner svarer at de har Hukommelsesteam, 21 kommuner svarer at de tilbyr aktivitetsvenn og 28 kommuner har tilbud om pårørendeskole.

Dagtilbud til personer med demens: 90% av kommunene svarer at de har eget dagtilbud, mens resterende 10% oppgir at de ikke har slikt tilbud.

Dagtilbud til yngre personer med demens: Hele 77% av kommunene svarer at de ikke har slikt tilbud, mens kun 23% av kommunene tilbyr slikt tilbud.

Samarbeid med spesialisthelsetjenesten om utredning, diagnostisering og behandling av personer med demens: 56% av kommunene svarer at de har et strukturert samarbeid med spesialisthelsetjenesten. Samarbeidende avdelinger på sykehusnivå fordeler seg slik: 43% samarbeider hovedsakelig med geriatrisk avdeling, 40% med alderspsykiatrisk avdeling, 14% med nevrologisk avdeling og 3 % oppgir annet.

Kommunale modeller for systematisk oppfølging etter diagnose: Hele 64% av kommunene svarer at de ikke har rutiner/modeller for systematisk oppfølging etter at diagnose er satt. 36% oppgir at de har dette på plass.

Deltagelse i kompetansetilbudet Demensomsorgens ABC: 87% av kommunene har- eller deltar i dette opplæringsprogrammet.

Avlastningstilbud til personer med demens: 97% av kommunene har slikt tilbud, mens resterende 3% av kommunene oppgir at de ikke tilbyr dette.

Kommunenes totalvurdering av demensomsorgen i egen kommune: 67% av kommunene vurderer denne som god, 18% som meget god, 13% som svak og 3% som meget svak.

Statsforvalterens vurdering av status på demensområdet i kommunene i Trøndelag etter endt Demensplan 2020 og forslag til områder hvor det er avdekket behov for forsterket innsats: Datamaterialet fra kartleggingsundersøkelsen gir et godt utgangspunkt for hvilke områder og hvilke kommuner vi bør spisse vår råd- og veiledningsinnsats mot i 2021. Dette gjelder i særlig grad følgende to områder:

1. Styrket innsats mot å få etablert flere dagtilbud til yngre personer med demens.
2. Bidra til at flere kommunale utarbeider modeller for systematisk oppfølging etter diagnose.

Positive trender: Det vurderes som svært positivt at kommunene i Trøndelag over flere år og fortsatt satser på å styrke egen kompetanse når det gjelder utredning, diagnostisering og behandling av personer med demens. Kommunenes aktive deltagelse i kompetansehevingstilbudet Demensomsorgens ABC er et tydelig eksempel på dette. Det er også positivt å merke seg at stadig flere kommuner planlegger å ta i bruk personsentret omsorg i større grad. At hele 87% av kommunene vurderer egen demensomsorg som generelt sett god/meget god, støttes også av Statsforvalterens inntrykk etter at Demensplan 2020 ble avslutta.

Demografisk utvikling i Trøndelag: Risikoen for å utvikle en demens sykdom stiger med økende alder. Derfor er det interessant å blant annet se på alderssammensetningen i samfunnet. Alderssammensetningen varierer mye fra kommune til kommune i Trøndelag. Den laveste andelen av personer over 80 år finner vi i Klæbu, Skaun, Malvik og Trondheim, som alle har under 4 %. Høyest andel finner vi i Agdenes, Tydal, Fosnes og Verran med over 8 %. I 2040 er det i Fosnes, Leka, Namdalseid og Osen, som har høyest andel over 80 år, med over 15 %. Lavest andel er det da i Skaun, Malvik og Klæbu som har under 7 %. Det blir altså betydelig høyere andel eldre i alle kommuner, men samtidig blir også forskjellene mellom kommunene større.

Nylig lanserte Nasjonalt kompetansesenter for Aldring og Helse forskningsresultater som viser at det er betydelig flere med demens i Trøndelag enn det man har antatt. Tallet vil også øke mer enn det vi har trodd. Befolkningen i Trøndelag er eldre enn gjennomsnittet i Norge, og har derfor også en høyere andel av demens. Andelen med demens i Trøndelag er i dag 1.91%, mens gjennomsnittet i Norge er 1.88%. I 2030 vil andelen med demente i Trøndelag være 2.53%, altså en økning med 32.46%. I Norge vil andelen med demens være 2.48 i 2030.

Rapportering på Kompetanseløft 2020 (fra kapittel 7.3.3.6.1 i TB)

Rapportere på

Rapportering på tilskuddsmidler mellom tiltak som inngår i kap 761, post 68 Kommunalt kompetanse- og innovasjonstilskudd pr. 01.05.

Samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunen, herunder gi en vurdering av tilgangen på utdanningstilbud i fylket, herunder tilgangen på desentraliserte og deltidsutdanninger innen helse- og sosialfagutdanninger.

I 2020 er alle kommuner i Trøndelag tildelt midler til kompetanse - og innovasjon. Vi merker oss at det i 2020 er gitt tilbakemelding om at det er flere planlagte opplæringstiltak som ikke er kommet i gang på grunn av Covid 19. Tilskuddsordningen kompetanse - og innovasjon oppleves som krevende på grunn av detaljnivået for behandling av søknader og rapportering. Fylkesmannen startet i januar 2020 en prosess for kommunene med bruk av kompetanseplaner i helse - og omsorgstjenesten. Vi ønsket å skape bevissthet omkring nødvendigheten av at kommunene benyttet tilskuddet som del av sitt strategiske arbeid for å sikre fremtidige bærekraftige helse- og omsorgstjenester. Mange kommuner er på god vei til å jobbe systematisk med det, men som så mye annet ble dette arbeidet satt på vent på grunn av covid 19. Også i 2020 ser vi at det er vanskelig for kommunene å gjennomføre opplæring på BPA. Mange kommuner melder tilbake at kompetanse- og innovasjonstilskuddet er viktig for å sikre nødvendig kompetanse i kommunen. Enkelte av de små kommunene som ikke har personell som tar formelle utdanningsløp gir tilbakemelding om at de ønsker midler til å styrke kompetansen innad i tjenesten som korte kurs og nettverk. Kompetansemidlene gir de muligheter til dette. Flere kommuner jobber med å tilrettelegge for at ufaglærte kan ta "fagbrev på jobb". Gjennom prosjektet "sykepleier Nord" har Fylkesmannen bidratt til at det er startet opp mattekurs for personer som ønsker å starte på sykepleieutdanning, men som ikke fyller opptakskravene i matte. Videre har vi vært med å støtte et prosjekt hvor studentene skal få tettere oppfølging fra kommunen i studietiden. Siden kritikken mot desentraliserte ordninger er at det er for få studenter som kommer igjennom utdanningsløpet, må man se på hva som må endres for å få alle til å fullføre. Det er for få desentraliserte/deltidsutdanninger for sykepleiere i sørdelen av fylket. Videre har vi over år hatt henvendelser fra kommunene om at det er behov for desentraliserte/deltidsutdanninger for vernepleier. Vi støtter at det behov for flere alternative studieplasser.

Involvering av brukere og pårørende i tilsyn med tvungen somatisk helsehjelp (fra kapittel 7.3.3.7.1 i TB)

Rapportere på

Vi ber fylkesmennene evaluere involveringen av brukere og pårørende i tilsynet med praktiseringen av tvungen somatisk helsehjelp i den kommunal helse- og omsorgstjenesten, jf. oppdrag 3.3.1.3.11 En samlet vurdering sendes til Statens helsetilsyn, og fristen utvides til våren 2021. Statens helsetilsyn vil utarbeide en rapportmal.

Rapportering utsatt.

Evaluerer hvordan samtaler med brukere i tilsyn med bruk av tvang fungerer (fra kapittel 7.3.3.7.2 i TB)

Rapportere på

Vi ber om at fylkesmannen evaluerer hvordan samtaler med brukere i tilsyn med bruk av tvang fungerer, jf. oppgave 5.3.8.12 i VØI. En samlet vurdering sendes Statens helsetilsyn innen 31.12.2020. Statens helsetilsyn vil utarbeide en rapportmal.

Dette er svart ut i brev til Statens Helsetilsyn datert 4.1.2021

Rapportering på gevinstrealiseringsplanen S (fra kapittel 7.3.3.8.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmennene bes redegjøre kort for status på gevinstrealiseringsplanen for oppgavene på Statens helsetilsyns områder i årsrapport for 2020.

Sammenslåingen av de to fylkesmannsembetene i Nord- og Sør-Trøndelag ga Helse- og omsorgsavdelingen tilgang på et bredere fagmiljø. Embetene i de to fylkene hadde forskjellige faglige styrker som nå ble tilgjengelig for den nye avdelingen. Dette har uten tvil vært med på å styrke kvaliteten i oppgaveløsningen. Det første året var veldig preget av sammenslåingsprosessen og en utfordrende personellsituasjon, noe som ga en markert nedgang i produktivitet. Dette er nå tilbakelagt og vi kan nå utnytte den samlede fagkompetansen på en god måte. Sammenslåingen har ført til økt kvalitet på arbeidet, men de kvantitative effektene er mer usikre. At embetet har to lokasjoner bidro de første to årene til mye reisevirksomhet mellom kontorstedene. Særlig for ledergruppen, men også for andre ansatte. Det geografiske nedslagsfeltet til embetet ble mye større med til dels store reiseavstander for å dra på tilsyn. 2020 ble et vendepunkt. Koronapandemien satte en stopper for unødvendig reisevirksomhet og til dels for all reisevirksomhet. Dette førte til lavere tilsynsvirksomhet og økt produktivitet på saksbehandling. For en del ansatte har bruk av hjemmekontor ført til en mer fleksibel hverdag og økt jobbtivsel. Dette har også ført til økt produktivitet hos flere medarbeidere. Vi legger til grunn at økt bruk av digital samhandling, redusert reisevirksomhet og fleksibel bruk av hjemmekontor forhåpentligvis vil føre til økt produktivitet i årene som kommer. Digital samhandling kan også bli en del av planlagt tilsyn i framtiden. I den sammenheng er det en mulig stor effektiviseringsgevinst hvis Statsforvalteren får tilgang til Norsk Helsenett. Det kan åpne for journalgjennomgang under tilsyn uten at ansatte trenger å forlate kontoret.

Rapportering på gevinstrealiseringsplanen Helsedirektoratet (fra kapittel 7.3.3.8.2 i TB)**Rapportere på**

Helsedirektoratet viser til gevinstrealiseringsplan i forbindelse med sammenslåing av embeter, som er utarbeidet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD).

Fylkesmannen skal i tråd med dette gjennomføre en kompetansekartlegging, for å sikre god ressursutnyttelse. Rapportering på kompetansekartleggingen, og endringer foretatt på bakgrunn av denne, meldes i årsrapport for 2020.

Rapportering på gevinst skjer først i forbindelse med årsrapportering for 2022.

Sammenslåingen av de to fylkesmannsembetene i Nord- og Sør-Trøndelag ga Helse- og omsorgsavdelingen tilgang på et bredere fagmiljø. Embetene i de to fylkene hadde forskjellige faglige styrker som nå ble tilgjengelig for den nye avdelingen. Dette har uten tvil vært med på å styrke kvaliteten i oppgaveløsningen. Det første året var veldig preget av sammenslåingsprosessen og en utfordrende personellsituasjon, noe som ga en markert nedgang i produktivitet. Dette er nå tilbakelagt og vi kan nå utnytte den samlede fagkompetansen på en god måte. Sammenslåingen har ført til økt kvalitet på arbeidet, men de kvantitative effektene er mer usikre. At embetet har to lokasjoner bidro de første to årene til mye reisevirksomhet mellom kontorstedene. Særlig for ledergruppen, men også for andre ansatte. Det geografiske nedslagsfeltet til embetet ble mye større med til dels store reiseavstander for å besøke kommuner og arrangere møter og konferanser. 2020 ble et vendepunkt. Koronapandemien satte en stopper for unødvendig reisevirksomhet og til dels for all reisevirksomhet. Etter hvert utviklet embetet og avdelingen nye verktøy for å kompensere for dette. Store samlinger og konferanser ble erstattet med digitale møter. Møter med omfattende program ble erstattet med flere korte målrettede digitale møter og webinarer. Dette har gjort at oppdrag som krever dialog og oppfølging av kommuner er gjennomført på en like omfattende, men annerledes måte enn før. Selv om dette ikke er en konsekvens av sammenslåingen kan en gjøre nytte av den økte fagligheten som sammenslåingen ga oss på en mer effektiv måte. For en del ansatte har bruk av hjemmekontor ført til en mer fleksibel hverdag og økt jobbtivsel. Dette kan igjen føre til økt produktivitet. For noen medarbeidere kan stor grad av hjemmekontor ha redusert opplevelsen av tilhørighet til kollegafelleskapet, tap av motivasjon og arbeidslyst. Vi vet foreløpig lite om de langsiktige konsekvensene, men vil helt klart ta med oss de positive erfaringene fra arbeidet under pandemien.

Vi vil benytte anledningen til å etterlyse den forespeilede effektivisering av søknadsbehandling på tilskudd som Fylkesmannen forvalter på vegne av HOD/Hdir. Vi ble lovt en digital løsning på forvaltning av en rekke tilskudd, bl.a kommunalt kompetanse og innovasjonstilskudd. I dag medfører tilskuddsforvaltningen svært mye manuelt arbeid i excel. Fylkesmennes fellesadministrasjon fikk oppdraget med å løse dette, men nedprioriterte oppgaven i 2020. Skal vi lykkes med effektivisering og gevinstrealisering i 2021 anbefaler vi at denne oppgaven prioriteres.

Tilsyn av verger (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapporten rapportere på totalt antall kontrollerte vergeregnskap i 2020. Det skal oppgis hvor mange av disse vergeregnskapene embetet har plukket ut og kontrollert basert på egne risikovurderinger.

Fylkesmannen skal også rapportere på antall vergemål som det er ført tilsyn med i 2020 utover regnskapskontroll, både planlagte og hendelsesbaserte. Fylkesmannen skal i tillegg kort beskrive hva tilsynene har avdekket og hvordan avvik er fulgt opp.

Fylkesmannen i Trøndelag hadde totalt 2260 aktiviteter i 2020 som er vergeregnskapsaktivitet. Av disse hører 610 til regnskapskontrollen for 2019. Vi har 57 av disse under arbeid. Det er avsluttet 1367 sluttregnskap, hvorav andelen av 2020 sluttregnskapene som ble kontrollert var 20%. I tillegg har vi på selvstendig grunnlag egeninitiert 309 vergeregnskapskontroller utenom det sentrale uttrekket. Disse er trukket ut på grunnlag av så vel så vel stikkprøvekontroll som tips og mistanke som gir grunn for kontroll i egenskap av tilsynsmyndighet. Det skal i tillegg bemerkes under dette punkt at vi høsten 2019 har sett det som nødvendig å frata en av fastvergene samtlige vergeoppdrag som har hatt betydelig innflytelse på ressursbruken i 2020 og som blir med oss i 2021. Vi har i 2020 gjennomført regnskapskontroll i samtlige av vergens regnskaper (ca. 50). I tillegg har det kommet på betydelig etterarbeid ift godtgjørings spørsmål i flere av den tidligere vergens saker. For øvrig blir det laget oppfølgingsaktivitet som følges opp av jurist på de forhold som regnskapskontrollen avdekker.

Antall kontrollerte vergeregnskap og antall kontrollert på bakgrunn av egne risikovurderinger

Antall totalt kontrollerte vergeregnskap	Totalt antall leverte vergeregnskap	Antall verger under oppfølging	Antall verger som er fratatt oppdrag
1 367	2 260	8	23

Fratakelse av vergeoppdrag (fra kapittel 7.3.4.1.3 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal i årsrapporten rapportere på hvor mange verger som er fratatt sitt oppdrag i 2020 som en konsekvens av funn i regnskapskontrollen.

Fylkesmannen skal også rapportere på antall verger som har blitt fratatt vergeoppdrag i løpet av 2020 på bakgrunn av andre tilsyn og en kort redegjøre for årsaker til fratakelsene.

Totalt 51 verger er fratatt vergeoppdrag i 2020. Fratakelsen er et resultat av det generelle tilsynet på så vel vergeregnskap, bekymringsmeldinger, klager, vergemålstelefonen m.v.

I 2020 har vi politianmeldt totalt 8 verger på grunnlag av mistanke om økonomiske misligheter.

Spesielle forhold som ble påpekt i tildelingsbrev 2019Oppdrag 3.2.2.1.6

«Fylkesmannen skal i løpet av første tertial 2019 ha laget et system for planlagte og hendelsesbaserte tilsyn. Systemet skal dokumenteres».

I årsrapporten for 2019 rapporterte vi at oppdrag 3.3.2.1.6 i tildelingsbrevet ikke er slutført. Fylkesmannen i Trøndelag har jobbet mye med dette i 2020. Nedenfor ligger rutiner for planlagt tilsyn og rutine for hendelsesbasert tilsyn.

Skriftlige rutiner for hvordan følge opp bekymringsmeldinger utenfra og bekymringer på grunnlag av kontakt med vergen fra Fylkesmannen

1. Grunnlag for aktivitet – Når skal det opprettes aktivitet

Dersom det på grunnlag Fylkesmannens eget arbeid som eksempelvis ved oppnevning av verge eller i kontakt med vergen gjennom kontakt i løpet av vergemålet er grunnlag for å anta at det er behov for nærmere undersøkelse av vergens utførelse av oppdraget skal denne rutinen benyttes.

Alle henvendelser/bekymringer som kan gi fylkesmannen grunn til å føre tilsyn med en verge skal registreres og behandles i hver sin tilsynsaktivitet enten på vergehavernivå eller på vergenivå. Dette gjelder selv om en umiddelbar vurdering av henvendelsen tilsier at den ikke blir fulgt opp gjennom nærmere undersøkelser. Det skal likevel ikke opprette nye tilsynsaktiviteter når samme melder henvender seg om samme/liknende forhold som behandles i en eksisterende aktivitet. Henvendelsen bør likevel dokumenteres i X-notat på saksid, dersom det kommer spesifikt på en sak.

2. Definisjoner

Bekymringsmelding: Enhver ytring som i sitt innhold gir uttrykk for misnøye med vergens håndtering av vergeoppdraget

Tilsynsansvarlig: En person utpekt som tilsynsansvarlig. Tilsynsansvarlig fordeler tilsynsaktiviteter og holder oversikt over tilsynsaktiviteter, antall bekymringsmeldinger o.l. Tilsynsansvarlig eller den han/hun utpeker, er godkjenner for tilsynsaktivitetene.

3. Registrering og fordeling av aktivitet

Kommer det bekymringsmelding pr telefon eller annen måte, skal bekymringen registeres som aktiviteten «tilsyn med verge knyttet til sak» dersom det

gjelder en spesiell sak.

Følgende skal registerets i aktiviteten «behandlingsfanen»:

Velg: Melding fra eksternt

Velg hvilken instans meldingen er kommet fra

Dersom aktuelt - velg hvilken verge det gjelder

I notatfeltet føres nærmere info om kontaktdata til melder, dato for samtale mv.

Gjelder henvendelsen vergen og ikke er knyttet til utførelsen av et oppdrag spesielt, skal aktiviteten «tilsyn med verge generelt» benyttes.

Er det grunn for å opprette aktivitet som følge av erfaringer Fylkesmannen selv har gjort med vergen, skal det opprettes aktivitet på samme måte, likevel slik at det krysses av for egenkontroll i «behandlingsfanen».

Aktiviteten omfordes til tilsynsansvarlig som avgjør hvem den skal omfordes til. Saksbehandler som mottar aktiviteten avgjør nærmere hvordan henvendelsen skal følges opp.

Tilsynsansvarlig er også ansvarlig for oppfølging av at aktiviteten blir ferdigstilt. Aktiviteten sendes for tilsynsansvarlig.

4. Vurdering av tiltak - saksbehandling

4.1 Innhenting av opplysninger

a) Samtale med samtaler med verger, vergehaver, pårørende, helsepersonell og andre.

Intervjuobjektet bør innkalles/varsles i god tid slik at vedkommende får tid til å forberede seg. Innkallingen bør angi kort hva samtalen skal gå ut på.

Samtalen må dokumenteres. Bruk gjerne samtaleskjema.

b) Innhenting av skriftlig redegjørelse fra vergen

Fylkesmannen kan be vergen redegjøre skriftlig for bestemte forhold knyttet til vergemålet og sin praksis.

4.2 Konklusjon

Konklusjonen etter informasjonsinnhenting føres i aktiviteten, se nedenfor pkt 4.

4. Resultat

Resultatvalg (i godkjenningssfanen)

· Ingen funn

Brukes når fylkesmannen har gjennomgått og utredet saken og ikke funnet brudd på regelverket eller forhold det er grunn til å bemerke eller følge opp.

· Observasjoner

Brukes der det foreligger forbedringspunkter som ikke er direkte brudd på lov, forskrift, vedtak eller forsvarlig praksis, men som fylkesmannen finner grunn til å bemerke eller følge opp med tiltak.

Avvik

Brukes der det foreligger brudd på lov, forskrift eller vedtak. Avvik skal følges opp med tiltak for at vergeoppdraget skal bli gjennomført i tråd med forsvarlig praksis.

Avsluttet etter innledende undersøkelser

Brukes når fylkesmannen har gjort enkle undersøkelser, som en telefonsamtale med vergen, melder eller andre, men ikke finner grunn til å gjøre videre utredninger.

Avsluttet uten tilsynssak

Brukes når fylkesmannen ikke finner grunn til å gjøre undersøkelser. Dette kan typisk gjelde for henvendelser som beror på feil forståelse av regelverket. For eksempel at en påstått klanderverdig handling eller unnlatelse fra vergen, faktisk er i tråd med vergens plikter.

5. Oppfølging

Dersom valgt resultat er «Observasjoner» eller «Avvik», skal saksbehandler krysse av i sjekklisten under med tiltak for oppfølging. Vær oppmerksom på at det i denne sammenhengen manuelt må opprettes aktiviteter for oppfølging av planlagte tiltak. Hvis det for eksempel er aktuelt å frata vergen oppdraget, må saksbehandler opprette en «Endre sak-aktivitet».

- 1.opplæring
- 2.vurdere å frata oppdrag
- 3.veiledning og bistand
- 4.vurdering av oppnevning til nye oppdrag
- 5.politianmeldelse
- 6.endring av omfang og mandat

Når tilsynssaken avsluttes, uavhengig av resultatet, lages det en oppsummering av alt som er lagret i aktiviteten i et PDF-dokument. Oppsummeringen lagres på saken, og saksbehandler kan via siden «Tilsyn» på vergeprofilen finne dokumentet.

Rutine: Tilsyn: Regelmessige kontrollaktiviteter

Regelmessig tilsyn

Et regelmessig tilsyn skiller seg fra risikobaserte tilsyn ved at det regelmessige tilsynet planlegges på forhånd og baserer seg på et tilfeldig utvalg.

Formål

Fylkesmannen skal føre tilsyn med om vergen ivaretar interessene til vergehaver i henhold til lov, forskrift og vedtak. Formål med tilsyn er å bidra til nødvendige forbedringer i vergemålet dersom praksis ikke er i samsvar med kravene.

Gjennomføring/metode:

1.Tema for tilsynet bestemmes.

Begrenselse til å gjelde nærmere undersøkelser innen 1-3 av følgende områder:

- Godtgjøring
- Verges plikt til å høre vergehaver
- Verges tilgjengelighet for vergehaver, herunder involvering og informasjon til vergehaver
- Kontostruktur
- Verges forvaltning
- Bruk av kapital
- Verges forhold til mandatet/fullmakten

2. Det foretas et tilfeldig uttrekk av 20 verger innenfor vergekategoriene alminnelige verger, nærstående verger og faste verger. Det bestemmes for hvert tilsyn om uttrekket skal være innenfor en eller flere av kategoriene av verger. Det opprettes tilsynsaktivitet i VERA på vergeprofilene.

3. Innhenting av informasjon/undersøkelser:

Det gjennomføres en strukturert samtale med verge, knyttet enten mot konkrete vergeoppdrag (ved få oppdrag) eller generelt mot vergeoppdragene (ved mange oppdrag). Kan gjennomføres ved fysisk oppmøte, per telefon eller digitalt. Spørsmålene utarbeides på forhånd og må utformes slik at de er egnet til å gi god informasjon om det vi ønsker å undersøke.

Det gjennomføres strukturerte samtaler med vergehavere, pårørende, og helsepersonell ved et tilfeldig utvalg av inntil tre av vergens vergeoppdrag. Kan gjennomføres ved fysisk oppmøte, per telefon eller digitalt. Spørsmålene utarbeides på forhånd og må utformes slik at de er egnet til å gi god informasjon om det vi ønsker å undersøke.

Det gjøres en gjennomgang av dokumenter i sakene til de tilfeldig utvalgte vergeoppdragene til vergen relatert det/de utvalgte tema for tilsynet.

Det gjennomføres en eventuell oppfølgingsamtale med verge dersom det er nødvendig som følge av det som kommer frem gjennom samtaler med verge, vergehavere, pårørende og helsepersonell, samt ved gjennomgangen av aktuelle dokumenter.

4. Utarbeidelse av tilsynsrapport og konklusjon.

Herunder gi verge mulighet for kontradiksjon.

5. Følge opp konklusjon av tilsynet (avhengig av konklusjonen).

Dersom konklusjon er fratakelse av vergeoppdrag fordel til oppnevningsteam, dersom konklusjon er opplæring/veiledning i hvordan følge opp godtgjøring, fordel til godtgjøringsteam osv.

6. Ferdigstill tilsynsaktivitet.

Fremdriftsplan:

Tema for årets tilsyn bestemmes 15/1

Uttrekk av verger 15/1

Brev til verger om tilsyn 20/1

Innhenting informasjon/undersøkelser 20/2

Oppfølgingssamtaler med verger 3/3

Tilsynsrapport/konklusjon 20/3

Følge opp konklusjon og ferdigstill aktivitet 31/3

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapportløsningen rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Fylkesmannen skal også rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og på antall restanser. Hva gjelder de innvilgede sakene, skal rapporteringen gi en oversikt over forekomsten av økonomisk dispensasjon, samt totale advokatutgifter og evt. andre utgifter som er innvilget i aktuelle periode, fordelt på saksområde. Av rapporteringen skal det videre fremgå hvorvidt det er gitt avslag som følge av økonomisk overskridelse eller av andre grunner i henhold til skjema over rettshjelpsstatistikk fra Statens sivilrettsforvaltning.

Fylkesmannen skal rapportere på forbruk for året samt forventet forbruk på kap. 470, post 01 for påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes. Fylkesmannen skal umiddelbart informere SRF dersom det er andre vesentlige risikoer eller avvik på området.

Fylkesmannen i Trøndelag mottok 916 søknader om fri rettshjelp i 2020. 726 saker gjaldt advokaters egeninnvilgelse av fritt rettsråd. Vi innvilget selv 140 rettsråd og 4 fri sakførsel. Det ble ikke gitt økonomisk dispensasjon i noen saker. 144 søknader ble avslått (126 fritt rettsråd og 18 fri sakførsel). Saksbehandlingstiden ligger i gjennomsnitt rundt 2 mndr. Total utbetaling på kap.post 047001 i 2020 var på drøyt 6,3 millioner. Utbetaling i kontrollkomisjonssaker var 1,3 millioner i 2020. Det vises for øvrig til detaljert rapportering sendt SRF 11.02.2021.

Retts hjelp

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkomne søknader	916	904	12
Innvilgede søknader	870	866	4
Avslåtte søknader	144	126	18

Fylkesmannen skal rapportere på forventet forbruk... (fra kapittel 7.3.4.2.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på forventet forbruk på kap. 470, post 01 inneværende og påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes.

Forbruket for perioden 01.01.2020 – 31.12.2020 var på kr 6 368 112 (eks mva), hvorav ble kr 1 291 746 utbetalt i saker for Kontrollkomisjonen for psykisk helsevern i 2020.

På bakgrunn av forbruket for 2018 og 2019 regulert for prisvekst på 3 %, samt noe ekstra utgifter til bl.a. særskilt rettshjelpstilbud i NAV-saker, anslås forbruket for 2021 på kr 6 800 000, og for 2022 på kr 7 000 000

Rapportering på resultater på brukerundersøkelsen (fra kapittel 7.3.4.2.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapporten kort redegjøre for resultatene i brukerundersøkelsen blant brukerne av rettshjelpsordningen, jf. oppdrag 3.3.1.4.2 i supplerende tildelingsbrev 1.

Fylkesmannen i Trøndelag har lagt inn i alle sine vedtak i perioden 01.09.20 til 31.12.20, lenke til brukarundersøkinga til Statens sivilrettsforvaltning. Vi har registrert at det er gitt respons fra 1 advokat på dette.

Status øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene (fra kapittel 7.3.4.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for status på gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene.

Det er ikke gjennomført øvelse i tradisjonell forstand med kommunene i 2020 men håndteringen av Covid-19 har vist at krisehåndteringsevnen i kommunene er tilfredsstillende, tildels særdeles tilfredsstillende.

Kompetanseheving om totalforsvaret i kommunene (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal kort redegjøre for tiltak som er gjennomført for å heve kompetansen i kommunene.

Totalforsvar og sivil-militært samarbeid var i tillegg til Covid-19 håndteringen tema på årets kommunesamling.

FylkesROS (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)

Rapportere på

Redegjør for status på fylkesROS og tilhørende oppfølgingsplan

FylkesROS for Trøndelag ble revidert i 2019. Oppfølgingsplanen ble tilfredsstillende fulgt opp inntil pandemien kom i 2020 og vi må erkjenne at denne ikke har vært prioritert siste år.

Status scenario fylkesROS (fra kapittel 7.3.4.6 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for status av scenario sikkerhetspolitisk krise/krig i fylkesROS.

I samarbeid med Ørland, Stjørdal og Trondheim kommuner ble det utarbeidet en gradert ROS analyse som ble lagt frem for kommunene og de viktigste aktørene i Totalforsvaret den 28. februar 2020. Den ugraderte utgaven av denne ble presentert på fjorårets kommunesamling som del av Totalforsvarstemaet på samlingen.

Regionale tiltak gjennomført i arbeidet med forebygging og beredskap (fra kapittel 7.3.4.7 i TB)

Rapportere på

Hvilke tiltak vurderer embetet har vært viktigst for å ivareta fylkesmannens ansvar for samordning i arbeidet med forebygging og beredskap?

Fremlegging av gradert ROS og håndteringen av Covid-19 har vært de tiltak som har vært viktigst for det forebyggende og beredskapsmessige arbeidet innen dette området. Covid-19 har medført etablering av kriseorganisasjoner på regionalt og lokalt nivå, forebyggende tiltak for å hindre smitte og belastninger på samfunnskritiske funksjoner. Videre bevisstgjøring av robusthet og redundans i de grunnleggende funksjonene, rapportering og samvirkekonferanser i Fylkesberedskapsrådet og møter med kommunene i både sektor og samordningskanaler.

Gevinstrealisering: helhetlig og systematisk tilnærming i oppfølging av kommuner (fra kapittel 7.3.4.8 i TB)

Rapportere på

Rapportering på tiltak i gevinstrealiseringsplanen: Redegjør kort for status på arbeidet med å tilrettelegge for enhetlig og systematisk tilnærming til samfunnsikkerhets- og beredskapsarbeidet i oppfølging av kommunene.

Samarbeidet mellom embetene før sammenslåingen med felles fylkesROS, felles beredskapsmøter mm. gjorde at overgangen gikk veldig bra. Nytt embete har styrket beredskapsarbeidet på en god måte med flere medarbeidere, redundans i arbeidsfordelingen og et bedre beredskapsfaglig kompetansemiljø.

Gevinstrealisering: styrke samordningsrollen innen samfunnsikkerhetsarbeidet (fra kapittel 7.3.4.9 i TB)

Rapportere på

Rapportering på tiltak i gevinstrealiseringsplanen: Redegjør kort for status på arbeidet med å tilrettelegge for felles tilnærming og systematisk oppfølging av regionale aktører.

Samarbeidet på regionalt nivå mot samarbeidspartnere kan betraktes som meget bra. Stort sett har vi felles grenser med de viktigste regionale etater og det er god dialog på flere møtearenaer mellom Fylkesmannen og de øvrige beredskapsaktørene i fylket. Sammenslåingen har medført at vi har flere aktører med i Fylkesberedskapsrådet men håndteringen av korunasituasjonen med hyppige møter har vist at dette er hensiktsmessig og fleksibelt.

Gevinstrealiseringsplanen: Tilsyn (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)**Rapportere på**

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på hvilke tiltak som er gjort for å øke kvaliteten og sikre lik praksis på tvers av embetene og hvilke grep som er tatt for å øke tilsynsaktiviteten

Klima- og miljøavdelingen har sendt en redegjørelse til Miljødirektoratet som omhandler ulik praksis mellom embetene ved sammenslåing. Målet med arbeidet er å sikre større grad av lik praksis mellom fylker. Tilsynsaktiviteten er pga. korona ikke økt i 2020.

Gevinstrealiseringsplanen: Veiledning av kommunene (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)**Rapportere på**

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på hvilke tiltak som er innført for å bedre veiledningen av kommunene og hvilke resultater tiltakene har ført til.

Det har vært arbeidet med veiledning av kommunene mht. dispensasjonssaker etter plan- og bygningsloven. Helt konkret dreier det seg om en skriftlig veileder om hvilke saker som skal sendes til Fylkesmannen til uttalelse, og hvilke vurderinger og grunnlag som skal finnes i hver sak. Veiledning til kommunene på klima- og miljøområdet er også gitt gjennom en stor kommunesamling/konferanse, samt webinarer om utvalgte tema. I vårt embete har det vært brukt en del ressurser på å veilede kommunene innenfor motorferdsel i utmark. Dette skjer gjennom et eget prosjekt som ble påbegynt i 2020.

Fremmede organismer (fra kapittel 7.3.5.3 i TB)**Rapportere på**

Status på gjennomførte tiltak mot fremmede organismer (referanse i tildelingsbrevet: 3.1.4.1.4).

I en del av prosjektene så er rapporteringen god og vi kan ha en god formening om måloppnåelse. I andre prosjekter er rapporteringen dårligere. Vi har prøvd å innskjerpe rapporteringskrav overfor kommunene de siste årene for å bedre dette, men det er fremdeles en vei å gå her. Vi etterspør en nasjonal metodikk for rapportering slik at resultater for bekjemping av de ulike artene kan måles innad i fylket men også sammenlignes på tvers av fylker.

Vi har en del gode resultater og statistikk både på bekjemping av lupiner og slireknearter. Vi mener at tiltak mot fremmede arter må prioriteres ut i fra en helhetlig kunnskap om artene, de skadene de gjør på naturen og bekjempingsmetoder. Vi mener at NINAs rapport eller Menon economics rapport ikke tar innover seg all kunnskap som finnes om dette, og dermed har noen konklusjoner som ikke blir helt riktige og som derfor heller ikke etter vår mening bør følges slavisk.

Fremmede organismer

Beskrivelse av tiltak (som meldt inn i ESS)	Oppfølging av kriteriesett	Art/artsgruppe	Type tiltak	Vurdering av gjennomført tiltak	Sum
tiltak mot fremmede treslag i trøndelag 2020		sitkagran	Bekjempelse	tiltak er ikke gjennomført da det ikke ble innvilget midler	0
Tiltak mot fremmede planter i trøndelag i 2020	ganske bra	planter med svært høy og høy risiko	Bekjempelse	vellykket	1 070 000
Tiltak mot fremmede planter i trøndelag i 2020			Annet		420 000
Gjedde og elvemusling Sagelva	God	Gjedde	Annet	Delfinansiering av undersøkelse i forkant av bekjempelse	12 000
Kartlegging signalkreps Hessjøen og Murusjøen	Ikke utført, ikke innvilget	signalkreps	Kartlegging	Ikke utført, ikke innvilget	0
Signalkreps i Skittenholvatnet Hemne	God	Signalkreps	Kartlegging	Rapport mottatt	42 000
Ørekyte i Øvre Fora - Forellhogna NP	God	Ørekyte	Bekjempelse	Fiskesperre bygd og behandlet med rotenon sommer 2020	420 000
Abbor i Stavsjøen - Malvik	God	Abbor	Bekjempelse	Behandlet sommer 2020	200 000
Canadarøye i Rørtjøna Snåsa	Ganske bra, ikke innvilget	Kanadarøye	Kartlegging	Har ikke brukt eDNA, men fulgt opp andre tiltak.	35 000
Gjedde i Ertstjøna - Sagelva - Malvik	Ikke utført, ikke innvilget	Gjedde	Bekjempelse	Ikke utført	0
Gjedde i Solemtjøna Trondheim	Ikke utført	Gjedde	Kartlegging	Ikke prioritert	0
Gjedde Stordamvatnet Storvatnet Melhus	Ikke utført	Gjedde	Kartlegging	Ikke prioritert	0
Gjedde på Fosen	Noe, ikke innvilget	Gjedde	Kartlegging	Påbegynt eDNA-utsjekk av elvemusling	0
Oppfølging av Homla i etterkant av laksedød	Ligger ikke i ESS	Gjedde	Kartlegging	Ble hovedsaklig utført i 2019, ompostering av utgifter til 2020 (131 000 fra tildeling 2020, resten interne midler)	213 000
					2 412 000

Truede arter (fra kapittel 7.3.5.4 i TB)

Rapportere på

Status på gjennomførte tiltak for å ta vare på eller innhente kunnskap om truede arter og naturtyper (referanse i VØI: 5.1.5.11).

Det er vanskelig å sikre at nødvendige tiltak for trua arter og naturtyper blir gjennomført. Kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt. Ifølge artskart er det registrert 602 truede arter i Trøndelag. Det er svært lite ressurser hos Statsforvalteren eller andre til å innhente ny kunnskap om truede arter i fylket. Eksempelvis for å kunne vite hvor de truede artene forekommer i fylket. Statsforvalteren innhenter kunnskap om noen få utvalgte truede arter (under 5 % av de truede artene i fylket). Det genereres for øvrig en del kunnskap om truede arters forekomst fra frivillige organisasjoner oa.

Handlingsplaner, for de få arter og naturtyper hvor det er tilgjengelig, legges til grunn. Øvrig tilgjengelig kunnskap har blitt lagt til grunn der det er tilgjengelig for best mulig å kunne gjennomføre tiltak for trua arter og naturtyper.

Statsforvalteren oppdaterer fortløpende ny kunnskap i relevante databaser. Det utarbeides i liten grad nye kunnskapsgrunnlag.

Statsforvalteren informerer og veileder om truede arter og naturtyper innenfor den rammen vi har mulighet for.

Statsforvalteren administrerer sensitive artsdatabase, og har i overkant av 100 brukere i Trøndelag. Basen gir fortsatt for lite forvaltningsrelevant informasjon. Brukerne får ikke det de har behov for. Statsforvalteren informerer og veileder om retningslinjene og basen innenfor den rammen vi har mulighet for.

Truede arter og naturtyper

Art/naturtype	Ref. nr.	Type tiltak	Omfang av tiltaket	Navn på område	Utdyping og vurdering av gjennomført tiltak	Sum
elvesandjeger/stor elvebreddekkopp	20S0840C	1. Telling og av elvesandjeger og stor elvebreddekkopp langs Gaula Resultater fra arbeidet som er gjort med elvesandjeger de siste årene indikerer at larvene varierer sitt levevis og ikke opprettholder fangsthull gjennom hele sesongen. For å forbedre datagrunnlaget på å beskrive denne dynamikken skal arten telles 3 ganger i løpet av sesongen langs Gaula. 1. telling skal gjennomføres litt etter flom (ca. sist på juni, tidlig juli), en runde i første halvdel av august og en runde sist i august eller tidlig i september. Undersøkelsene som er gjort siste årene viser at stor elvebreddekkopp har enkelthull fra våren og utover sommeren, men i september skjer det en dramatisk økning i antall hull på alle lokaliteter i Trøndelag. Stor elvebreddekkopp skal derfor kartlegges i august til september på ca. halvparten av lokalitetene. 2. Bestandsøkende tiltak Det skal settes ut larver og/eller voksne på lokaliteter med svake bestander, og hvor individene tas fra de sterkeste bestandene ved Gaula, Storrørningen og Kregnesøra. 3. Kartlegge stor elvebreddekkopp i Verdalselva og Stjørdalselva og Orkla 4. Kartlegging av elvesandjeger i Altaelva 5. Kartlegging i Folla etter tiltak 6. Overvåking av bestander av elvesandjeger i Glomma 7. Alle funn skal fortløpende legges inn i artskart			vellykket	200 000
elvesandjeger/stor elvebreddekkopp		lønn				46 500

elvedandjeger/stor elvebreddekerkopp		overhead				62 000
Administrativ kostnadsdekning/Overhead	5.1.5.11	Administrativ kostnadsdekning/Overhead	Administrativ kostnadsdekning/Overhead	Trøndelag	Administrativ kostnadsdekning/Overhead	374 000
Intern oppfølging av handlingsplaner for arter	5.1.5.11	Intern oppfølging av handlingsplaner for arter	Intern oppfølging av handlingsplaner for arter	Fylkesmannen i Trøndelag	Intern oppfølging av handlingsplaner	452 500
Hubro	20S52B7B	Kartlegging og overvåking	Relativt stort.	Trøndelag	Midler fra FMNO. Norsk ornitologisk forening og Universitetet Nord har gjennomført overvåking og kartlegging etter hekkeplasser for hubro. Det er benyttet lytteutstyr som settes ut, samt undersøkelser i terrenget. Resultatene er etablert i Rovbase. Krevende å innhente gode data, men god måloppnåelse.	120 000
Jaktfalk	20SFB6FF	Kartlegging og overvåking	Stor arbeid.	Trøndelag	Samarbeid med Statens naturopsyn, Norsk institutt for naturforskning, Norsk ornitologisk forening, og mange fjellstyrer og privatpersoner. Undersøkt ca 80 kjente hekkeplasser, samt gjennomført søk etter nye. God måloppnåelse. All informasjon er etablert i Rovbase.	155 000
Svartkurle	20SC413B	Kartlegging og overvåking.	Ganske omfattende. Seks kommuner.	Trøndelag og Innlandet	Det er gjennomført telling av blomstrende individer på de fleste kjente voksesteder i Trøndelag og Innlandet. Deter stor variasjon fra år til år i antall blomstrende individer på den enkelte lokalitet. Det er derfor nødvendig å overvåke i flere år for å få kunnskap om populasjonens størrelse. Det er gjort undersøkelser både i kulturmark og i fjellet. Resultatene er etablert i artsobservasjoner. God måloppnåelse.	110 000
Slåttemark og kystlynghei	5.1.5.11	Kartlegging og skjøtselsplaner	Ganske omfattende.	Trøndelag	Anskaffelser - Kartlegging av utvalgte naturtyper. Totalt ble det naturtypekartlagt ca. 10,5 km ² av trøndersk natur. Utarbeiding eller revisjon av skjøtselsplaner. Totalt ble det utarbeidet/revidert skjøtselsplaner for 23 lokaliteter med slåttemark og kystlynghei.	723 450
Slåttemark og kystlynghei	5.1.5.11	Administrativ kostnadsdekning			Administrativ kostnadsdekning ifbm. oppfølging av handlingsplan.	394 473
Kystlynghei	5.1.5.11	Uttak av sitkagran	Omfattende arbeid på kort kort.	Ørland og Frøya kommuner	Uttak av sitkagran i to kommuner. Tiltakene har gitt gode resultater og har god lokal forankring.	382 077
Kystlynghei	5.1.5.11	Administrativ kostnadsdekning			Administrativ kostnadsdekning ifbm. uttak av sitkagran i Ørland og Frøya kommuner.	100 000
Elvemusling	20S32D7C	Kartlegging, inventering, oppgradering av databaser, informasjon/ veiledning	30 vassdrag er undersøkt med Miljø-DNA for å lete etter nye forekomster. Positive utslag på prøvene i 11 av disse. 35 elver har hatt visuelle søk/observasjoner/kartlegginger. 4 nye lokaliteter er påvist gjennom dette. Elvemuslingbasen er oppgradert slik at den er mer brukervennlig og en veileder for flytting av elvemusling er påbegynt i henhold til handlingsplan.	7 fylker (Rogaland, Finnmark og Troms, Nordland, Agder, Vestland, Møre og Romsdal og Trøndelag) plus nasjonalt overbyggende arbeid	Alle prosjektene som ble igangsatt er gjennomført som planlagt. Noen små justeringer ble gjort i løpet av året, f.eks. bytte av lokalitet. Samarbeid med masterstudent er gjennomført i Rogaland. Det er fortsatt behov for å sjekke ut historiske lokaliteter, kartlegging/inventering og overvåking av eksisterende lokaliteter. Veiledning av kommuner, fullføring av flytte-veilederen og oppdatering av elvemuslingbasen bør også prioriteres. På grunn av at tildelte midler var mindre enn summen av behovet hos de ulike fylkene kunne ikke alt realiseres. Til tross for dette var det relativt god måloppnåelse.	458 500

Trøndertorvmose	20SB74CA	Overvåking og kartlegging	Seks kommuner i Trøndelag (Namsos, Overhalla, Høylandet, Grong, Snåsa og Steinkjer)	Trøndelag	Videreføre overvåkingen av trøndertorvmose i tråd med handlingsplan, samt kartlegge nye områder for om mulig påvise nye lokaliteter. To nye lokaliteter ble registrert i Steinkjer kommune i 2019. Meget god måloppnåelse	104 000
Phryganophilus ruficollis	20SB74CA	Overvåking og kartlegging	Tre kommuner (Melhus, Midtre Gauldal og Grong)	Trøndelag	Overvåking av enkeltlokaliteter for billearten Phryganophilus ruficollis for å fastslå status for arten på noen av de kjente forekomstene, samt foreta nykartlegging av arten på lokaliteter med egnet habitat. God måloppnåelse.	110 500
Taigabendellav	20SB74CA	Overvåking og kartlegging	Åtte kommuner (Selbu, Tydal, Meråker, Verdal, Røyrvik, Namsos, Snåsa og Lierne)	Trøndelag	Det er noen år siden status for en del av de viktigste lokalitetene for taigabendellav har blitt systematisk gjennomgått. Ønsker å sjekke ut status for noen av disse lokalitetene, samt starte nykartlegging i områder med egnet habitat. God måloppnåelse	104 000
Elfenbenslav	20SB74CA	Overvåking og kartlegging	To kommuner (Melhus og Tydal)	Trøndelag	I følge artskart på www.artsdatabanken.no har Trøndelag de nordligste forekomstene av elfenbenslav Heterodermia speciosa i Norge, med registreringer i Tydal og Melhus kommuner. Ønsker å få sjekket ut status på de to kjente lokalitetene, samt starte nykartlegging i lokaliteter med egnet habitat. Meget god måloppnåelse.	97 500
						3 994 500

Deponier og finansiell sikkerhet (fra kapittel 7.3.5.5 i TB)

Rapportere på

Deponier og finansiell sikkerhet: Rapportere på status med arbeidet med kravstilling om finansiell sikkerhet i tillatelsene (referanse i tildelingsbrevet: 3.14.4.11).

Alle deponi har finansiell sikkerhet, men Fylkesmannen har ikke gått igjennom og sjekket om alle tilfredsstillere kravene.

Deponi og PFAS (fra kapittel 7.3.5.6 i TB)

Rapportere på

Deponi og PFAS: Rapportere på status med arbeidet med reviderte tillatelser for deponier som trenger det (referanse i tildelingsbrevet: 3.1.4.4.9).

Vi har et deponi som har en forholdsvis ny tillatelse til å ta imot PFAS.

Skjønnsmidler (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)

Rapportere på

Omtale av prosess med kommunene i tildelingen av skjønnsmidler for 2021.

I forbindelse med at Trøndelag ble samlet til ett fylke i 2018, hadde vi sammen med kommunene og KS en helhetlig gjennomgang av prinsipper og innretning for fordelingen av skjønnsmidlene i fylket. Selv om prinsippene og innretningen i hovedsak er videreført, er det på bakgrunn av egne erfaringer, presiseringer fra KMD og innspill fra kommunene, foretatt noen justeringer. Disse går fram av våre lokale retningslinjer, som revideres årlig, og som sammen med øvrig informasjon om skjønnsmidlene legges ut på våre hjemmesider.

På bakgrunn av innspill fra kommunene selv, gjennom KS sitt kommunedirektørutvalg, fylkeskommunen, egen organisasjon og øvrig regional stat, sammenstilles et forslag til særskilte prioriteringer for kommende års tildeling. Forslaget konsulteres med kommunene gjennom KS sitt kommunedirektørutvalg og direkte med kommunene samlet på fylkesvise konferanser. Dette omfatter både særskilte og utgiftskrevende forhold og prosjektmidler.

Spesifikk omtale av arbeid med omstilling (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)**Rapportere på**

Spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene. Kort om fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i ISORD, og formidling av resultatene.

Omtale av virkninger og resultater av prosjektene.

Trøndelag ble tildelt 110 mill. kr av den fylkesvise skjønnsrammen til kommunene for 2020. Av dette ble 29,01 mill. kr gitt som støtte til fornyings- og innovasjonsprosjekter i regi av enkeltstående kommuner eller i grupper av kommuner. Av de 51 prosjektsøknadene vi mottok innen fristen 1. juni 2019, ble 33 tildelt midler.

Uttysning av midlene ble annonsert både i brev og i vår tilskuddskalender på våre nettsider. Samtlige av embetets avdelinger var involvert i vurderingen av søknadene, hvor blant annet innovasjonsverdi, relevans, prosjektkvalitet og overføringsverdi ble vektlagt. Endelig tildeling ble publisert i felles brev til kommunene og på vår nettside.

I og med at vi har satt rapporteringsfristen for 2020-midlene til 1. juni 2021, har vi ikke mottatt endelig rapportering for prosjektene. Vi vil likevel spesielt trekke fram noen prosjekter som vi har vurdert til å ha særlig høy innovasjonsverdi og som potensielt kan få stor overføringsverdi til andre kommuner:

- Det pågår et samarbeidsprosjekt for videreutvikling av sosiale tjenester der Stjørdal kommune er søker, men der en rekke kommuner er med. Det overordnede målet i prosjektet er å arbeide med brukere som har store utfordringer og behov for oppfølging. Forskere fra institutt for sosialt arbeid (ISA) ved Norges Teknisk- naturvitenskapelige universitet (NTNU) er også tilknyttet prosjektet.
- Bylaboratorium i Innherredsbyene i kommunene Levanger, Verdal og Steinkjer er et treårig prosjekt som har fått skjønnsmidler over flere år. Prosjektet handler om å utvikle, bygge kunnskap om og implementere Bylaboratorim som permanent metode i kommunens plan- og utviklingsarbeid.
- DigiBarnvern, Trondheim kommune. Prosjektet DigiBarnvern jobber for å øke kvaliteten i det kommunale barnevernet i Norge, og er inndelt i flere underprosjekter. Skjønnsmidler er brukt til å støtte utvikling av ny IT-løsning for kommunalt barnvern.

I 2018 ble etablert et partnerskap mellom Trøndelag fylkeskommune, KS og Fylkesmannen som har til oppgave å samordne innsats og strategi knyttet til forskning, utvikling og innovasjon i offentlig sektor i Trøndelag. I regi av dette partnerskapet, arrangerte vi to nettverksmøter/erfaringsamlinger i 2020. Ett av formålene med disse møtene/samlingene er å legge til rette for erfaringsdeling mellom kommuner, i tillegg til at det er et treffpunkt for å knytte kontakter. Flere prosjekter som har fått skjønnsmidler har har delt erfaringer på disse samlingene/møtene. På høsten tillot smittesituasjonen at vi kunne gjennomføre en dagssamling. Kommunene delte her sine erfaringer om hvordan de jobber for å få opp gode kommunale prosjekter og hvordan de involverer politisk nivå i innovasjonsarbeid. Programmet inneholdt også en samtale om bærekraftperspektivet og innovasjonsarbeid.

For å møte utfordringer som er gjennomgående for flere av kommunene i fylket, tildeler vi skjønnsmidler for å stimulere til fornyingsarbeid gjennom fellesløft for fylket. Dette kan bl.a. omfatte en styrking av den regionale implementeringen av nasjonale føringer og satsningsområder, slik at det oppnås et bedre resultat gjennom å løfte kommunene samlet enn kommunene hver for seg.

Tiltakene blir iverksatt på bakgrunn av innspill fra kommunene, KS og regional stat. For 2020 ente prosessen opp med en videreføring av hovedsatsningsområdene fra 2018-2019:

- Utsatte barn og unge 0-24
- Innovasjon gjennom digitalisering

For fellesløftet *Utsatte barn og unge 0-24* er det tildelt midler til enkeltprosjekter i kommunene for å stimulere til fornyingsarbeid som bygger opp under målsettingene for satsingen. Målene er knyttet til bedre skolemåltid, barn og unges medvirkning, forebygging av vold og overgrep samt bedre tverrfaglig samhandling.

Støtte til innføringen av Helseplattformen er sentralt i fellesløftet *Innovasjon gjennom digitalisering*. Gjennom Helseplattformen er Midt-Norge regional utprøvsarena for det nasjonale målbildet "Én innbygger - én journal". Programmet skal anskaffe og innføre ny, felles pasientjournal (PAS/EPJ) ved sykehus og kommuner i hele Midt-Norge. Helseplattformen eies av Helse Midt-Norge RHF og Trondheim kommune, men alle kommuner i Midt-Norge er med i programmet.

DiguTrøndelag...

Totalt ble det fordelt 18,9 mill. kr til de 2 hovedsatsningene, hvor tildelingen knyttet til innføringen av Helseplattformen utgjorde hovedtyngden.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av fylkesmannen, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

Vi mottok 7 saker om lovlighetskontroll. 4 vedtak ble opprettholdt og 3 vedtak ble kjent ulovlig. Vi fattet i tillegg 1 vedtak om ulovlighet på eget initiativ.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	4	3	7
På eget initiativ	0	1	1

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.3.2 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmennene skal gi en kortfattet omtale av hvilke særlige kommunalrettslige tema de veileder kommunene om, og om eventuelle kommunalrettslige saker som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet i embetet.

Vi har hatt løpende veiledning knyttet til kommunalrettslige tema som bl.a. habilitet, møteoffentlighet, fjernmøter, sammensetning av folkevalgte organer og reglene omkring ulike interkommunale samarbeid. Praktiseringen av ulike kommunalrettslige tema knyttet til pandemien samt reglene knyttet til interkommunale politiske råd og reglene om lovlighetskontroller har hatt mye oppmerksomhet i embete.

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.3.3 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmennene skal, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en kort omtale av omfanget av interkommunalt samarbeid i fylket, i hvilke former kommunene samarbeider, og hvilke tjenester det samarbeides om.

Fylkesmannen har i 2020 tatt initiativ til en oppdatering av tidligere kartlegginger av interkommunalt samarbeid i Trøndelag i lys av bl.a. fylkessammenslåing, kommunereform og endret regelverk for interkommunalt samarbeid. Vi ser det som viktig å følge med i hvordan interkommunalt samarbeid utvikler seg i fylket og hvordan det formaliserte samarbeidet påvirker kompetanse og fagmiljøer.

Det er NIVI-analyse som har foretatt kartleggingen og resultatet viser at det til sammen er nesten 300 formelle samarbeidsordninger i fylket. Antallet samarbeidsordninger har gått ned med netto rundt 60 ordninger noe som skyldes gjennomført kommunesammenslåinger, oppgaveendringer og endringer i finansieringsordninger for interkommunale samarbeid. Resultater fra kartleggingen skal brukes i Statsforvalterens arbeid med kommunebilder og som grunnlag for kommunedialog. En systematisk kartlegging vil også ha nytteverdi for diskusjoner om utfordringsbildet og kommunenes løpende arbeid med omstillinger..

Det er stor variasjon i tjenestestruktur og fagmiljøstørrelse. I Trøndelag fins det i dag 19 IKT-tjenester, 21 kommunale lønningskontor, 24 regnskapskontor, 32 planadministrasjoner, 34 landbrukskontorer, 15 legevakter, 21 kommuneoverleger, 19 barnevernstjenester, 22 PP-tjenester, 7 renovasjonsselskaper, og 22 brannvesen. Det interkommunale samarbeidet og 10 nye kommuner gir viktig bidrag til faglig bærekraft, men det finnes fortsatt mange viktige oppgaver som løses av små kommuner uten formalisert samarbeid.

I Trøndelag er det ved utgangen av året 6 interkommunale politiske råd. Dagens organisering innebærer at 8 av kommunene er dobbelmedlemmer i 2 interkommunale politiske råd. Fylkesmannen er i tett dialog med daglige ledere av regionrådene og det avholdes tre møter pr år.

Fylkesmennene skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmennene skal i årsrapporten oppgi hvor mange klager på avslag om begjæringer om innsyn de har behandlet, jf. offentleglova § 32 og forvaltningsloven § 28 annet ledd, samt hvor mange tilfeller klager har fått helt eller delvis medhold i klager etter offentleglova § 32.

Vi behandlet 30 klager på avslag om begjæring på innsyn. Av disse klagen ga vi 14 klager helt eller delvis medhold.

Fylkesmannsembeter som samordner statlig innsigelse (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på fylkesmannens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog.

I 2020 er det samordnet statlige innsigelser til 33 kommunale planer. Antall innsigelser fra statlige etater fordeler seg slik: Statens vegvesen med 13 innsigelser, Norges vassdrags og energidirektorat 20 innsigelser, Bane NOR 19 innsigelser, Mattilsynet og Avinor med 2 innsigelser hver og Forsvarsbygg med 1 innsigelse. Ingen av innsigelsene som er fremmet av andre statlige etater er løst før oversendelse til kommunen. Det er ikke foretatt avskjæring 2020 av andre statlige etater.

Statsforvalteren har i 2020 fremmet 167 innsigelser til 94 kommunale planer. Fra Statsforvalteren og andre statlige etater er det fremmet innsigelse til i alt 110 kommunale planer.

I 2020 er det gjennomført 11 meklinger som utgjør 3,9% av planer mottatt på høring. Dette innebærer at de aller fleste innsigelsene løses i planprosessen.

Samordning av statlige innsigelser

Etat	1. Antall planer der andre statlige etater har oversendt innsigelse til fylkesmannen	2. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er løst før de er fremmet for kommunen	3. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er avskåret av fylkesmannen	4. Antall planer med innsigelse fra fylkesmannen og andre statlige etater fremmet for kommunen
Antall planer totalt	110	0	0	110
Fylkesmannen	94	0	0	94
Avinor	1	0	0	1
Biskopene	0	0	0	0
Direktoratet for mineralforvaltning	0	0	0	0
Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	0	0	0	0
Fiskeridirektoratet	0	0	0	0
Forsvarsbygg	1	0	0	1
BaneNor	9	0	0	9
Kystverket	0	0	0	0
Luftfartsilsynet	0	0	0	0
Mattilsynet	2	0	0	2
NVE	15	0	0	15
Oljedirektoratet	0	0	0	0
Politiet	0	0	0	0
Riksantikvaren				
Statens vegvesen	4	0	0	4
Statsbygg	0	0	0	0

Statsforvalteren har ikke oversikt over om og hvor mange innsigelser Riksantikvaren har fremmet

Fra og med 01.01.2017... (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)

Rapportere på

Fra og med 01.01.2017 rapporterer alle embedetene byggesaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for fylkesmennene.

- Av årsrapporten for 2020 skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten for 2020 skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten for 2020 skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten for 2020 skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Vi har behandlet 303 byggesaker i 2020, og av disse er 85% behandlet innen fristen på 12 uker. Vi har hatt en gjennomsnittlig behandlingstid på byggesakene på til sammen 56 dager. 44 saker ble ikke avgjort innen fristen på 12 uker. Gjennomsnittlig overskridelse i disse sakene var 34 dager. I 80 av sakene ble klager gitt medhold helt eller delvis.

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
303	80	44	34	3	2	0

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.7.1 i TB)

Rapportere på

Fra og med 01.01.2017 skal alle embetene rapportere plansaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for fylkesmennene.

- Av årsrapporten for 2020 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

Vi har behandlet 60 klagesaker på reguleringsplan i 2020. Gjennomsnittlig behandlingstid har vært 50 dager. 6 saker har vært behandlet etter 12-ukers fristen. I overkant av 95 % av sakene er behandlet innen fristen på 12-uker. Det ble gitt medhold i 6 av sakene.

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	60
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	50
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	6
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	6

Det skal rapporteres om lærlinger... (fra kapittel 7.3.6.8.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall lærlinger i 2020. Det skal også framgå innenfor hvilke fag.

Vi hadde i 2019 dialog med OK Stat og FMFA om evt samarbeid om lærling. FMFA tok inn lærling innenfor IKT Servicefag ved kontoret i Trondheim i 2020. En gjennomgang av kompetansemålene i læreplanen gjorde det ikke naturlig å samarbeide om lærlingen.

2020 har vært preget av nedbemanning og omstilling innenfor våre kontorarbeidsplasser, noe som ikke har gjort det mulig hverken økonomisk eller praktisk å ta inn lærling.

Rapportering på fellesføring 2019 (fra kapittel 7.3.6.9.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal i årsrapporten redegjøre for hvordan rekrutteringsarbeidet har vært innrettet for å nå 5 %- målet og de øvrige målene for inkluderingsdugnaden, jf. Rundskriv H-3/18.

Andelen søkere som fyller kriteriene utgjør 2% av søkermassen ved utlysning av stillinger i 2020.

Utlysningstekster for ledige stillinger er endret i løpet av året til å tydeligere oppfordre søkere med innvandrerbakgrunn, funksjonsnedsettelse og hull i CV til å søke ledige stillinger i embetet. Ansettelsesprosedyren i embetet er endret og målsettinger i inkluderingsdugnaden er tydeliggjort gjennom dette. Det er tillegg informert om inkluderingsdugnaden på ledermøter og understreket ansvaret for dette ved rekruttering. Det er ikke rekruttert personer med hull i CV til fast stilling gjennom 2020. Selv om det er tilsatt 2 personer midlertidig som kan sies å fylle kriteriene, har embetet ikke nådd 5% målet.

Fellesføring 2019 - motvirke arbeidslivskriminalitet (fra kapittel 7.3.6.10.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal i årsrapporten redegjøre for resultater fra oppfølging av inngåtte kontrakter og hvordan virksomhetenes anskaffelser er innrettet for å gjennomføre dette hensynet, jf. rundskriv H-8/17.

Vi følger statens regelverk for innkjøp, og vi har oppdaterte innkjøpsrutiner.

Der vi har volum på innkjøp har vi rammeavtaler som er inngått i fellesskap med andre offentlige innkjøpere der hensynet om å motvirke arbeidslivskriminalitet er ivarettatt. Vi benytter Statens Innkjøpssenter sine rammeavtaler når dette er mulig. Der Statens Innkjøpssenter enda ikke har avtaler har vi en innkjøpsavtale med Trøndelag Fylkeskommune.

Vi har ikke inngått mange nye kontrakter i 2020. FMFA skal ivareta alle kjøp over 1,3 millioner kroner. Vi rådfører oss også med de ved større kjøp under terskelverdien. I 2020 gjaldt dette bl.a. avlevering arkiv der vi fikk god bistand.

Gevinstrealisering på planområdet (fra kapittel 7.3.6.11.1 i TB)

Rapportere på

Embetene skal gi en kort, årlig samlet vurdering og rapportering i årsrapporten på egen ressursbruk knyttet til arbeid med og medvirkning i planprosesser (som formidling, høringsuttalelser, dialog og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser). I tilknytning til rapporteringen på ressursbruk skal det også gis en vurdering av kvaliteten på arbeidet.

Etter sammenslåingen av embetene har planområdet fått ytterligere fokus. Det er foretatt noe spesialisering blant annet ved at dedikerte saksbehandlere har ansvar for byvekstkommunene eller for ulike tema som samferdsel. Alle avdelinger har egne planressurser som bidrar inn i planbehandlingen ved embetet. Totalt 6 avdelinger ved embetet medvirker i alle fasene ved planprosesser. Kvaliteten på arbeidet vurderes å være god, men det er fortsatt ett forbedringspotensiale knyttet til klart språk.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid...(2) (fra kapittel 7.3.7.4 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

Fylkesmannen har i 2020 gitt informasjon og veiledet kommunene om universell utforming gjennom planuttalelser. Med utgangspunkt i veileder til Byggeteknisk forskrift TEK 17, veilederen om Nasjonale og vesentlige interesser på folkehelseområdet og Ståttlige planretningslinjer har vi vurdert hvordan universell utforming har blitt ivarettatt. Vi har minnet kommunene på behovet for å ivareta universell utforming i tidlig dialog rundt oppstartvarsel og ved behov gjentatt dette når saken har kommet på høring. I de tilfeller vi ser at universell utforming ikke er tilstrekkelig hensyntatt har vi gitt både faglige råd og benyttet innsigelse.

Gjennom en tverretattlig arbeidsgruppe bestående av Fylkesmann, Fylkeskommune, Husbanken, KS og NAV Hjelpemiddelsentral samarbeider vi om å fremme universell utforming i Trøndelag under mottoet «Trøndelag for alle». Gruppen er fra 2021 beriket med brukerrepresentanter fra fylkets elderåd og rådet for likestilling av mennesker med nedsatt funksjonsevne. Vi hadde plan om å gjennomføre dialogmøter med kommunene regionvis i 2020 der formålet var opplæring og inspirasjon på både universell utforming og hvordan man samtidig kan jobbe for å fremme et mer aldersvennlig samfunn jfr målene for eldreformen «Leve hele livet». På grunn av pandemien ble dialogmøtene utsatt og vi vil nå gjennomføre dette i form av en serie webinarer i 2021.

Vi vurderer det som en god strategi å jobbe parallelt med å sette universell utforming på dagsorden gjennom planuttalelser og drive opplæring av kommunale planleggere, brukerråd, ledere med flere på tvers av sektorer. Det er et langsiktig arbeid som vi må fortsette med da det tar tid å få innarbeidet bevissthet, gode holdninger og rutiner i den kommunale planlegging.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling... (fra kapittel 7.3.7.5 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling knyttet til ulike diskrimineringsgrunnlag i aktuell lovgivning.

Vi har i 2020 drevet veiledningsarbeid når det gjelder forståelsen av kommunelovens bestemmelser om krav til kjønnsbalanse i politiske organer. Temaet har også vært anført i sammenheng med lovlighetskontroller på nyvalg og suppleringsvalg på medlemmer i ulike organer.

Emne har også hatt stor oppmerksomhet i anledning sammensetningen av representantskapet i interkommunale politiske råd.

Rapportering saksbehandlingstid i skolemiljø saker (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid i håndhevings sakene per 31.12. Dere skal kun rapportere på saker som gjelder brutt/ikke brutt aktivitetsplikt.

I 2020 har vi hatt en gjennomsnittlig saksbehandlingstid i håndhevings sakene på 53 dager.

Vi hadde til sammenligning 90 dagers gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2019. Dette innebærer at vi nærmest halverte saksbehandlingstiden vår i 2020. Det kan være mange årsaker til denne forskjellen, blant annet disse faktorene:

- Vi hadde 30 færre saker i håndhevingsordningen i 2020 enn i 2019. Covid -19 og nedstengte skoler, bidro til færre nye meldinger.
- Vi innførte en fast saksbehandler 2 i alle vedtak fra februar 2020, noe som bidro til effektivisering innad i skolemiljøteamet.
- Vi er per i dag 11 saksbehandlere som jobber (blant annet) med skolemiljø saker.

Dette gjør at vi nå har et solid team med samlet kompetanse, som etter hvert har fått bred erfaring i behandlingen av slike saker.

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal beskrive de vurderingene som var avgjørende for valg av:

- a) tilsynstema
- b) omfang
- c) skriftlig eller stedlig tilsyn
- d) tilsynsobjekt

På barnehageområdet er det i 2020 gjort følgende vurderinger:

- a) tilsynstema - på bakgrunn av en helhetlig ROS-vurdering ble tilsyn med regelverket om polititattest og meldeplikt til barnevernet prioritert i 2020. Hovedårsaken til denne prioriteringen var den pågående pandemisituasjonen og konsekvensen regleverksbrudd på disse områdene kan ha for barn.
- b) omfang - Etter utbruddet av COVID-19 med redusert utadrettet virksomhet, hensynet til utfordringene kommunen stod i og en risiko- og sårbarhetsanalyse i ble det gjennomført 2 tilsyn høsten 2020.
- c) skriftlig eller stedlig tilsyn - begge tilsynene som ble gjennomført i 2020 var stedlige tilsyn
- b) tilsynsobjekt - tilsynsobjektene ble valgt ut på bakgrunn av den helhetlige ROS-vurderingen der både kvantitative og kvalitative data vurderes. I utvelgelsen er det også hensyntatt at det er kommuner som er i en sammenslåingsprosess, regional samordning av tilsynsaktiviteten og hensiktsmessig virkemiddelbruk.

På opplæringsområdet er vårt eget ROS-arbeide grunnlag for valg av tilsynstema og tilsynsobjekt. Inn i ROS-arbeidet ligger både statistiske data og vår kunnskap om kommunene ut fra veiledning, klagesaksbehandling og saker fra håndhevingsordningen. I tillegg tar vi med oss bekymringsmeldinger fra sektor som grunnlag for våre valg. Vi prioriterer alltid innenfor de ulike virkemidlene vi har, slik at tilsyn gir effekt. Vi lager en risiko- og sårbarhetsvurdering basert på mange ulike indikatorer. Indikatorene som brukes i ROS-analysen hentes fra Skoleporten, Statistikkportalen, GSI, KOSTRA, rapporteringsportalen og ulike interne dokumenter som brukes i sektorovervåking. De ulike indikatorer sammenstilles og vektet. Det er viktig å nevne at statistiske data hentes for minst tre år. Alle indikatorne sammenlignes med nasjonalt gjennomsnittet og tildeles risikopoeng. Kommunene med flest risikopoeng vurderes i forhold til de ulike virkemidler: tilsyn, veiledning, dialog, etc.

Vi er av den oppfatning at tilsyn kan bidra til økt regelverksforståelse- og etterlevelse, og at vi prioriterer dette virkemidlet i de sammenhengene hvor vi vurderer dette som det mest egnede virkemidlet for å oppnå nettopp dette.

Av tilsynstema hadde vi planlagt tilsyn på tidlig innsats, skolemiljø, skolebasert vurdering, spesialundervisning, fagopplæringen og gratisprinsippet. Av de 16 planlagte tilsynene, er kun 7 gjennomført. Covid-19- situasjonen satte en stopper for gjennomføring av flere tilsyn. Det ble stadig flytting av tidspunkt for gjennomføring av stedlige samlinger/tilsyn, samt at sektor hadde utførende arbeidssituasjoner. Vi valgte å forholde oss til Utdanningsdirektorets sine innspill om at vi burde vurdere kommunene sin kapasitet til å gjennomføre tilsyn. Flere tilsyn ble derfor satt på vent og viste seg å være vanskelig å gjennomføre. Tema for de 7 tilsynene som ble gjennomført var: gratisprinsippet, skolemiljø og tidlig innsats

Vi har valgt temaet tidlig innsats for ett av tilsynene som ble gjennomført fordi:

Læringsutfordringer som oppstår tidlig, får utvikle seg og forsterke seg. Dersom ikke hjelpen blir satt inn tidlig i opplæringsløpet, øker forskjellene i læringsutbytte utover i løpet. At skoler ikke setter inn intensiv opplæring på 1.-4. trinn utgjør en stor risiko. Skoler med en stor andel av elever på mestringsnivå 1 på nasjonale prøver er en indikasjon på at det ikke er jobbet godt med den tidlige innsatsen. Dette har vi sammenholdt med annen informasjon vi har om skoler og skoleeiere når vi har valgt ut skoler. Temaet er ikke egnet for skriftlig tilsyn. Informasjonen om etterlevelse av tidlig innsats får vi i stor grad gjennom intervju.

Vi har valgt temaet skolemiljø for to tilsyn fordi:

Regelverket om skolemiljø (9A) er ikke godt nok innarbeidet i sektor ennå. Vi anser at tilsyn med dette området bidrar til økt regelverksforståelse. Et trygt og godt skolemiljø er svært viktig for den enkelte eleven sin utvikling, mulighet for læring og kan bidra til å unngå utenforskap. Tilsynsobjekt er her valgt ut fra resultater på elevundersøkelsen og antall skolemiljø saker og alvorlighetsgraden av disse. Vurderingene har også vært påvirket av i hvilken grad vi ser at skole/kommune har dratt lærdom av enkeltsaker i håndhevingsordningen.

Reglene for skolemiljø innebærer at skolen må foreta flere skjønsmessige vurderinger i hver konkrete sak. En kombinasjon av skriftlig og muntlig informasjon vil derfor gi det beste bilde av hvordan den reelle praksisen, herunder kompetansen og regelverksforståelsen, på skolemiljøområdet er i den enkelte kommunen/skolen. Videre har man ved stedlig tilsyn mulighet til å høre elevene om deres opplevelse av skolens praksis.

Vi har erfart at skolen og skoleeier sier at de har lært av tilsynet, og de har startet et arbeid både på skolenivå og på kommune- og fylkesnivå.

Vi har valgt temaet gratisprinsippet for fire tilsyn fordi:

Et grunnprinsipp i norsk skole, er å utjevne forskjeller og gi elevene likeverdige muligheter. En konsekvens av dette er at skolen skal være gratis. Vi får jevnlig henvendelser fra foresatte forståelsen om dette regelverket. Det har vært en økende tendens gjennom Covid-19-perioden at gratisprinsippet utfordres.

Med dette som grunnlag har vi gjennomført spørreundersøkelse i 4 kommuner for å få innsikt i tilstanden. Det ble så åpnet tilsyn med to kommuner hvor regelverket ikke ble fulgt.

Oppfølging av restrisiko (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for hvordan de følger opp avdekket risiko som ikke er fulgt opp med tilsyn.

På barnehageområdet har vi etablert et helhetlig ROS-system. Gjennom tjenestebarmometeret, observasjonsskjema, BASIL analyser, klagesaker, henvendelser, saker i media og møter med sektor vurderer vi hensiktsmessige verktøy. Vi gjennomfører mye veiledning med kommunene som barnehagemyndighet. Både gjennom å svare ut henvendelser, i møter med kommunene og egeninitierte veiledningsteama som for eksempel § 19 g. I 2020 har vi hatt flere henvendelser der vi vurderer å åpne tilsyn i særlige tilfeller. Vi har tett oppfølging med disse kommunene. Vi har gjennomført jevnlig møter med barnehagemyndighetene. I disse møtene har hovedfokuset vært på pandemisituasjonen, men det har også gitt oss mulighet til å løfte andre områder der vi ser behov for veiledning. Det er i 2020 gjennomført kommunebesøk i 6 kommuner og utarbeidet kommunebilder i forbindelse med besøket.

Fylkesmannen utarbeider årlig en "barometervurdering" av kommunene, der vi ser på tilstanden på området bosetting, integrering og kvalifisering basert på statistikk fra kommunesidene til imdi.no. Vi har valgt ut syv indikatorer som samlet sett gir et bilde av innvandrerbefolkningens levekår i kommunene og mulighets- og utfordringsbildet knyttet til disse levekårene.

Basert på den årlige barometervurderingen utarbeider vi "kommunebilder" i forbindelse med Fylkesmannens besøk av enkeltkommuner. På denne måten blir kommunene gjort oppmerksom på mulighet- og utfordringsbildet knyttet til innvandring i egen kommune.

Videre har Fylkesmannen i 2020 avsluttet sine nasjonale tilsyn med temaet "individuell plan" etter introduksjonsloven. Vi skal sammenfatte både utfordringer vi har sett og gode grep vi er kjent med i kommunene og presentere dette innenfor rammen av vår veiledning i 2021.

På opplæring er vår kunnskap om kommunene gjennom risiko- og sårbarhetsvurdering, utarbeidelse av tjenestebarmometer og kommunebilder, sektorovervåking og oppfølging av enkeltsaker også grunnlag for annen oppfølging enn tilsyn. Vi bruker de muligheter vi har til veiledning, dialogmøter med sektor, ber om redegjørelser, deltar på kommunebesøk og ber om møter med enkeltkommuner når vi ser det som hensiktsmessig. Vi ser at vi har en stor etterspørsel etter veiledning knyttet til håndhevingsordningen. Vi er av den oppfatning at vi gjennom god veiledning når foresatte tar kontakt og også ved å veilede skoler i denne sammenhengen, bidrar til at barn og unge får et trygt og godt skolemiljø uten at det nødvendigvis meldes sak til Fylkesmannen. I 2020 har vi utvidet vår dialog med sektor og gjennomført rundt 20 møter med Covid-19 som hovedtema, men hvor også andre områder kan få plass i møtene. I koronaperioden har vi løftet høyt behovet for at barn og unge skal ha lavest mulig tiltaksbyrde. Det å være tilgjengelige for drøfting og veiledning i denne sammenhengen, anser vi at har bidratt til å redusere risiko for alle barn og unge, men spesielt for utsatte barn og unge i vårt fylke.

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

På barnehageområdet har vi hatt en nedgang i antall klagesaker i 2020. Det er viktig å være oppmerksom om dette vedvarer, samtidig har vi mot slutten av året og ved inngangen av året mottatt flere klager på tilskudd til private barnehager og spesialpedagogisk hjelp. I 2020 har vi gjennomført regionvis veiledning om tilrettelegging etter bhl. § 19 g.

På opplæringsområdet har vi en nedgang i klagesaker i forhold til 2019. Dette skyldes at vi har kun en klage grunnet sentralt gitt skriftlig eksamen. Når vi ser bort fra klager på sentralt gitt eksamen, har vi en økning av klager i forhold til 2019. Vi har noen færre klager på standpunkt, men lagt flere på skoleskyss. Det er også en økning i antall klager på skoleplassering.

Samlet sett har vi en nedgang i antall klager som ikke får medhold i forhold til 2019. For klager på skoleskyss er det derimot en prosentvis økning i antall klager som ikke får medhold i forhold til 2019, men for klager på standpunkt, spesialundervisning og skoleplassering er trenden motsatt.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 10	0				
Barnehageloven § 16	0				
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	2	2	0	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 4	0				
Barnehageloven § 16 a	0				
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0				
Barnehageloven § 19 e	2	1	0	1	0
Barnehageloven § 19 g	2	1	0	0	1
Barnehageloven § 19 h	0				
	6	4	0	1	1

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	3	0	0	2	1
Inntak, § 3-1	1	0	1	0	0
Spesialundervisning, § 3-6	5	4	1	0	0
	9	4	2	2	1

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Inntak, § 3-1	1	0	1	0	0
	1	0	1	0	0

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	80	0	19	61	0
Særskilt språkopplæring, § 2-8	4	1	0	3	0
Bortvisning, § 2-10	3	1	0	2	0
Grunnskoleopplæring for voksne, § 4A-1	2	0	1	1	0
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	1	1	0	0	0
Spesialundervisning, § 5-1	11	0	0	11	0
Skysst, § 7-1	60	12	43	4	1
Skoleplassering, § 8-1	19	0	9	10	0
Sum	180	15	72	92	1

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Reitt til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	4	0	3	1	0
Sentralt gitt skriftlig eksamen	1	0	1	0	0
	5	0	4	1	0

Kompetansetiltak på fagopplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for hvilke kompetansetiltak dere har gjennomført på fagopplæringsområdet, og hva dere har gjort for å øke regelverksetterlevelsen i sektor.

Det er utarbeidet en plan/årshjul med tanke på å sikre høyest mulig kompetanse innen alle områdene knyttet til videregående. Dette er avgjørende for å sikre tilstrekkelig kompetanse internt, og at sektor får god veiledning knyttet til regelverket.

Vi har jobbet systematisk for å få oversikt over regelverk og tilhørende tolkninger. Det er gjennomført regelmessige møter, minst en gang pr. mnd. Dette for å oppdatere hverandre i forhold til regelverk, rapporter, tall/statistikk, og saker som er behandlet knyttet til videregående. Vi har deltatt på webinar og kurs. Ved behov for regelverksavklaringer, har vi kontaktet Utdanningsdirektoratet. Gjennom saker og henvendelser vi mottar fra sektor, veileder vi knyttet til regelverket.

Trøndelag fylkeskommune sin seksjon for fagopplæring har presentert hvordan de jobber og følger opp elever som tar yrkesfagsløpet. Her har regelverk også blitt drøftet.

Fylkesmannen varslet 2020 tilsyn knyttet til lærekandidatene, og ser dette også som et ledd i kompetansehevingen i teamet, og bidrar til regelverketterlevelse i sektor.

Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.6 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre kort for status på arbeidet med kompetanseutvikling for barnehager og skoler i fylket, herunder vurdere hvordan samarbeidsforum sikrer systemer for at tiltakene møter lokale behov og gjennomføres i partnerskap med UH. Fylkesmannen skal også rapportere i egne tabeller på deltakelse i kompetansetiltak i regional ordning for barnehage og desentralisert ordning for skole.

Fylkesmannen skal gi sin vurdering av hvordan kompetansemodellen på sikt kan bidra til å utjevne kvalitetsforskjeller mellom barnehager og skoler.

SKOLE:

Status på arbeidet er kort og godt at vi er på rett vei.

Samarbeidsforum er en ny struktur i Trøndelag, som i resten av landet – og som alle strukturer må den få tid til å sette seg. Fylkesmannens siste innlegg på vårt årlige Dekom-seminar hadde tittelen: «Gud i himmelen strategier er flyktig stoff». Vårt budskap den gang var at vi må bruke tid for at strukturene kan understøtte intensjonene om reelt eierskap i utviklingsarbeid, kollektiv læring – og fokus på elevens trivsel, faglige og sosiale utvikling. Det er ikke nok at statlig politikk treffer, om den ikke støttes opp over lengre tid.

Staten har et klart uttrykt mål om at kompetansemodellen, på sikt, skal bidra til å utjevne kvalitetsforskjeller mellom skoler. Fylkesmannen vil understreke Statens egen formulering «på sikt». Vår største utfordring knyttet til kompetanseutvikling, med det for øye, er mismatchen mellom statlige kvalitetssystemer og sektors kompetanse og kapasitet til å nyttiggjøre seg disse. Vi mener dette ikke kan løses med den kommunale strukturen som finnes i dag. Løsningen på dette ligger i samarbeid mellom kommuner, og i samarbeid mellom samarbeidende kommuner og UH. Kunnskap om eget ståsted må pares med kjennskap til hvor man kan «lære det» man ikke kan. Partnerskapstanken og interkommunalt samarbeid er, per dato, eneste farbare vei for å ivareta de statlige mål.

For Fylkesmannen, som regional samordner av statlig politikk, er det krevende at lærerutdanningene i liten grad er pålagt å samarbeide for å understøtte statlig politikk. Lærerutdanningens styringsdokumenter og interne strukturer, gjør det vanskelig å gi den felles kraft statlige aktører må ha, for å møte statlige mål. Vi opplever at lærerutdanningene/enkeltpersoner snakker direkte mot nasjonal politikk, og at det generelt er liten kjennskap til statlige satsninger og forventninger som ikke ligger i egne styringsdokumenter. Lærerutdanningene må forpliktes sterkere i ordningen. Strukturene i UH oppleves rigide. De synes godt rigget for å organisere kurs, videreutdanning og undervisning; de er mindre rigget for å være partnere gjennom alle fasene av skoleutvikling. Ett eksempel på dette er regelverket knyttet til moms, der det skilles mellom undervisning og veiledning.

BARNEHAGE:

Regional kompetanseutviklingsmodell med hovedvekt på kollektive barnehagebaserte kompetanseutviklings tiltak er for mange aktører en omlegging fra «top down» initierte tiltak til samordning av tiltak basert på barnehagers lokale behov «bottom up». Det å gå fra tradisjonen om at den ene kommunale eieren utarbeider kvalitetsplaner som politisk forankres, for så først i gjennomføringsfasen å invitere de private eierne inn. Til nå å skulle utarbeide lokale kompetanseplaner i samhandling med UH og alle barnehageeiere i kommunen. Gjør at mange kommuner som barnehagemyndighet må fornye strukturene som ivaretar en likeverdighet mellom både de private- og den kommunale barnehageeieren i samhandlingen hvor også UH inngår som en partner. Fylkesmannen erfarer at dette er en omstillingsprosess som har vært krevende for de aller fleste aktører. Kan hende har faktorer som kommunesammenslåing, innfrielse av pedagog- og bemanningsnorm samt pågående epidemi ført til mindre kapasitet for oppgaven.

På bakgrunn av samarbeidsforumets valgte innretning om at de ti regionale kompetansenettverkene på vegne av barnehageeierne ble tildelt alle midlene, erfarer vi at det har tatt for lang tid før netverket/barnehageeierne valgte UH å gå i partnerskap med. Samarbeidsforum var klar over at dette kunne hemme intensjonene i partnerskapet. I langsiktig kompetanseutviklingsplan har samarbeidsforum REKOM presisert at "Fylkesmannen har oppgaven å følge med på at prioriteringene bygger på analyser og kartlegginger, at barnehageeierne er delaktige i prosessene som foregår lokalt, samt at REKOM i Trøndelag er i tråd med intensjonene i de statlige føringene."

Det har opplevdes utfordrende for de ti kompetansenettverkene å få til de lokale prosessene. Noe kan sees i sammenheng med hvilke rådende strukturer og kulturer for læring og utvikling som råder i det enkelte geografiske området. Erfaring tilsier at det ikke er nok kunnskap om intensjonene i regional ordning, samt kapasitet til lokal koordinering og ledelse av samhandlingen mellom de ulike aktørene lokalt.

Noen av kompetansenettverkene har selv tatt kontakt med Fylkesmannen for bistand og støtte i arbeidet, noen vil klare seg selv, mens vi hos noen få har aktivt tatt kontakt for å etterspørre. Vi har deltatt både på stedlig og digitale møter i kompetansenettverkene. Gjerne i samarbeid med DMMH. Fylkesmannen har bidratt med informasjon om intensjonene i REKOM, som diskusjonspartner og som pådriver. Dette har vært en prioritert oppgave for oss da vi har sett at det har vært nødvendig å være en tydelig pådriver i samhandlingen mellom de mange ulike barnehageeierne og barnehagemyndighetene i kompetansenettverkene. Det har også vært nødvendig å skape forutsigbarhet for UH. DMMH har tatt et stort ansvar som UH for å ville utvikle likeverdige partnerskap mellom barnehageeiere og UH i kompetansenettverkene. De har initiert mange av møtene i kompetansenettverkene.

Som beskrevet har samarbeidsforum tillit til at Fylkesmannen følger opp når ting ikke går som forventet. Det initierte «prosjekt kompetansenettverk» ble utarbeidet av Fylkesmannen og begge UH for å støtte kompetansenettverkene om å nå målene som samarbeidsforum har satt i den langsiktige kompetanseutviklingsplanen. Vi erfarer at samarbeidet mellom FM og de to UH gjør at vi alle tre partene utvikler oss som aktører i samhandlingsprosessen.

Tross epidemi har UH vært løsningsorienterte til å finne løsninger for møter og veiledninger med de enkelte barnehagene. I alt har 128 kommunale- og 109 private barnehager startet prosesser med barnehagebasert kompetanseutvikling i partnerskap med UH. Dette utgjør 42% av embetets 569 barnehager.

Fylkesmannen erfarer at samskapningsprosessene som vi har lagt til rette for, har vært viktige for samarbeidsforum. Grunnverdiene som samarbeidsforumets langsiktig kompetanseutviklingsplan er forankret i, er blitt viktige for styringen av prosessene som nå er i gang i kompetansenettverkene. Vi må tåle å stå i at prosessene kan ta tid. Samtidig som vi må våge å la kompetansenettverkene utvikle sin form ut fra de lokale barnehageeierens behov. Viktig å støtte opp om og etterspørre arenaer som skaper lokalt engasjement for REKOM. Vi har tro på at dette kan være med på å utjevne kvaliteten i barnehagene. Vi erfarer allerede effekter med rolle- og ansvarsforståelse for pliktene som ligger til barnehageeiere og kommunen som barnehagemyndighet. I møtene og dialogene vi er i blir det naturlig for Fylkesmannen å ta perspektiver fra alle rollene vi innehar. Som iverksetter, samordner, informasjon og rettsikkerhet. Spesielt ser vi hvor effektivt det er å oversette barnehagelovens intensjoner, handlingsrom og plikter inn i en sammenheng med REKOM slik at alle forstår.

Kompetanseutvikling i skole - fordeling av midler til UH-institusjoner

Navn på UH som er tildelt midler på prosjekt 21000	Beløp tildelt (kr)	% av totalt beløp som FM er tildelt på prosjekt 62525
NTNU	2 500 000	14
Nord universitet	2 500 000	14
Totalt	5 000 000	28

Vi gjør oppmerksom på at dette er den direkte tildelingen til UH. Kompetansenettverkene inngår avtaler med UH selv, og dermed overføres en del av deres midler også til UH

Kompetanseutvikling i skole - fordeling av midler til skoleeiere

Skoleeiere	Antall skoleeiere som er tildelt midler på prosjekt 62525	Beløp tildelt (kr)	% av totalt beløp som FM er tildelt på prosjekt 62525
Kommuner	38	9 689 734	53
Fylkeskommuner	1	3 179 021	17
Friskoler			
Totalt	39	12 868 755	70

Friskolene inngår i de kommunale, og det fylkeskommunale nettverkene/nettverket. Det betyr at beløpene over også omfatter friskolene. Samarbeidsforum i Trøndelag tildeler også midler til felles tiltak. Dette omfatter blant annet DEKOM-seminaret for alle aktører i ordningen, etablering av fagformylingskorps og begynneropplæringsnettverk. Beløp for 2020 er her: 531 245,- (2,8 prosent av total tildeling)

Kompetanseutvikling i skole - deltakelse og gjennomføring

	Antall offentlige skoler	Antall private skoler	% av det totale antallet skoler som finnes i embetet
Hvor mange grunnskoler har gjennomført kompetansetiltak?	228	28	100 %
Hvor mange videregående skoler har gjennomført kompetansetiltak?	32	8	100 %
Totalt	260	36	

Prioriteringen skjer ikke i samarbeidsforum, men i kompetansenettverkene. Alle skoler er involvert i DEKOM, men det er ulikt omfang på tiltakene. Fagformylings/læreplanforståelse, begynneropplæring/tidlig innsats, programmering og digitale verktøy, inkludering, norsk som andrespråk, elevmedvirkning og eleven som subjekt, regning, lesing, skriving, engelsk, vurdering, dysleksivennlig skole, skolemiljø og psykisk helse, læringsledelse, relasjonell kapasitet, språk og teknologi, praktiske og estetiske tilnærminger til læring, livredning utendørs, lærerspesialistnettverk. Flere har dessuten satt innholdet i tiltakene inn i kontekster som knyttes til det prosessuelle arbeidet; eksempelvis det å utvikle lærende profesjonsfellesskap.

Kompetanseutvikling i barnehage - kompetansetiltak (hovedtildeling)

	Beløp tildelt FM (kr)	% av totalt beløp som FM er tildelt på prosjekt 21000
Barnehagebasert kompetansetiltak	14 174 000	83
Andre kompetansetiltak	2 950 000	17
Midler tildelt prosjekt 21000 i første supplerende tildelingsbrev (hovedtildeling)	17 124 000	100

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til UH-institusjoner

Navn på UH som er tildelt midler på prosjekt 21000	Beløp tildelt (kr)	% av beløp som er tildelt barnehagebasert kompetansetiltak
Nord universitet	562 605	4
Dronning Mauds Minne Høgskole	3 987 054	28
Totalt	4 549 659	32

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til barnehageeiere

Barnehageeiere	Antall barnehageeiere som er tildelt midler på prosjekt 21000	Beløp tildelt (kr)	% av beløp som er tildelt barnehagebasert kompetansetiltak
Kommunale eiere	38	4 812 171	34
Private eiere	232	4 812 170	34
Totalt	270	9 624 341	68

Midler til barnehagebasert kompetanseutvikling tildeles de 10 regionale kompetansenettverkene ut fra barnehageeierens årsverk. Av deres rapportering står 9 624 341 kr = 68 % av beløp til barnehagebasert kompetanseutvikling hos kompetansenettverkene. Pga kapasitet hos både UH og eiere har prosessene med analyse, kartlegging og samhandling mellom eiere og UH tatt tid og vært utfordrende kapasitetsmessig for begge aktørene. Mange starter reelt opp nå, og da vil nettverkene overføre midler til UH. I embetet har vi 38 kommunale barnehageeiere, og omlag 232 private barnehageeiere. I denne tabellen ville det vært lettere for oss å oppgi antall barnehager framfor barnehageeiere. Feks fremgår det i Basil at Læringsverkstedet fremgår som en eier av alle sine barnehager her i embetet. Mens andre kjeder som feks Gnist og Espira oppgir hver enkelt barnehage som egen eier.

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse og gjennomføring av barnehagebasert kompetansetiltak

Barnehagebasert kompetansetiltak	Antall kommunale barnehager	Antall private barnehager	% av barnehager i embetet
Hvor mange barnehager har totalt gjennomført barnehagebasert kompetansetiltak i 2020?	128	109	42 %
Hvor mange barnehager har gjennomført barnehagebasert kompetansetiltak knyttet til tema: Barnehagen som pedagogisk virksomhet?	89	72	28 %
Hvor mange barnehager har gjennomført barnehagebasert kompetansetiltak knyttet til tema: Kommunikasjon og språk?	3	3	1 %
Hvor mange barnehager har gjennomført barnehagebasert kompetansetiltak knyttet til tema: Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og dannelse?	25	20	8 %
Hvor mange barnehager har gjennomført barnehagebasert kompetansetiltak knyttet til tema: Barnehagens verdigrunnlag?	34	30	11 %

Noen (7%) av barnehagene har rapportert om deltagelse i flere tema.

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til andre kompetansetiltak

	Beløp tildelt (kr)	% av beløp som er tildelt andre kompetansetiltak
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget		
Kompetansehevningsstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere		
Barnehagefaglig grunnkompetanse		
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	2 950 000	100
Totalt	2 950 000	100

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse på andre kompetansetiltak

	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra private barnehager	Antall deltakere totalt
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget			0
Kompetansehevningsstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere			0
Barnehagefaglig grunnkompetanse			0
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	51	67	118
Totalt	51	67	118

Stimulere til utdanning av barnehagelærere for å oppfylle kravet om pedagognorm.

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.7 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal vurdere om tiltakene som er iverksatt i oppfølgingsordningen har bidratt til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

Det er vanskelig å gi en generell vurdering av om tiltakene som er iverksatt i oppfølgingsordningen har bidratt til bedret læringsmiljø og læringsutbytte da dette varierer svært mye fra kommune til kommune. En kommune beskriver ordningen som en gullkantet ordning der de har fått hjelp til å analysere egne data, gjennomføre målrettede tiltak som igjen har ført til bedre læringsmiljø og ikke minst økt læringsutbytte. Andre strever mer med å finne de riktige tiltakene. Her kan nevnes nasjonalt veilederkorps som noen har hatt stort utbytte av, mens andre mener de heller burde valgt *andre* tiltak.

Vi har vært opptatt av at kommunene må velge tiltak etter sine egne utfordringer og behov. I så måte vil den nye forfasen være til hjelp i å velge de riktige tiltakene når den nå går over lengre tid. Mange kommuner måtte i forrige runde velge tiltak uten å ha fått gjennomført en skikkelig analyse i forfasen.

Trøndelag har valgt en løsning med lokalt veilederlag bestående av dedikerte medarbeidere fra UH og andre med skolefaglig erfaring og kompetanse. Lauget er nå inne i forfasen med kommuner i uttrekk 2020 og har blitt godt mottatt og er en modell vi vil bygge videre på og videreutvikle framover. Et viktig formål med denne løsningen er at vi etablerer en kontakt på tvers/mellom de to universitetene i fylket, og vi ser da at ansatte utfyller og utfordrer hverandres kompetanse. Dette vurderer vi å være av stor betydning for sektor i Trøndelag.

Fylkesmannen har også vært tett på kommunene i ordningen og har bidratt både med faglige innlegg/innspill og støtte i prosessen. Med såpass mange kommuner i ordningen har dette krevd mye ressurser også fra oss, men vi mener det er en god investering.

Av tiltak som kommunene har jobbet med, kan vi nevne områder som ledelse, strukturer, grunnleggende ferdigheter og skolemiljø. Vi har pekt på viktigheten av at kommunene må jobbe for å se ting i sammenheng slik at tiltak innen oppfølgingsordningen ikke blir frittstående tiltak som ikke er en del av den samlede kompetanseutviklingen i en kommune. Vår erfaring er at kommunene har lyktes noe ulikt i dette.

Rapportering på forvaltning av tilskuddsordningene (fra kapittel 7.3.8.8 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en egenvurdering av hvordan embetet forvalter tilskuddsordningene i henhold til retningslinjene og gjeldende regelverk. Fylkesmannen skal redegjøre for eventuelle avvik i utføringen av forvaltningen og gi en omtale av iverksatte tiltak.

Fylkesmannen er veldig tilfreds med at retningslinjene for tilskudd på kap. 225 post 63 ble endret. De nye retningslinjene gjør det lettere å ivareta, revitalisere og sikre undervisningskompetanse i sørsamisk språk og kultur.

Kontrollmulighetene for tilskuddsordningen på kap. 225 post 64, tilskudd til opplæring for barn og unge som søker opphold i Norge, er for dårlige. Fylkesmannen kan ikke være sikker på at de elevene kommuner/fylkeskommune søker om tilskudd for, faktisk er i målgruppa. Utdanningsdirektoratet har tidligere overtatt tilskuddsforvaltningen for elever i grunnskolen, og Fylkesmannen foreslår at direktoratet også overtar tilskuddsforvaltningen for 16-18-åringene.

Rapporterings skjemaet i tertialrapporten, på kap. 231 post 70 svømming i barnehager, er ikke tilpasset nye retningslinjer. Det er flere svømmeklubber som organiserer svømmeopplæring i kommunene, f.eks. i Trondheim og Stjørdal. Derfor er det vanskelig å rapportere eksakte tall på hvor mange barn som hører til kommunale barnehager og hvor mange som hører til ikke-kommunale barnehager.

Tilskuddsordningene er forvaltet i henhold til gjeldende retningslinjer og regelverk, og tertialrapporter er levert innenfor de satte rapporteringsfristene.

Gevinstrealisering på barnehage- og grunnopplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.9 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstrealiseringsplanen skal fylkesmannen redegjøre for realiseringen av gevinst på oppgavene informasjon- og veiledning, klagesaksbehandling og tilsyn. Fylkesmannen skal i tillegg tabellrapportere på ressursbruk og kvalitet for nevnte oppgaver.

I 2020 har Oppvekst- og velferdsavdelingen gjennomført en omorganisering. Både hensynet til effektivisering, å kunne nyttiggjøre oss av den tverrfaglige kompetansen avdelingen har og tettere lederskap har vært viktig i prosessen. På seksjon barnehage og seksjon opplæring har vi blant annet opprettet en team-struktur på tvers av seksjonene som har ansvar for ulike oppdragsområder, for eksempel innen spesialpedagogikk og samisk. Vi erfarer at denne organiseringen bidrar til større grad av samordnet informasjon og veiledning samt bedre prioritering av de ulike innsatsområdene. Det har i 2020 vært jobbet med maler på ulike områder, for eksempel på det spesialpedagogiske området. Vi erfarer at gode maler både gir mer effektiv saksbehandling og at vedtakene har bedre kvalitet. Teamene har utviklet sitt tolkningsfelleskap innenfor de områdene det enkelte teamet jobber med, noe som bidrar til å kvalitetssikre arbeidet vårt. Dette får betydning både i arbeidet med informasjon og veiledning, samt klagesaksbehandling og tilsyn. Utvelgelsen av tilsynsobjekt og tilsynstema er i stor grad basert på en helhetlig ROS-vurderer. Dette erfarer vi gir mer treffsikre tilsyn og at vi i oppfølgingen av lovbrudd gjennom veiledning der det er aktuelt, får god effekt av tilsynet.

I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.8.10.1 i TB)

Rapportere på

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven) skal fylkesmannen rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Fylkesmannen behandlet i 2020 8 klager på enkeltvedtak innenfor introduksjonsordningen. Halvparten av klagen gjaldt § 5 (utvidelse av program), videre § 2 rett til program (2 klager), § 7 stans av program (1 klage) og § 10 fravær fra introduksjonsprogrammet (1 klage.) 1 klage ble oversendt kommunen til behandling, 2 klager ble avvist og i 5 av klagen ble kommunens vedtak stadfestet av Fylkesmannen.

På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.8.10.2 i TB)

Rapportere på

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (introduksjonsloven) skal Fylkesmannen oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

Fylkesmannen behandlet i 2020 4 klager på enkeltvedtak innenfor opplæring i norsk og samfunnskunnskap. 3 klager gjaldt introduksjonsloven § 17 Fritak fra opplæringen og 1 klage forskriften § 28 Annullering av prøve. 2 klager ble oversendt kommunen til behandling og i 2 av klagen ble kommunens vedtak stadfestet av Fylkesmannen.

Fylkesmannen skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.8.10.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gjennomføre statsborgerseremonier for alle nye statsborgere i fylket som har fylt 12 år, samt medvirke til at andelen av nye statsborgere som deltar på seremoniene øker.

Fylkesmannen skal i årsrapporten rapportere på antall statsborgerseremonier som er avholdt, totalt antall utsendte invitasjoner til nye norske statsborgere og totalt antall nye statsborgere som har deltatt i statsborgerseremoniene i fylket.

På grunn av koronapandemien ble det ikke arrangert seremonier i 2020. I stedet fikk alle de 949 nye registrerte statsborgere tilsendt en hilsen fra Fylkesmannen sammen med gaveboken «Velkommen som ny statsborger». Vi tar sikte på fysiske seremonier i 2021 dersom forholdene tillater det.

Fylkesmannen skal også rapportere på.... (fra kapittel 7.3.8.10.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal også rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av introduksjonsloven). I tillegg skal fylkesmannen rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. introduksjonsloven.

Antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere

1. halvår 2119 deltakere
2. halvår 1648 deltakere

Antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. introduksjonsloven.

1. halvår 203,413 årsverk
2. halvår 117,119 årsverk

Vi gjør oppmerksom på at dette også rapporteres til Kompetanse Norge.

Bosetting av nyankomne flyktninger (fra kapittel 7.3.8.10.5 i TB)

Rapportere på

Det vises til styringsparameter 3.3.3.2.1. Fylkesmannen skal kort redegjøre for samarbeid mellom stat, kommune og fylkeskommune om rask og treffsikker bosetting samt gi en vurdering av samarbeidet.

Fylkesmannen har jevnlig kontakt med kommunene i fylket gjennom to fagnettverk for hhv. flyktning- og innvandrertjenester og for de kommunale voksenopplæringene. Her formidler vi sentrale føringer og aktuell regelverksinformasjon. Vi har tilpasset denne aktiviteten til covid-19-restriksjonene i 2020 og tilbudt samlinger via Teams.

Videre har vi gjennom 2020 etablert et samarbeid med Trøndelag fylkeskommune, som også omfatter NAV Trøndelag og KS Trøndelag. I en "Samarbeidsgruppe for integrering i Trøndelag" utveksler vi informasjon om tiltak vi planlegger rettet mot kommunene. Vi drøfter også i hvilken grad og på hvilken måte vi kan samordne våre tiltak og eventuelt samarbeide om dem. Fylkesmannen har også gjennom dette samarbeidet formidlet sentrale føringer og informasjon om aktuelle endringer på regelverksområdet.

Fylkesmannen vurderer det slik at kommunenes innvandrere- og flyktningstjenester synes at det informasjons- og nettverksarbeidet vi driver, bidrar til å utvikle egen tjenesteproduksjon og sikrer at den er innenfor regelverket. Når det gjelder samarbeidet på fylkesnivå, er dette i en startfase, men vi opplever at alle parter opplever det som hensiktsmessig i møte med til dels sammensatte utfordringer, bl.a. at grupper innen innvandrerbefolkningen er mindre økonomisk selvstendig enn hovedbefolkningen. Også innføringen av ny integreringslov blir oppfattet som et naturlig samarbeidstema.

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

Rapportere på

- Antall årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene samlet per 31.12.2020, samt antall enheter/landbrukskontor i kommunene i embetet.
- Antall årsverk i landbruksavdelingen og antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindriftsforvaltning per 31.12.2020.
- Ressurser benyttet til planlegging og gjennomføring av kontrollplanen på landbruks- og reindriftsområdet.

Se tabell.

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos FM per 31.12.2020	32.0
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos FM per 31.12.2020	8.3
Antall årsverk brukt til kontroll hos FM i 2020 på landbruksområdet, jf. resultatmål pkt 3.3.1.2.1	3.0
Antall årsverk brukt til kontroll hos FM i 2020 på reindriftsområdet, jf. resultatmål pkt 3.3.1.2.2	0.1
Antall personer hos FM som har arbeidet med kontroll i 2020 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1	16.0
Antall personer hos FM som har arbeidet med kontroll i 2020 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.2	3.0
Antall enheter/landbrukskontor i fylket per 31.12.2020	35.0
Antall samlede årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene per 31.12.2020	90.0

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)

Rapportere på

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5.
- Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan.

36 av 38 kommuner har gjennomført kontinuerlig ajourhold, enten via SFKB eller gamle rutiner. Frøya og Midtre Gauldal har ikke levert kontinuerlig ajourhold i 2020.

Det er ikke utarbeidet fullstendig oversikt over antall kommuner som har skriftlige og oppdaterte rutiner. Rutiner etterspørres i forvaltningskontroller. Fullstendig oversikt innhentes i 2021.

Alle kommuner har hatt periodisk ajourhold eller har planlagt ajourhold i geodataplan.

Stort omfang av omløpsbilder vil medføre periodisk ajourhold i 23 kommuner de neste 3 årene.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Kommuner uten ajourføring/oppdatering	Antall kommuner som ikke har ajourført/oppdatert	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	5 %	2	38

Gi en overordna vurdering av kontrollresultatene i forbindelse med forvaltning... (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)**Rapportere på**

Gi en overordna vurdering av kontrollresultatene i forbindelse med forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak.

Vi har over år sett en positiv utvikling i kommunene når det gjelder forvaltningen av de økonomiske virkemidlene i landbruket. Samtidig ser vi at det er stor variasjon mellom kommunene. Det er av den grunn viktig også fremover å ha fokus på forvaltningskontroller.

2020 ble et annerledes år, der alle forvaltningskontrollene på grunn av pandemien ble gjennomført som dokumentkontroller, noen med digitale møter med kommunen og noen uten. Dette synes vi at fungerte godt, og ser for oss at vi også fremover kommer til å gjennomføre endel forvaltningskontroller digitalt. Det er på 5 av forvaltningskontrollene gjennomført egenvurdering og forvaltningsdialog digitalt med kommunene. Kommunene gav gode tilbakemeldinger på dette.

I 2020 har vi hatt et økt fokus på kommunenes internkontroll og oppfølging av denne. Dette er gjort både ved at det har vært et fokus i forvaltningskontrollene, og ved at vi har gjennomført opplæringstiltak. Dette vil være viktig fokusområde for oss også fremover. Det er et stort behov for opplæring på internkontroll både hos oss og hos kommunene.

Vi hadde i 2020 4 kommuner der vi har bedt om innsending av alle vedtak med hjemmel i Jordloven § 3. En sak er omgjort. Vi mener at dette er et nyttig verktøy i forhold til få justert praksisen knyttet til saksbehandling i enkeltkommuner.

Anmeldelse (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)**Rapportere på**

Rapportere om antall saker hvor anmeldelse er vurdert og antall saker som er anmeldt.

Vi har ingen saker som er vurdert anmeldt eller anmeldt i 2020 på Landbruksavdelingen.

Avkortinger produksjonstilskudd (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)**Rapportere på**

Gi en kort analyse/vurdering av kommunenes arbeid med avkorting ved feilopplysninger, herunder:

- Vurdering av om kommunen følger opp og avkorter i tilfeller der det er godkjent en lavere verdi enn det søker selv har oppgitt i søknad om produksjonstilskudd, og hva som er årsaken til at det ev. ikke avkortes.
- Vurdering av om kommunenes avkortingsbeløp ligger på et nivå som anses i tråd med retningslinjene gitt i rundskriv, og om det er store forskjeller mellom kommuner i hvordan avkorting vurderes.
- Vurdering av om kommunenes skriftlige begrunnelse for avkorting er tilstrekkelig og i tråd med [saksbehandlingsrundskrivets](#) beskrivelse av hva som må vurderes (kap. 6.15.3).

I 2020 ble produksjonstilskudd kontrollert i 5 av de 7 kommunene som ble kontrollert. Resultatet viser at det i fortsatt er litt ulik praksis når det gjelder avkorting, men at det blir bedre for hvert år. I tilfeller der det er godkjent en lavere verdi enn det søker selv har oppgitt, og det ikke har blitt avkortet har

kommunene begrunnet årsaken med at søker har misforstått/ny søker og at AR5 er ikke oppdatert.

I de sakene som er avkortet ligger avkortingsbeløpet på et nivå som anses å være i tråd med retningslinjene gitt i rundskriv. Det har blitt mindre forskjell mellom kommunene i hvordan avkorting vurderes.

Kommunenes skriftlige begrunnelse for hvorfor det er foretatt avkorting har blitt bedre, men aktsomhetsvurderingene ikke er fortsatt ikke gode nok.

Utteksling av informasjon - dyrevelferdssaker (fra kapittel 7.3.9.6 i TB)

Rapportere på

Gi en kort vurdering av hvordan rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd fungerer. Herunder:

- Er sakene som sendes fra Mattilsynet til landbruksforvaltningen i tråd med beskrivelsen av hvilke saker som skal sendes over (punkt 3 i rutinen)?
- Får både kommunen og fylkesmannen kopi av vedtak samt oversendelsesbrev i saker som er omfattet av rutinen (punkt 3 og 5 i rutinen)?
- Gjennomføres det jevnlig møter mellom landbruksforvaltningen og Mattilsynet i tråd med rutinen punkt 6 og saksbehandlerrundskrivet kap. 2?

I saker omfattet av avtalen "[Rutineutveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd](#)", skal landbruksforvaltningen vurdere om grunnvilkåret «vanlig jordbruksproduksjon» er oppfylt, jf. forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 2. Som hovedregel skal ikke forskriftens § 11 om avkorting grunnet brudd på annet regelverk brukes. Vi ber Fylkesmannen gi en kort vurdering av hvordan kommunene har fulgt opp denne praksisendringen og hvordan den har fungert i 2020.

Landbruksforvaltningen (både kommunen og fylkesmannen) mottok kopi av 9 saker fra Mattilsynet i 2020. Sakene er i tråd med beskrivelsen av hvilke saker som skal oversendes. 4 av sakene manglet oversendelsesbrev. 1 sak tilhørende 2020 ble etter spørsmål fra kommunen oversendt til forvaltningen i januar 2021.

Kommunene har fulgt opp praksisendringen, det har dermed fungert bra. I en sak har kommunen avkortet etter feilopplysninger, men det gjaldt en sak i avtalens punkt 3f.

1 sak som gjelder avtalens punkt 3b i tabellen under er ikke ferdig behandlet i kommunen.

Utteksling av informasjon i saker om dyrevelferd

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker oversendt fra Mattilsynet	Antall saker der foretaket ikke oppfyller grunnvilkårene	Antall saker kommunen har avkortet, § 11 første ledd	Antall saker kommunen har utbetalt tilskudd som omsøkt
Saker som gjelder avtalens punkt 3 a (forbud mot hold av dyr)	0	0	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 b (hel/delvis avviking)	3	1	0	1
Saker som gjelder avtalens punkt 3 c (kronisk dårlige dyrehold)	3	0	0	3
Saker som gjelder avtalens punkt 3 d (alvorlig vanskjøtsel av dyr)	1	1	0	0

Avvikling av pelsdyrproduksjon (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)

Rapportere på

Rapportering på vedtak knyttet til avviking av pelsdyrproduksjon.

Vi mottok i 2020 totalt 24 søknader knyttet til avviking av pelsdyrmøringa. Totalt utbetalte vi kroner 10 165 203 fordelt på 15 ulike søknader.

Fire av de mottatte søknadene i 2020 har behov for dispensasjon fra grunnvilkår før søknaden evt. kan realitetsbehandles. De er derfor oversendt Landbruksdirektoratet og står som ubehandlede saker. Fem søknader mottatt i 2020 ble av ulike årsaker ikke ferdig behandlet. Det er mottatt en klage på en innvilget søknad.

Kompensasjon etter avviking av pelsdyrhold

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Ubehandlete saker	Saker under behandling	Ferdig behandlet
Kompensasjon etter avviking	23	3	5	15
Kompensasjon for kostnader til riving og opprydding	1	1	0	0
Kompensasjon for lavere årlig alderspensjon	0	0	0	0
Sum 1142.77 - Tilskudd til kompensasjon ved avviking av pelsdyrhold	10 165 203	0	0	10 165 203

Reindriftsforvaltning (fra kapittel 7.3.9.8 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på:

- Gjennomførte møter i samarbeidsforumet med Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund
- Gjennomførte møter i beredskapsutvalgene for reindrift
- Antall presentasjoner av prosjektet "Ut på vidda" på seminarer, konferanser etc.
- Status for etablering av prosjektet "Ut på vidda" som en permanent ordning.
- Antall reinbeitedistrikt som har oppdatert reindriftens arealbrukskart i løpet av året.

- Antall møter i samarbeidsforum: 1
- Antall møter i beredskapsutv: 2 (Aktuelle saker: Fastsetting av mandat samt inndeling i responsteam og ansvarsområder. Bestemmelse av møtefrekvens).
- Antall presentasjoner av "ut på vidda": har ikke vært gjennomført pga. Covid-19. Har lagt ut informasjon på hjemmeside og videresendt nyhetsbrev.
- Status for etablering av "ut på vidda" som permanent ordning: i Trøndelag er det 2 tilbydere av Ut på Vidda. En i Nord-Trøndelag reinbeiteområde (Namdalseid) og en i Sør-Trøndelag/ Hedmark reinbeiteområde (Røros). Vil anta at det er et større potensiale.
- Antall rbd. som har oppdatert arealbrukskartet i 2020: 1

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.9.9 i TB)**Rapportere på**

I gevinstrealiseringsplanen for LMD forventes det at sammenslåing av embeter skal gi økt kvalitet gjennom mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, og økt profesjonalisering og likebehandling innenfor områdene:

- Reindriftsloven
- Eiendomslovgivningen
- Husdyrkonsesjonsregelverket
- Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og avløsning til ferie og fritid, og regionale miljøtilskudd

Fylkesmannen bes redegjøre kort for status for hvordan gevinstrealiseringsplanen følges opp på LMDs område, herunder ev. utfordringer og risiko knyttet til realisering av gevinst innen fastsatt tidspunkt.

Fylkesmannen har etter sammenslåinga fått et større og kvalitetsmessig sterkere fagmiljø på de fleste avdelingene. Landbruksavdelinga har, som følge av en ny og sammenslått struktur, nå to ansatte jurister i avdelingen. Avdelinga er totalt sett blitt mer robust innenfor de ulike fagområdene. Dette gjelder de fleste fagområdene både innen rådgivning, veiledning, forvaltningspraksis, profesjonalisering og likebehandling. Det er likevel fremdeles viktig å ha fokus på mulige forbedringer. Landbruksavdelinga vektlegger kommunedialogen og rådgiving og kontakt med enkeltkommuner for å bidra til likebehandling mellom kommunene.

Fjellandbruket (fra kapittel 7.3.9.11 i TB)**Rapportere på**

Rapporter om prioriteringer, gjennomførte tiltak og oppnådde resultater for midlene til fjellandbruket.

Prioriteringer

De ulike fylkene har valgt sin innretning på fjellandbruksmidlene ut fra regionale behov. Felles er prioritering på fellestiltak der prosjekter med perspektiv på klima og bærekraft er førende. Vi finner prosjekter innenfor områdene utviklingstiltak på klimasmart landbruk i fjellområdene, utvikling av nye produksjoner (bl.a. grønnsaksdyrking) og energismarte løsninger, rekruttering og mobilisering, ivaretagelse av seterulturen, utvikling av utmarksbaserte næringer og noen andre fellestiltak knyttet til bygdebaserte næringer. Prosjekter der kommunene er prosjekteier og utvikler i samarbeid med faglag og andre, har også vært lagt til grunn.

Gjennomførte tiltak

Områderettet tiltak på fjellandbruket har nå vært tildelt i to av tre år. I all hovedsak er tilskuddsrammen (6 mill) for 2019 og 2020 fordelt - (kr 2 mill i 2019 og kr 3 695 200). Det er litt forskjellig praksis i fylkene, slik at noe ikke er fordelt, men avsatt til flerårige prosjekt. Hovedtyngden av prosjekt er flerårig. Til sammen er 45 prosjekt innvilget. Så langt er det derfor og naturlig nok få prosjekter som er slutført, bl.a. fordi koronaåret 2020 har resulterte i langt mindre aktivitet enn forventet.

Oppnådde resultater:

Det er ennå for tidlig å si noe om effekten av satsingen, men så langt mener vi at ordningen har bidratt til å nå målsettingen om fellestiltak der lokale utviklingsaktører samarbeider.

Fjellandbrukssatsingen er en tydelig og målrettet innsats som vi mener gir direkte og rask effekt. Ordningen har skapt oppmerksomhet og interesse for fjellandbruket.

Generelt har Fjellandbrukssatsingen:

- Løftet fram ressurser og motivert til ekstra innsats.
- Rettet oppmerksomheten mot et marginalt område innenfor landbruket.
- Gitt anerkjennelse for de utfordringene fjellandbruket har.
- Bidratt til stolthet, samarbeid og lokale initiativ til utviklingsarbeid.
- Fått stor oppmerksomhet, også politisk på regional- og kommuneplan.

Arbeidet for utsatte barn og unge (0-24) (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)

Rapportere på

Vi viser til oppgave 5.2.2.1 Koordinert innsats for utsatte barn og unge og deres familier (0-24 samarbeidet) i VØI. Fylkesmannen skal redegjøre for sitt strategiske og langsiktige arbeid for utsatte barn og unge og deres familier, inkludert hvilke tiltak som er gjennomført for å samordne regionale innsatser og for å styrke samarbeidet mellom sektorer og tjenester i kommunen. Fylkesmannen skal videre vurdere hva som har lyktes godt og hva som er mer utfordrende i arbeidet.

Vi har i 2020 videreutviklet og tydeliggjort det strategiske arbeidet i 0-24 satsingen samt arbeidet med konkretisering av tiltakene.

Vi organiserer arbeidet i 0-24 satsingen innenfor tre områder med underliggende tiltak:

1. Embetets egne ambisjoner, mål og tiltak for 0-24-samarbeidet i Trøndelag

1.1 Embetets barn og unge-gruppe

- mandatet er revidert i 2020

1.2 Handlingsplan med 4 hovedmål – gjennomføring via tverrfaglige arbeidsgrupper

Mål 1: Sikre barn og unges medvirkning og at barn og unges beste er et grunnleggende prinsipp på alle nivå

Mål 2: Være en tydelig aktør i forebygging av vold og overgrep mot barn og unge

Mål 3: Bidra til bedre tverrfaglig samhandling mellom aktørene som arbeidet med utsatte barn, unge og familier

- Psykisk helsetjeneste til barn og unge – bidra til etablering av lavterskeltilbud og bedre samhandling mellom kommune og spesialisthelsetjeneste

- Bedre samordning av tjenester for barn og unge med funksjonsnedsettelse

- Barn i bolig/barnfattigdom

- Barn som pårørende

Mål 4: Legge til rette for at barn og unge sikres sunn og næringsrik mat og gode måltidsopplevelser i løpet av skoledagen

2. Arenaer for regionalt samarbeid i Trøndelag

2.1 Kompetansesenter-nettverket - RKBU, RVTS, KoRus, Statped, NAPHA, KBT, SIFER, KS, fylkeskommunen og FM

- Arbeidsgruppe rus og psykisk helse (voksne)

- Arbeidsgruppe barn og unge

2.2 Velferdsnettverket - UDI, politiet, Kriminalomsorgen, Husbanken, NAV, fylkeskommunen, KS, Statped, Bufetat og FM

(0-24 som satsingsområde)

- Felles innsats mot vold og overgrep

- Felles innsats barn i bolig/barnfattigdom

3. Tiltak for å styrke 0-24-samarbeidet mellom sektorer og tjenester i kommunene

3.1 Skjønnsmidler til 0-24-prosjekt

- i 2020 har vi tildelt kr. 4 110 000,- til ulike prosjekt som er relatert til de 4 målsetningene i 0-24 satsingen.

3.2 Implementering av ny nasjonal faglig retningslinje for tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge

- Tema på ulike samlinger

- Intern og eksternt implementering

3.3 Oppvekstdialogmøter

- Vi har gjennomført to oppvekstdialogmøter i 2020 - der har FM møtt kommunenes politiske-, administrative- og fagledelse innen fagområdene barnehage, opplæring, barnevern, NAV/sosiale tjenester og helse.

3.4 Pilot for programfinansiering 0-24

- i Trøndelag deltar 4 kommuner i piloten

3.5 ABSOLUTT

- Oppvekstprogram i regi av KS, i samarbeid med FM, ABSOLUTT i Trøndelag bygger på bærekraftsmålene, 0-24-satsingen og barns medvirkning. 15 kommuner deltar med politisk og administrativ toppledelse samt representanter fra ulike sektorer og barn- og ungerepresentanter.

3.6 Program for folkehelse

- I regi av fylkeskommunen, FM er en samarbeidspart

3.7 BTI

- I regi av KoRus, FM er en samarbeidspart

Vi ønsker å beskrive nærmere noen tiltak i årsrapporten som vi erfarer har bidratt til å styrke det tverrfaglige samarbeidet rundt utsatte barn, unge og deres familier:

1. Fylkesmannen skal være en tydelig aktør i forebygging av vold og overgrep mot barn og unge

Fylkesmannen har hatt et tverrfaglig samarbeid om temaet representert ved Helse- og omsorgsavdelingen og Oppvekst- og velferdsavdelingen, herunder barnevern, barnehage og skole.

Kartlegging:

I februar 2020 sendte fylkesmannen en spørreundersøkelse til kommunene om forebygging av vold og overgrep mot barn og unge. Målet med spørreundersøkelsen var å få mer kunnskap om status i kommunene når det gjelder forebygging av vold og overgrep mot barn og unge, hvilke kompetansebehov kommunene har (lovverk, rutiner, samtaleverktøy, m.m.) og hvordan fylkesmannen kan følge opp og bistå kommunene, eksempelvis med hjelp til utarbeidelse av handlingsplaner, arrangere eller bidra på fagdager. Fylkesmannen ønsket å få nærmere kunnskap om hvordan vi kan følge opp den nasjonale opptrappingsplanen mot vold og overgrep og støtte kommunene i dette viktige arbeidet, samt få et bilde av kjennskap til og bruk av voldsforebyggende verktøy, herunder «Jeg vet» og «Snakke».

29 av 38 kommuner besvarte spørreundersøkelsen. 50% dvs. 95 personer svarte på spørsmålet om hvilke voldsforebyggende verktøy de kjente til. Dette kan ha sammenheng med at ca. 40% av respondentene verken jobbet i barnehage, skole eller helsestasjon. Svarene viste at flesteparten, dvs. 60% har bedre kjennskap til andre verktøy enn «Jeg vet» og «Snakke». Årsaken kan være at «Jeg vet» og «Snakke» er nye verktøy og at ansatte fra før har tatt i bruk andre tilgjengelige verktøy.

Dialogmøter:

Fylkesmannen og RVTS inviterte våren 2020 kommunene til å etablere et samarbeid om bruk av de voldsforebyggende verktøyene «Jeg vet» og «Snakke». Vi inviterte kommunene til dialogmøte og informerte om planlagt konferanse og kurslederkurs om «Snakke» og «Jeg vet» for kommunalt ansatte og andre som jobber med barn og unge. Hensikten med dialogmøtet var blant annet å få informasjon om hvordan kommunene i Trøndelag arbeider med forebygging av vold og overgrep mot barn og unge, hvilke behov kommunene har, samt hvordan vi kan arbeide for at de voldsforebyggende verktøyene tas i bruk. Flere av kommunene formidlet her at de hadde kjennskap til «Jeg vet» og «Snakke», men at verktøyene ikke var tatt systematisk i bruk. Kommunene benyttet allerede flere ulike voldsforebyggende verktøy, både fra private og frivillige aktører.

Webinar:

Fylkesmannen har hatt et tett samarbeid med RVTS og FM i Nordland og FM i Troms og Finnmark når det gjelder å gjøre de voldsforebyggende verktøyene kjent i kommunene. Vi arrangerte i samarbeid en felles konferanse høsten 2020 som gikk over to dager, hvor «Jeg vet» og «Snakke» var tema - vi hadde over 700 deltakere fra de tre fylkene og det er vi godt fornøyd med.

Kurslederkurs:

Vi startet også opplæring av verktøyene for ansatte i kommunene via kurslederkurs i regi av RVTS hvor ansatte i tjenestene blir ansvarlige for opplæring av ansatte ved sin arbeidsplass; 4 kurslederkurs er gjennomført med start desember 2020. Ca. 70 personer har deltatt på kurslederkursene, hvorav ca.

30 kommuner er representert.

Vi erfarer at det systematiske og langsiktige arbeidet med dette temaet har hatt effekt. Kombinasjonen av kompetanseheving og tett dialog sikrer bedre prosesser i kommunene. Det gode samarbeidet med RVTS har vært avgjørende.

2. Legge til rette for at barn og unge sikres sunn og næringsrik mat og gode måltidsopplevelser i løpet av skoledagen

Som en del av vårt arbeid for aldersgruppen 0-24 år har vi valgt å satse på innføring av skolemåltid. Hensikten er å utvikle modeller som sikrer barn og unge sunn og næringsrik mat i løpet av skoledagen. Helse- og omsorgsavdeling, landbruksavdeling og oppvekst- og velferdsavdeling hos Statsforvalteren i Trøndelag står sammen bak satsingen.

Prosjektet er avhengig av godt samarbeid med prosjektkommunene og det er opprettet en kompetansegruppe med bred erfaring. Med bl.a. faglig-, kunnskaps- og forskningsbakgrunn, som stiller opp og har bistått kommunen ved behov. Disse har i samarbeid med Statsforvalteren evaluert prosjektene under vegs og gitt retning. Statsforvalteren har gitt muligheter, stimulert og lagt til rette for erfarings- og kunnskapsdeling.

Det har vært arrangert to dialogmøter per år med pilotkommunene og kompetansegruppen. Våren 2020 ble det gjennomført dialogmøter med hver av de åtte pilotkommunene.

Høgskulen på Vestlandet gjennomførte et forskningsprosjekt ved Verdalsøra ungdomsskole: Matpakkelunsj, smørølunsj eller varmlunsj? Ungdomsskoleelevers erfaringer og oppfatninger av ulike skolemåltidsordninger

Evalueringsrapport av Bodil Bjørndal, Eldbjørg Fossgard og Eli Kristin Aadland. Se HVL-rapport nr. 7 2020

2020 og skoleåret 2020/2021 har gitt utfordringer og hindringer ihht til planlagt utprøving av modeller av skolemåltid pga pandemien. De fleste av skolene var i gang fra og med september 2020 etter nedstenginger, og restriksjoner ihht matservering. Hverdagen må teas tilbake med de restriksjoner som er nødvendig ihht smittevern.

Med bakgrunn i dette arrangerte Statsforvalteren i dialog med pilotene og kompetansegruppen fire webinarer for pilotkommunene og andre interesserte. Det deltok til sammen vel 200 deltakere fra flere deler av landet og fra ulike fagområder på webinarene. Se vår hjemmeside.

- Matpakke, smørølunsj eller varmlunsj – hva ønsker vi?
- Hvordan ivareta smittevern og mattrygghet i måltid på skolen?
- Næringsrik mat uten høye kostnader
- Bruk av lokalmat og sesongråvarer. Gode løsninger for offentlig innkjøp

I løpet av våren 2021 vil prosjektet ha en samlet oversikt over gjennomførbare modeller for innføring av skolemåltid. I etterkant av det vil arbeidet i stor grad handle om å dele kunnskap og aktivt iverksette skolemåltid i kommunene. Det er lagt opp til følgeforskning av prosjektet.

Med tanke på erfaringsdeling og deling av kunnskap er etablert en egen temaside på hjemmesiden til Statsforvalteren i Trøndelag: Prosjekt skolemåltid i Trøndelag

<https://www.fylkesmannen.no/Trondelag/Landbruk-og-reindrift/Matogmaltidsglede/skolemaltid/>

3. Arenaer for regionalt samarbeid i Trøndelag

- Velferdsnettverket og Kompetansesenternettverket

Samarbeidet med de regionale aktørene i fylket er svært godt etablert i Trøndelag. Det er utarbeidet en samarbeidsavtale og en gjennomføringsplan mellom kompetansesentra og fylkesmannen. I 2020 har vi laget et system for kartlegging av de ulike aktørenes (både kompetansesentra, statsetatene, fylkeskommunen, KS og FM) innsatser i kommunene, både kompetansetiltak og tilskuddstildelinger. Dette gir et godt grunnlag for videre arbeid med å samordne innsatsene fra de regionale aktørene samt å kunne motivere og prioritere kommuner som ønsker et tettere samarbeid. Videre har vi gjennomført dialogmøte med utvalgte kommuner der vi har etterspurt kommunenes behov i arbeidet med å bedre samordningen rundt utsatte barn, unge og deres familier. I 2020 har vi planlagt felles kompetanseheving og implementering av Barnekonvensjonen og skal arrangere webinar i januar 2021 der alle statetatene på velferdsområdet, kompetansesentra, Bufetat, KS og fylkeskommunene deltar.

Vurdering

Vi vurderer at måten 0-24 satsingen er organisert på har effekt. Det tette samarbeidet med de regionale aktørene medfører at vi har god oversikt over utfordringsbildet, et felles kunnskapsgrunnlag, kan dra nytte av hverandres kompetanse og i større grad koordinere innsatsområdene.

Etter flere år med fokus på å gjøre 0-24 satsingen kjent i kommunene erfarer vi at 0-24 og satsingens mål og intensjon begynner å bli etablert i kommunene våre. Noen kommuner har valgt å organisere tjenestetilbudet til barn og unge i tråd med intensjonene i 0-24 satsingen for å kunne gi bedre tverrfaglige tilbud. Mange kommuner jobber aktivt med å systematisere både planarbeid, samhandlingen mellom fagområdene, økt kompetanse om vold og overgrep og styrke barn og unges medvirkning.

I Pilot for programfinansiering 0-24 jobber pilotkommunene systematisk med å etablere system og tiltak som styrker den tverrfaglige samhandlingen om utsatte barn, unge og familier. Fylkesmannen og den regionale ressursgruppa har etablert en tett dialog og oppfølging av pilotkommunene gjennom

månedlige møter med prosjektlederne og større fagsamlinger med aktuelle ledere og medarbeidere i pilotkommunene. Selv om pandemien har medført noen forsinkelser, er kommunene godt i gang med utviklingsarbeidet og vi har store forventninger til resultatene av piloten. En viktig intensjon med piloten er å gi kommunene handlingsrom og større frihet til selv å bestemme innretningen på satsingene med utgangspunkt i lokale utfordringer og behov. Allerede nå ser vi at pilotkommunene i Trøndelag er i gang med å prøve ut svært forskjellige tverrsektorielle modeller og tiltak på ulike nivå i organisasjonen og sammen med ulike samarbeidspartnere (statlige, kommunale, frivillige organisasjoner og representanter for målgruppen).

Vi erfarer at det er krevende å styre de mange samarbeidskonstellasjonene og sikre informasjonsflyt slik at arbeidet blir målrettet, effektivt og at innsatsene får effekt slik at det enkelte barn, ungdom og familie opplever et mer samordnet tjenestetilbud og erfarer at hjelpen blir satt inn tidlig nok. Det er også noen utfordringer knyttet til å få satsingen rundt utsatte barn og unge og deres familier godt nok implementert i de mer universelle tjenestene som eksempelvis barnehage og skole. Dette vil være et av fokusområdene våre videre når det nasjonale prosjektet er avsluttet og vi skal evaluere og finne veien videre.

Det todelt målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.2.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status i forvaltningen av det todelt målet for rovviltpolitikken.

Avvik i oppnåelse av den todelt målsetningen

Bestandsmålet for bjørn i region 6 er beregnet til 1,9 ynglinger og måltallet er på 3 ynglinger. Vi har store utfordringer med å forvalte den todelt målsetningen i randsone til forvaltningsområdet for bjørn i Trøndelag.

I region 6 har vi aldri oppnådd bestandsmålet for bjørn på grunn av for få binner i reproduktiv alder. Det å bevare de få binnene vi har i regionen er særdeles viktig for måloppnåelsen. I 2020 ble 3 binner i reproduktiv alder tatt ut på skadefelling, 1 binne i Grong kommune og 2 binner ved grensen på svensk side. De to bjørnene hadde tilhold på norsk side i forkant av felling. Konsekvensen av disse 3 fellinger er betydelig og vil sannsynligvis føre til at vi ikke kommer til å oppnå bestandsmålet på mange år. Dette i kombinasjon med at vi som før, står i fare for å gi skadefelling på feil kjønn i randsone til forvaltningsområdet. Dette skjedde sannsynligvis en gang i 2020 (NT125) og en gang i 2019 (NT158), uten at det resulterte i felling. Dette gjør forvaltning av bjørn i region 6 til en særdeles vanskelig oppgave.

Problemene og tapene særlig til bjørn har hatt stor betydning for tilpasningen i saueproduksjonen over lengre tid i Trøndelag. Pr. i dag er det i praksis ikke sau på utmarksbeite i forvaltningsområdet for bjørn i Trøndelag. I og med at vi ligger under bestandsmålet på bjørn i region 6 har forvaltningen vært restriktiv til skadefelling av bjørn, også i noen beiteprioriterte områder. Videre ser vi at det er betydelige tap av sau til bjørn også i beiteprioriterte områder, men særlig i randsone rundt forvaltningsområdet. Ved å bevare binner utenfor forvaltningsområdet øker vi konfliktnivået betydelig ved at man ikke forvalter etter den vedtatte soneforvaltningen. Forutsigbarheten i beiteprioritert område reduseres.

Samtidig ser vi at «binnefronten» beveger seg lengre og lengre vestover, dette fører til at vi har færre binner i reproduktiv alder nært grensen i forvaltningsområdet. Som videre fører til utvandrende bjørn som etablerer seg i prioriterte beiteområder. Vi mener at dette også vil være et problem i Trøndelag i årene som kommer.

Uttak av to bjørner i Namdalen i 2020, en av dem ei binne, gjorde at tapene til bjørn i dette området ble redusert i år sammenlignet med året før. Men det er brukt svært mye ressurser på søknader om skadefelling, økt tilsyn og forsterket elektronisk overvåking, samt vurdering av mulige beredskapsbeiter i randsoneområdene rundt forvaltningsområdet for bjørn.

Jf. Miljødirektoratets nylige rapportering (<https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/nyheter/2021/januar-2021/rovvilt-tok-farre-sauer-i-2020/>) er antallet sauer som er tatt av fredet rovvilt i Norge mer enn halvert siden 2010, men rapporten viser at det er store regionale forskjeller. Trøndelag er det fylket i landet der tapet til rovvilt var størst i 2020. 4566 sau og lam ble erstattet i 2020. Alle de store rovdirene, inkludert kongeørn, men med unntak av ulv, er representert som tapsårsaker i Trøndelag siste år.

Trøndelag har nå i flere år ligget langt over bestandsmålet for jerv, og det er satt høye kvoter for lisensfelling av jerv, men på tross av nye og bedre jaktmetoder så har det vist seg å være vanskelig å ta ut dyr i beiteprioriterte områder gjennom ordinær jakt. I løpet av lisensjakta 2020/2021 (pr. 09.02.21) er det så langt felt 15 jerver (av en kvote på 19) i Trøndelag, og 14 av disse er felt ved lisensfelling (1 er felt av SNO i ekstraordinært uttak). Videre ser vi at fordelingen av fellinger er skjev, og at fellinger i størst grad foregår innenfor forvaltningsområdet for jerv. Så langt er det felt 10 jerv innenfor forvaltningsområdet og 5 jerv er felt utenfor. Ekstraordinære uttak av jerv gjennom SNO er derfor fortsatt et viktig tiltak i beiteprioriterte områder i Trøndelag for å ivareta den todelt målsetningen i rovviltpolitikken.

Risiko og sårbarhet ved barnevernsinstitusjonene i fylket (fra kapittel 7.3.10.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle embeter skal i løpet av 2020 ta i bruk det elektroniske verktøyet som er utarbeidet i samarbeid med fylkesmennene, for å få en systematisk oversikt over risiko og sårbarhet ved barnevernsinstitusjonene i sitt fylke. Risikoinformasjonen vil kunne aggregeres fra dette digitale verktøyet for årsrapportering 2020. Helsetilsynet har sendt ut eget brev til embetene om rapportering for året 2019.

Det ble gjennomført en intern opplæringsdag for våre ansatte med ansvar for institusjonstilsyn så snart verktøyet var tilgjengelig. Det ble også lagt en plan

for implementering. Imidlertid har det oppstått utfordringer med selve verktøyet underveis, som har forhindret og forsinket implementeringsarbeidet. Informasjon som ble lagt inn falt ut i forbindelse med konverteringen av systemene og manualen har ikke vært tilgjengelig. Verktøyet var også "nede" i en periode, og dermed utilgjengelig for oss. Ved utgangen av 2020 er ikke ROS-verktøyet implementert eller tatt i bruk. Vi vil påståtte implementeringsprosessen når manualen foreligger i 2021.

Vi finner det relevant å påpeke at et slikt ROS-verktøy må kunne brukes som et dynamisk arbeidsverktøy. Data som legges inn vil bero på skjønnsmessige vurderinger og danne et øyeblikksbilde for det tidspunktet dataene ble lagt inn.

Endringer i kommunestrukturen (fra kapittel 7.3.10.4.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannens rapportering skal inneholde:

- en vurdering av sammenhengen mellom embetets organisering av arbeidet med oppdraget og tiltak og observerte effekter i kommunene
- en vurdering av hva embetets erfaringer med organisering og tiltak har å si for neste års strategi (læring/forbedringspotensial), samt beskrivelse av andre relevante faktorer som embetet mener det er viktig at departementene kjenner til i arbeidet med å få til flere kommunesammenslåinger.

Fylkesmannen har i 2020 hatt en tett dialog mot de etablerte nye kommunene gjennom året. Fra 1. januar ble 19 kommuner til 9 nye kommuner. Det er gjennomført en besøksrunde til alle de nye kommunene. Under disse møtene er det blitt stilt spørsmål rundt status og erfaringer så langt, utviklingsperspektiver de ser for den nye kommunen, planverk og økonomisk handlingsrom for den nye kommunen. Tilbakemelding fra denne runden og tiden etter viser at status for sammenslåingen varierer, men det jobbes godt i alle kommuner. Flere trekker fram at det er blitt større fagmiljøer, og at sårbarhet er redusert.

Fylkesmannen har i 2020 ikke blitt kjent med nye initiativ til nye politiske prosesser rund ytterligere kommunesammenslåinger. Imidlertid har rammebetingelsene for dialoger mellom kommunene på dette området vært vanskelig ut fra pandemien.

Embetet har i 2020 jobbet systematisk med å få på plass gode ståstedsvurderinger til bruk i dialog med den enkelte kommune. Dette med utgangspunkt i utfordringer som erfares i dag, og som vil forsterke seg i tiden fremover. Det er blitt gjennomført risiko- og sårbarhetsvurderinger av de enkelte kommunene i samarbeid med alle fagavdelinger. Arbeidet har vært forankret i embetsledelsen.

Fylkesmannens hovedbilde av den aktuelle kommunen ut fra et bredt samfunnsperspektiv og med bakgrunn i vårt bilde av kommunens tjeneste- og forvaltningsområder har vært dialogtema under de samordnede kommunebesøk til kommunene i 2020. Embetets erfaringer er at god dokumentasjon rundt utfordringsbildet er avgjørende for en god dialogen og forankring av utviklingsprosesser lokalt i kommunene. Vi ønsker også informere om at det også blitt avholdt 2 interne fellessamlinger med alle avdelingene (mars og oktober) hvor helhetlig virkemiddelstrategi mot de kommuner som kommer dårligst ut i våre ROS-vurderinger har blitt diskutert. Dette er et viktig område som embetet ser det er viktig å jobbe videre med i 2021.

De etablerte digitale tjenestekartene (utarbeidet i 2019) som viser status innen utvalgte 14 tjenesteområdene er blitt oppdatert, og benyttet i kommunedialogen. Herunder også i dialogen knyttet til strukturutfordringer.

I juni 2020 fremmet KMD et behov overfor FMFA om å prioritere utviklingen av en digital selvbetjeningsløsning for kommunebilde for bruk i alle embeter. Det ble her anmodet om videreføring av den løsningen som er utarbeidet av Fylkesmannen i Trøndelag. Prosjektet hadde oppstart i september 2020 og vårt embete er faglig leverandør til dette prosjektet i dialog med øvrige embeter. Kjernen i det nye opplegget vil være å utarbeide «bilder» av kommunene der vi får fram status og utfordringer framover i tid basert på bruk av statistikk/indikatorer – samt utarbeide barometervurderinger – der vi utfra logikk med trafikklysvurderinger (grønt/gult/rødt) får fram et risiko- og sårbarhetsbilde på de ulike tjenesteområdene i kommunene. Det jobbes for at disse bildene skal bli nettbaserte for egne ansatte til bruk i den daglige oppgaveløsningen som et verktøy i dialogen med kommunene. Målsetting er å kunne tilpasses data ifht om vi skal besøke kommune/kommuner/regioner og/eller vi ønsker et overordnet fylkesbilde.

Tiltak for å løse boligsosiale problemstillinger i kommunen (fra kapittel 7.3.10.5.1 i TB)

Rapportere på

Beskriv innsatsen med de to tiltakene i tiltaksplanen for Bolig for velferd 2018-2020 gjennomført av regionale aktører under fylkesmannens ledelse.

Vi viser til rapportering ovenfor under punkt 3.2.1.1 og 3.2.1.1.1.

Vi vurderer at den offentlige boligsosiale innsatsen i fylket har vært helhetlig og godt forankret gjennom prosjektperioden, blant annet fordi arbeid knyttet til de to tiltakene har vært forankret i arbeidsgrupper underlagt Velferdsnettverket i Trøndelag. Velferdsnettverket består av ledere for regionale statsetater på Velferdsområdet, herunder Husbanken, og Trøndelag fylkeskommune.

Det er fremdeles ganske store variasjoner mellom kommunene i hvor langt de har kommet i sitt arbeid innenfor de to prioriterte innsatsområdene, og den regionale innsatsen og støtten har i prosjektperioden vært forsterket mot de kommuner som har deltatt som prosjektkommuner. Arbeidet videreføres under Nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken, og det er fastsatt nye mandat. I kommende periode vil det som tidligere også være fokus på at kunnskap og erfaring fra arbeidet med og i prosjektkommuner kommer samtlige kommuner i fylket til gode.

Det vurderes som en klar styrke at innsatsen i møte med kommunene har vært koordinert på tvers av statlige og regionale aktører, og at også brukerorganisasjoner er invitert inn i arbeidet.

Boligsosiale problemstillinger i kommunene

Tiltak 1: Boliger og oppfølgingstjenester for mennesker med rusavhengighet og psykiske lidelser	Tiltak 2: Egnede boliger for vanskeligstilte barnefamilier	Ev. tiltak 3 eller flere
MUST-satsningen - se utfyllende i kommentarfeltet	Arbeid mot program-kommuner samt erfaringssamling for samtlige kommuner i fylket, se beskrivelse i kommentarfeltet	

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Driftsåret 2020 har vært sterkt preget av covid-19, og det har påvirket både intern og eksternt aktivitet, både praktisk og teknisk. Mange fysiske samlinger og reiser ble avlyst pga koronatiltak, og mye tid og ressurser har gått med til kriseberedskap og tilpasning til drift fra hjemmekontor. Kompetanse på digitale verktøy og digital samhandling har forsterket seg stort i 2020. Digitale verktøy er tatt i bruk i stor utstrekning, og nye arbeidsformer har etablert seg. Mange av de fysiske samlingene har blitt erstattet med digital samhandling i form av webinarer og teamsmøter, og dette er arbeidsformer vi tar med oss videre. Embetet har hatt vakanser i stillinger som har fått utsatt oppstart pga covid-19.

I 2020 ble det innført ny sentral budsjettfordelingsmodell (BFM) på kap.525. Den nye modellen betyr et nedtrekk på ca.11mill.kr. over en 3 års periode for Fylkesmannen i Trøndelag. Da størstedelen av vårt driftsbudsjett er bundet opp i faste utgifter til lønn (85,7%) og husleie (14%) har det store driftsmessige konsekvenser for embetet. For å ivareta lønnsforpliktelser i en overgangsordning (naturlig nedbemanning) har embetet sett behovet for å ha med seg en buffer for å dempe overgangen til ny budsjettfordelingsmodell. Vi hadde med oss et mindreforbruk fra 2019, og 2020 endte med et samlet mindreforbruk på kr. 9,2 mill., 4,7% av tildelt ramme.

Vi flytter inn i nye lokaler i Trondheim våren 2021, og flytteprosessen har det vært jobbet mye med i 2020. Det vil påløpe utgifter til flytteprosessen også i 2021. Noe er kompensert, men vi må også ta av egne midler. Noe gammelt arkiv er blitt avlevert i 2020.

Vi har jobbet med ny intern BFM i 2020 for å tilnærme oss den nye sentrale modellen. Den nye sentrale modellen har i tillegg til det totale kuttet, en omfordeling av ressurser mellom departementsområdene for vår del. Ny intern BFM tas i bruk fra 2021, med en gradvis tilpasning mot ny sentral BFM.

Avdelingene har jobbet med tiltaksplaner for å møte den nye økonomiske hverdagen, og generelt ser embetet stadig etter forbedret oppgaveløsning for å utnytte ressursene mest effektivt. Vi har interne rapporteringspunkt gjennom året, sammen med de eksterne rapporteringspunktene, og det gir oss naturlige stoppunkt for å se på samlet status.

I tillegg til driftskapitlet har vi mange ansatte som er lønnet på prosjektmidler. For eksempel er vergemål fortsatt finansiert på fagkapittel.

Særskilte forhold er kommentert nedenfor.

Drift kap.0525:

KLD: Området har en økning på lønn. Trollheimen verneområde ble overført til Trøndelag fra 2020, og vi fikk rammeoverført midler for en nasjonalparkforvalter fra fagkapittel. En økning på driftsutgiftene skyldes avholdt miljøkonferanse.

LMD: Den store nedgangen på området skyldes oppgaveoverføringen til kommunene og fylkeskommunen, og tilhørende vakante stillinger. Reduserte drifts- og reiseutgifter som er koronarelaterte.

KD: Økning på området pga flere ansatte er lønnet på drift. Dette skyldes bl.a. helårsvirkning av nytilsatte, og omorganisering av Oppvekst- og velferdsavdelingen fra to til fire seksjoner.

JD: Området har en økning på lønnsområdet, som skyldes redusert tildeling på fagmidler vergemål, 1,5 årsverk dekket av egne midler. Helårseffekt i 2020 fra vakante stillinger i 2019. Ved nedstengingen etablerte embetet beredskapsvaktordning for å håndtere koronarelaterte henvendelser.

KMD: Nedgang på lønnsområdet skyldes at det ikke ble satt inn vikarer ved fødselspermisjoner, vakante stillinger pga stengte ekspedisjoner (korona), og reduksjon i utbetaling av reisetid. Området har også en vesentlig nedgang på driftsutgiftene, til tross for økning i husleie (KPI) og kjøp av tjenester til avlevering av arkiv. Noe redusert overhead.

HOD: Nedgang på lønnsområdet pga vakanser som ikke ble erstattet, reduserte drifts- og reiseutgifter pga korona, og økte NAV refusjoner (langtidssykemeldinger).

“Andre”: Nedgangen sees opp mot økningen på JD, en vridning i belastning fra resultatområde 920 til 530.

Fagdepartement, lønnskonto 5000-5420, unntatt kap. 052521:

På KLD utgjør kr. 1,69mill utbetalinger til eksterne, i hovedsak godtgjørelse til styrene for nasjonalparkforvaltningen, villrein- og rovviltneemder. Rest er lønn egne ansatte. Økningen på området fra 2019 skyldes i hovedsak verneområde Trollheimen er kommet til. Det er også noe økt tildeling til skogvern, samt nye midler til motorferdsel i utmark og myrrestauring.

På LMD utgjør kr. 0,59mill utbetaling til eksterne. Rest er lønn egne ansatte. Økningen skyldes økt tildeling på reitelling.

KD: Godtgjørelse til sensorer utgjør kr. 3.17mill som er en stor nedgang fra 2019 som er korona relatert. Flere eksamener i grunnskolen og videregående ble avlyst. Rest er lønn til egne ansatte.

BLD: Lønn egne ansatte, ingen vesentlig avvik fra 2019. En liten økning relaterer seg fra overtid og utbetalt reisetid.

JD: Utbetalinger til eksterne utgjør kr. 0,68 mill., hhv vergehonorar og fri rettshjelp, en reduksjon fra 2019 på kr.0,2mill. Rest gjelder lønn egne ansatte vergemål hvor det er en nedgang grunnet reduksjon i tildeling på vergemål i 2020.Reduksjon på vergehonorar skyldes at embetet begynner å ha et profesjonelt vergekorps som jobber mer effektivt og gir reduserte timer.

KMD: Lønn til egne ansatte. Midler til Universell utforming tilbakeført i 2019, mens i 2020 ble midlene benyttet. Mindreforbruk i prosjekt 'endring i kommunestrukturen' pga redusert aktivitet (korona).

ASD: Lønn til egne ansatte, en økning fra 2019 på midler til NAV sosiale tjenester.

HOD: Godtgjørelse til kontrollkommisjonsmedlemmer utgjør kr.8,2mill som er en økning på 28,3 %. Økning skyldes i hovedsak økning i antall gjennomførte møter og klagesaker. Det er blitt brukt en del ekstra arbeid med gjennomføring av digitale møter og alternative samtaler med pasienter, jf. koronarestriksjoner. Noe av økningen skyldes etterslep i utbetalinger fra 2019. I tillegg er det utbetalt kr. 0,27mill i godtgjørelse til andre eksterne. Økning av lønn til egne ansatte sees i sammenheng med to nye tildelinger i 2020- tiltakspakke sårbare eldre og 0-24 samarbeidet.

Andre: Lønn til egne ansatte, ny tildeling i 2020. Implementering av FN-konvensjonen.

Embetet har ca. 14 årsverk (11 faste i 2020) totalt på kap.525 post21 som ikke er med i tallene. Disse er i hovedsak knyttet til servicetorg/fellestjenesten på drift Statens hus i Trondheim og Steinkjer, hvorav embetet betaler en andel av dette på ca. 3,25 årsverk.

Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2020	Fagdep. 2020	Kapittel 0525, 2019	Fagdep. 2019
Arbeids- og sosialdepartementet	3 500	4 305	3 753	4 040
Barne- og familiedepartementet	10 265	820	10 370	786
Helse- og omsorgsdepartementet	31 003	13 005	34 245	9 888
Justis- og beredskapsdepartementet	8 802	18 410	6 774	18 528
Klima- og miljødepartementet	26 930	9 985	23 898	8 399
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	56 482	1 616	59 154	1 654
Kunnskapsdepartementet	16 006	9 118	14 554	19 552
Landbruks- og matdepartementet	33 235	1 033	36 658	607
Andre	37	130	358	0
Sum	186 260	58 422	189 764	63 454

Tallene stemmer med regnskapet. Drift kap.0525 er summen av kap.052501+kap.352502. Fagdep. er lønnskonto 5000-5420 på alle fagkapitler, unntatt kap.0525.

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Ut i fra en helhetsvurdering mener vi embetet i et krevende driftsår, med bl.a. covid-19 og tilhørende utfordringer, har vært løsningsorientert og fått løst samfunnsoppdraget på en god måte innenfor våre økonomiske rammer.

Vårt mindreforbruk på driftskapitlet er litt høyere enn prognosert per 2.tertialrapportering. Årsaken til mindreforbruket er redegjort for i regnskapsrapporteringen, og det må også ses i sammenheng med mindreforbruk fra 2019.

Se også fylkesmannens beretning kap.1 og øvrig redegjørelse i årsrapporten. For embetets regnskapsresultat for alle kapitler og poster viser vi til årsregnskapet kapittel 6.

4 Styring og kontroll i embetet

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging

Våre viktigste styringsverktøy er tildelingsbrevet, Virksomhets- og økonomiinstruksen, og strategisk plan som operasjonaliseres i avdelingsvise virksomhetsplaner for hvert enkelt driftsår.

Embetet har opprettet et eget embetsovergrepene Kvalitetsforum, med representanter fra alle avdelinger som ledes av assisterende Fylkesmann.

Fylkesmannen i Trøndelag legger DFØ's verktøy og maler, sammen med kvalitetssystemet Risk Manager, til grunn for vårt arbeid med internkontroll

Kvalitetsforum skal bidra til å samordne arbeidet med internkontroll i avdelingene. Kvalitetsforum skal fungere som en støtte for embetsledelsens arbeid på området og koordineres av Organisasjons- og utviklingsavdelingen (ORGU).

Forumet skal være en arena for erfarings- og informasjonsutveksling og bidra til lik praksis og kvalitetssikring i fagavdelingene. Dette kan blant annet omfatte gjennomgang av retningslinjer og rutiner, i tillegg til kompetanseheving og faglig påfyll.

Ny finansieringsmodell for fylkesmannsembetene har medført et nedtrekk for embete på over 11 millioner i tillegg til de årlige ABE – kuttene. Embetet har derfor brukt 2020 til å legge en økonomiplan for årene 21-23 for å sikre forutsigbarhet for avdelingene. Gjennom denne forutsigbarheten gis også avdelingene mulighet til å planlegge redusert bemanning gjennom naturlig avgang.

Embetet har rammefordelt det meste av budsjettet til resultatansvarlige avdelingsdirektører.

Fylkesmannen har mål- og resultatstyring som grunnleggende styringsprinsipp.

De viktigste styringsverktøyene er det årlige tildelingsbrevet, sammen med VØI og operasjonaliseringen av dette i virksomhetsplanene i embetet med rapporteringspunkt i henhold til embetets årshjul.

Risikovurderinger er aktuelt i forbindelse med mottak av foreløpig tildelingsbrev og fremover i prosessen fram mot et ferdig budsjett. Utover dette tas det løpende ved behov, når endringer oppstår, eller ved indikasjoner på utfordringer. Avdelingene har et ansvar for løpende å rapportere til ledelsen om eventuelle avvik i forhold til måloppnåelsen.

4.1.1 Embetets risikostyring

Vi har et årshjul for styring og rapportering der avdelingene tertialvis rapporterer på økonomi, sykefravær, turn-over, restansesituasjonen, evt avvik i forhold til VP og tildelingsbrev/VØI, evt. risiko og tiltak for å minimere dette samt status i forhold til bruken av Risk Manager.

Vi har med bakgrunn i tertialrapporteringene hatt en gjennomgang i ledergruppen på hvor det er risiko for at vi ikke når de mål vi selv har satt oss og de krav/forventninger som ligger til oss gjennom Tildelingsbrev og VØI.

Avviksrapporter fra Risk Manager gjennomgås i ledergruppen. HMS-avvik gjennomgås også i AMU.

4.1.2 Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Vi mener våre rutiner for styring og kontroll er godt tilpasset den risiko og vesentlighet vi potensielt kan utsettes for.

Risikostyring er en integrert del av embetets system for virksomhetsstyring.

Kvalitetsforum har levert en rapport til ledergruppen, der de anbefaler 4 prioriterte områder for internkontrollen i embetet: Økonomistyring, HMS, informasjonssikkerhet og tjenesteproduksjon. På de 3 første områdene er det etablert rutiner og policydokumenter, men disse må revideres. På tjenesteproduksjon må vi sikre at vi har tilstrekkelig internkontroll på områder med potensiale for svikt.

I 2020 fikk vi etablert Fylkesmannskolen der bl.a. alle nytilsatte inviteres til samlinger for å lære om bl.a. embetets samfunnsrolle og historie, viktige rutiner mv. Fylkesmannskolen kan også sies å være en del av internkontrollen fordi det øker nyansattes basiskompetanse.

Vi har i løpet av 2020 gjennomført noen mindre organisasjonsendringer i enkeltavdelinger. Etter å ha vært fusjonert siden 2018 var det behov for noen justeringer på seksjonsnivå. Oppvekst- og velferdsavdelingen har opprettet flere seksjoner for å styrke lederkapasiteten og redusere kontrollspennet i avdelingen, mens Klima- og miljøavdelingen samt Landbruksavdelingen har benyttet vakanser til å redusere antall seksjoner. Vi har også hatt fokus på hvordan vi kan samhandle bedre mellom avdelinger, noe som bl.a. har medført at Reindriftsavdelingen og Klima- og miljøavdelingen nå deler på en juristressurs i felleskap.

I 2020 har koronasituasjonen hatt særlig fokus.

Vi har jevnlig hatt vårt eget smittevernglement opp til vurdering i ledermøte og justert tiltaksnivået ut fra smittesituasjonen i fylket. Vi er glade for at vi i 2020 ikke har hatt smitteutbrudd internt i embetet. Vi utarbeidet våren 2020 kontinuitetsplaner for å redusere konsekvensene av evt. fravær. Disse er revidert gjennom året. Vi gjennomførte i mai en egen arbeidsmiljøundersøkelse for å ta temperaturen på organisasjonen etter 5-6 uker på hjemmekontor. Den ga jevnt over god score på tilfredshet med bl.a. informasjon, lederoppfølging e o.a.

Koronasituasjonen har utfordret embetet på oppgaveløsningen. Det har utfordret fagavdelingene på alternative måter å gjennomføre aktiviteten på og

digitale kanaler har erstattet både møter, samlinger og tilsyn. Ut fra at forutsetningene ble radikalt endret er vi godt fornøyde med oppgaveutførelsen i 2020. På flere viktige områder i tildelingsbrev og VØI har vi bygget ned restanser i løpet av 2020.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet

Fylkesmannen i Trøndelag utfordres både på innovasjon og effektiviseringstiltak i forhold til den reduksjonen i de økonomiske rammebetingelsene som vi har hatt og vil få som følge av ABE-reformen og ny finansieringsmodell. Vi er nødt til å redusere bemanningen for å komme ned på fremtidig rammetildeling og det utfordrer selvfølgelig kapasiteten i de avdelingene der rammene endrer seg mest. For vår del er dette Helse og omsorgsavdelingen, Organisasjon og utviklingsavdelingen samt Klima og miljøavdelingen.

Vi har imidlertid samlet sett greid å bygge ned restanser i 2020. Koronapandemien har medført mindre eksternt virksomhet noe som har muliggjort restansenedbygging på flere viktige saksområder.

Fylkesmannen har lav turnover i 2020 (2%) og dette samt at vi opplever at vi rekrutterer godt til alle typer stillinger gjør at vi i stort både beholder og tilegner oss god kompetanse. Embetet laget en egen kompetansestrategi i 2020 som i sterkere grad systematiserer kompetansearbeidet både i avdelinger og på embetsnivå fremover.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Embetet har relativt få eiendeler. Alt IKT-utstyr ble overtatt av Fylkesmennes Fellesadministrasjon fra 1.01.2019.

Fagavdelingene har oversikt over eget utstyr for bruk i arbeidet utenfor embetet.

Reindriftsavdelingen disponerer bl.a. 2 leasingbiler, 1 ATV med henger, 4 snøscootere, 4 bilhengere, 9 tilsynshytter/ brakker med innbo og løsøre, samt generelt feltutstyr.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Riksrevisjonen:

Riksrevisjonen hadde ingen merknader til regnskapsrevisjonen for 2020, og heller ingen særskilte merknader knyttet til interimrevisjonen av regnskapet og rutineene høsten 2020.

Årsregnskapet er ikke ferdig revidert, og revisjonsrapporten er forventet å foreligge i løpet av 2.kvartal 2021.

KLMI deltok sammen med andre avdelinger i Riksrevisjonens undersøkelse av klimatilpasning: Myndighetenes arbeid med å tilpasse infrastruktur og bebyggelse til et klima i endring. To av våre ansatte deltok i intervju og i forarbeidet til undersøkelsen sammen med fagområdene skog og beredskap. Rapporten fra undersøkelsen skal offentliggjøres 15. desember 2021.

Informasjonssikkerhet:

Embete har et internt sikkerhetsutvalg som har hatt møter også i 2020 der bl.a. informasjonssikkerhet har vært tema. Embetet deltar også i Fagutvalget for informasjonssikkerhet som ble reetablert i 2020.

Vi deltok også i 2020 på Sikkerhetsmåneden i oktober der vi fikk tilgang til en opplæringspakke med 6 nanoleksjoner. Våre vurderinger er at informasjonssikkerhet er et område der vi i regi av FMFA har fått god hjelp til å oppgradere alt av teknisk infrastruktur for å ivareta informasjonssikkerheten. Den potensielle svikten nå er knyttet til egne ansattes holdninger, derfor er det viktig å delta på tiltak som f.eks Sikkerhetsmåneden og følge opp embetets ansvar for informasjonssikkerhet innenfor rammen av embetets internkontroll.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

For embetet var 2020 tredje driftsår etter sammenslåingen av de gamle embetene. Partssamarbeidet gjennom året er gjennomført i tråd med tilpasningsavtalen fra 2018. Medbestemmelsesapparatet har vært aktivt, og det er gjennomført jevnlig medbestemmelsesmøter på embets- og avdelingsnivå. Organisasjonen har etter drøye to års drift avdekket behov for å endre på struktur i noen avdelinger. Dette arbeidet har vært gjennomført med stor involvering i de avdelingene de gjelder, der ansatte har vært koblet tett på. Tillitsvalgte og verneombud på avdelingsnivå har vært delaktige avdelingsvis før endringer i organisasjonsstruktur er forhandlet og vedtatt i medbestemmelsesapparatet på embetsnivå. Tilpasningsavtalen fra 2018 vil det være naturlig å ta en partssammensatt gjennomgang/revisjon av når ny Hovedavtale for staten er framforhandlet.

FMTL har permisjonsreglement, livsfasepolitikk, lønnspolitikk, lokal særavtale om seniorfri, varslingsplakat og AKAN retningslinjer. Varslingsplakaten er endret i tråd med nye retningslinjer som ble gjelden fra 2020. I tillegg er det utarbeidet nye rutiner som følger varslingsplakaten.

Personalmessige forhold/likestilling

Antall årsverk var ved utgangen av 2020 246,4. Ved utgangen av 2019 var antall årsverk 248,7. Det er redusert med 2,3 årsverk igjennom året.

Ledergruppen har i store deler av året bestått av 2 kvinner og 7 menn (fylkesmann, ass. fylkesmann og 7 direktører). En av de kvinnelige direktørene sluttet i stillingen i desember. I tillegg slutter en annen direktør i stillingen pr 28.02.21, og arbeidet med å rekruttere etterfølgere er godt i gang. Embetet

har ved utgangen av året 19 seksjonsledere, hvor det i 2020 var 12 kvinner og 7 menn.

I løpet av 2020 ble 4 ansatte pensjonister (alderspensjon og AFP og), 11 sluttet av andre årsaker og ble erstattet, en turnover på 2,0%. I to av de faste stillingene er det ikke erstattet.

Det har vært utlyst 31 stillinger gjennom 2020, faste og midlertidige. Til sammen er det registrert 597 søkere til disse stillingene, med henholdsvis 39,9% mannlige søkere og 60,1% kvinnelige søkere. Det har vært kvalifiserte søkere til alle stillinger.

Andelen søkere med innvandrerbakgrunn er 5,2 %, en økning på 0,1% sammenlignet med 2019. Andelen søkere med funksjonshemming er 1,7 % som er en økning på 1,0 % sammenlignet med 2019. Søkere til stillinger med hull i CV utgjør 2% av total søkermasse.

Det har vært tilsatt to personer med nedsatt funksjonsevne i midlertidige stillinger gjennom året. I tillegg har FMTL arbeidsledelsen på en annen person med varig tilrettelagt arbeidsplass.

Midlertidig ansatte (vikarer inkludert) ved årsskiftet var på 4,0% (10 stillinger). Det er en betydelig nedgang i forhold til tallene for forrige årsskifte som var 4,8% (13 stillinger).

Lønnspolitikk

Embetets lønnspolitikk som ble vedtatt ved opprettelsen av det nye embetet har vært førende siden 2018. Det er gjennomført evalueringsmøte i etterkant av lokaleforhandlinger. Det er vedtatt nedsatt et partssammensatt utvalg som skal evaluere lønnspolitikken i første halvdel av 2021.

Det ble gjennomført lokale forhandlinger med hjemmel i Hovedtariffavtalenes pkt. 2.51, 2.5.2 og 2.5.3. Som en følge av pandemien ble 2.5.3 forhandling som var planlagt gjennomført i april utsatt og gjennomført i juni. Høstens 2.5.3 forhandling ble også utsatt noe i påvente av ny HTA, og gjennomført i november. Forhandlinger etter HTA 2.5.1 og 2.5.2 ble gjennomført med primærorganisasjoner underlagt akademikersammenslutningen. Det er gjennom året gjort lønnsjusteringer etter HTA 2.5.5 pkt.3.

HMS arbeid og arbeidsmiljø

Embetet har etablert vernejeneste og arbeidsmiljøutvalg. Arbeidsmiljøutvalget (AMU) har oppgaver etter AML § 7-2. For gjeldende periode er det arbeidstakersiden som innehar lederfunksjonen i AMU. Embetet har avtale med Friskgården bedriftshelsetjeneste, de deltar også i hvert AMU-møte. AMU vedtok mål og handlingsplan for HMS-arbeidet for 2020, med definerte tiltak og plan for oppfølging.

Tiltak innen HMS / arbeidsmiljø er også ivarettatt gjennom virksomhetsplanene i avdelingene.

Det er valgt hovedverneombud med vara. Alle avdelinger har verneombud og vara verneombud.

Samarbeid med Bedriftshelsetjenesten.

Det er i 2020 gjennomført felles opplæring i regi av Friskgården bedriftshelsetjeneste. Kurset var for embetets ledere, verneombud og tillitsvalgte. Tema var «den helsefremmende arbeidsplassen og medarbeiderutvikling – medarbeideren vår viktigste ressurs». I tillegg er det i 2020 gjennomført 3 samarbeidsmøter mellom embetet og bedriftshelsetjenesten for å evaluere samarbeid og legge planer. BHT brukes aktivt i flere avdelinger som prosessdriver og ressurs i arbeidet med videreutvikling og forbedring av arbeidsmiljø.

Medarbeiderundersøkelser.

I mai 2020 ble det gjennomført en medarbeiderundersøkelse for de ansatte angående arbeidssituasjonen under covid-19, herunder situasjonen med hjemmekontor. Det ble spurt om kommunikasjon med leder og andre kollega, bistand i forhold til IKT/programvare, følelsen av tilstrekkelig kompetanse og fysiske/ ergonomiske forhold på hjemmekontor. Oppsummert viser undersøkelsen robuste og omstillingsdyktige ansatte, det har fungert veldig bra. For noen har det vært utfordrende med små barn, hjemmeskole og hjemmekontor. Ledere har takla situasjonen veldig bra, det er større krav til ledere med slik fjernledelse. Embetet har jobbet systematisk rundt forholdene med hjemmekontor og jevnlig oppfølging av de ansatte. Resultatene fra denne undersøkelsen ble tema for vernerunde i 2020.

Samarbeid med NAV Arbeidslivssenter.

Embetet jobber aktivt for å være en attraktiv og helsefremmende arbeidsplass. Med bakgrunn i resultat og tilbakemeldinger fra de ansatte under medarbeiderundersøkelsen i 2019 og med det mål om å ivareta et godt arbeidsmiljø, ble det i 2020 igangsatt en prosess sammen med NAV Arbeidslivssenter. Prosessen med fokus på at embetet skal fremstå som en attraktiv og helsefremmende arbeidsplass, gjennomføres avdelingsvis, 3 samlinger per avdeling, og vil være ferdig i 2021. Tema på samlingene er: arbeidsmiljø, medarbeiderskap, arbeid og psykisk helse, interne varslingsrutiner, kommunikasjon, rolleforståelse og kultur. Målet er aktivt partssamarbeid, større samhold, styrket rolleforståelse, profesjonelt medarbeiderskap og bedre tverrfaglig samhandling. Dette arbeidet skal også videreføres i 2021. Arbeidet har vært godt forankra både i ledergruppen, hos verneombudene og i AMU.

Sykefravær

FMTL har gjennom året samarbeidet tett med Nav arbeidslivssenter gjennom en satsing på helsefremmende arbeid. Dette omhandler et større perspektiv enn kun sykefravær, men det er grunn til å anta at dette sammen med andre tiltak initiert av AMU vil påvirke sykefraværet i en positiv retning.

Totalt sykefravær for 2020 endte på 4,7 prosent som er en nedgang på 0,5% sammenlignet med 2019. Endringen skyldes i hovedsak en nedgang i det egenmeldte fraværet, og således korttidsfraværet. Det innværende året har for alle representert en uvanlig situasjon etter at pandemien var et faktum i

mars. For omtrent alle ansatte ble hjemmekontor hverdagen fra mars og fram til etter sommerferien. Utover høsten og fram til jul har det vært en rulling på bruk av hjemmekontor med mål om at ca. inntil 50% av de ansatte skulle arbeide ved kontorarbeidsplassen. For flere avdelinger har det som en følge av pandemien blitt mange oppgaver i tillegg til de ordinære som er løst. En del ansatte har inngått i turnuser med beredskaps vakt og andre har jobbet overtid, mens noen har ytt ekstra innenfor handlingsrommet i fleksitidsavtalen. Det er grunn til å anta at en del ansatte ikke har optimale ergonomiske forhold ved hjemmekontoret.

I dette bildet er det interessant at sykefraværet faktisk er redusert i 2020, selv om de overnevnte forhold kunne påvirket fravær i en negativ retning. Systematisk arbeid både gjennom satsingen på helsefremmede arbeidsmiljø og tiltak initiert gjennom AMU, samt vektlegging av oppfølging av grupper og enkeltmedarbeidere i hjemmekontorperioden har båret frukter. Det er i pandemiperioden oppfordret fra sentrale myndigheter om at alle skal ta sin del av ansvaret, gjennom begrensninger i det sosiale livet og bruk av hjemmekontor der det er mulig. Det at det her er tatt et kollektivt ansvar kan også ha en sammenheng med en nedgang i sykefraværet. Det har gjennom året vært ansatte som har fravær grunnet egen Covid-19 sykdom, og fravær i form av omsorgsdager pga stengte skoler og barnehager.

Sykefraværstatistikken rapporteres tertialvis til ledermøtet, AMU og medbestemmelsesmøtet. Dette er viktige kommunikasjonskanaler i tillegg til sykefraværsoppfølgingen og samtalen med den enkelte.

4.3 Andre forhold

De to tidligere embetene i henholdsvis Sør- og Nord-Trøndelag ble fusjoner fra 01.01.18. Vi ser nå følgende effekter etter fusjonen:

Styrkede forutsetninger for samvirke og samordning i staten

- Større embeter har, også i Trøndelag, gitt bedre muligheter for samordningen mellom statlige etater der det er overlappende mål, virkemidler og ressurser.

Rettsikkerhetsgevinster, kvalitetsheving/kvalitetsgevinst:

- Større og bredere fagmiljø - bedre avgjørelser og bedre veiledning. Mindre sårbart ved fravær.
- De to gamle embetene hadde forskjellige faglige styrker som nå ble tilgjengelig for den nye avdelingen og det nye embete.
- Gitt større muligheter for både teamarbeid og spesialisering.
- Lik og ensartet praksis i fylket, samkjøring og best practise.

Styrking av fagmiljøene

- Flere å balansere arbeidet med - lettere å gjøre nødvendige prioriteringer/satsinger med en større gruppe til disposisjon.
- Gitt større muligheter for spesialisering og derigjennom dyktiggjøre og ansvarliggjøring av medarbeidere.
- Fagmiljøene er blitt styrket ved større seksjoner, bedre arbeidsfordeling og redundans.
- Vi vurderer å samle alle kjerneoppgaver knyttet til barn og unge i en avdeling som en suksess. Vi ser nå klare effekter av å ha de ulike områdene samlet, organisatorisk og faglig. Det har gitt muligheter for både konkret samordning, utøving og deling i praksis internt hos oss selv. Vi ser også at dette gir tydelige signaler og føringer ut til sektor om viktigheten av samordnet innsats som underbygger de tverrfaglige behovene til barn, unge og deres familier. All vår oppfølging av sektorområdene er nå preget av dette, noe som anses som en betydelig kvalitativ gevinst.

Effektivisering

- Reduksjonen av stillinger har på enkelte områder ikke medført redusert sårbarhet, men at sårbarheten øker fordi nedbemanning gjør at den «dobbelkompetansen» vi fikk ved fusjonen er fjernet.
- Tidlig dialog plan har ført til mer effektive planprosesser.
- Utnytter teknologien - digitalisering – videomøter. En bedre og mer effektiv møtekultur. Frigjør tid og ressurser.
- Forenklet tilskuddsordninger vi forvalter (for eksempel skjønnsmidler).
- Tydeligere prioriteringer utfra ROS-analyser, handle der det er mest nødvendig.
- To store kontorfellesskap på to forskjellige plasser gir noen transaksjonskostnader.

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

2020 har vært et år som ingen andre. Utbruddet av CoVid-19, med alle de ulike følgekonskvenser pandemien har hatt, har vist at fylkesmannsembetene, som andre deler av offentlig sektor, måtte evne å omstille seg hurtig, foreta nødvendige omprioriteringer og håndtere en situasjonsbestemt og tvungen digitalisering som har påvirket både interne arbeidsformer, ressursallokeringer og prioriteringene innenfor det samlede embetsoppdraget.

Ved utgangen av 2020 er det grunn til å peke på flere forhold som påvirker embetets videre utvikling:

1. Ny budsjettfordelingsmodell og kombinasjon med de økonomiske krav i ABE-reformen nødvendiggjør skarpe prioriteringer og endringer i arbeidsmåter i embetene.
2. Kombinasjonen av omstilling og digitalisering stiller klare krav til lederskapet i embetene. Det er tvingende nødvendig å sikre at omstilling også gir rom for innovasjon og en konstruktiv fremtidstenking. En rekke områder påvirkes av denne utviklingen.
3. Den nye normaliteten som vil melde seg i kjølvannet av pandemien utfordrer vante og dels inngroddes tankesett. Bruk av teknologi og økt bruk av hjemmekontor er ventede endringer i så måte. Videre vil innflytting i nye lokaler (kontorlandskap) i Trondheim i mars 2021 påvirke arbeidsorganisering og oppgaveløsning, og her må embetet evne å høste viktige erfaringer som grunnlag for videre omstillingsarbeid i embetet. Embetet vil sikre at ansatte med konsentrasjonskrevende saksbehandlingsoppgaver blir godt ivaretatt i den nye kontorløsningen i Trondheim.
4. Evnen til læring innen og mellom embetene er ikke godt nok utviklet. Vi forventer at dette bør gis høyere prioritet i årene som kommer gjennom tverrgående arbeidsgrupper og læringsfellesskap på sentrale områder uten at dette skal innebære en svekkelse av det enkelte embetes særpreg og autonomi.

Landbruket er en del av løsningen mht tiltak for å bremse klimaendringene. Økt behov for mat i en verden med raskt voksende befolkning samtidig med store endringer i produksjonsforhold vil komme til å legge premisser for vårt arbeid. Mange av tiltakene vil påvirke arealbruken, noe som igjen vil påvirke Fylkesmannens oppdrag. Mål og resultater i denne konteksten kan ikke settes av Fylkesmannen alene, men må skje i et samarbeid mellom mange ulike aktører. Det blir enda viktigere å ivareta jordbruksarealene. Det er ønskelig med mer ambisiøse mål på dette området. En tydelig vektlegging av jordvernet fra nasjonale myndigheters side vil være en styrke i vår kommunikasjon til kommunene om jordvernets betydning

Press på arealer og naturressurser vil trolig være ved og muligens også forsterke seg i fremtiden. Miljøhensyn i arealplanarbeidet har høy prioritet. I kommunene i Trøndelag brukes dispensasjons-adgangen for ofte. Vi arbeider for at antallet dispensasjonssaker skal bli redusert.

Fortetting er en viktig del av byvekstavtalene som i Trøndelag omfatter Trondheimsområdet. Tilstrekkelige ressurser og virkemidler er en viktig forutsetning for en effektiv oppfølging.

Vår helse- og omsorgsavdeling står foran en omstilling hvor det er nødvendig å redusere antall ansatte for tilpasning til budsjett. Dette må møtes med effektivisering av nåværende arbeid og en strengere prioritering av hvilke oppgaver vi kan gjennomføre. 2020 har på tross av de store utfordringene samfunnet har stått overfor også ført til innovative løsninger og en betydelig økt bruk av digital samhandling, både internt i embetet og i forhold til våre eksterne kunder. Vi tror at dette vil gi effektivitetsgevinster også i årene framover, men utelukker ikke at det kan bli vanskelig å løse alle oppdrag på samme nivå som tidligere.

Avdelingen merker ellers at lønnsutviklingen i kommuner og foretak, som er våre viktigste rekrutteringsarenaer, skaper utfordringer i forhold til å rekruttere og beholde.

På klima- og miljøområdet er fagavdelingen avhengig av overføringen av ressurser (økonomi) for å løse samfunnsoppdraget. Den nye budsjettfordelingsmodellen medfører reduserte ressurser på tre mill. over de neste tre år. KLMI arbeidet høsten 2020 med tiltaksplan for å møte den reduserte budsjettammen. Tiltaksplanen omfatter effektiviserings tiltak ved avdelingen. Budsjettsituasjonen gjør at KLMI blir mer avhengig av fagmidler fra Miljødirektoratet til avlønning av egne ansatte. Midlene er knyttet opp til prosjektarbeid, og tildelingen kan variere fra ett år til et annet. Det medfører noe nedprioritering av arbeidet med faste oppgaver ved KLMI.

Endringer av rutiner i 2020 som følge av korona, har medført mindre reising. Dette har betydd innsparinger. Vi tar med oss fordelene videre, og ser det som aktuelt at flere møter og seminarer avholdes digitalt i fremtiden. Reiser og befaringer gjennomføres der det er nødvendig, men i mindre grad enn før. Dette er ett av tiltakene som inngår i tiltaksplanen for nye budsjettammer. I tillegg kommer vi ikke utenom at det er nødvendig med nedbemanning. Dette søkes løst gjennom å ikke erstatte medarbeidere som slutter.

Utfordringsbildet til kommunene, og hvordan kommunene innretter seg for å sikre innbyggere likeverdige tjenester og ivareta oppgaver og roller som både myndighetsutøver og samfunnsutvikler vil påvirke Statsforvalterens oppgaver. Viktige elementer er framtidig kommunestruktur og antall kommuner.

Noen av utfordringene kommunene står ovenfor er knyttet til demografi, både med aldring, men også med ujevn befolkningsutvikling. Dette kan reise spørsmål om bærekraftige samfunn og utviklingsdyktige kommuner. Mangel på kompetanse og arbeidskraft i flere sektorer kan bli en realitet. Kommunene står overfor store velferdspolitiske utfordringer knyttet til bl.a. barn og unge og i eldreomsorgen.

Det vil være sentralt at embetet kan understøtte kommunene i deres behov for innovasjon og fornying.

For både å møte effektiviseringskrav og sikre at embetet har best mulig kompetanse og kapasitet til å løse samfunnsoppdraget på sikt har det vært jobbet systematisk med strategisk kompetanseplan og kompetanseutvikling i embetet.

Den digitale transformasjonen, som har skutt stor fart det siste året under pandemien, utfordrer også embetet kompetanse til å klare å være tilstrekkelig utviklingsorientert.

Fylkesmannen registrerer at den store oppmerksomheten som har kommet mot flere deler av forvaltningen i kjølvannet av Nav/EØS og EMD sakene, skaper tillitsutfordringer til forvaltningen innenfor disse tjenesteområdene. Det ligger klare læringsmuligheter til begge sakene, men vår analyse er at dette vil gi utfordringer i lang tid fremover. Det vil også være naturlig å vurdere ulike oppfølgingstiltak, som bl. omhandler om å følge opp nødvendig endring i praksis og aktuelle kompetansetiltak. Fylkesmannen anbefaler at dette ivaretas og vurderes nasjonalt for å sikre at dette følges opp enhetlig og koordinert.

2020 har vært digitaliseringens år, hvor pandemien virkelig har åpnet nye muligheter og satt fart i utviklingen av digitale samhandlingsformer. Dette oppleves som veldig bra, både for forvaltningen selv og for mange borgere. Vi ser imidlertid også utfordringer her, hvor det for ulike grupper ikke bare gir positive effekter. Dette omhandler barn/unge og digital hjemmeundervisning, sårbare brukergrupper i NAV, barnevern m.f.l. Det er viktig at denne digitale utviklingen IKKE fører til at vi mister muligheter for fysisk oppfølging og kontakt for de som trenger det aller mest.

På reindriftsområdet er det viktig å prioritere og konkretisere førstelinjeansvaret. Avdelingen må være synlig på de praktiske arenaene og utvikle dialogen og samhandlingen med reindriftsutøvere. Tillit mellom næring og forvaltning er en forutsetning for å lykkes med mange av de oppdragene fylkesmannen har på reindriftsområdet. Fylkesmannen har som mål å være mer synlig på reindriften praktiske arenaer, noe som er ressurskrevende. Dette er bare i noen grad gjennomført i 2020

Vi har også utfordringer knyttet til konflikten pga. uhensiktsmessige distriktsgrenser og at rein trekker utenfor lovlige områder. Arbeidet med konfliktløsning, dialog og oppfølging av evt. sanksjoner etter Reindriftenloven krever store ressurser, noe som går på bekostning av de andre oppdragene vi skal løse. Samtidig er det viktig at vi er «på» og følger opp evt. ulovlige forhold, også med tanke på tillit og omdømme fra omverdenen.

Med økt kompetanse på samiske rettigheter, gjennom embetets nyopprettede sørsamiske forum og egen jurist, har vi større mulighet for å ivareta embetsoppdraget på reindriftsområdet. Dette bør også avhjelpe utfordringene vi har observert med at kommunepolitikere ofte ser ut til å ha svak innsikt i reindriftsnæringens betingelser og forhold. Fylkesmannen må i mange sammenhenger følge opp kommunenes ansvar når det gjelder forpliktelser overfor den sørsamiske reindrifta og kulturen, men også øke kompetansen eksternt på temaet.

5.2 Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Den pågående pandemien har utfordret Fylkesmannen i Trøndelag på bred front, og den har fremtvunget praksisendringer på en rekke områder. Paradokset er at de endringene vi har observert som en konsekvens av pandemien har kommet langt raskere enn om vi hadde planlagt for tilsvarende endringsprosesser i en normaltilstand. Embetets medarbeidere har på en forbilledlig måte taklet overgang til hjemmekontor og endringer i oppgaveløsning. Det er viktig å systematisere disse erfaringene på en strukturert og grundig måte, slik at embetet kan kapitalisere på disse erfaringene når vi gradvis nærmer oss den tilstanden som refereres til som Den nye normalen.

En av de viktigste utfordringene i 2021 og påfølgende år er å sikre at embetet evner å prioritere innovasjon, digitalisering og omstilling på en god måte. De kumulative effekter av ny budsjettfordelingsmodell, ABE-reformen, tildelingsbrev og VØI samt flere styringsdokumenter for den offentlige forvaltningen vil være store. Embetet skal gjøre mer for mindre. Embetet vil i 2021 prioritere tiltak for kostnadsreduksjon i kombinasjon med en langsiktig innovasjonsprosess som må ha som ambisjon å sikre innovasjon i alle ledd og som involverer og når alle ansatte. Det er etter embetets vurdering viktig å sikre nødvendig støtte fra overordnet nivå med hensyn til kapasitetsbygging innenfor innovasjon og nødvendig lederstøtte, f.eks gjennom det bebudede lederutviklingstiltaket som DFØ har fått i oppdrag å utvikle.

Fylkesmannen i Trøndelag er godt fornøyd med den utviklingen vi har observert hos FMFA. På flere områder har utviklingen vært meget god. Samtidig har vi klare forventninger til videre utvikling av FMFA/STAF. Det er nødvendig at metodikken ved utrulling av nye løsninger blir bedre, og vi etterlyser en omforent kanalstrategi for embetenes bruk av digitale løsninger. Det bør også avklares på hvilken måte FMFA/STAF kan støtte embetene i utviklingsprosesser som inkluderer digitalisering og omstilling.

Vi er opptatt av at det enkelte embete skal kunne ivareta sin særegenhet ut fra regionale forskjeller. Samtidig er det viktig å ha en høy bevissthet om at embetenes praksis på noen områder ikke kan variere for mye, fordi det kan svekke rettssikkerheten på tvers av embetene. Fylkesmannen i Trøndelag ønsker derfor å prioritere og oppmuntre til at det blir opprettet læringsnettverk på tvers av embetene for erfaringsutveksling og innovasjon på viktige områder.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Trøndelag.pdf](#)

STATSFORVALTEREN I TRØNDELAG

Org. nr.: 974764350

Riksrevisjonens beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Fylkesmannen i Trøndelag sitt årsregnskap for 2020. Årsregnskapet består av ledelseskomentarer og oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering, inklusiv noter til årsregnskapet for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2020.

Bevilgnings- og artskontorrapporteringen viser at 641 859 102 kroner er rapportert netto til bevilgningsregnskapet.

Etter Riksrevisjonens mening gir Fylkesmannen i Trøndelag sitt årsregnskap et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter for 2020 og kapitalposter per 31. desember 2020, i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon (ISSAI 2000–2899). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og ISSAI 130 (INTOSAI¹ etikkregler), og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er revisjonsbevisene vi har innhentet tilstrekkelige og hensiktsmessige som grunnlag for vår konklusjon.

¹ International Organization of Supreme Audit Institutions

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forholdene vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2020. Disse forholdene har vi håndtert gjennom revisjonen og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt når det gjelder disse forholdene.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for årsrapporten, som består av årsregnskapet (del VI) og øvrig informasjon (del I–V). Riksrevisjonens uttalelse omfatter revisjon av årsregnskapet og virksomhetens etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring, ikke øvrig informasjon i årsrapporten (del I–V). Vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen i årsrapporten. Formålet er å vurdere om det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen, årsregnskapet og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen. Vi vurderer også om den øvrige informasjonen ser ut til å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere dette i revisjonsberetningen.

Det er ingenting å rapportere i så måte.

Ledelsen og det overordnede departementets ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide et årsregnskap som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten. Ledelsen er også ansvarlig for å etablere den interne kontrollen som de mener er nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Det overordnede departementet har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig internkontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er et høyt sikkerhetsnivå, men det er ingen garanti for at en revisjon som er utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir ansett som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukere treffer på grunnlag av årsregnskapet.

Vi utøver profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen, i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon.

Vi identifiserer og anslår risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten den skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Videre utformer og gjennomfører vi revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer og innhenter tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon ikke blir avdekket, er høyere for feilinformasjon som skyldes misligheter, enn

for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil. Grunnen til det er at misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, feilpresentasjoner eller overstyring av intern kontroll.

Vi gjør også følgende:

- opparbeider oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om hvor effektiv virksomhetens interne kontroll er
- evaluerer om regnskapsprinsippene som er brukt, er hensiktsmessige, og om tilhørende opplysninger som er utarbeidet av ledelsen, er rimelige
- evaluerer den totale presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene
- evaluerer om årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten

Vi kommuniserer med ledelsen, blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og når revisjonsarbeidet skal utføres. Vi vil også ta opp forhold av betydning som er avdekket i løpet av revisjonen, for eksempel svakheter av betydning i den interne kontrollen, og informerer det overordnede departementet om dette.

Når det gjelder forholdene som vi tar opp med ledelsen, og informerer det overordnede departementet om, tar vi standpunkt til hvilke som er av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet, og avgjør om disse skal regnes som sentrale forhold ved revisjonen. De beskrives i så fall i et eget avsnitt i revisjonsberetningen, med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring. Forholdene omtales ikke i beretningen hvis Riksrevisjonen beslutter at det er rimelig å forvente at de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring vil være større enn offentlighetens interesse av at saken blir omtalt. Dette vil bare være aktuelt i ytterst sjeldne tilfeller.

Dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapet får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten. Uttalelsen gis med moderat sikkerhet og bygger på ISSAI 4000 for etterlevelsesrevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Basert på revisjonen av årsregnskapet er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene i strid med administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten.

Oslo, 05.05.2021

Etter fullmakt

Tor Digranes
ekspedisjonssjef

Kari Kay
avdelingsdirektør

Beretningen er godkjent og ekspedert digitalt